Ale Dumnezeeștilor cântări iubirile

ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΥΜΝΩΝ ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑΝΤΟΣ ΤΗΣ ΞΗΡΟΚΕΡΚΟΥ

Ale Dumnezeeștilor cântări iubirile

ALE SFÂNTULUI ȘI MARELUI PĂRINTELUI NOSTRU
SIMEON NOULUI CUVÂNTĂTORIU DE DUMNEZEU,
CARELE IGUMEN ȘI PRESVITER AU FOST,
AL MONASTIREI SFÂNTULUI
MAMANT CEA DELA
XIROKERKOS

Tipărită cu binecuvântarea
Prea Sfințitului Părinte Galaction,
Episcopul Alexandriei
și Teleormanului

LA ANUL **7516** DELA FACEREA LUMII,
IARĂ DELA HRISTOS **2008**

PREDANIA
București

SIMEON NOUL TEOLOG, Sf.
Ale Dumnezeeștilor cântări iubirile / Sfântul Simeon Noul Cuvântătoriu de Dumnezeu;
trad.: Isaac Dascălul
București: Predania, 2008
ISBN 978-973-87621-7-6

I. Isaac Dascălul (trad.)

821.14'02-97=135.1

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Textul de față este prima editare a traducerii *Cântărilor* Sfântului Simeon Noul Theolog, făcută de Isaac Dascălul între anii 1802-1803 și rămasă până acum în manuscris (Manuscrisul 59, filele 636-793v din Biblioteca Mănăstirii Neamț[1]). Traducerea aceasta s'a făcut după ediția publicată la Veneția în anul 1790, alcătuită de monahul Dionisie Zagoreos, (îngrijitorul ediției fiind Sfântul Nicodim Aghioritul), din care lipsesc Cântările 10, 15, 21, 53 și 54 din ediția lui Nikita Stithatul. De asemenea, ordinea Cântărilor („Cuvintelor") diferă de ediția aceasta din urmă (vezi „Tabloul de corespondențe" de la sfârșitul cărții).[2]

Pentru transcrierea slovelor chirilice în grafie latină facem următoarele precizări:

Slova ꙟ s'a transcris diferențiat: „î" (**ꙟнълцꙇмє**=înălțime), „în" (**ꙟсъ**=însă, **ꙟноꙗще**=înnoiaște), „îm" (**ꙟбръкат**=îmbrăcat). Slova **ѫ** – s'a transcris „â." Slova **ъ** – s'a transcris „ă."

Slova **ꙗ** (ia) a fost transcrisă „ea" doar când redă pronumele personal feminin pers. a III-a. Grupul **їꙗ**, cu valoare de diftong, a fost transcris „ia" în cuvinte precum **мїꙗм** (=mi-am); **мїꙗȣ** (mi-au); **мїꙗꙇ** (mi-ai).

Prescurtările uzuale în scrierea chirilică au fost întregite (**χсє** – Hristoase; **дχл** – Duhul; **бгословꙇт** – bogoslovit etc.).

Accentele s'au pus doar pe numele proprii și cuvintele accentuate diferit față de limba de azi: *acolò, bólnav*, etc., și pe cuvintele mai puțin cunoscute (de ex. *haractír*); de asemenea, în cazurile când accentul marchează o diferențiere gramaticală, de ex.: *voì* (vb. *a voi*), spre deosebire de *voi,* pron pers. persoana a II-a pl., scris fără accent. În câteva cazuri am marcat vocala scurtă, la fel ca în manuscris: *iarăşĭ, eiĭ* (=pron. pers. fem. *ei*), *ochiŭ, pociŭ, voiŭ.*

Am păstrat ca atare toate variantele de grafie, de ex. *să-țĭ/să-ț, sânt/sint, mulțămesc/mulțemesc, șăzind/șezind, iarăș/iarășĭ* etc. care apar uneori în același rând.

Greșelile au fost îndreptate în text și semnalate în note de subsol. Literele lipsă din cuvinte, datorate unor scăpări ale copistului, au fost completate în paranteze ascuțite < >.

În câteva cazuri am adăugat în paranteze drepte [] cuvintele necesare pentru înțelegerea sensului. Cuvintele explicative adăugate de traducător apar în paranteze rotunde ( ).

Numerotarea filelor manuscrisului apare în paranteze ascuțite < >. Acolo unde numerotarea era greșită am îndreptat-o, semnalând greșala în notă de subsol.

---

1 Vezi descrierea manuscrisului la Pr. D. Fecioru, „Manuscrisele de la Neamțu. Traduceri din Sfinții Părinți și din scriitorii bisericești," în *Studii teologice* 4 (1952), nr. 7-8, pp. 459-487.

2 O primă traducere modernă în limba română a publicat Părintele D. Stăniloae (Sfântul Simeon Noul Teolog, „Imnele iubirii dumnezeieștii," în vol. *Studii de teologie dogmatică ortodoxă*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1991, pp. 329-705), folosind textul stabilit de Johannes Koder în colecția *Sources Chrétiennes*. Recent a apărut o nouă traducere realizată de Diac. Ioan I. Ică Jr. („Erosurile imnelor dumnezeiești," în vol. Sfântul Simeon Noul Teolog, *Imne, epistole și capitole*, Ed. Deisis, Sibiu, 2001, pp. 31-302), folosind textul din ediția lui Athanasios Kambilis: Symeon Neos Theologos, *Hymnen*, Berlin-New York, 1976, confruntat cu textul din *Sources Chrétiennes.* Ambele traduceri sânt însoțite de substanțiale studii introductive.

Cuvintele care în manuscris nu sânt despărțite au fost despărțite (cu puține excepții) conform normelor actuale (**лаꙋ** – l-au; **съцı** – să-ți; **тѣı** – te-ai; **мам** – m'am etc.). Invers, cuvinte scrise despărțit în manuscris au fost transcrise după grafia actuală (*tot deauna* – totdeauna etc.).

Punctuația adoptată în text nu respectă fidel pe cea a manuscrisului, deși nu am eliminat-o cu totul. În multe cazuri însă, pentru a păstra înțelesul, am recurs la o altă punctuație, urmând și originalul grecesc.

Notele la text au fost marcate prin *n. ed.*, spre deosebire de sholiile textului, care au fost lăsate ca atare.

Am semnalat în notă numai deosebirile majore față de textul din *Sources Chrétiennes*[1] (stihuri lipsă, pe care le-am tradus în românește).

Editorul

---

1 Syméon le Nouveau Théologien, *Hymnes*, vol. 1-3, ediție alcătuită de Johannes Koder, *Sources Chrétiennes* 156, 174 și 196, Paris, 1969, 1971, 1973.

Партѣ дѡуа.

а лѣ прѣ Кувіосулуй Пѫрінтелуй ностру

Сумеѡн.

ноулуй Кувѫнтѫторю де Дмнезеу ѫлте кувін-
те прин стіхурй фоарте фолосітоаре
ші прѣдулчй.

Кувѫнтул ѫтѫю.

Кѫнтѫ де суфлетеле каре сау кѫрѫцит прин лапрѣ
ші прин покѫінцѫ ѫмплінѫндусе фокул чел Дмне-
зеесй ал Духулуй, сѫ ѫпукѫ де дѫнселе, ші май
мулт ле кѫрѫцуеще, луміндінд пѫрціле лор† ші
рѫнеле вінденѫндуле, ші ла десѫвѫршіт
вінденаре ле адуче, кѫт
ку Дмнезеескѫ фрумсѫ-
це ле стрѫлучеще
пре дѫнселе.

†чѣле де пѣкат ѫтунекате,

Оуісте фоій Дмнезеесй ку
ѫдевѫрат, кареаў зіс Стѫ-
пѫнул,
Кѫ аў веніт сѫл арунче. прѣ-
сте каре пѫмѫнт, спуне;
Прѣсте ѡамеій нетрешіт ка-
рій чѣле пѫмѫнтещй ка-
тесй.
Каре аў воіт, ші воіще сѫ-

се апріндѫ дінтрутоцй.
Ѫсуплѫ, ші кунѡаще бііѡле,
ѫдѫнкі де Дмнезеещй
тайне
Деч фокул ачеста Дмне-
зеескул, дѣче дѣлю сопо-
тѣщй кѫ іасте;
Ѡаре вѣзут, сау зідіт, сау
прінс дѣл сопотѣщй кѫ іасте;

ну-

Нꙋ нїчй дєнꙋм, нꙋ єшй шйтє
дꙋнєт ꙟтрꙋнꙋношйнца
оунꙋй дой на ачестꙋ,
Шй щїй нꙋ адєвєрїрє нꙋ ꙗсте
єл шй нєпрйнс нꙋтотꙋл,
Нє зꙋдїт, шй нєвꙋзꙋт, дꙋрꙋ
дє ꙟчєпꙋт шй нєматєрї-
алнїк,
Нєсїмцїат шй нєпрєдꙋмꙋт нꙋ-
мотꙋл, нєсꙋрїс ꙟпрє-
юр ашїдєрєа,
Нє стїнс, нє мꙋрїторїꙋ, нє нꙋ-
прїнс нꙋмотꙋл.
Адар дє тоатє зидїрилє чє-
лє матєрїалнїчє, шї нє-
матєрїалнїчє,
Вꙋзꙋтє, шй нєвꙋзꙋтє, трꙋ-
пєщй, шй нєтрꙋпєщй,
Пꙋмꙟнтєщй, шй чєрєщй,
дє ачєл тоатє а-
дарꙋ ꙗсте,
Дꙋ прє дїрє, дꙋ прє дїнїцꙋ,
аша нꙋ адєвꙋрат шї
дꙋпрє стꙋпꙟнїрє.
Дєчй ачеста ꙟ карє матєрїє
сꙋ ва арꙋнка спꙋнєтꙋ
мїє;
Ꙟ Сꙋдлєтєлє карє аꙋ дєєꙋс-
оунт дє лєтїй нꙋ ꙟдєєꙋ-
ларє.
Шй тайнайнтє дє ачеста, шй ꙟ-
ꙟпрєꙋнꙋ нꙋ ачеста аꙋ
крєдїнцꙋ шй лꙋцєрꙋрї.
Карє прє крєдїнцꙋ оу ꙟтꙋрєꙋ
ꙟтрꙋ ачꙋстꙋ на ꙟтрꙋ о-
кандєлꙋ плїнꙋ,
Шй дєоунт дє лєтїй шй дє нꙋлцї
прє дой ꙟл арꙋнкꙋ стꙋ-
пꙟнꙋл.
Прє карє дой лꙋмꙋ нꙋ лаꙋ вꙋ-
зꙋт, нїчй поатє сꙋ вадꙋ,
Лꙋмє зїй прє чєй дїн лꙋмє, шй
карїй чєлє лꙋмєщй ꙟн-
тєсꙋ,
Шй прєнꙋт сꙋ апрїндє кандє-
ла, ꙟтрꙋчєлє сфїнцїт-
зїй цїє,
Кꙟнд дє дой сꙋ ва апрїнцє,
аша шй Дꙋховнїчєщє
ꙟцєлєцєптꙋ мїє,
Кꙋзїчє нꙋмꙋ сꙋ апрїнцє дєск-
рїєтє, шй лє апрїндє
донꙋл чєл Дꙋмнєзєєск
Майнайнтє дєчє сꙋ ва апрїнцє,
нꙋм сꙋ ва апрїндє;
Шй майнайнтє дєа сꙋ арꙋнка,
нꙋм сꙋ ва апрїнцє;
Кꙋ адєвꙋрат нїчй дєнꙋм, нꙋ-
мотꙋл дє сꙋвꙟршїт.
Ꙗр кꙟнд кандєла сар апрїн-
дє, шй стрꙋлꙋчїт ар
лꙋмїна прєтоцй,

Дꙋна

<636>

PARTEA A DOA

Ale Preacuviosului Părintelui nostru
SIMEON
Noului Cuvântătoriu de Dumnezeu, alte cuvinte prin stihuri foarte folositoare și preadulci.

CUVÂNTUL ÎNTÂIU

Cum că de sufletele care s'au curățit prin lacrămi și prin pocăință atingându-să focul cel Dumnezeesc al Duhului, să apucă de dânsele, și mai mult le curățeaște, luminând părțile lor ceale de păcat întunecate, și ranele vindecându-le, și la desăvârșită vindecare le aduce, cât cu Dumnezeiască frumseațe le străluceaște pre dânsele.

Iaste foc Dumnezeesc cu adevărat, care au zis Stăpânul,
Că au venit să-l arunce: preste care pământ, spune-mi?
Preste oamenii, negreșit, carii ceale pământești chitesc.
Care au voit, și voiaște, să se aprinză întru toți.
Ascultă, și cunoaște, fiiule, adânc de Dumnezeești taine.
Deci focul acesta Dumnezeescul, în ce fealiu socotești că iaste?
Oare văzut, sau zidit, sau prins îl socotești că iaste?
<636v>Nu, nicidecum, că ești și te-ai făcut întru cunoștința unui foc ca acestuia,
Și știi cu adeverire că iaste el și neprins cu totul,
Nezidit, și nevăzut, fără de început și nemateriialnic,
Neschimbat și neprefăcut cu totul, nescris împrejur așijderea,
Nestins, nemuritoriu, necuprins cu totul,
Afară de toate zidirile ceale materiialnice și nemateriialnice,
Văzute și nevăzute, trupești și netrupești,
Pământești și Cerești, de aceastea toate afară iaste,
Dupre fire, dupre ființă, așa cu adevărat și dupre stăpânire.
Deci acesta în care materie să va arunca, spune-mi mie?
În sufletele care au de sus untdelemn cu îndestulare,
Și mai nainte de acesta și împreună cu acesta au credință și lucruri,
Care pre credință o întăresc; întru aceastea, ca întru o candelă plină,
Și de untdelemn și de câlți, pre foc îl aruncă Stăpânul,
Pre care foc lumea nu l-au văzut, nici poate să-l vază –
Lume zic pre cei din lume, și carii ceale lumești chitesc.

Și precum să aprinde candela – întru ceale simțite zic ție –
Când de foc să va atinge, așa și duhovnicească înțeleage-mi-ț mie
Că zice, cum că să atinge de suflete și le aprinde focul cel Dumnezeesc.
Mai nainte de ce să va atinge, cum să va aprinde?
Și mai nainte de a să arunca, cum să va atinge?
Cu adevărat nicidecum, cu totul desăvârșit.
Iar când candela s'ar aprinde, și strălucit ar lumina pre toți,
<637>Deaca untul-de-lemn va lipsi, au nu să va stinge candela?
Vezi-mi-ț și alt lucru mai mare, care decât toate mă înfricoșază mai tare.
Și îmi arată candela mea mare, având untdelemn cu îndestulare,
Și câlți cu eftinătate, dar un șoarece sau altceva viind,
Ori candela o au răsturnat, ori câte puțin o au limpit,
Și untul-de-lemn l-au băut, și câlții i-au mâncat,
Și candela o au stins. Și încă lucrul cel mai minunat iaste
Că toți câlții, care fetil să numeaște,
Căzind în untul-de-lemn, îndată să stinge focul
Și să face candela mea întunecată, și cu totul neluminată.
Candelă înțeleage că iaste sufletul mieu, iar untdelemn faptele bune,
Iar mintea fetil, și întru dânsa iaste focul cel Dumnezeesc,
Care luminează și străluceaște pre suflet, împreună și casa
Toată a tot trupului mieu, și pre toate ceale din casă,
Și gândurile și aminte-aducerile. Și așa luminându-o focul acesta,
Deaca zavistiia în lăuntru va cădea, sau vreo patimă a pomenirii de rău,
Sau vreun dor de iubire de slavă, sau altă oarecarea poftă
De dezmirdare oarecarea, sau de altă patimă, și candela o va răsturna,
Adecă punerea și voirea sufletului mieu,
Sau untul-de-lemn îl va limpi, al faptelor bune, îț zic ție,
Sau cu adevărat fetilul, care iaste mintea mea, dupre cum am zis ție,
<637v>Și carea întru sineș o avea pre Dumnezeiasca Lumină strălucind foarte,
Și ori au mâncat prin cugetele ceale reale tot pre fitilul acesta,
Ori și de tot l-au înecat înlăuntru în untul-de-lemn,
Adecă întru pomenirea lucrărilor faptelor sale celor bune,
Și de aicea în trufie căzind de tot s'ar orbi.
Și candela mea dintru aceastea, ori poate dintru altceva,
Deaca s'ar întâmpla să se stingă, unde focul atuncea iaste?
Sau vei zice mie, ce să face? Că rămâne și petreace în candelă?
Sau cum că să depărtează de candelă? O, neștiință! O, nebunie!
Cum iaste cu putință candela fără de foc să se aprinză?
Sau cum iaste cu putință focul fără de materie să rămâe în candelă?
Totdeauna focul de materie a să apuca doreaște, și voiaște.
Însă al nostru cu adevărat e lucrul, ca mai nainte să o gătim pre aceasta,
Și să ne arătăm pre noi înșine cu bună sârguință, ca niște candele
Cu untdelemn și cu tot fealiul de fapte bune împodobiți;
Și pre fitilul minții cu bună nimereală înainte să-l punem,

Și de foc să-l atingem, și câte puțin și încetișor să-l aprindem,
Și așa va rămânea împreună cu cei ce l-au căștigat pre dânsul.
Că într'alt fealiu – nimenea să nu să amăgească – nu să veade, nu să cuprinde, nici să ține,
Nu să cuprinde, măcar ori și cum; că iaste, dupre cum am zis,
Afară de zidirile toate, <638>și să face prins cu neprindere,
Cu unirea cea negrăită, și împrejur nescris așijderea
Cu chip nescris împrejur. Și pre aceastea [cu] cuvintele nu nicidecum,
Nici cu chitirile să le cauți, ci pre foc să-l arunce ceare,
Care învață și arată luminat și cu cunoștință, celor ce l-au căștigat,
Pre aceastea toate, și pre ceale decât aceastea mai tainice netâlcuit.
Iar mai tainice[1] decât aceastea ascultă, de voești, fiiule!
Când va străluci, precum am zis, și roiul îl va goni,
Al patimilor, și casa sufletului tău o va curăți,
Atuncea să ameastecă cu dânsul fără de amestecare și să uneaște fără de povestire,
Dupre ființă cu ființa acestuia, tot cu sufletul tot, cu adevărat,
Și câte puțin, câte puțin îl străluceaște, îl înfocază și îl luminează,
Și cum să fac amândoi, și Ziditoriul și sufletul, unul, a spune nu pociŭ:
Sufletul cu Ziditoriul, și în suflet Ziditoriul,
Singur cu singur tot, cela ce ține pre toată zidirea
Întru a sa palmă. Să nu te îndoești, acesta tot,
Împreună cu Tatăl și cu Duhul întru un suflet încape,
Și pre suflet întru ale aceluia tot îl cuprinde.
Înțeleage, vezi, socoteaște pre aceastea. Că pre cea nesuferită ți-o am zis ție,
Și Îngerilor neapropiiată Lumină, cum că înlăuntru o are și o ține sufletul,
Și în suflet lăcuiaște iarăș, și pre acesta nu-l arde nicidecum.
<638v>Cunoscut-ai adânc de taine? Cel mai mic întru ceale văzute,
Omul, carele iaste umbră și praf, are pre Dumnezeu tot întru sineș,
De al căruia singur deagetul iaste spânzurată zidirea,
Și pre ființă fieștecarele o are, și pre viiață, și pre mișcare;
Toată mintea, sufletul și cuvântul celor cuvântătoare iaste dela acesta,
Încă și Duhul celor necuvântătoare și al tuturor așijderea jivinelor,
Și a celor gândite și a celor simțite ființa de aicea le iaste.
Pre acesta avându-l, carele îl va avea și înlăuntru său purtându-l,
Și frumseața lui văzindu-o, cum va suferi văpaia dorului?
Cum va răbda focul dragostei? Cum fierbinți nu va pica, adecă nu va vărsa
Lacrămi din inimă? Cum minunile le va povesti?
Și cum pre aceastea le va număra, care întru dânsul să lucrează?
Cum și cu totul va tăcea, silit fiind să le zică?
Cum să veade pre sineș [ca] cel ce iaste în iad, când lumina va străluci, zic adecă;
Că nimenea altul din cei ce acolò șădea,
Mai nainte de a străluci Dumnezeiasca Lumină pre sineș să cunoaște,
Ci sânt și să află întru necunoștința negurii întru carea sânt ținuți,
Și a stricăciunii, și a morții. Însă veade unde străluceaște [lumina],

1 În manuscris: таінече. (n.ed.)

Sufletul acela zic, și înțeleage că întru întunearec
Preacumplit era tot, și în temniță preaîntemeiată și păzită
A unii necunoștințe prea adânci; <639>atuncea veade unde zace,
Unde iaste închis, tot locul tină și împuțiciune,
Care de necurate târâtoare și de venin aruncătoare iaste plin,
Și pre sineș legat, și cu legături nescăpate strâns
Și de mâini împreună și de picioare, și murdarevsit și întinat,
Și cu mușcături de târâtoare împreună cu totul rănit,
Și pre cărnurile sale umflate purtându-le împreună
Și cu mulțime de viermi, pre aceastea văzindu-le, cum nu să va înfricoșa?
Cum nu va plânge, cum nu va striga, și cum fierbinte nu să va pocăi?
Și cum nu va ceare de legăturile ceale preacumplite să se izbăvească?
Cu adevărat pre aceastea tot cela ce le veade, și va suspina, și să va tângui,
Și a urma va voì lui Hristos, celui ce au strălucit lumina.
Deci pre aceastea făcându-le, precum am zis, și la cela ce au strălucit lumina căzind –
Vezi-mi-ț bine pre acealea ce voiŭ să le zic! – să atinge cu mâinile acela ce au strălucit,
De legăturile și ranele meale. Și unde mâna lui să va atinge,
Sau cu deagetul să va apropiia, să dezleagă legăturile îndată,
Viermii să omoară, și ranele și bubele cad,
Cade împreună cu aceastea și întinăciunea, și mânjitura cât de mică a trupului mieu.
Și degrab și fără de veaste să face vindecare până întru atâta,
Cât semn nici să se vază nicidecum în locul acela,
Și să strălucească mai vârtos, asemenea mâinii ceii Dumnezeești,
Lucrează pre locul ranei. <639v>Stre/ină minune iaste, trupul mieu,
Zic adecă pre ființa sufletului, așa cu adevărat, și pre a trupului mieu,
Și de Dumnezeiasca Slavă să împărtășaște, și cu raza cea Dumnezeiască să înfulgerează.
Și văz acest lucru săvârșit în partea trupului mieu.
Cum pre tot pre trupul mieu nu-l voiŭ dori, și nu mă voiŭ ruga,
De ceale reale să se izbăvească? Și sănătate, precum am zis,
Și slavă așijderea să dobândească? Cu toate aceastea, așa făcând eu,
Iar mai vârtos și mai cu fierbințeală, și spăimântându-mă
Dupre mărimea minunilor, mâna sa Stăpânul
Cel bun mișcându-o, pre cealelalte părți ale trupului mieu
Le încungiură, pipăindu-le și văzindu-le pre aceastea, care dupre chipul care mai sus am zis,
S'au curățit, și cu Slavă Dumnezeiască s'au îmbrăcat.
Deci după ce m'am curățit îndată și de legături m'am izbăvit,
Îmi dă mie mâna sa cea Dumnezeiască, și mă scoate din împuțiciune,
Și tot mă îmbrățișază, și cade pre grumazul mieu –
Vai mie, cum voiŭ suferi pre aceastea? – și adeaseori mă sărută.
Și pre mine, carele am fost afară lepădat tot, și vârtutea o am pierdut –
Vai de mine, cum voiŭ însemna aceastea? – mă rădică pre umerile sale.
O, dragoste, o, bunătate! Și din loc pre mine mă scoate,

Și din întunearecul iadului, și mă bagă pre mine întru altă
Ori lume, ori aer, cu totul nicidecum nu pociŭ să povestesc.
Aceasta numai o știu, că lumină <640>pre mine și mă poartă, și mă ține,
Și cătră Lumina cea mare mă bagă, pre a căriia Dumnezeiasca minune cea mare
Nici îngerii a o tâlcui, sau a o povesti nu pot
Unii altora nicidecum, precum mi să pare. Și acolò ajungând eu,
Alte minuni îmi arată mie iarăș, adecă pre ceale ce să află întru lumină, zic ție,
Iar mai vârtos pre ceale ce es din lumină, pre zidirea de a doao oară cea streină
Mi-o dă mie să o înțeleg, cu carea însuș el pre mine m'au zidit, și de stricăciune m'au izbăvit, și de moarte întru simțire
Tot m'au slobozit, și viiață nemuritoare mie
Mi-au dăruit, și de lumea ceastă stricăcioasă, și de ceale din lume,
De toate m'au despărțit, și cu podoabă m'au îmbrăcat,
Nemateriialnică, și luminată, și m'au încălțat cu încălțăminte așijderea,
Și inel, și cunună, nestricăcioase, și de-a pururea vecuitoare mi-au dat,
Toate streine de ceale de aicea. Și m'au făcut pre mine neatins,
Nepipăit – o, minune! – și nevăzut asemenea,
Unit și împreunat cu ceale nevăzute. Deci așa și într'acest fealiu
După ce m'au lucrat Ziditoriul, în cort m'au băgat,
Simțit și trupesc, și m'au închis și m'au încuiat întru acesta,
Și m'au pecetluit pre mine, și pogorându-mă în lume
Și simțită și văzută, iarăș m'au pus pre mine să viețuesc,
Și să fiu împreună cu cei din întunearec eu, cela ce m'am izbăvit de întunearec,
Și închis să mă aflu împreună cu aceia, zic adecă cu cei din tină și noroiŭ;
<640v>Iar mai vârtos să-i învăț pre dânșii, și la cunoștință să-i aduc,
Ranelor acelora cu care sânt înfășurați, și a legăturilor cu care sânt ținuți,
Și poruncindu-mi s'au dus. Deci părăsit fiind eu singur și rămas
Întru întunearecul cel mai de nainte, zic, nu s'au îndestulat cu aceastea care am zis
Că mi-au dăruit mie, bunătăți negrăite,
Și tot pre mine m'au înnoit, tot nemuritoriu m'au făcut,
Și Hristos m'au săvârșit. Însă lipsirea aceluia
Uitare de toate bunătățile aceastea care am zis îmi pricinuia,
Și mi să părea că m'am lipsit. Pentru aceasta, ca mai nainte
Înglodat fiind, întru ceale reale mă ahthisiiám, și șezind în mijlocul
Cortului mieu, ca întru un sicriiu, sau ca întru un chiup încuiat,
Plângeam și foarte mă tânguiam, dinafară nicidecum nevăzind.
Căci căutam pre acela, pre acela pre carele îl doriiam,
Pre acela pre care l-am iubit, cu a căruia podoabă a frumseații m'am rănit,
Mă învăpăiam, mă ardeam, tot cu totul mă înfocam.
Deci așa petrecând eu, și așa lăcrămând, și topindu-mă împreună, și încă muncindu-mă și bătându-mă,
Și strigând cu dureare, strigarea mea o au auzit,
Și dintru neasemănata înălțime plecându-să și văzindu-mă,
M'au miluit, și iarăș a-l vedea m'au învrednicit
Cela ce iaste tuturor nevăzut, precât iaste cu putință omului să-l vază.

Pre carele văzindu-l m'am minunat, în casă fiind <641>închis,
Și în chiup fiind încuiat, și în mijlocul întunearecului ținut,
Al Ceriului și al pământului, zic ție simțitoriu, că și eu sânt întunearec.
Fiindcă pre toți oamenii, și pre mințile acestora,
Care cu ceale simțite sânt amestecate, întru aceastea fiind ei, greu
Acestea îi acopere. Însă întru aceastea aflându-mă eu,
Am văzut pre cela ce mai nainte era, precum am zis,
Și carele acum iaste afară de toate, însă cu mintea,
Și m'am minunat, m'am spăimântat, m'am înfricoșat, și m'am bucurat.
Și înțelegând minunea, cum pre Cela ce iaste afară de toate,
Eu, cel ce sânt înlăuntru tuturor, singur văz pre cela ce mă veade pre mine,
Necunoscând unde iaste, cât iaste și în ce fealiu e,
Sau în ce chip iaste acela pre carele și îl văz, sau cum îl văz, sau ce văz.
Însă văzind acealea care am văzut, și plângând, căci nu pociu
Să cunosc chipul acesta, nici să-l înțeleg, nici să-l pricep nicidecum,
Sau cât de puțin să cunosc cum pre acela îl văz, cum el pre mine mă veade.
L-am văzut iarăș pre acesta înlăuntru în casă, și în chiup,
Tot fără de veaste făcându-să, și unindu-să netâlcuit,
Negrăit împreunându-să, și amestecându-să cu mine cu neamestecare,
Precum focul în fier, și precum lumina în sticlă.
Și m'au făcut pre mine ca focul, și ca lumina m'au arătat pre mine,
Și aceaia m'am făcut, carea o vedeam mai nainte de aceasta,
Și de departe o vedeam, și nu știu cum îț voiŭ povesti ție
Chipul cel preaslăvit iaste, că nu am putut să cunosc,
Nici acum cunosc nicidecum, cum au întrat, cum cu <641v>mine s'au unit.
Și după ce s'au unit, cumu-ț voiŭ spune ție cine e cela ce s'au unit cu mine?
Și cu cine și eu m'am unit? Mă înfiorez și mă înfricoșez, nu cumva
Deaca îț voiŭ spune, tu necrezind, să cazi în hulă
Din neștiință, și pre sufletul tău să-l pierzi, fratele mieu.
Cu toate aceastea, unul eu și acela cu carele m'am unit făcându-ne,
Cine pre sinemi mă voiŭ numi? Dumnezeu îndoit dupre fire,
Iar dupre ipostas unul fiind, îndoit și pre mine m'au lucrat.
Și îndoit după ce m'au lucrat, îndoite deaciia numele
Și mie, precum vezi, mi-au dăruit. Vezi și despărțirea.
Om sânt dupre fire, și Dumnezeu dupre dar.
Vezi care dar îț zic, adecă unirea cea cu acela,
Simțitoriu, și gânditoriu, și fireaște, și Duhovniceaște.
Pre unirea adecă cea gândită țe-am povestit-o ție în multe fealiuri,
Și în multe chipuri, iar simțită îț zic ție pre cea a tainelor.
Că curățindu-mă prin pocăință și prin curgerile lacrămilor,
Și cu trup îndumnezeit ca cu Dumnezeu împărtășindu-mă,
Dumnezeu și eu mă fac prin unirea cea netâlcuită.
Deci vezi taina: Sufletul, drept aceaia, și trupul,

Ca pre aceasteaș iarăș să ți le zic, din multa bucurie,
Unul fiind eu în doao ființe, deci aceastea unul și doao,
Cu Hristos împărtășindu-se, și pre singele lui bându-l,
Cu amândoao ființele și firile așijderea
Ale Dumnezeului mieu unindu-se, să fac Dumnezeu prin împărtășire;
Și cu un nume să numesc, cu numele aceluia,
Cu care dupre ființă s'au împărtășit. Deci că<r>bunile foc să zice,
<642>Și fierul cel negru înfocându-să, ca niște foc să veade;
Deci deaca într'acest fealiu să veade, și într'acest fealiu să numeaște,
Apoi foc să veade, foc să numeaște. Și deaca nu pre sineș într'acest fealiu
Te-ai cunoscut, celor ce pentru unele ca aceastea îț spuiŭ[1] ție, nu fii necredincios,
Ci caută din toată inima ta, și vei lua
Mărgăritariul, sau picătura, sau ca pre un grăunte de muștariu,
Ca pre o scânteae, Dumnezeiasca sămânță. Cum o vei căuta aceaia carea ți-o zic ție?
Ascultă, și cu sirguință lucrează, și o vei afla îndegrabă:
Ia-mi-ți luminată asemănare a cremenii, și a amnariului,
Că iaste și întru aceastea cu adevărat firea focului,
Și deși nu să veade nicidecum, dar însă lovindu-se împreună,
Dease scântei de foc slobod, și de toți
Să văd adecă întru întâiŭ, dar nu să aprind însă,
Deaca nu să vor apuca de materie. Iar deaca să va uni cu aceasta dintru aceastea,
Apoi o scânteae mică cu totul, câte puțin să aprinde,
Și la înălțime să rădică văpae, și luminează casa,
Și pre întunearec îl goneaște, și face să vază pre toți
Cei ce sânt în casă. Văzut-ai minune? Deci spune-mi mie,
Mai nainte de a să lovi adeaseori, cum vor slobozi și vor lăsa scântei?
Și fără de scânteae, materiia însăș, de sineș, cum să va aprinde?
Mai nainte de a să aprinde, cum va lumina, cum pre întunearec îl va goni?
Cum pre vedeare ție ți-o va dărui? Nicidecum cu totul îmi vei zice,
Că cu putință acest lucru să va face cândva. Deci <642v>așa și tu a face
Sârguiaște-te, și vei lua. Ce zic ție că vei lua?
Scânteaia Dumnezeeștii firi, pre carea o au asemănat Ziditoriul
Mărgăritariului celui de mult preț, și greuntelui de muștariu.
Și ce să faci îț zic ție? Ascultă cu iubire de osteneală, fiiule.
Fie-ți ție sufletul și trupul în loc de cremene și de amnariu,
Iar mintea, ca un însuș-stăpânitoriu al patimilor, îndeletnicească-se
Întru faptele ceale îmbunătățite și în chitirile ceale lui Dumnezeu plăcute,
Și ca pre o cremene adecă pre trup, iar ca pre un amnariu pre suflet,
Cu mâini gândite apucându-le, tragă-se, și aducă-se
Cu sila cătră faptele bune. Că silită iaste
A ceriurilor împărățiia. Dar care fapte îț zic ție?
Priveghiiarea, și postirea, și fierbintea pocăință,
Plângerea, și a lacrămilor vărsarea, și neîncetata a morții pomenirea,

1 Greșală în manuscris; în orig. λέγουσι, „spun" (pers. a 3-a pl.). (n.ed.)

Necurmata rugăciune, și răbdare a toate fealiurile
De ispitele ceale asupră-ț aduse, tăcerea mai nainte de toate aceastea,
Și smereniia cea adâncă, și ascultarea cea desăvârșit,
Și a voii tăiarea. Deci întru aceastea, și întru ceale de acest fealiu
Sufletul îndeletnicindu-să și de-a pururea țiindu-să,
Face pre mintea ta întâiŭ adecă să priimească străluciri,
Dar să sting îndegrab, căci încă nu s'au supțiiat,
Ca și îndegrab să se aprinză. Iar când și de inimă
Să va atinge raza cea Dumnezeiască, atuncea și pre dânsa o luminează,
Și pre minte o curățeaște, și la înălțime pre dânsa o rădică,
Și la ceriu o sue, și cu lumina <643>cea Dumnezeiască o uneaște.
Pre acealea care ți le-am zis ție, mai nainte de a le face, cum, spune-mi, te vei curăți?
Și mai nainte de a te curăți, cum mintea ta Dumnezeeștile
Străluciri le va priimi? Și cum, spune-mi mie, și unde
De aiurea de altundeva întru inima ta căzind focul cel Dumnezeesc
Să va aprinde, și pre aceasta o va aprinde, și o va înfoca?
Și cum o va uni, și o va împreuna, și nedespărțită o va face
Pre zidire cu Ziditoriul? Nicidecum niciodată, îmi vei zice mie,
Că acest lucru va fi cu putință cuiva din cei născuți,
Sau din cei ce să vor naște. Iar ceale de aicea înainte nu le întreba.
Că deaca te vei uni cu lumina, toate pre tine ea te va învăța,
Și ți le va descoperi pre toate, și în taină ți le va arăta, câte
Și îț iaste de folos ca să te înveți. Că într'alt fealiu cu neputință iaste ție
Pre ceale de acolò prin cuvânt să le înveț'. Domnului nostru i să cuvine Slava în veacii veacilor, Amin.

AL ACELUIAȘ[1]

Cuvântul 2.

Cum că frica naște pre dragoste. Iar dragostea dezrădăcinează pre frică din suflet, și mâne ea singură întru dânsul, fiindcă iaste Duh Dumnezeesc și Sfânt.

Cum voiŭ lăuda, cum voiŭ slăvi, cum după vrednicie voiŭ binecuvânta
Pre Dumnezeul mieu, carele pre multele păcate mi le-au ertat?
Cum la înălțime cu totul voiŭ căuta? Cum pre ochii miei îi voiŭ căsca?
Cum îmi voiŭ deșchide gura, o, Părinte, cum buzele<643v>meale le voiŭ mișca?
Cum mâinile meale către înălțimea Ceriului le voiŭ întinde?
Și care cuvinte voiŭ afla? Care graiuri voiŭ aduce?
Și cum a grăi voiŭ îndrăzni? Cum ertare îmi voiŭ ceare,
A nemăsuratelor meale greșale, și a păcatelor meale celor multe?
Cu adevărat lucruri am lucrat, mai presus de toată ertarea.
Știi acealea care zic, Mântuitoriule. Pre toată firea o am covârșit,
Preste fire lucruri am lucrat; decât ceale necuvântătoare mai rău m'am arătat,

1 În manuscris: алачелѹлш (n.ed.)

Decât toate jivinele ceale din mare, și decât toate dobitoacele ceale de pre pământ,

Și decât ceale târâtoare, și decât hiiarăle mai rău m'am făcut cu adevărat,

Călcând poruncile tale mai mult decât firea celor necuvântătoare.

Deci fiindcă trupul mi l-am spurcat, și sufletul mi l-am întinat,

Cum mă voiŭ arăta ție? Cum te voiŭ vedea pre tine, cum cu totul voiŭ îndrăzni să stau

Înaintea feații tale eu, mișelul? Cum nu voiŭ fugi de a ta Slavă

Și de lumina cea fulgerătoare a Sfântului tău Duh?

Și cum singur nu mă voiŭ duce către întunearec eu, cela ce ale întunearecului

Lucruri am lucrat, și cum de mulțimea Sfinților nu mă voiŭ despărți?

Cum voiŭ suferi glasul tău carele mă va trimite pre mine întru întunearec

Eu, cela ce de aicea din lucruri îmi duc cu mine osândirea mea?

Înfiorându-mă tot, cutremurându-mă tot,

Cu frică și cu spaimă cuprins fiind strig ție:

Știu, Mântuitoriule, că altul ca mine nu au greșit ție,

<644>Nici au lucrat fapte pre care eu, ticălosul, le-am lucrat,

Și pricinuitoriu de pierzare și altora m'am făcut.

Ci aceasta iarăș știu, aceasta iarăș nădăjduesc, Dumnezeul mieu,

Că nu mărimea greșalelor, nu a păcatelor mulțimea,

Nici a faptelor urâciunea va covârși cândva

Pre iubirea ta de oameni cea mare, iar mai vârtos pre cea mai presus de mare,

Pre cea mai presus de cuvânt, mai presus și de minte, mila, pre carea bogat

Preste cei ce-ț greșesc ție, și cu fierbințeală să pocăesc, o verși,

Și îi curățești, și-i strălucești, și ai luminii părtași îi faci,

Cuminecături ai Dumnezeirii tale lucrându-i cu îndestulare,

Și streină minune și îngerilor, și minților oamenilor,

Vorbești cu dânșii de multe ori, ca cu niște priiateni ai tăi adevărați.

O, bunătate nemărginită! O, dragoste netâlcuită!

Pentru aceasta și caz, și cu fierbințeală strig către tine:

Precum pre curvariul ai priimit și pre curva carea au venit la tine,

Așa pre mine mă priimeaște, îndurate, carele din suflet mă pocăesc,

Și picăturile lacrămilor meale, care ca niște izvoară de-a pururea izvorăsc,

Socotindu-le, Hristoase al mieu, spală întru dânsele ale sufletului mieu,

Spală și ale trupului mieu întinăciunile și mânjiturile patimilor,

Spală și pre inima mea de toată răotatea.

Că aceasta iaste rădăcina și izvorul păcatului:

Răotatea, a sămănătoriului celui rău iaste sămânța,

Și unde iaste și odrăsleaște aceasta, și la înălțime să sue,

Acolò și răsare preamulte <644v>o/drasle de răotate și de nebunătate.

Pre rădăcinile aceștiia dintru adânc zmulge-le, Hristoase al mieu,

Și curățeaște holdele sufletului mieu, și ale inimii meale,

Și răsădeaște întru dânsele pre frica ta, Îndurate,

Și învredniceaște-mă să se înrădăcineaze și bine să odrăslească și să răsară,

Ca să crească la înălțime prin păzirea poruncilor tale;

Și adăogându-le în fieștecare ceas cu adăogirea lacrămilor,

Adăogând ape care izvorăsc, și adăpându-le dintru aceastea,
Mai mult și creaște, și la înălțime să rădică.
Și dupre asemănare creaște și smereniia împreună cu frica,
Iar smereniei toate patimile îi dau loc;
Și împreună cu dânsele și tabăra dracilor s'au izgonit,
Și toate faptele bune ca unii împărătease împrejurul aceștiia,
Ca niște străjari și priiatene să văd că împreună îi urmează,
Și ca niște slujnice Stăpânii. Și aceastea deaca împreună să vor aduna,
Și să vor uni unele cu altele, în mijlocul acestora ca un pom
Lângă izvoarele apelor frica ta răsădindu-să,
Înflorește, și câte puțin câte puțin îmi arată mie floare streină.
Streină am zis, căci toată firea dupre neam naște,
Și a tuturor pomilor și copacilor sămânța dupre neam iaste întru fieștecarele.
Iar frica ta și floare de fire streină arată,
Și rod asemenea strein de aceaia și venetic.
Că frica iaste din fire plină de mâhniciune și de <645>întristare,
Și pre cei ce o au căștigat pre aceasta îi lucrează de-a pururea
Să se mâhnească ca niște robi, ca niște vreadnici de multe rane și bătăi:
Ca unii ce așteaptă în fieștecare ceas tăiarea cea a morții,
Și ca unii ce văd adecă seacerea, dar ceasul secerișului nu îl știu,
Și ca unii ce nu au nădeajde, nici deplin adeverire
De ertarea cea desăvârșit, ci să cutremură de mărginire,
Ci să înfiorează de sfârșit, ca de o hotărâre cu îndoială a judecății,
Și poartă întru dânșii pre hotărârea judecății aceiia, Dumnezeul mieu.
Deci floarea carea o aduce și o înflorește iaste netâlcuită dupre fealiu,
Mai netâlcuită dupre chip. Că să veade că înflorește adecă,
Dar să ascunde degrab, care lucru nu iaste al firii,
Dar nici dupre urmarea firii, ci mai presus de fire,
Căci pre toată firea o covârșaște, și încă să arată frumoasă
Floare mai presus de tot cuvântul, și către privirea aceiia
Îmi răpeaște pre toată mintea mea, și nimic nu o lasă să pomenească
Dintru acelea pre care știe frica să le dea, ci uitare de toate aceastea
Îmi lucrează mie atuncea, și reapede și degrab dela mine zboară.
Și pomul fricii iarăș iaste fără de floare,
Și mă scârbesc și suspin, și către tine cu fierbințeală strig,
Și floarea iarăș o văz în ramurile pomului
Și pre ochiŭ o, Hristoase al mieu, numai către floare avându-l,
Nu văz atuncea pomul; ci mai adeaseori floarea
Înflorind, și către aceaia tot pre mine cu dorirea trăgându-mă
Întru rodul dragostei încetează.
<645v>Și rodul acesta iarăș
Nu sufere de pomul fricii să se poarte și să se ție,
Ci mai vârtos când deplin să va coace, atuncea singur
Fără de pom să veade. Că frică întru dragoste
Nu să află nicidecum, nici iarăș fără de frică dragostea
În suflet să rodeaște. Cu adevărat minune mai presus de cuvânt,

Și mai presus de toată chitirea. Că pomul cu osteneală înflorează și rod aduce; și rodul lui iarăș
Pre pomul îl dezrădăcinează, și rămâne rodul singur.
Cum iaste rodul fără de pom, nicidecum a-ț povesti nu pociŭ;
Cu toate aceastea rămâne, cu toate aceastea iaste dragostea fără de frica
Ceaia ce o naște pre dânsa. Deci dragostea iaste
Cu adevărat toată veseliia, și de toată bucuriia și dulceața
Umple pre cel[1] ce o are, și din lume întru simțire
Pre acesta afară îl scoate, care lucru nu-l poate frica
Să-l lucreaze nicidecum. Că înlăuntru celor văzute,
Și înlăuntru celor simțite fiind, cum oare va putea pre cela ce o are
Departe de aceastea să-l arunce, și întru simțire să-l împreuneaze
Tot cu ceale nevăzute? Cu adevărat nicidecum nu va putea.
Iar floarea și rodul pre carele frica îl naște
Afară de lume sânt, care și acum a-l răpi să obicinuiaște,
Și pre suflet împreună cu acesta să-l rădice, și din lume afară să-l arunce.
Cum, spune-mi mie, afară de lume dragostea pre aceastea le aruncă?
Aș fi voit arătat să știu. Că netâlcuit iaste, precum am zis, lucrul acesta.
Cu toate aceastea, ia aminte, și voiŭ zice: Duh Dumnezeesc iaste dragostea.
<646>Aceasta o zicea aceia[2] când li să arăta Stăpânul.
Însă lumina, dupre cum zic ei, e cu totul atât-lucrătoare[3] și luminează.
Cu toate aceastea nu iaste din lume, nici vreun lucru al lumii nicidecum,
Nici vreo zidire; că nezidită iaste, și de toate zidirile afară,
Nezidită în mijlocul celor zidite. Înțeleage ceale ce îț zic ție, fiiule!
Că iaste și să află despărțită, și ceaia ce iaste nezidită niciodată
Zidire a să face nu priimeaște; afară deaca ar fi voit, și aceasta
Cu putință îi iaste eiĭ să se facă. Că și s'au făcut Cuvântul,
Prin a Duhului lucrarea și prin a Tatălui buna-voință,
Om neschimbat tot, Dumnezeu fiind din fire nezidit,
S'au făcut zidit cu nepovestire, și luarea îndumnezeindu-o,
Mi-au arătat mie îndoită minune în doaoă lucrări,
Și în doaă voiri așijderea: văzut și nevăzut,
Ținut și nețiut. Și arătându-să ca o zidire
În mijlocul tuturor zidirilor, dar nu fiind ca o zidire,
Precum li să părea, nu li să făcea arătat; însă nici cu totul era nearătat,
Ci în mijlocul tuturor zidirilor celor simțite fiind, Cuvântul
Să veade unit cu luarea ca o zidire.
Și luând pre zidire și ascunzindu-o, ori suindu-o
La înălțimea, la Slava sa mai presus de cuvânt,
Să ascundea îndată.[4] Că Ziditoriul tuturor,

1 În manuscris: чѣл. (n.ed.)
2 Adecă Luca, și Cleopa.
3 Greșală în manuscris. În textul originar: „atot-lucrătoare“ (gr. παντουργὸν). (n.ed.)
4 În ediția Zagoreos (Veneția, 1790), după care s'a tradus textul de față, lipsesc trei stihuri din textul grecesc, pe care le traducem acì după *Sources Chrétiennes*: „Iar aceia ziceau că Stăpânul nu se mai arată, aceasta însă, negreșit, numai către ei.“ (n.ed.)

Fiind adecă nedespărțit și nedepărtat de toate, dar ca un Dumnezeu pre toate împlinindu-le,
Cum ar fi fost cu putință într'alt fealiu să se ascunză? Vei muta din loc
Pre Stăpânul, și cătră alt <646v>loc vei da că s'au dus,
Și dela ochii Sfinților Apostoli cum că s'au ascuns?
Să nu fie, să nu cazi din neștiință întru o hulă ca aceasta!
Însă tu ascultă, de voești, pre lucrările dragostei,
Și te vei învăța cum iaste mai mare decât toate faptele bune dragostea.
Decât care toate? Auzi pre Apostolul strigând:
Decât a grăi cu limbile îngerilor și ale tuturor oamenilor,
Decât a avea toată credința, cât să mute și munții,
Decât a ști toată cunoștința și adâncul tainelor,
Decât a răsipi toată bogăția, și sărac pre sineș a să face,
Decât și pre însăș trupul spre ardere pentru Hristos a-l da,
Mai mare iaste dragostea; și cu atâta mai mare iaste,
Că fără de aceasta, aceastea ori una, ori și toate,
Nici un folos celui ce le-au căștigat nicidecum nu-i iaste.
Deci cela ce și de dragoste, și de toate ceale zise
Iaste lipsit, spune-mi mie, unde să va arăta, ce va face?
Cum credincios celor ce îl întreabă va îndrăzni să se numească pre sineș?
Pentru aceasta, a lua aminte să cuvine celui ce zice pentru dragoste.
Șez eu în chilie, noaptea sau și zioa,
Iaste împreună cu mine nevăzută și necunoscută dragostea.
Carea și afară de toate zidirile iaste, și iaste iarăș și împreună cu toate.
Ea iaste foc, iaste și rază, să face și nor al luminii,
Soare să săvârșaște. Însă ca focul pre sufletul mieu îl înfierbintează,
Și pre inima mea o arde, și cătră dorire o deșteaptă
Și cătră dragostea Ziditoriului; <647>și din destul înfocându-mă,
Și la suflet de tot arzindu-mă, și o rază de lumină purtătoare
Zboară împrejurul mieu toată, strălucitoare slobozindu-ș
În sufletul mieu razele sale, și pre mintea mea strălucindu-o,
Și cătră înălțimea privirii îndemânatecă o arată,
Văzătoare lucrându-o. Aceasta era, ceaia ce mai nainte o am zis
Că iaste floarea fricii. Și văzindu-i eu strălucirea,
Și umplându-mă de bucurie negrăită, nu m'am bucurat căci o am văzut,
Ci ea, de Dumnezeiasca bucurie după ce m'au bucurat, s'au dus,
Și pre mintea mea împreună o au răpit, și simțirea, și pre toată
Pofta lumească; și au alergat mintea mea în urmă-i,
Și căuta cu dorire să ajungă și să prinză pre strălucirea ceaia ce i s'au arătat.
Ci nu o au aflat zidirea, nici au putut să se facă
Cu totul de zidire afară, ca să prinză strălucirea,
A celui nezidit și necuprins. Însă încungiura pre toate
Și să măestriià, și să sârguia să o vază, cerca aerul,

Ceriurile le cutreera, încungiura adâncurile
Și margenile lumii, și căuta, precum i să părea.
Ci nimic întru aceastea toate nu afla, căci zidite sânt toate;
Și mă tânguiam, și plângeam, și la măruntae mă ardeam,
Și ca un eșit din minte, întru uimire făcând<u-m>ă, așa petreceam.
Deci au venit precum au voit, și ca un chip de nor
Luminos căzind și slobozindu-să preste capul mieu,
Să vedea șăzând, și a striga mă făcea și mă îndemna,
<647v>Înspăimântat făcându-mă. Însă iarăș dela mine zburând,
M'au lăsat singur, și căutându-o eu cu osteneală și cu dureare,
Pre aceasta toată, fără de veaste și degrab iarăș întru mine cu cunoștință s'au aflat,
Și în mijlocul inimii meale, ca un luminătoriu, ca un discos cu adevărat
Al Soarelui s'au văzut. Și așa arătându-să,
Și cu cunoștință dovedindu-să, ceatele dracilor le-au surpat,
Au izgonit teamerea, și pre inimă o au făcut vitează,
De simțirea lumii au dezgolit pre mintea mea,
Și în veșmântul simțirii ceii gândite m'au îmbrăcat,
Și de ceale văzute m'au răzlețit pre mine, și cu ceale nevăzute m'au împreunat,
Și a vedea pre cel nezidit, și a mă bucura mi-au dăruit mie.
Căci de toate ceale zidite și văzute, și care degrab
Și în scurtă vreame să strică m'am răzlețit, și cu cel nezidit m'am unit,
Cu cel nestricăcios, cu cel fără de început, cu cel tuturor nevăzut:
Că aceasta iaste dragostea. Ia să alergăm o, credincioșilor, cu întindere,
Ia să ne sârguim cu dureare o, trândavilor, ia să ne deșteptăm o, lenevoșilor,
Ca căștigători ai dragostei și părtași ai aceștiia mai vârtos
Să ne facem, și așa să ne mutăm dintru ceaste de aicea,
Ca împreună cu dânsa înaintea Ziditoriului și Stăpânului să stăm,
Afară de toate ceale văzute făcându-ne împreună cu dânsa.
Iar deaca nu, apoi întru ceale văzute și întru zidiri, ca cei ce sintem
Zidire, vom rămânea, și în foc, <648>și în tartar,
Și întru înfricoșatele munci, fără de aceasta aflându-ne,
Fără de dragoste zic. Și deaca și iaste cu putință să ne mântuim
Fără de aceasta, o, Hristoase al mieu, cum va fi cu putință acest lucru cu adevărat?
Nicidecum cu adevărat, nicidecum. Că de lumină deaca ne vom răzliți,
Cum de întunearec vom scăpa? De bucurie deaca ne vom lipsi,
Cum de scârbă ne vom izbăvi? Afară de cămară deaca ne vom afla,
Cum va fi cu putință cu adevărat înlăuntru cu cei de acolò împreună să ne veselim?
Deaca din împărăție vom cădea, zic adecă dela vedearea ta, Mântuitoriule,
Care altă mântuire și carea altă mângăiare?
Sau în care alt loc vom putea să ne aflăm?
Cu adevărat nicăiri, nicidecum, măcar de să și pare oarecărora fără de minte,
Că nebun și fără de minte e cela ce zice aceasta. Dar poate răspunzind,
Va zice cineva aceastea cu nepriceapere: Cum afară de împărăție,
Și cum și afară de cămară și de ceata drepților
Alt loc de mântuire sau de odihnă nu va fi?

Nebune, îț va răspunde dragostea, nu auzi că Adam,
Strămoșul tău, în raiu o poruncă
Călcându-o, s'au dezgolit de Dumnezeiasca Slavă, și Eva
Împreună cu dânsul din raiu s'au surgunit îndată?
Care lucru pre moarte cu ticăloșie o au născut îndată,
Și în locul desfătării au luat viiață plină de sudori,
Și a trăi, și a muri, dela dânsul cu dreptate pre hotărâre luându-o.
Așa înțeleagi-mi mie și atuncea când să va face judecata,
Că cela ce să va afla de Dumnezeiasca slavă, ca Adam acela
<648v>Cu adevărat dezgolit,[1] fiindcă cea întâiŭ decât toate faptele bune
Și Împărătească și Doamnă, iaste cu adevărat dragostea.
Și cap al tuturor iaste, și haină, și slavă.
Și trupul fără de cap, și mort, și fără de suflare iaste.
Și trupul fără de haină fiind, cum nu va fi gol?
Că faptele bune fără de dragoste, deșarte și nefolositoare sint,
Și gol de Dumnezeiasca Slavă e cela ce nu are pre dragoste;
De ar avea cineva pre toate faptele bune, dezgolit stă,
Și pre goliciune nesuferindu-o, a să ascunde mai vârtos voiaște.
Că cela ce are rușine, are și osândă,
Și „Nu te știu pre tine" va auzi dela Judecătoriul tuturor.
Au venit pre pământ Ziditoriul, au luat Suflet și trup,
Și au dat Dumnezeesc Duh, care iaste dragostea.
Deci deaca voești și deaca poftești să iai pre Dumnezeescul Duh,
Creade lui Dumnezeu desăvârșit, leapădă-te de sineț așijderea,
Pre umere fără de îndoială rădică-ț Crucea, și să iai
Moarte cu voirea, și cu punerea, fiiule, ca părtaș să te faci
Al vieții ceii fără de moarte. Să nu te rătăcească pre tine amăgitorii
Cu mincinoasele cuvântări ale lor, cum că după moarte iau
Viiața cei ce să săvârșesc; ca nu plecându-te lor să te căești,
Și de viiață să nu te împărtășești. Ascultă cuvintele lui Dumnezeu,
Ascultă pre ale Apostolilor, ascultă pre ale Dáscalilor
Celor din besearică, ce Hristos strigă în tot ceasul:
Râuri din pântecele celor ce întru mine cred
Vor curge, de izvorul cel <649>Dumne//zeesc al apei ceii de-a pururea vii.
Ce pre apa aceasta zicându-o, fără numai pre darul Duhului?
Și pre cei curați cu inima îi fericeaște, zicând cum că aceștea
Vor vedea aicea pre Dumnezeu. Și Apostolii toți
Și Dáscalii strigă de aicea și pre Duhul,
Și pre însuș Hristos să-l luăm, deaca voim să ne mântuim.
Ascultă glasurile Stăpânului, ascultă cuvintele Cuvântului,
Cum îț arată pre împărățiia Ceriurilor că o dobândesc
De aicea oamenii. Asemănatu-s'au, zicând, aceasta
Mărgăritariului celui de mult preț.

1 Din ediția Zagoreos lipsesc șapte stihuri, pe care le traducem acì: „afară din rai, ba încă și din Împărăție și din cămara de nuntă cea cerească se va scoate degrab. Măcar de nu ar avea păcat, însă lipsit de fapte bune se va afla, dezgolit stă." (n.ed.)

Iar Mărgăritariu auzind, oare ce socotești, piiatră îl zici că iaste acesta?
Sau cum că să ține măcar cât de puțin? Sau cum că să veade măcar orișicât?
Departe de o hulă ca aceasta, că gândit iaste.
Și deaca neguțitoriul l-au aflat pre dânsul, cum l-au aflat, acum spune-mi,
Deaca nețiinut iaste și neprins sau nevăzut,
Apoi unde l-au aflat pre acesta, cum l-au văzut, învață-mă?
Și cum pre toate vânzindu-le, l-au cumpărat pre acela,
Pre acela pre care nu l-au aflat, pre acela pre care nu l-au văzut, pre acela pre care nu în mâini l-au căștigat?
Dar încă nici în sân nu l-au luat: ci numai cu singură credința cu adevărat
Și cu nădeajdea ca cum l-ar avea să va afla, așa mă vei învăța.
Dar nu au zis Stăpânul așa, precum tu socotești,
Nici cu nădeajde ca să-l afle, nici cu nădeajde ca să-l dobândească au zis
Să-ș vânze averile. Ce vă amăgiți, pentru ce pre deșarte
<649v>Nădejdi vă răzimați?[1] Și pre sineț te arăți și te vădești
Că nu voești să-l cauți, că nu voești să-l afli,
Că nu voești să-ț vinzi averile, și să iai
Împărățiia Ceriurilor, carea înlăuntrul tău, deaca vei voì,
Stăpânul au zis că iaste. Dar poate sărac ești?
Și nu ai aur, nici averi, nici bogăție,
Și auzind cum că prin vânzarea tuturor averilor
Mărgăritariul cel neprețuit să cumpără, ca să zici
Cum că: Oare cum, neavând eu avuție, voiŭ putea
Să căștig Dumnezeescul acesta și frumosul Mărgăritariu?
Deci pentru aceasta te rog pre tine să asculți cu priceapere:
Deaca pre toată lumea și pre ceale din lume le-ai avea,
Și răsipindu-le le-ai împărți la sirimani și la văduve pre acestea,
Și la săracii cei lipsiți, și însuț sărac te vei face,
Dar ca cum deopotrivă vreadnic cu totul preț vei socoti
Că ai plătit, zicând: „Dați-mi mie Mărgăritariul,
Că am dat pre toate ale meale," îndată aceasta vei auzi
Pre Stăpânul zicându-ți ție: Care zici toate ale tale?
Tu gol din pântecele maicii tale ai eșit,
Și gol în mormânt negreșit iarăș vei întra.
Dar ale tale care zici că sânt, nebune tot, nu simți?
Și nu vei lua mărgăritariul, nici vei lua împărățiia.
Ci deaca toate averile tale cu totul le vei răsipi,
Deaca sărac foarte vei fi, și vei veni zicând așa:
Vezi, Mântuitoriule, inima, și sufletul mieu zdrobit,
Și cumplit muncindu-să și foarte arzindu-să!
Vezi-mă, Stăpâne, că sânt gol, vezi-mă că sânt lipsit și scăpătat,
De toată fapta bună strein, și neavând ce să-ț dau
Spre răscumpărarea ta, Cuvinte, <650>și miluiaște-mă, unule,
Nepomenitoriule de rău Dumnezeul mieu! Că ce lucru vreadnic voiŭ afla

1 În ediția Zagoreos lipsește un pasaj de 10 stihuri, pe care le traducem acì: „Pentru ce de a voastră pierzare, și a altora cruntă osândire, vinovați cu deadinsul a vă face voiți, prin deșarte amăgiri? Ci el întâiu, să-ți afli mărgăritarul te îndeamnă, și neprețuit văzându-l că este, să vinzi toate ale tale, și să-l cumperi. Tu însă zici 'în nădejde'..." (n.ed.)

În lume o, Dumnezeul mieu, pre carele îl voiŭ da spre cumpărarea ta,
Celui ce ai făcut pre toate? Că ce au dat și curva?
Și ce tălhariul au dăruit? Iar curvariul, Hristoase al mieu,
Care bogăție țe-au adus ție? Pre aceastea grăiaște-le, și vei auzi:
Așa, mi-au adus mie daruri; așa, mi-au adus mie bogăție:
Dând ei acealea care au avut, au luat Mărgăritariul
Cel decât toată lumea mai bun și mai scump. Pre aceastea și tu, de voești,
Ado-le mie, și vei lua negreșit. Cu aceastea vino și tu la mine,
Și îndată îți voiŭ arăta ție pre Mărgăritariul acela
Carele l-au luat aceia, și te vei bucura, și pre însuș sufletul deaca îl vei da,
Nimic vreadnic nu vei socoti, nimic vreadnic nu vei gândi,
Că cu totul ai plătit. Că Eu, deaca vei veni,
Precum curva la mine au venit, cu adevărat am stăpânire,
Cu adevărat am Mărgăritariu: pre carii toată lumea de-i va lua,
Și împreună cu lumea aceasta alte zeciuri de mii de alte lumi,
Nu va lipsi nici un singur Mărgăritariu din vistieriile meale,
Și-ț voiŭ da ție și darul, precum și acelora le-am dat.
Aceastea Dumnezeu îț va zice ție, și te va învăța, cum au venit
Tâlhariul, și cum curva, cei cântați și vestiți în lume,
Și cum curvariul îndată ce s'au întors, au fost priimit.
Și tâlhariul cu credința s'au mântuit, cela ce multe reale au făcut.
Și cu dreptate! Că singur, când toți de mine s'au lepădat,
Și când toți s'au smintit, spânzurat văzindu-mă pre lemn,
Acela Dumnezeu și Împărat m'au <650v>mărturisit,
Și cum că eu sânt nemuritoriu din inimă striga!
Pentru aceasta și mai nainte decât toți au luat Împărățiia.
Dar pre dorirea curvei, oare care cuvânt o va arăta,
Pre carea o purta aceaia întru inima eiĭ când au venit
Ca la un Dumnezeu la mine, și ca la un Stăpân al celor văzute, și al celor nevăzute?
Și au adus bogat, precum n'au adus nimenea din cei pănă atuncea.
Pre carea văzindu-o, o am priimit, și pre dorire nu i-o am luat,
Ci pre Mărgăritariu dându-i-l eiĭ, i-am lăsat și dorirea,
Mai vârtos încă i-o am și mai aprins, și întru văpae mare i-o am rădicat,
Și o am slobozit pre dânsa decât fecioarele fiind mai cinstită.
Că degrab pre toată leagea, ca pre un zidiŭ trecându-o,
Sau ca pre o scară preste toate faptele bune preaînălțindu-să și rădicându-să,
Au ajuns la sfârșitul legii, carea iaste dragostea,
Și s'au dus până la sfârșit, nerănită pre aceasta păzindu-o.
Iar curvariul așijderea din inimă întorcându-să,
S'au pocăit cu adevărat, și fiiu al mieu fiind mai nainte,
Nu au venit ca un fiiu al mieu, ci cerea dela mine să se facă
Ca unul din năimiții miei; și nu cu gura numai,

Ci și cu sufletul grăia, și cu lucrurile arăta
Pre acealea care le zicea cu cuvintele. Smerenia acestuia pre mine
M'au tras spre milostivire, și l-am îmbogățit îndată,
Și l-am proslăvit îndegrab, că-l vedeam că din tot
Sufletul să apropie la mine. Căci înapoi nicidecum,
Precum fac aceasta cei mulți, nu ș'au întors cugetele.
Deci așa deaca fieștecarele va veni, și va cădea la mine <651>cu adevărat –
Să auză toată zidirea! – îl voiŭ priimi pre dânsul îndată.
Iar carele cu vicleșug voiaște să ia darul mieu,
Și cu fățărie să va apropiia, ori răutate înlăuntru având,
Ori bizuindu-să lucrurilor sale, biruit fiind de trufie,
Ori de zavistie, nicidecum nu are cu mine, Hristosul, parte.
Aceastea ție Dumnezeu, și tuturor, prin noi vi le strigă în tot ceasul.
Iar deaca voești și dela alții să-ți arăt ție luminat, cum că
Aicea să cade pre Împărățiia Ceriurilor să o iai tu toată,
Deaca întru aceasta voești a întra tu și după sfârșit.
Auzi pre Dumnezeu carele iarăș în pilde grăiaște ție:
Cui oare voiŭ asemăna Împărățiia Ceriurilor?
Aseamenea iaste, ia aminte, grăuntelui de muștariu,
Pre carele luându-l vreunul din oameni, l-au aruncat în grădina sa,
Și au răsărit, și copaciu cu adevărat s'au făcut mare.
Deci zi tu, cela ce auzi, carele iaste grăuntele acesta?
Ce socotești că iaste acesta? Zi cu îndrăzneală!
Iar deaca nu, apoi eu îț zic ție, și adevărul îț voiŭ spune.
Negreșit Împărățiia Ceriurilor țe-au zis ție că iaste grăuntele.
Iar grăuntele acesta iaste darul Dumnezeescului Duh.
Iar grădina iaste inima a fieștecăruia din oameni,
Unde cela ce ia pre Duhul îl aruncă înlăuntrul eiĭ și-l ascunde
În coastele măruntaelor, cât nimenea să-l vază pre dânsul,
Și-l păzeaște pre el cu toată cu denadinsirea, ca să răsae,
Ca să se facă copaciu, și la Ceriuri să se sue.
Deci deaca zici că nu aicea, ci după sfârșit toți
Cei ce fierbinte o îndrăgesc, vor lua Împărățiia,
Răstorni cuvintele Mântuitoriului și Dumnezeului nostru.
<651v>Că deaca nu vei lua grăuntele muștariului, carele l-au zis,
Deaca nu-l vei pune în grădina ta, rămâi cu totul fără de sământă.
Iar deaca și sământa o ai lua, și vei îneca-o, sau vei împresura-o cu spini,
Ori îl vei da în jaf paserilor, și vor răpi grăuntele,
Ori neadăpată vei lăsa grădina ta, prin lenevire,
Și nu va răsări sământa ta, nu va odrăsli, nu va rodi,
Ce folos din sământă îț va fi ție, spune-mi?
Și când altădată, deaca nu aicea, vei lua sământa?
Vei zice mie că după moarte: ci greșești din cuviință.
În care grădină atuncea îl vei ascunde pre acesta, te întreb pre tine?
Și prin care lucrări îl vei griji, ca să răsae?

Cu adevărat cu totul ești plin de rătăcire amăgită, o, frate.

Că vreamea aceasta iaste a lucrurilor, iar ceaia ce va să fie, a cununilor.

Aicea ia arvonele, țe-au zis ție Stăpânul.

Aicea priimeaște peceatea, de aicea Candela

Sufletului tău aprinde-o, mai nainte de a întuneca, mai nainte de a să încuia

Ușile lucrării, deaca înțelept voești să fii.

Aicea ție și grâu îți sânt, și ca un grăunte de muștariu,

Aicea mă fac ție și mărgăritariu, și mă cumpăr.

Aicea mă fac ție aluat, și dospesc frământătura ta.

Aicea ca niște apă îț sânt ție, mă fac și foc care îndulceaște,

Aicea și haină ție, și hrană, și băutura toată

Deaca voești mă fac ție, Stăpânul îț zice ție aceastea.

Deci deaca așa din ceale de aicea, și într'acest fealiu mă vei cunoaște,

Mă vei avea și acolò negrăit, toate făcându-mă ție.

Iar deaca te vei duce neștiind lucrările darului mieu,

<652>Acolò numai judecătoriu pre mine nemilostiv mă vei afla.

Ci o, Hristoase al mieu, și Dumnezeul mieu, să nu mă osândești atuncea,

Nici supt osândă să supui pre cela ce țe-au greșit ție mult,

Ci priimeaște-mă pre mine ca pre unul din cei mai de pre urmă năimiți ai tăi

Și învredniceaște-mă de aicea să-ț slujesc și să plac ție, Mântuitoriul mieu,

Și să iau pre Dumnezeescul tău Duh arvonă a Împărăției,

Și acolò să mă îndulcesc de cămara Slavei tale:

Și să te văz pre tine, Dumnezeul mieu, în veacii veacilor, Amin.

AL ACELUIAȘI

Cum că întru cei ce au păzit sfântul botez curat, rămâne Duhul cel Sfânt: Iar dela cei ce l-au întinat pre dânsul să depărtează. Cuvântul al treilea.

Tu mă cunoști o, Hristoase, că al toatei fărădelegi sânt

Lucrătoriu, încă și a tot fealiul de răutăți vas cu adevărat;

Care lucru îl știu negreșit și eu, și sânt plin de rușine,

Și de înfruntare, și de necaz, și chinuire mă ține pre mine,

Și dureare nesuferită stăpâneaște pre inima mea.

Însă lumina feații tale strălucindu-mi mie cu taină,

Pre gândurile meale le-au gonit, mi-au luat durearea

Și bucurie în loc au adus în smeritul mieu suflet.

Deci voesc să mă necăjesc, Hristoase, și necazul nu să lipeaște de mine,

Și mă necăjesc ca nu pentru aceasta mai vârtos să pier,

Și de bucuriia să mă lipsesc, ticălosul, ceaia ce va să fie.

Ci tu, Stăpâne, de aceasta niciodată să nu mă lipsești,

<652v>Nici acum, nici în veacul cel ce va să fie, Împărate al mieu.

Că bucurie îmi iaste mie vedearea feații tale.

Că nu numai tot bunul ești, Dumnezeul mieu,

Ci și celor ce te văd tot bunul le dăruești,

De împărtășire și de cuminecare umpli pre aceia pre carii tu îi vezi,

Nu numai în veacul ce va să fie – vai de cei ce zic aceasta! –

Ci și acum în trup fiind pre cei vreadnici de tine,
Adecă pre cei ce să curățesc pre sineș prin pocăință,
Îi vezi, și a te vedea pre tine și acelora le dai,
Nicidecum cu nălucire, sau cu gândirea minții,
Încă nici cu supțirea pomenire, precum unii iarăș socotesc,
Ci cu adevărul Dumnezeescului lucru și al înfricoșatei fapte,
Spre împlinirea cu adevărat a Dumnezeeștii iconomii;
Că atuncea unire a celor despărțite faci
Tu, Dumnezeule, cela ce ești mântuirea tuturor păcătoșilor.
Că cei ce botezul tău l-au luat din pruncie,
Și dupre vredniciia acestuia n'au trăit în viiață,
Vor avea osândă mai multă decât cei nebotezați,
Precum ai zis, fiindcă au ocărât haina ta cea sfântă;
Și acest lucru, Mântuitoriule, întemeiat și adevărat cunoscându-l,
Le-ai dat pocăință spre de-a doao oară curățire,
Și hotar al aceștiia ai pus pre darul Duhului,
Pre care în vreamea botezului întâiŭ l-am luat:
Că nu numai prin apă ai zis că iaste darul,
Ci mai vârtos și prin Duhul cu chiemarea Troiții.
Deci de vreame că ne-am botezat prunci și nu am simțit,
Ca unii ce eram nedesăvârșiți, și nu deplin am priimit darul,
Pre dezlegarea întâei călcări de poruncă luându-o;
Și pentru însuș acest lucru, <653>pre//cum mi să pare, și a să săvârși
Ai poruncit o, Stăpâne, și ai rânduit baia aceasta Dumnezeiasca,
Prin carea cei ce să botează, în lăuntrul viei
Întră izbăviți de întunearec și de iad,
Și de moarte și de stricăciune cu totul să slobozesc.
Viia, raiul să înțeleage de mine, și iaste,
Dintru care am căzut, iarăș chiemându-ne înapoi;
Și precum era atuncea Adam mai nainte de păcat,
Așa să fac și toți cei ce întru cunoștință s'au botezat,
Afară de cei ce nu au luat simțire gândită cu nesimțire,
Pre carea Duhul venind cu lucrarea sa o face.
Aseamenea și a lucra poruncile toți noi,
Ca Adam, am luat, și a le păzi așijderea,
Prin Duhul, care sânt Duhovnicească și Dumnezeiască leage,
Care leage cu trupul trupeaște să săvârșaște prin faptă.
Că îndoit fiind omul, de îndoită leage are trebuință;
Că deaca să va lenevi, și din bunătate cade.
Că sufletul singur a lucra bunătățile nu poate,
Și trupul, lucrând lucruri fără de Dumnezeiască cunoștință,
Ca un bou ce să osteneaște, sau ca un dobitoc purtătoriu de povară să socoteaște.
De<ci> cei ce în viia ta, adecă în raiu,
Prin botezul tău s'au chiemat înapoi împreună,
Și cu totul fără de păcat, sau și Sfințiți,
După ce au întrat s'au făcut ca Adam cel dintâiu,
Și apoi s'au lenevit de atâta mântuire,
Și de atâta negrăită purtarea ta de grijă, Mântuitoriule,
Și au făcut lucruri mai reale decât Adam,
Și au defăimat împreună și iubirea ta de oameni,
Nesocotind că lucrul al înfricoșatei iconomii

Iaste baia botezului întru Dumnezeescul Duh.
Oare, precum socotesc cei mulți <653v>din oameni,
Să vor slobozi să fie înlăuntru și să păcătuiască,
Și oare să vor lăsa Sfinți iarăș cei ce s'au întinat,
Și pre haina ta rău o au mânjit, Hristoase al mieu?
Și a lăcui înlăuntru inimii lor ceii întinate,
Tu cel curat, cel Sfânt, măcar cât de puțin vei priimi?
Nicidecum, au zis Dumnezeu, să nu-m fie mie aceasta, fiiule!
Că știi că te-ai botezat și tu, ci te-ai întinat,
Și ca un prunc ai păcătuit, ca un fără de minte te-ai rătăcit,
Și știi cât ai plâns, și cât te-ai sfărâmat,
Și cum de toată lumea te-ai lepădat, și deabiia
Înduplecându-mă de rugăciunile lui Simeon, Părintelui tău,
Dintru început numai cu mintea singură, întru simțire gândită,
De glas te-am învrednicit, apoi și de rază,
Și după aceasta strălucire s'au arătat ție cu iubire de oameni.
Apoi nor m'am făcut mic în chip de foc,
Care deasupra pre capul tău au șăzut,
Și numai pre singură vedearea chipului ți-o am dat ție,
Și prin în<s>păimântare lacrămi cu multă umilință,
Care arde patima trupului, și întunearecul capului,
Cât arzindu-să cu foc să se facă miros al acestora,
De carne care dintru dânsul s'au făcut, precum tu știi.
Iar pre realele ceale după aceastea și strâmtorarea
Câtă atuncea o ai pătimit, tu cu adevărat o ai uitat.
Dar eu însă o știu, Dumnezeu fiind carele știu toate,
Credința, smereniia cea către Părintele tău,
Și lepădarea cea cu totul a voii tale,
Carea mărturisire înaintea mea și să socotească, și iaste.
Că cela ce nu are voia sa, negreșit moare,
Și întru voia mea să află, și viiază cu adevărat.
<654>Și de-abiia așa cu adevărat tu, și acela în fieștecarea zi
Silindu-mă cu lacrămile pre mine, cel din fire bun,
Mai adeaseori am început a mă arăta ție, precum știi,
Și câte puțin pre sufletul tău curățindu-l prin pocăință
Și arzind materiile ceale învistierite ale patimilor,
Nu trupești, nu materiialnici, ci nemateriialnici spini,
Ca pre un nor întunecat, ca pre o deasă negură și întunearec,
Prin post strălucindu-te tu adecă și prin ostenealele
Ale priveghierii, ale rugăciunii, ale toatei realii pătimiri,
Și prin necurmate și fierbinț lacrămi spălându-te,
Și întru rugăciune, întru hrană, și mai vârtos întru băutură,
Și de-abiia vas încăpătoriu me-am lucrat,
Și nu numai încăpătoriu, ci și curățit,
De foc înlăuntru și să rămâi nears, ia aminte!
Deci într'acest fealiu după ce te-am făcut, Lumina carea atuncea
O ai văzut zburând întru mine, și încungiurându-te,
Au întrat toată în lăuntru tău, neapropiiată fiind dupre fire,

Și cu schimbarea cea bună strein te-au schimbat.
Deci pre aceasta deaca nu cu toate lucrurile o vei griji,
Ci vreun mic gând în inimă vei priimi,
Sau îngrețoșare cătră cineva, binecuvântată sau nebinecuvântată,
Și încă și asupreală de vreun cuvânt sau de vreun cuget rău,
Deaca nu te vei pocăi cu fierbințeală și cu lacrămi,
Și deaca nu vei goni dela tine pre aceastea prin pocăință,
Încă și pre toată reaoa pomenire a inimii,
Nu are fire să rămâe; căci Duh Dumnezeesc iaste,
Care iaste împreună cu mine, și cu Tatăl, ca un deoființă cu mine;
Ci pre taină de năprasnă zboară,<654v>și ca un Soare apune,
Și ascunzindu-să ca întru o clipeală de ochiŭ nu să veade.
Deci cum va fi în sufletul carele nicidecum nu s'au curățit
Și întru simțire a pocăinții niciodată nu au venit?
Sau cum va suferi firea focului celui nesuferit
Sufletul cel plin de spinii patimilor și de păcat,
Ființă cu totul neîncăpută cum o va încăpea?
Cum, întunearec fiind el, să va amesteca cu lumina cea neapropiiată
Și nu să va prăpădi de venirea de față a eiĭ?
Nu iaste, fiiule, nicidecum cu putință nici într'un fealiu acest lucru.
Că eu de toate zidirile sânt despărțit;
Și fiindcă m'am făcut zidire eu, Ziditoriul tuturor,
Cu trupul numai aseamenea am fost oamenilor,
Suflet luând și minte[1] aseamenea acestora.
Că niciodată pre toți oamenii atuncea Dumnezei
I-am făcut, ci om m'am făcut eu adecă;
Însă prin credință și prin a poruncilor meale păzirea,
Încă și prin botez, și prin Dumnezeiasca împărtășire
A înfricoșatelor meale taine, tuturor viiață dăruesc!
Iar viiață zicând, am arătat pre Duhul mieu cel Dumnezeesc.
Însă aceasta să o cunoască, dupre cum au zis Pavel:
Cei ce au pre Duhul mieu întru inimile lor,
Îl au strălucind și strigând cătră Tatăl mieu,
Și cătră mine zice printr'înșii: Avva, Părintele mieu!
Căci ca niște fii ai lui Dumnezeu s'au făcut, și cu îndrăzneală
Cunoscându-mă pre mine mă văd, și Tată mă numesc.
Zice încă și cătră fieștecarele din cei ce-l au pre dânsul acum
Întru dânșii prea cu adevărat: O, fiilor, nu vă teameți!
Iată eu, precum vedeți, înlăuntru vostru sânt,
<655>Și împreună cu voi[2] sânt, și de stricăciune deodată și de moarte
Vă izbăvesc, și vă arăt ai căruia fii și priiateni
Pre voi iată v'am făcut: bucurați-vă întru Domnul!
Deci acesta va fi o, oamenilor, semnul cel adevărat,
Că s'au făcut fii ai lui Dumnezeu, și moștenitori,
Că luând ei au pre Duhul mieu cel Dumnezeesc,
Și de aicea să fac Creștini cu adevărat,

1 În manuscris: „minte a..." (n.ed.)

2 În manuscris: вою. (n.ed.)

Cu adevărul și cu lucrul, nu cu singur numele numai.
Aceastea credincioase și dorite îț sânt, Hristoase al mieu,
Pre carii mai nainte i-ai cunoscut arătat, leai și dat să se facă
De un chip cu chipul tău întru Duhul cel Dumnezeesc,
Și cu totul sânt putincioase lor, ca unora ce sânt chiemați
De tine la bucuriia cea negrăită în veaci.
Iar celorlalți tuturor să par că-s cu neputință aceastea,
Carii și prihănindu-le cu totul nu le cred,
Amăgindu-se pre sineș la minte, sau și socotesc
Să se mângâe pre sineș, eșiții din minte, pentru deșarte nădejdi
Înalt grăind ca niște frumoși grăitori cu cuvintele lor ceale înalte,
Și către ceale plăcute lor aligoricindu-le pre aceastea,
Cu totul defaimă înfricoșatele tale porunci.
Că pre tine a te căuta nu voesc, că li să pare că te au întru sineș;
Iar deaca vor mărturisi că nu te au pre tine, Dumnezeul mieu,
Atuncea cu totul neprins te propoveduesc pre tine tuturor,
Și cum că nimenea din oameni nu poate să te vază pre tine,
Nici iaste vreunul carele îi scovârșaște pre dânșii întru cunoștință.
Că ori tuturor oamenilor pre tine prins și apropiiat,
<655v>Ori neprins și neapropiiat cu totul te vestesc pre tine;
Dar însă întru amândoao greșesc, neînțelegând
Ceale Dumnezeești și omenești, întunecați fiind.
Cărora dăruiaște-le lumina cunoștinții, dăle mâna Dumnezeeștii frici,
Dă-le să se scoale din groapa realii socoteli
Și întru simțire să vie, că în groapă zac,
Și întru întunearec șed, Dumnezeiasca lumină nevăzindu-o.
Care lucru îl mărturisesc și ei, care îl și adeverează,
Dar nu cred că sânt și acum carii te văd pre tine.
Cărora, de nu le va străluci lumina ta, și să vază întru cunoștință,
Cum vor creade desăvârșit că te arăți celor vreadnici
Și împreună grăești, și împreună lăcuești, acum și în veaci,
Cu dânșii ca cu niște robi[1] ai tăi, precum ai zis?
Că tu al[2] credincioșilor ești Dumnezeu, dar nu și al necredincioșilor,
Pentru care către dânșii nicidecum nu cauți.
Că celor ce să leapădă de tine și zic cum că nu străluceaște
Lumina ta cea pururea vecuitoare în sufletele Sfinților,
Cum fața luminii tale li-o vei arăta, Mântuitoriul mieu?
Nicidecum, de nu vor căștiga credință multă, precum ai zis,
Și de nu pre leagea ta cea Dumnezeiască o vor păzi cu oserdie,
Până la moarte dându-se pre sineș pentru tine
La lucrarea cea adevărată a înțeleaptelor poruncilor tale.
Deci aceasta iaste lesnirea cea mântuitoare a tuturor celor ce să mântuesc: Iar altă cale nu iaste, precum ai zis o, Dumnezeul mieu.

1 În manuscris este tăiat cuvântul „priiateni“ și deasupra este scris cuvântul „robi.“ Gr.: „ὡς φίλοις, ὡς πιστὸς δούλοις σου...“ (n.ed.)
2 În manuscris: аĭ. (n.ed.)

Dă-le milă, dă-le milă celor ce să roagă ție,[1] Mântuitoriule, acum și de-a pururea, și în veacii veacilor, amin.

<656>

AL ACELUIAȘ

Cărora să arată Dumnezeu, și carii întru deprinderea bunului să fac, prin lucrarea poruncilor. Cuvântul 4.

Cum vezi, ascuns fiind, cum privești pre toate?
Cum nu te vezi de noi, dar pre noi ne vezi pre toți?
Însă nu pre toți pre carii îi vezi îi și cunoști, Dumnezeul mieu,
Ci numai pre singuri cei ce te iubesc pre tine iubindu-i îi cunoști,
Și mai ales pre sineți te arăți lor;
Soare ascuns fiind despre toată firea omenească,
Răsai întru ai tăi, ca să te vezi de aceia,
Și răsar întru tine cei mai nainte întunecați,
Curvarii, preacurvarii, desfrânații, păcătoșii, vameșii.
Pocăindu-se să fac fii ai luminii tale ceii Dumnezeești,
Iar Lumina, lumină cu adevărat naște, deci lumină și ei să fac,
Fii ai lui Dumnezeu, precum e scris, și Dumnezei dupre dar.[2]
Câți de lumea cea deșartă să vor lepăda, și amăgitoare,
Câți pre părinți și pre frați îi vor urî cu neurâciune,
Câți ca niște streini și prin viiață trecători să vor socoti,
Câți goli să vor face și de bogăție și de bani,
Și de împătimirea lor să vor lepăda cu totul,
Câți de slava cea deșartă, și pre laudele oamenilor, din suflet o vor urî pentru slava cea de sus,
Câți voia sa și-o au tăiat desăvârșit
Și ca niște oi fără de răutate s'au făcut păstorilor,
Câți morți cu trupul cătră toată reaoa lucrare
S'au făcut, și au asudat întru ostenealele <656v>fapte/lor bune,
Și numai singurii voii ocârmuitoriului au trăit,
Prin ascultare omorându-se, și iarăș înviindu-se.
Câți de frica lui Dumnezeu și de pomenirea morții
În fieștecarea și noapte și zi lăcrămează,
Și cu mintea cad la picioarele Stăpânului,
Milă cerând, și lăsare greșalelor,
Aceștea întru deprinderea bunului să fac prin toată
Lucrarea bunătăților, plângând în fieștecarea zi,
Și cu dureare bătând trag spre sineș milă.
Aceștea cu rugăciuni dease, și cu glasuri negrăite,
Și cu curgerile lacrămilor, pre Suflet și-l curățesc,
Și curățit pr<e> dânsul văzindu-l unii ca aceștea
Focul darului îl priimesc și focul poftei,
Ca desăvârșit să-l vază pre acesta curățit.
Dar fiindcă sfârșit al luminii a afla nu pot,
Nesăvârșită iaste curățirea unora ca acestora;
Căci pre cât mă voiŭ curăți și mă voiŭ străluci eu, ticălosul,
Și pre cât și să va arăta Duhul cela ce mă curățeaște pre mine,
Început mi să pare mie că iaste totdeauna și de curățire și de vedeare.

1 În manuscris: **цї**. (n.ed.)
2 În ediția Zagoreos lipsește un stih: „Câți bine păzesc Dumnezeeștile tale porunci." (n.ed.)

Că întru adânc nehotărât, întru nemăsurată înălțime,
Cine va putea să afle mijloc sau sfârșit?
Știu că mult iaste, dar suma nu o știu;
Poftesc și doresc mai mult, și totdeauna suspin,
Că puțin iaste darul cel dat, deși mult îl socotesc că iaste
Cătră ceaia ce să socoteaște că iaste departe de mine,
Pre carea văzindu-o, o doresc, și mi să pare că nimic nu am,
Nicidecum nesimțind bogățiia cea dată mie.
<657>Că văzind Soarele, nu socotesc aceasta;
Și cum? Ascultă și creade ceaia ce pătimesc.
Dulce iaste Soarele, negrăit întru simțire,
Carele trage spre dorire negrăită și Dumnezeiască pre suflet.
Care văzindu-l să pârjoleaște și să arde cu dorul,
Și pre tot cel ce i să arată a-l ținea în lăuntru său
Voiaște, dar nu poate, și să scârbeaște de aceasta,
Și nu socoteaște că veade pre cel bun, sau și îl pătimeaște.
Că cela ce veade neîncăput fiind tuturor,
Neapropiiat cu adevărat, deaca va vrea să miluiască
Pre necăjitul mieu suflet, și smeritul,
Degrab, în ce fealiu să veade de mine înaintea feații strălucind,
Într'acest fealiu tot întru mine să veade fulgerând
Și tot de toată bucuriia, de toată pofta
Și de dulceața cea Dumnezeiască mă umple pre mine, smeritul.
De năprasnă iaste prefacerea, streină schimbarea,
Lucru cela ce întru mine să săvârșaște iaste netâlcuit.
Că deaca pre Soarele acesta, pre carele toți îl vedem,
Înlăuntru în inimă l-ar fi văzut cineva pogorându-să,
Și tot sălășluindu-să, și strălucind așijderea,
Au nu mort de minune[1] și fără de glas ar fi fost,
Și toți s'ar fi spăimântat cei ce pre acesta l-ar fi văzut?
Dar cela ce pre făcătoriul acestuia îl veade ca un luminătoriu
În lăuntru său strălucind, lucrând și grăind,
Cum nu să va spăimânta văzindu-l, cum nu să va înfricoșa?
Cum nu va iubi pre cela ce viiață îi dă?
Oamenii pre oamenii cei aseamenea lor îi iubesc,
<657v>Când decât ceialalți mai mult ceva li să par că covârșăsc;
Dar pre Făcătoriul tuturor, pre cel singur nemuritoriu,
Pre cela ce pre toate și întru toate iaste puternic, cineva văzindu-l nu-l va dori?
Din auzire crezind l-au iubit cei mulți,
Și pentru dânsul au murit Sfinții, și viiază;
Iar cei ce și de vedearea lui, și de lumină s'au împărtășit,
Carii s'au cunoscut și l-au cunoscut pre dânsul, cum nu-l vor dori?
Spune, cum nu vor plânge pentru dânsul necurmat?
Cum nu vor defăima lumea, și ceale din lume?
Și cum nu să vor lepăda de toată cinstea și slava?
Mai presus de Slava cea de pre pământ, și mai presus de toată cinstea
Făcându-se, pre cel afară de pământ, și de toate ceale văzute,
Iar mai vârtos pre cela ce au făcut pre toate ceale văzute,

1 În manuscris: мꙋнꙋне. (n.ed.)

Așa cu adevărat și pre ceale nevăzute, pre Stăpânul, zic, iubindu-l,
Și pre slava cea nemuritoare aflându-o, și luându-o,
Și având fără de lipsă tot binele de acolò?
Încă și pre toată dorirea, pre toată pofta
Bunătăților celor veacinice, a lucrurilor celor Dumnezeești?
Din izvorul cel de-a pururea viu s'au îmbogățit,
Din care a ne sătura, Stăpâne, dă-ne și noao cu îndestulare,
Și tuturor celor ce te caută și te doresc cu oserdie,
Ca să ne desfătăm și noi cu Sfinții tăi
De bunătățile ceale veacinice, în veacii veacilor, amin.

<658>

AL ACELUIAȘ.

Tetrastiha, care pre dorul lui cel către Dumnezeu îl arată. Cuvântul 5.

Cum și foc ești izvorând? Cum și apă ești răcorind?
Cum și arzi, și îndulcești? Și cum pre stricăciune o pierzi?
Cum Dumnezei pre oameni îi faci? Cum pre întunearec lumină îl lucrezi?
Cum din iad scoți? Cum pre cei muritori îi nestricătățești?
Cum către Lumină pre întunearec îl tragi, cum pre noapte o cuprinzi?
Cum pre inimă împrejur o strălucești, cum pre mine tot mă prefaci?
Cum cu oamenii te unești? Cum fii ai lui Dumnezeu îi lucrezi?
Cum cu dorul tău îi arzi? Cum fără de sabie îi pătrunzi?
Cum îi suferi? Cum îi porți? Cum nu îndată le răsplătești?
Cum afară de toate fiind, vezi pre ceale lucrate ale tuturor?
Cum departe de noi fiind, vezi pre a fieștecăruia fapta?
Dă răbdare robilor tăi, ca să nu-i acopere pre dânșii necazul!

AL ACELUIAȘ.

Îndemnare către pocăință. Și cum voia trupului cu voia Duhului unindu-se, cu chip Dumnezeesc pre om îl lucrează. Cuvântul 6.

Plâng, și mă împung, când lumina îmi străluceaște,
Și pre sărăciia mea o văz, și cunosc unde sânt,
Și în ce fealiu de lume stricăcioasă lăcuesc, și sânt muritoriu;
Și mă veselesc și mă bucur când iau în minte
Starea cea dela Dumnezeu dată <658v>mie, și slava.
Și pre sinemi ca pre un înger al Domnului mă socotesc,
Cu îmbrăcăminte nemateriialnică tot împodobit.
Deci bucuriia pre dorul lui Dumnezeu mi-l aprinde,
Carele îmi dă și mă schimbă, iar dorul râuri
De lacrămi îmi izvoraște, și mai mult mă străluceaște.
Auziți, cei ce lui Dumnezeu, precum eu aț păcătuit,
Sirguiți-vă și alergați prin lucruri bune cu întindere,
Ca să ajungeți și să prindeți materiia [cea] de focul cel nemateriialnic –
Iar materie zicând, pre Dumnezeiască ființă o am arătat ție –

Și să aprindeți pre făcliia cea gândită a sufletului,
Ca să vă faceți sori strălucind în lume
Și nicidecum să fiți văzuți de cei ce sânt în lume,
Ca să vă faceți ca niște Dumnezei, pre toată slava lui Dumnezeu
Înlăuntru vostru țiindu-o în doao ființe,
În doao cu adevărat firi, în doao lucrări,
În doao și voiri, dupre cum strigă Pavel.
Că alta iaste voia trupului celui curgătoriu,
Și alta a Duhului, și alta a sufletului mieu.
Însă nu întreit, ci îndoit sânt, ca un om;
Sufletul mieu iaste legat negrăit cu trupul mieu,
Dar însă fieștecarele caută pre ale sale dupre cum i să potrivească,
Adecă ca să mănânce, și să bea, ca să doarmă,
Care sânt voi ale trupului și zic că sânt pământești.
Dar de vreame ce iarăș, după ce să despărțească de suflet, nimic de acest fealiu nu caută,
<659>Ci iaste mort, nesimțitoriu, și ca niște tină,
Tot al sufletului mi să pare că iaste o voe a omului.
Deci cela ce cu Dumnezeescul Duh pre a sa voe o au unit,
Cu chip dumnezeesc s'au făcut și au luat pre Hristos întru inima sa,
Și Hristiian s'au numit de la Hristos, pre Hristos închipuit
Avându-l întru sineș, cu adevărat pre singur cel neprins,
Pre cel cu adevărat neapropiiat tuturor făpturilor.
Ci o, fire neîntinată, ființă ascunsă,
Iubire de oameni necunoscută celor mai mulți din oameni,
Milă carea ești nevăzută de cei ce fără de minte viețuesc,
Ființă neschimbată, netăiare, întreit Sfântă,
Lumină fireșă și nechipnică, nealcătuită cu totul,
Netrupească, nedespărțită, neprinsă de toată firea,
Cum te-ai făcut văzută, precum eu, cum te-ai făcut cunoscută celor dintru întunearec,
Și te-ai ținut în brațile Maicii tale ceii Sfinte?
Și [cum] ai fost legat ca un ucigaș, ai pătimit ca un făcătoriu de reale,
Trupeaște, o, Împărate, vrând cu adevărat să mă mântuești,
Și iarăș să mă întorci în raiul slavei?
Aceasta iaste iconomiia ta, aceasta venirea ta,
Aceasta milostivirea ta și iubirea de oameni,
Carea s'au făcut pentru noi toți oamenii, Cuvinte,
Credincioși, necredincioși, păgâni, păcătoși, sfinți;
Că de obște a tuturor s'au făcut arătarea ta,
Mântuire și izbăvire a celor vii și a celor morți.
Iar lucrul cel întru ascuns făcut <659v>întru mine, curvariul,
Și din parte săvârșit întru cunoscută necunoștință –
Cunoscută adecă cu adevărat de mine, dar necunoscută de ceialalți –
Care limbă îl va grăi, care minte îl va tâlcui,
Care cuvânt îl va descoperi, ca și mâna mea să-l scrie?
Că înfricoșat lucru cu adevărat, Stăpâne, înfricoșat iaste și mai presus de cuvânt,
Că să veade de mine lumina, pre carea lumea nu o are,
Și mă iubeaște pre mine cela ce nu iaste înlăuntru lumii aceștiia,
Și-l iubesc pre cela ce nicăiri nu iaste întru ceale văzute.
Și pre pat șez afară fiind de lume,
Și în mijlocul chiliei meale fiind, pre cela ce afară de lume

Și iaste, și s'au făcut, îl văz, cu carele și vorovesc –
Însă îndrăznească a spune – și-l iubesc, și mă iubească și acela,
Mănânc, mă hrănesc bine cu singură vedearea,
Și unindu-mă cu dânsul, Ceriurile le covârșesc,
Și acest lucru îl știu că iaste adevărat și întemeiat:
Iar unde îmi iaste trupul atuncea nu cunosc.
Știu că să pogoară cela ce iaste nemișcat;
Știu că să veade de mine cela ce iaste nevăzut;
Știu că cela ce de toată zidirea iaste despărțit,
În lăuntrul său mă ia pre mine, și în brațe mă ascunde,
Și de toată lumea afară mă aflu atuncea.
Și eu iarăș, muritoriul și micul în lume fiind,
În lăuntrul mieu văz pre Făcătoriul lumii,
Și știu că nu voiŭ muri înlăuntru vieții viind,
Și toată pre viiață avându-o izvorând în lăuntrul mieu,
Întru inima mea iaste, și în Ceriu să află,
Aicea și acolò să veade de mine întocma fulgerând.
Iar în ce chip să fac aceastea, <660>cum aș fi putut bine înțeleage?
Și cum voiŭ putea să-ț povestesc ție, câte gândesc și câte văz?
Că sânt cu adevărat cu totul negrăite,
Acealea care ochiŭ nu le-au văzut, dar nici ureachea le-au auzit,
Iar pre inimă trupească niciodată nu s'au suit.
Mulțemesc ție, Stăpâne, că m'ai miluit,
Și mi-ai dat să văz eu[1] aceastea, și așa să scriu,
Și celor de pre urma mea să le propoveduesc iubirea ta de oameni,
Ca și acum să se înveațe cu taină noroade, seminții și limbi
Cum că tu pre toți îi miluești carii fierbinte să pocăesc,
Întocma cu Apostolii tăi și cu toți Sfinții,
Și le faci bine, și îi cinstești, și îi slăvești, Dumnezeul mieu,
Ca cu dorire multă să te caute pre tine, și cu frică,
Și cătră tine numai să caute, făcătoriul lumii,
Căruia să cuvine Slava și cinstea, Stăpânirea, Marea-cuviință,
Ca Împăratului și Dumnezeu totului, și Stăpânului,
Acum și de-a pururea și totdeauna și în veacii veacilor, amin.

AL ACELUIAȘI.

Cum că dorit și poftit dupre fire iaste numai singur Dumnezeu, de carele cela ce s'au împărtășit, întru împărtășirea tuturor bunătăților s'au făcut. Cuvântul 7.

O, ce lucru ascuns de toată ființa cea zidită!
Și ce iaste lumina cea gândită, carea de oareșcarele nu să veade!
Și carea iaste bogățiia cea multă pre carea nimenea în lume
<660v>A o afla cu totul n'au putut, sau să o dobândească nicidecum.
Că iaste tuturor neprinsă, lumii neîncăpută.
Iaste și preadorită, mai mult decât toată lumea.

1 În manuscris: „eu eu." (n.ed.)

Iaste și prea poftită, precât covârșaște
Pre cele văzute Dumnezeu, cela ce le-au făcut pre dânsele.
Pentru aceasta mă rănesc cu dragostea aceluia,
Și precât nu să veade el de mine, pre atâta mă topesc cu cugetele
Și cu mintea, și cu inima mea mă arz, și suspin,
Și umblu, și mă învăpăez, căutându-l aicea și acolò,
Și nicăirea pre ibomnicul Sufletului mieu nu-l aflu,
Și caut împrejur adeaseori, să văz pre doritul mieu,
Și acela, ca cela ce iaste nevăzut, nu să veade de mine nicidecum.
Și când voiŭ înceape să plâng ca un deznădăjduit, atuncea
Să veade de mine, și mă veade pre mine cela ce veade pre to<a>te.
Minunându-mă mă spăimântez de frumseața podoabei,
Și cum, deșchizind Ceriurile, au căutat Ziditoriul,
Și pre slava mi-au arătat mie, cea netâlcuită și streină?
Și cine oare să va face mai aproape de acela?
Sau cum să va sui la nemăsurata înălțime?
Gândind eu, el să află înlăuntrul mieu,
Înlăuntru în ticăloasa mea inimă fulgerând,
De pretutindenea strălucindu-mă cu raza sa cea nemuritoare,
Și pre toate mădulările meale cu razele sale luminându-le,
Tot împletecindu-să cu mine, tot mă sărută pre mine,
Și tot pre sineș să dă mie, nevreadnicului,
Și mă satură de dragostea lui <661> și de frumseațe,
Și de dezmirdare și de dulceață Dumnezeiască mă umplu.
Mă împărtășesc de lumină, mă împărtășesc și de slavă,
Și-mi străluceaște fața mea, ca și a doritului mieu,
Și toate mădulările meale să fac purtătoare de lumină.
Decât cei frumoși, mai frumos atuncea mă fac.
Decât cei bogați mai bogat, și decât toți cei putearnici
Sânt mai putearnic, și decât împărații mai mare,
Și mai mult cinstit decât toate ceale văzute,
Nu decât pământul, și decât ceale pământești, ci încă și decât Ceriul
Și decât toate ceale din Ceriu, având pre Ziditoriul tuturor.
Căruia să cuvine Slava și cinstea, acum, și în veaci, amin.

AL ACELUIAȘ

Pentru Smerenie și pentru săvârșire. Cuvântul 8.

Dă-mi, Hristoase, să-ț sărut picioarele tale.
Mâinile ceale ce pre mine cu cuvântul m'au adus întru ființă,
Mâinile ceale ce pre toate le-au zidit fără de osteneală.
Dă-mi din acestea să mă satur cu nesăturare.
Dă-mi să văz frumseața ta, cuvinte,
Și să mă îndulcesc de negrăita frumseațe,
Și să înțeleg, și să mă desfătez de vedearea ta.
De vedearea cea negrăită, de vedearea cea nevăzută,
De vedearea cea înfricoșată, însă dă-mi să spuiu
Lucrurile eiĭ, dar nu pre ființă,
Că mai presus de fire, și mai presus de toată ființa

<661v>Ești tot însuț, Dumnezeul mieu și Ziditoriule.
Iar raza slavei tale ceii Dumnezeești,
Lumină proastă (adecă fireșă), lumină dulce să veade de noi.
Lumină să descopere, lumină să uneaște,
Toată, precum socotesc, cu toți noi robii tăi.
Lumină Duhovnicească de departe văzindu-să,
Lumină înlăuntrul nostru fără de veaste aflându-să.
Lumină ca niște apă izvorând, și ca niște foc arzind
Pre inima de carea cu adevărat să va prinde,
Dintru care am cunoscut că s'au aprins, Mântuitoriul mieu,
Ticălosul și smeritul mieu suflet,
Carele să și arde, și de tot să pârjoleaște.
Că focul apucând pre ființele ceale gătijoase,[1]
Cum nu va pricinui dureri nesuferite
Aprinzindu-să, dă-mi să grăesc, Mântuitoriule?
Chip netâlcuit de frumseațe preafrumoasă
Îmi arată, și mă veseleaște, și văpae de dor
Nesuferit îmi lucrează, și cum voiŭ suferi?
Sau cum voiŭ spune minunea aceasta marea
Carea să face întru mine, curvariul?
Că nu sufăr a tăcea, Dumnezeul mieu,
Și în adâncuri de uitări a acoperi lucrurile,
Care ai făcut, și le faci totdeauna,
Cu cei ce fierbinte de-a pururea te caută,
Și cu pocăință cătră tine năzuesc.
Ca nu și eu ca cela ce am ascuns talantul
Robul cel rău să mă osândesc cu dreptate.
Ci descoperindu-le pre aceastea tuturor zic,
Și pre ceale dela mine, și dela milostivirea ta
Scrisorii le dau, și le <662>pove//stesc
Neamurilor celor de pre urmă, o, Dumnezeul mieu.
Ca învățindu-se mila ta cea multă,
Pre carea o ai arătat întru mine, și o arăți,
Cel mai nainte curvariu, cel necurat numai,
Cela ce mai mult decât toți am păcătuit,
Nimenea să nu să îndoiască, ci mai vârtos să te dorească.
Să nu să teamă, ci bucurându-să să se apropie.
Nici să se înfricoșeaze, ci mai vârtos să cuteaze,
Văzind noianul iubirii tale de oameni
Și să alearge, și să cază la tine, și să plângă,
Și a greșalelor va lua dezlegarea.
Zicând întru sineș: cu adevărat Dumnezeul mieu,
Deaca pre prearăul acesta, și preavicleanul,
Și preaînvierșunatul, l-au miluit Ziditoriul,
Carele mai mult decât toți oamenii au păcătuit:
Cum mai mult nu mă va milui pre mine,
Cela ce mai cu cruțare câtuși de cât am păcătuit?
Și poruncile lui nu pre toate le-am călcat?
Dar ca să știe ei și mulțimea răotăților meale,
Aicea vom zice, nu pre toate, cu adevărat, Cuvinte,
Că nenumărate și mai presus de steale sânt,
Mai multe decât picăturile ploii, și decât năsipul mării,
Și decât mulțimea valurilor celor învăluite.
Ci pre acelea care cartea științii le poartă,
Și vistieriile pomenirii le cuprinde.
Iar pre cealelalte tu însuț singur știi a le număra
Făcutu-m'am ucigaș,[2] auziți toți,
Ca să plângeți cu milostivire, iar chipul
L-am lăsat, de lungimea cuvântului lepădându-mă.
<662v>Făcutu-m'am, vaiu mie, și preacurvariu cu inima,

1 Gr. φρυγανώδους οὐσίας.

2 Adecă al sufletului său, dupre cum zice în cuvântul 24. Că pre aceastea gânditoriu le ia Sfântul Păr. nostru, pentru smereniia cea desăvârșit.

Și sodomitean cu socoteala și cu voirea.[1]
Jurătoriu strâmb, crud, și lacom.
Fur, și mincinos, obraznic, răpitoriu, vaiu mie,
Ocărâtoriu, urâtoriu de frați, pizmătareț foarte.
Și iubitoriu de argint, îndrăzneț, pre fealiul
A toată altă răutatea am lucrat.
Așa, creadeți că cu adevărat zic aceastea,
Și nu fățărniceaște, nici sofisticeaște.
Deci cine auzind aceastea nu să va spăimânta?
Nu să va minuna de așa îndelungă îngăduirea?
O, iubitoriule de oameni, nu să va mira, și nu va zice?
Cum nu s'au desfăcut pământul, lepădându-să de a suferi
Pre spatile sale neîngăduind pre ticălosul acela?
Și nu de viu pre acesta l-au pogorât în iad?
Și cum un trăsnet de sus nu s'au slobozit,
Și n'au mistuit pre călcătoriul de leage acesta?
Și cum Ceriul n'au căzut împreună deodată?
Și cum nu s'au stins Soarele, și Stealele
Preste cela ce atâta le-au defăimat?
O, iarăș suferirea ta, Mântuitoriule, ar fi zis cineva,
Și, o, bunătatea, și mila cea mare.
Că cu adevărat sânt mai presus de toată ertarea
Faptele aceastea ale preaticălosului acestuia,
Pre care fieștecarele auzindu-le înalt va striga:
Pre acesta oare judecata l-au lăsat viu?
Și cum dreaptă fiind măcar cu totul pre acesta
L-au priimit să fie pre pământul viilor?
Și deaca mă va socoti poate cineva că minciuni am scris,
Acestuia dă-i iertare, ca un milostiv,
<663>Că neștiind îndelungă răbdarea ta, Mântuitoriule,
Și adâncul iubirii tale de oameni,
Și necuvioasele meale lucruri auzindu-le,
Pre hotărârea aceasta cu dreptate o ar fi scos:
Deaca pre acesta, zicând, nevinovat osânda
L-au lăsat, apoi judecată nu iaste.
Iar tu mai ales că vei să judeci,
Pentru aceasta, Dumnezeul mieu, acum îndelung rabzi;
Că voiești cu adevărat mântuirea tuturor,
Pocăința acestora adestându-o
Cea din lucruri cu dreaptă suferirea ta.
Că al dreptului lucru iaste, să nu bată pre cei ce cad,
Ci mâna mai vârtos cu adevărat să tinză acestora.
Care lucru făcându-l tu, bunul mieu Stăpân,
Nu ai lipsit, nici vei lipsi cândva.
Viiața aceasta luptă a tuturor oamenilor iaste,
Și toți oamenii robi ai tău sânt, Ziditoriule.
Dar avem însă și mici și mari
Vrăjmași neîmpăcați pre boiarii întunearecului.
Deci deaca nu tu vei tinde mai vârtos mâna,
Ci îi vei lăsa pre dânșii să ne biruiască pre noi,
Unde iaste dreptatea, unde iubirea ta de oameni?
Că robi ne-am făcut noi aceluia,
Cu a noastră socoteală, cu a noastră voire,
Iar tu, după ce ai venit, ne-ai răscumpărat pre noi,
Și Părintelui tău ne-ai dus, Dumnezeului mieu,
Dar. Pre carii însă văzindu-ne vrăjmașul nu rabdă,
Nu sufere pizma pre carea o are,

1 În ediția Zagoreos lipsește în continuare un stih: „Făcutu-m'am curvariu, vrăjitoriu și de copii stricătoriu." (n.ed.)

Ci răcneaște asupra noastră ca un leu, și umblând și cu dinții săi scrișnind,
Cu cruzime caută pre cine să înghiță.
Deci pre cei ce de hiiara aceasta nedumestnica
Să rănesc, și rane priimesc multe,
<663v>Și răniți, o, Hristoase al mieu zac,
Nu-i vei milui, nu vei împreună-pătimi mai mult,
Și pre sănătatea acestora nu o vei aștepta,
Ci îi vei răni, ci îi vei zdrobi cu totul,
Și îi vei omorî pre unii ca aceștea desăvârșit.
Că și cu dreptate iaste, așa, și eu zic aceasta,
Că nu fără de voe să țin și să biruesc aceștea,
Ci voind ei pre sineș să dau.
Însă vicleanul și meșteșugarețul răotății,
Neîmblânzita, și pestrița hiiara aceasta,
Să fățărniceaște ceale ale priiatenilor, ca un priiaten,
Tot căutând să mă prinză și să mă vâneaze,
Pre viiața ceastă văzută arătându-o mie,[1]
De viiața cea gândită mă lipseaște,
Prin simțirea celor acum de față mă fură,
Și pre bogățiia celor ce vor să fie o jăfuiaște.
Altul cu vedearea cea din afară să arată,
Și altul iaste dupre cea ascunsă, Mântuitoriule,
Și deaca oamenii cei ce au cunoscut lucrul acesta,
Vicleșuguri prin fățărnicie formăluesc,
Apoi aflătoriul răotății ce nu va face?
Cum nu va amăgi, și mai ales pre cei tineri?
Și cum nu va înșela pre cei ce sânt fără de răotate?
Cu totul neiscusiți, cu totul neviclenicioși,
Cela ce iaste cu voirea și satan, și preaviclean,
Și pre tot vicleșugul cu bună măestrie îl află?
Ci pre toți îi amăgeaște, și-i răneaște,
Și nimenea din mâinile acestuia au scăpat,
Nici de săgețile lui, și de veninul
Cel dintru aceastea, nepătrun<și> au trecut.

1 În manuscris: мїа. (n.ed.)

Toți am păcătuit, și ne lipsim
De slava ta, Hristoase, cea <664>negrăi//tă și Dumnezeiască,
Și în dar te rugăm să ne mântuiești,
Și să ne îndreptezi de pomană și să ne miluești,
Pre carea o ai vărsat preste mine acum bogat,
Pentru care a zice, și a scrie, nu voiŭ pregeta,
Că cum pociŭ suferi cu tăceare
Pre ceale făcute în fieștecare ceas, o, Dumnezeul mieu?
Și pre ceale lucrate întru mine, ticălosul?
Că întru adevăr sânt netâlcuite,
Neajunse mai presus de minte, mai presus de cuvânt.
Și cum le voiŭ povesti aceastea, sau cum le voiŭ grăi?
Dar însă nesuferind să le tac, acum le voiŭ zice:
Dumnezeu ești singur fără de început, nezidit,
Întru Fiiul, și întru Duhul Treime Sfântă,
Neajuns, și neapropiiat ești,
Ziditoriu și al zidirii ceii văzute
Și al ceii gândite, și Domn tu ești și Stăpân,
Și mai presus de Ceriuri, și de toate
Ceale din Ceriul Ceriului te afli.
Singur făcătoriu, singur Stăpânitoriu,
Și singur pre toate le porți cu porunca ta,
Și cu singură voia ta le ții pre toate.
Ai împrejurul tău miriiade de Îngeri,
Și mii de mii de Arhangheli, de Scaune, de Domnii nenumărate,
Ai Heruvimi, și Serafimi, Puteri,
Pre cei cu ochi mulți, Începătorii, și Stăpânii,
Și pre alții mai mulți slujitori și priiateni.
Ai Slavă preaproslăvită cu totul,
Cât nu îndrăznesc fără de sfiială să caute
Vreunii dintru aceștia la dânsa, o, Dumnezeul mieu:
Nici pot pre strălucirea cea arătată

A feații tale carea fulgeră să o sufere.
Că cum va putea zidirea pre <664v>Zidi/toriul
Tot și să-l vază, tot și să-l înțeleagă?
Nicidecum mi să pare că nu să poate să fie aceasta.
Ci Făcătoriul, precât ar voì,
Să arată și să veade, de aceia carii voiaște,
Și să cunoaște, și cunoaște pre zidire,
Și să veade și pre atâta veade,
Precât va da Făcătoriul ca să vază.
Că deaca de tine s'au adus întru ființă, Dumnezeul mieu,
Apoi dela tine au pre ființă și pre vedeare,
Și pre puteare a sluji ție fără de prihană.
Dar însă tu ești sus preste toate Începătoriile,
Și aceastea iarăș împrejurul tău, Dumnezeul mieu.
Iar noi jos în groapa cea prea de jos,
Groapă nu zic lumea cea văzută,
Ci pre întunearecul păcatului cu adevărat
În groapă rea, în groapă împâclată,
În groapă, și mormânt prea adânc cumplit,
Pre carele Soarele nu poate să-l lumineaze,
Că afară iaste de lumea ceastă văzută,
Și de ceaia ce va să fie, noaptea păcatului,
Și pre cei ce fără de minte întru dânsa cad,
Și acum îi ține, și după ce vor muri așijderea
Îi va avea legați în veacul veacilor
Din carii eu cel întâiŭ, o, Hristoase al mieu, sânt,
Carele și ținut fiind, și așăzat întru acesta,
Și în fundul lui cel prea de jos
Aflându-mă, am strigat: miluiaște-mă,
Dupre ce întru cunoștința realelor meale am venit.
Că am cunoscut unde prin iale m'am pogorât,
Pentru care am și plâns, ploi de lacrămi
Din ochii miei am slobozit cu dureare.
M'am pocăit din toată inima,
<665>Și am strigat cu glasuri negrăite,
Și m'ai auzit dintru negrăita înălțime,
Pre mine, cela ce zăceam în fundul cel prea de jos
Al întunearecului celui nemărginit, celui fără de sfârșit întru sfârșit,
Și pre puterile ceale de prin prejurul tău lăsindu-le,
Trecând pre lângă toate ceale văzute,
Te-ai pogorât acolò, unde eram zăcând,
Ai strălucit îndată, ai gonit întunearecul,
M'ai sculat tu pre mine cu însuflarea ta cea Dumnezeiască.
M'ai pus pre mine în picioarele poruncilor tale,
M'ai îndulcit de frumseața și de dragostea ta,
M'ai pătruns, m'ai schimbat tot pre mine, toată
Am văzut fața ta, și m'am înfricoșat,
Măcar că blândă și bine apropiiată s'au arătat mie,
Iar frumseața ta m'au spăimântat,
Și m'au înfricoșat, o, Treime, Dumnezeul mieu.
Că un haractir al celor trei iaste întru fieștecare față,
Și ceale trei feațe unul Dumnezeul mieu.
Carele și Duh să numeaște, Dumnezeu al tuturor.
Deci tu arătându-te mie, preaticălosului,
Cum nu vream eu să mă înfiorez, și să mă cufund?
Și mai jos de unde eram să mă fac?
Și să mă ascunz iarăș de [către] întunearec,
Ca să mă ascunz de mine, cel nesuferit tuturor,
Ci aceasta adecă o lucram eu din teamere,
Iar tu, Dumnezeul mieu, mai mult te împleteceai,
Mai mult mă sărutai, mai mult mă îmbrățișeai,
Înlăuntru sinului Slavei tale, Dumnezeul mieu,

Înlăuntru margenii hainelor tale,
Băgându-mă tot, și acoperindu-mă <665v>cu lumina ta,
Și a nepomeni pre ceale văzute făcându-mă,
Și pre ceale greale ce mă ținea pre mine mai nainte.
O, adânc de taine! O, înălțime de slavă!
O, suire! O, îndumnezeire! O, bogăție!
O, strălucire negrăită a celor zise!
Cine din cuvinte va putea să înțeleagă?
Sau pre mărimea Slavei să o gândească?
Că cela ce n'au văzut acelea ce ochiŭ nu le-au văzut,
Și n'au auzit acealea care ureache nu le-au auzit,
Și la inimă de om nu s'au suit,
Cum celui ce scrie pentru dânsele va creade?
Iar de și va creade, cum prin cuvânt a le
Vedea va putea, pre ceale ce ochiŭ nu le-au văzut?
Și cum dupre vreadnicie prin auz le va încăpea?
Pre ceale ce urechea oamenilor niciodată nu le-au auzit?
Ca și bine pentru dânsele să gândească,
Ca să puteți a veni întru cunoștința
A celor ce frumseațea le iaste nebiruită celor ce o văd,
Și chipul lor iaste fără de chip,
Și neînțeles iaste tuturor acelora,
De carii să veade. Ca iarăș să-ț zic ție.
Cum cu gândul pre aceastea cineva formăluindu-le,
Nu va cădea departe de adevăr?
Și nu să va rătăci cu formăluiri și cu năluciri,
Chipuri mincinoase de socoteale<le> sale,
Ale minții lui închipuind, și văzind?
Că precum pre iad, și pre muncile ceale de acolò
Fieștecarele le năluceaște cum ar voì,
Dar însă precum sânt nimenea nu le-au văzut,
Așa înțeleage-mi mie bunătățile acealea
Ceale din Ceriuri, că-s tuturor neînțelease,
<666>Și nevăzute, și numai acelora-s cunoscute aceastea
Și văzute, cărora Dumnezeu le va descoperi,
Dupre măsura vredniciei fieștecăruia,
Dupre măsura credinții, a nădejdii și a dragostei,
Dupre măsura păzirii poruncilor Domnului.
Și dupre altă măsură, a duhovniceștii sărăcii,
Dupre măsura desăvârșit, nu mică, nici mare,
Că pre aceastea le urăște Dumnezeu nu cu nedreptate,
Ci cu dreptate, ca pre unele ce cu adevărat nu-s dreapte.
Că cea mică adecă, lipsită iaste de cea dreaptă,
Ori pentru lenevirea, ori pentru defăimarea,
Numai netreabnică iaste, cu cale și cu dreptate.
Iar ceaia ce nu mică, ci mare e,
În trufie aduce pre cela ce o au căștigat,
Și pre toți cei ce o uneltesc pre aceasta îi vatămă.
Dreaptă măsură este a smereniei,
Că nici cu totul să deznădăjduiaște de sineș,
Nici i să pare că iaste cineva în lume
Mai rău decât sineș întru faptele ceale necuvioase.
Și să plângă de-a pururea, și să se bocească pentru aceasta,
Și să defaime pre toate ceale văzute.
Că acesta iaste semnul plânsului
Celui ce dupre Dumnezeu din suflet să face,
Iar deaca să ține de ceva din ceale văzute,
Încă pre sineș întru simțire nu s'au cunoscut,
Nici frică au luat întru inima sa
A Dumnezeeștii judecăți, și a focului celui veacinic,
Nici au dobândit smerenie desăvârșită,
Și pentru aceasta cade și din Vedeare,
Și din darul bunătăților acelora
Pre care nici un ochiŭ de om nu le-au văzut

<666v>Ia să ne sârguim toți a afla smerenie,
Pre darul cel nenumit al sufletelor noastre,
Care nu are nume, însă prin cercare
Numit să face întru cei ce l-au căștigat.
Blând iaste Hristos, și smerit cu inima,
Și cela ce l-au căștigat pre dânsul lăcuitoriu întru sineș
Au cunoscut că printr'însul are pre smerenie,
Iar mai vârtos însuș iaste smereniia.
Sufletul carele caută slavă dela oameni,
Pre smereniia aceasta nicidecum nu o au cunoscut.
Iar cela ce au căștigat trufie măcar cât de puțin,
Cum în lăuntrul său pre smerenie o va avea?
Nicidecum cu adevărat, vai mie, preaticălosului,
Celui măreț în deșert și trufașului,
Și celui ce nici o bunătate nu am
Și cu nesimțire îmi petrec pre toate
Zilele meale în viiața casta de acum.
Cine nu mă va plânge, cine nu foarte mă va jeli?
Că am fugit de lume, și de ceale din lume,
Iar cu simțirea nu m'am despărțit de lume,
În Shima Monahilor m'am îmbrăcat,
Și ca un mirean iubesc ceale din lume
Slava, și bogățiia, și dezmirdările, și veseliile.
Pre umeri Crucea lui Hristos o port,
Și a suferi pre ocările Crucii
Cu totul mă leapăd, cu totul nu voesc,
Ci cu cei slăviți pre sinemi mă împletesc,
Și cu aceia voesc să mă slăvesc.
O, primejdie! O, nesimțire!
De îndoită osândă sânt vreadnic.
Că greșind mult mai nainte în viiață
M'am făgăduit bine să mă <668>[1] po//căesc
Iar acum m'am arătat călcătoriu și nemulțemitoriu
Al tuturor bunătăților acelora care mi le-au dat Dumnezeu,
Și al tocmealelor lepădătoriu m'am dovedit,
Și nevreadnic de toată iubirea de oameni.
Ci, o, Dumnezeul mieu, o, singure preamilostive,
Sirguiaște, întimpină, întoarce-mă iarăș,
Cătră pocăință, cătră lacrămi, cătră plâns.
Ca să mă spăl, și să mă curățesc, și să te văz,
Străluceaște luminat întru mine Slava ta,
Pre carea o ai dăruit mie, acum, și în veaci.
Ca să te slăvesc pre tine cu glasuri neîncetate, făcătoriul veacilor și Stăpânul.

AL ACELUIAȘ

Cum că cela ce întru necunoștința de Dumnezeu încă trăiaște, mort iaste în mijlocul celor ce trăesc întru cunoștința de Dumnezeu. Și cum că, de cei ce cu nevrednicie din taine să împărtășesc, neluat Dumnezeescul trup și sângele lui Hristos să face. Cuvântul 9.

Acum întru cei vii ca un mort o, Stăpâne, sânt,
Și întru cei morți ca un viu mă aflu, ticălosul mai presus de toți
Oamenii cei de pre pământ, pre carii i-ai zidit, Dumnezeul mieu.
Că a fi eu mort între cei ce viiază după tine,
Decât ceale ce s'au zidit mai rău mă arată cu adevărat.
Iar a trăi între cei morți viiață necuvântătoare ca dobitoacele,
Celor ce nu te știu pre tine <668v>Dum/nezeu, aseamenea cu adevărat iaste.
Că cum nu iaste aseamenea? Și cum nu iaste întocma?
Deși mi să pare că te știu, deși mi să[2] pare că crez,
Deși mi să pare că te laud și te chiem pre tine,

1 Greșală de numerotare în manuscris, în loc de 667. (n.ed.)

2 În manuscris: мı съ съ... (n.ed.)

Că grăiaște gura mea cuvinte, dupre cum m'am învățat,
Și laude cânt, și rugăciuni, pre care în scris cei de demult,
Luând pre Duhul tău cel Sfânt, le-au alcătuit,
Și zicându-le pre aceastea, și părându-mi-să că mare oareșce lucrez,
Nu simț, și nu le cunosc, căci ca copiii,
Cei ce învață, și putearea cuvintelor nu o știu,
Așa și eu întru rugăciuni, și în Psalmi și în laude
Îngăduind, și lăudându-te pre tine, cel singur milostiv,
Simțire a Slavii tale, și a luminii nu iau.
Și precum ereticii cei ce multe de rost au învățat,
Li să părea că te știu pre tine, li să părea că te cunosc,
Li să părea, preaticăloșii, că și te văd pre tine,[1] Dumnezeul mieu,
Așa și eu multe rugăciuni, și multe cântări de Psalmi
Grăind cu singură limba mea, poate încă și cu inima,
Dintru aceastea socotesc că pre vârful Credinții îl am,
Dintru aceastea toată cunoștința adevărului
Mi să pare că o am[2] apucat, și de nimic mai mult nu am trebuință.
Dintru aceastea zic cum că și te văz pre tine, Lumina lumii, Mântuitoriule,
Dintru aceastea și cum că te știu pre tine, și ești împreună cu mine,
Și socotesc că mă împărtășăsc de firea Dumnezeirii tale
Și împrotiva mea pilde și cuvinte scornesc.
Iscodindu-le din Scriptură le puiŭ înainte, și zic:
Domnul au zis că cei ce îi mănâncă trupul lui,
<669>Și cei ce îi beau singele lui, întru dânșii petreace el,
Încă și cum că însuș Stăpânul lăcuiaște întru dânșii.
Deci aceasta zicând, ca un pipăit pre cel nepipăit propoveduesc
Cum că în trupul cel pipăit să află cel nepipăit,
Și ținut, și văzut, cel cu totul nevăzut,
Și nu știu, nenorocitul, că întru aceia carii vei voì,
Cu cel simțit, și cu cel ținut și cu cel văzut ești,
Și simțit, și ținut, și văzut, Ziditoriule,
Și întru cei necurați, precum eu, și nevrednici mai vârtos,
Și Dumnezeu faci pre trupul și sângele tău cel simțit,
Și cu totul nețінut, și neprins nicidecum,
Cu neschimbare îl schimbi, iar mai vârtos întru adevăr
Duhovnicesc îl prefaci, nevăzut, precum dedemult
Încuiate fiind ușile ai întrat, și ai eșit,
Și nevăzut întru înfrângerea pâinii din mâinile
Ucenicilor te-ai făcut, așa și acum pâinea
O săvârșești, și trup al tău Duhovnicesc o lucrezi.
Și mie mi să pare că te țiu pre tine, măcar de voești, măcar de nu voești,
Și cuminecându-mă cu trupul tău,
Și cu tine împărtășindu-mă,
Mă socotesc, și mă aflu, ca un Sfânt, Hristoase al mieu,
Și moștenitoriu al lui Dumnezeu, și al tău împreună-moștenitoriu,
Și frate, și părtaș al Slavei ceii veacinice.
Deci dintru aceasta mă arăt că sânt nesimțitoriu cu totul.
Dintru aceasta cu adevărat să arată, că nu știu eu acealea care le cânt,

1 În manuscris: „pre tine pre tine." (n.ed.)
2 În manuscris: „...къ ѡм.." (n.ed.)

Și pre acealea ce le grăesc, și pre care de-a pururea le cuget și le cânt.
Că deaca cu totul le-aș fi cunoscut, aș fi putut cu adevărat să și știu
Că neschimbat te-ai făcut om, <669v>Dumnezeul mieu,
Ca pre mine, cel luat, tot Dumnezeu să mă faci,
Dar nu ca tu om cu grosimea să rămâi,
Și să fii ținut întru stricăciune, cel cu totul nețինut,
Cela ce ești Dumnezeu nestricăcios și neprins cu firea.
Aceasta știind că neluat trupul tău cel Dumnezeesc,
Și sângele tău cel Sfânt crezind că să face,
Și foc cu adevărat neapropiiat mie, nevreadnicului,
Deaca eu cu groază și cu frică cu aceastea m'aș fi cuminecat,
Cu lacrămi și cu suspinuri m'aș fi curățit pre sinemi.
Iar acum întru întunearec șez, și întru necunoștință mă rătăcesc,
Cu nesimțirea cea desăvârșit ținut fiind, ticălosul,
Dar însă te rog pre tine, însă te înduplec,
Căzind, și rugându-te, și căutând mila ta.
Caută precum totdeauna, și acum, a tot împărate al mieu,
Arată-ți îndurarea ta, arată-ți milostivirea ta,
Arată-ți nepomenirea de rău spre mine, vameșul,
Iar mai vârtos preacurvariul, cel ce mai presus decât toată firea
Celor necuvântătoare și a celor cuvântătoare au păcătuit înaintea ta.
Că deși toată nelegiuirea o am lucrat în viiață,
Dar Dumnezeu și făcătoriul al tuturor te mărturisesc pre tine.
Dumnezeu și Fiiu al lui Dumnezeu deoființă te cinstesc pre tine
Carele te-ai născut dintru dânsul mai nainte de veaci,
Și în vremile ceale mai de pre urmă din Sfânta Fecioară,
Născătoarea de Dumnezeu Maria te-ai născut ca un prunc,
Și te-ai făcut om pentru mine, și ai pătimit,
Și te-ai răstignit, și îngropării, Mântuitoriule, te-ai dat,
<670>Și ai înviiat din morți după trei zile,
Și te-ai înălțat cu trupul [acolo] de unde nu te-ai despărțit,
Deci așa crezindu-te eu, și așa închinându-mă ție,
Și iarăș așteptându-te pre tine să vii, și să judeci pre toți,
Și să răsplătești fieștecăruia, Hristoase, ceale dupre vrednicie.
Credința în loc de lucruri socotească-se mie, Dumnezeul mieu.
Și să nu cauți lucruri care cu adevărat mă îndreptează mie,[1]
Ci credința aceasta în locul tuturor îmi va ajunge mie,
Aceasta va răspunde pentru mine, aceasta mă va îndrepta,
Aceasta mă va arăta pre mine părtașí al Slavei tale ceii veacinice.
Că cela ce creade întru tine, ai zis, o, Hristoase al mieu,
Va trăi, și nu va vedea moartea în veaci.
Deci deaca Credința întru tine pre cei deznădăjduiți îi mântuiaște,
Iată eu crez, mântuiaște-mă strălucindu-mi Lumina ta cea Dumnezeiască,
Și pre sufletul mieu, cel ce întru întunearec, și în umbra morții
Iaste ținut, Stăpâne, arătându-te îl vei lumina.

1 Gr. *καὶ μὴ ζητήσῃς ἔργα με ὅλως τὰ δικαιοῦντα*: „Și să nu cauți lucruri carile cu totul să mă îndreptățească." (Cf. Iacov 2, 24: „Vedeți dar că din lucruri se îndreptățește omul, iar nu numai din credință.") (n.ed.)

Și-mi dă mie umilință carea iaste băutură a ta de viiață făcătoare,
Băutură carea îngrașă simțirile lui și ale sufletului mieu,
Băutură carea mă veseleaște de-a pururea, și viiață îmi dăruiaște,
De carea să nu mă lipsești, Hristoase, pre mine smeritul și streinul,
Carele toate nădejdile spre tine mi-am aruncat.

<670v>

AL ACELUIAȘ

Mărturisire cu rugăciune împreunată, și pentru împreunarea și unirea Duhului Sfânt, și pentru nepătimirea.

Cuvântul 10.

M'am îndelungat, iubitoriule de oameni, m'am sălășluit în pustie,
Și m'am ascuns dela tine, dulcele mieu Stăpân,
Supt noaptea grijii vieții supuindu-mă,
Multe de acolò mușcări și rane am pătimit,
Multe rane, după ce m'am întors, port în sufletul mieu,
Și strig întru chinuirea mea, și întru durearea inimii meale:
Miluiaște-mă. Milostiveaște-te spre mine, călcătoriul de poruncă,
O, doftore, iubitoriule de suflete, și singure iubitoriule de milostivire,
Cela ce în dar pre cei neputincioși și răniți
Îi vindeci, vindecă bubele ranelor meale,
Picurează mila, a darului tău,
Și ranele meale unge-le, șterge zgăibile,
Încheae și strânge mădulările meale
Ceale slăbănogite, și piiarde toate seamnele, Mântuitoriule,
Și desăvârșit însănătoșază-mă tot pre mine, ca mai nainte
Când nu era pre mine nici o întinăciune, când nu aveam nici o bubă,
Nici rană umflându-să și arzind, nici întinăciune, o, Dumnezeul mieu,
Ci alinare, și bucurie, pace, și blândeațe,
Și Sfânta Smerenie, și îndelunga-îngăduire,
Luminarea răbdării, și a lucrurilor celor preabune,
Răbdarea, și puteare cu totul nebiruită,
De unde iase multă mângâiare de lacrămi în fieștecarea zi,
Dintru carea bucurie întru inima mea
Ca un izvor izvora, curgea <671>ne//curmat
Și curgere era cu miiare curgătoare, și băutură de veselie,
Carea neîncetat să întorcea în gura minții meale.
De unde ieșea toată sănătatea, de unde curățeniia,
De unde curățirea patimilor și a gândurilor celor deșarte.
De unde nepătimirea cea cu chip de fulger era împreună cu mine,
Și împreună să făcea de-a pururea. Duhovnicească înțeleage-mi mie.
Cela ce pre aceastea le treci, să nu te întini cu ticăloșie.
Negrăită dulceață a venirii pricinuindu-mi mie,
Și dor nemărginit de nuntă și de unirea cea Dumnezeiască.
Dintru carea eu împărtășindu-mă, nepătimaș mă făceam,
Înfocat de dulceață, învăpăiat de dorul eiĭ,
Și de lumină m'am împărtășit, așa, și lumină m'am făcut.
Decât toată patima mai înalt, afară de toată răotatea.
Că nu să atinge patimă de lumina nepătimirii,

Precum nici umbra de soare, sau întunearecul de lumină.
Deci unul ca acesta făcându-mă, și unul ca acesta fiind,
Pre furiș m'am trândăvit, Stăpâne, mie bizuindu-mă.
Și cu grija lucrurilor celor simțite pre taină m'am tras,
Și întru învăluirea celor lumești am căzut, ticălosul,
Și răcindu-mă ca niște hier, negru m'am făcut,
Și după ce am zăbovit zăcând, rugină am dobândit,
Și pentru aceasta strig ție iarăș să mă curățești
Cerând, iubitoriule de oameni, și întru frumseața cea mai de nainte
Să mă aduc, și lumina ta să o dobândesc, și acum și de-a pururea, și întru toți veacii, amin.

AL ACELUIAȘ

Cum că Slavă și cinste iaste fieștecăruia om ce să ocărăște și pătimeaște rău pentru porunca lui Dumnezeu <671v>ne/cinstea cea pentru porunca aceasta a lui Dumnezeu. Și Voroavă cătră Sufletul său, învățindu-l bogățiia cea nedeșărtată a Duhului. Cuvântul 11.

Dă-mi simțirea, Hristoase, pre carea odată mi-o dăruiseș
Acoperi-mă cu aceasta, Mântuitoriule, ascunde-mă înlăuntrul eiï pre mine tot.
Și să nu lași să se apropie de mine simțire de lume.
Să nu între înlăuntru, ca nu tot pre mine să mă pătrunză,
Robul tău cel smerit, pre carele singur tu l-ai miluit.
Că preste grija cea bună de năprasnă căzind,
Simțirea cea lumească reale pofte și urâte,
Îndată au băgat în sufletul mieu cel ticălos.
Că slavă îi arată, bogăție îi aduce aminte,
Și de împărații pământului îl zădărăște să se apropie,
Ca cum zicându-i că acest lucru iaste bună-norocire mare.
Dar dintru aceaste gânduri, precum de vânt
Burduful să umflă, și focul să prinde în flacără:
Așa sufletul acela însuflându-să să umflă,
Și să întinde foarte cu pofta slavei,
Și a bogăției, și odihnii celor ce pre foc să târăsc,
Pofteaște să se slăvească dimpreună cu cei slăviți,
Și vestit să se arate împreună cu cei vestiți,
Și bogăție să căștige cu cei ce au căștigat bogăție.
Pre sufletul pre carele însuț l-ai proslăvit cu lumina ta cea negrăită,
Pre carele însuț l-ai împodobit cu Slava ta cea netâlcuită,
Căruia însuți i-ai arătat strălucirea ta cea Dumnezeiască,
Simțirea (lumească) pre mintea lui robită luându-o,
Îi arată împărați, îi aduce aminte slavă,
Și bogățiia vieții ceștii de aicea îi arată,
<672>Și a să porni foarte cu poftă cătră aceastea o face, prin singură aducerea aminte.
O, întunearec! O, orbire! O, gânduri deșarte!
Și o, voire și punere întinată, și socoteală nesimțită!
Că lăsându-mă de a vedea pre ceale negrăite, și nestricăcioase,
Pre ceale de pre pământ le gândesc, și pre aceastea le pomenesc.
Au nu să va săvârși împăratul? Au nu va treace slava?

Bogățiia au nu să va răsipi ca praful de vânt?
Au nu să vor strica trupurile în mormânturi?
Și alții vor stăpâni banii cei de pre pământ?
Și după aceia alții, și după aceia alții?
Și apoi pentru ce, îmi zice sufletul,[1] s'au făcut bogățiia?
Și cine în lume au putut să dobândească vreun mic lucru?
Ca precum când trăia, și deaca va muri să[-l] ia cu dânsul?
Cu adevărat pre nimenea nicidecum vei afla să-mi arăți mie.
Fără numai pre cei milostivi carii nimic nu au căștigat,
Ci pre toate în mâinile săracilor le-ai dat.
Că aceia au cu întemeiare pre averile ceale date,
După ce și ei le-au dat în mâinile Stăpânului.
Iar ceialalți toți ca niște săraci, și decât toți săracii mai răi,
Sânt carii au bogăție învistierită.
Că góli ca niște stârvuri să aruncă în mormânturi,
Și decât ceale de față mai ticăloși, și de ceale ce vor să fie, streini.
Deci ce bun întru dânsele văzind, suflete al mieu, te veselești?
Și pre care dintru aceastea îl judeci vrednic de a să pofti?
Cu adevărat nu ai ce să zici. <672v>Cu adevărat nu ai ce să răspunzi.
Vai celor ce au bogăție învistierită,
Vai celor ce poftesc să ia slavă dela oameni.
Vai celor ce să încurcă pre eiși cu cei bogați,
Și nu pre slava lui Dumnezeu și pre bogățiia lui
Și numai să fie împreună cu dânsul le poftesc.
Căci lumea iaste deșartă, și ceale din lume toate,
Deșărtarea deșărtărilor vor fi toate deșărtăciuni
Pentru aceaia și vor treace. Iar numai Dumnezeu singur va fi,
Veacinic, și nestricăcios, întru de-a pururea vecuire rămâind
Și împreună cu dânsul vor fi și cei ce acum îl caută pre dânsul
Carii numai singur pre dânsul l-au iubit în locul tuturor.
Iar vai atuncea celor ce acum iubesc lumea
Că să vor osândi întru dânsa în veaci de veaci.
Vai, suflete, celor ce poftesc slava cea dela oameni,
Că de slava lui Dumnezeu atuncea să vor lipsi.
Vai, suflete, celor ce au bogăție strânsă,
Că vor pofti acolò să dobândească o picătură de apă.
Vai, suflete, celor ce-ș pun nădeajdea spre om,
Că el va muri, și împreună cu dânsul și nădejdile,
Și atuncea să vor afla neavând nădeajde,
Vai, suflete, celor ce au odihnă aicea,
Că acolò vor avea necaz veacinic și necurmat.
Spune-mi, suflete al mieu, ce te scârbești? Ce din ceale din viiață cauți?
Spune-mi, și te voiŭ învăța pre tine pre a unuia fieștecăruia trebuința,
Și învață-te și cunoaște pre cel bun întru fieștecarele.
Poftești, spune-mi, să te slăvești? Voești să fii lăudat?
Deci ascultă ce iaste cinstea, și <673>ce necinstea!
Cinstea iaste a cinsti adecă pre toți, dar mai nainte de toți pre Dumnezeu,
Și poruncile aceluia a le căștiga ca pre o bogăție,

1 Καὶ τίνος, λέγε μοι, ψυχή,…: „Și a cui, spune-mi, suflete,…" (n.tr.)

Și pentru dânsele a fi ocărât, pentru dânsele defăimat,
Și pentru dânsele a suferi ocări de tot fealiul.
Căci când de vreun lucru te vei apuca, suflete,
Ca să cinstești cu dânsul pre Dumnezeu, ca pre dânsul să-l slăvești,
Și pentru aceasta vei fi ocărât, și vei fi defăimat,
Atuncea ai dobândit cinstea, și slava cea stătătoare,
Că slava lui Dumnezeu preste tine negreșit va veni.
Atuncea pre tine și îngerii te vor lăuda toți,
Căci ai cinstit pre Dumnezeu, pre carele și aceia îl laudă.
Voești, suflete al mieu, să câștigi îmbrăcăminte și bogăție?
Auzi, că acum îți voiŭ arăta ție bogăția cea veacinică.
Lăcrămează, pocăiaște-te,[1] defăimează pre toate,
Fă-te sărac cu Duhul, fă-te și cu inima,
Fă-te necâștigătoriu de bani, fă-te strein[2] de lume.
Fă-te dușman voilor tale celor împrotivnice
Și numai al singurei voii Stăpânului tău fă-te iubitoriu,
Și următoriu urmelor lui cu întindere și sârguință.
Și atuncea mai încetișor viind Stăpânul,
Vrând el să va prinde și să va priimi de tine, ticăloase.
Pre dânsul văzindu-l, chiuiaște, și strigă tare.
Și el să va întoarce cu ochiul său cel milostiv,
Și te va vedea, și-ț va dărui ție să-l vezi pre dânsul puțin,
Și iarăș te va lăsa pre tine, și să va ascunde dela ochii tăi.
Atuncea te vei tângui, ticăloase, atuncea vei plânge <673v>cu dureare,
Și vei ceare moarte, nesuferind durearea,
Nerăbdând despărțirea dulcelui Stăpân.
Dar însuș cel bun văzindu-te pre tine nedomirindu-te,
Și foarte îngăduind în plângere, și în scârbă,
Iarăș numaidecât ți să va arăta, iarăș numaidecât te va străluci,
Iarăș îț va arăta ție bogățiia cea nedeșărtată,
Slava cea neveștejită a feații ceii Părintești,
Și te va veseli pre tine, precum și mai nainte, și de bucurie te va umplea,
Și așa te va lăsa pre tine plin de bucurie.
Și câte puțin bucuriia prin cuvintele ceale din lume
Și prin gânduri va lipsi de la tine, și iarăș va fi ție scârbă.
Și așa iarăș ca mai nainte vei fi tânguindu-te foarte,
Și cu chicot strigând, și pre acela căutându-l,
Adecă pre dătătoriul veseliei, pre hărăzitoriul bucuriei,
Pre bogățiia ceaia ce stă, și carea de-a pururea cu adevărat e.
Așa pre voirea ta cercându-o el, caută
Să nu obosești, o, suflete, să nu te întorci înapoi,
Să nu zici, pănă când așa de neajuns și de neprins îmi va fi mie?
Să nu zici pentru ce arătându-să îndatăș să ascunde iarăș?
Și pănă când, dându-mi osteneală, nu mă miluiaște?
Să nu zici: Cum pociŭ să mă ostenesc pănă la sfârșit?
Și să obosești, o, suflete, căutând pre Stăpânul?
Ci ca spre moarte pre sineț, odată, suflete, dându-te,
Să nu pipăiești răsuflare, să nu cauți Slavă.
Nici desfătare a trupului, nici prieteniia rudeniilor.

1 În manuscris: „păcăiaște-te." (n.ed.)
2 În manuscris: „streini." (n.ed.)

Să nu cauți în dreapta sau în stânga nicidecum,
Ci ca cum acum ai fi început, iar mai ales, mai cu fierbințeală alergând,
<674>Sârguiaște-te de-a pu<ru>rea să ajungi să prinzi pre Stăpânul,
Măcar de nenumărate ori nevăzut, măcar de atâtea ori arătat ție
De s'ar face, și neprins, așa va fi ție prins
De mileoane de ori, iar mai ales până ce vei sufla cu totul,
Mai cu sirguință caută-l, și cătră acela aleargă.
Că nu te va lăsa pre tine, nici te va uita
Ci câte puțin mai ales în mai multă vreame să va arăta,
Și mai adeaseori, o, suflete, va fi cu tine Stăpânul.
Și după ce te vei curăți desăvârșit cu strălucirea luminii,
Însuș tot va veni, însuș întru tine va lăcui.
Însuș cela ce au făcut lumea, va fi și cu tine,
Și bogăție vei avea adevărată, pre carea lumea nu o are,
Ci Ceriul, și cei ce acolò sânt scriși.
Deaci deaca așa să va face ție, spune-mi ce mai mult voiești?
Spune-mi, suflete, nemulțămitoriule, spune-mi, suflete, necunoscătoriule?
Spune-mi, suflete al mieu, smerite, ce decât aceastea iaste mai mare,
În ceriu, sau pre pământ, ca pre acela să-l cauți?
Făcătoriul Ceriului, și Stăpânul pământului,
Și al tuturor celor din Ceriu, și al tuturor celor din lume
Ziditoriu, și judecătoriu și împărat însuș fiind singur,
Întru tine iaste lăcuind, tot arătându-să ție,
Tot strălucindu-te cu Lumină, și frumseațea feații sale
Arătându-o ție, și pre sineș mai cu închipuire a-l vedea
Dându-ț, și părtaș al Slavei sale pre tine
Lucrându-te, spune ce decât acest lucru altul iaste mai mare?
<674v>Negreșit îmi vei zice mie că nimic, însă eu iarăș îț zic,
De o Slavă ca aceasta tu, o, suflete, după ce te-ai învrednicit,
Ce te mai uimești cătră pământ, și ce te îndulcești de ceale de aicea?
Ce te topești de ceale stricăcioase, după ce ai luat ceale nestricăcioase?
Ce te lipești de ceale de față, după ce ai aflat pre ceale ce vor să fie?
Pre acealea sirguiaște, suflete, totdeauna să le căștigi.
De acealea tot pre sineț lipeaște-te, suflete al mieu.
Ca și după moarte întru acealea să te afli
Adecă de veacinicile bunătăți, pre care de aicea le-ai căștigat,
Și împreună cu dânsele să stai înaintea făcătoriului tău și Stăpânului,
Veselindu-te împreună cu dânsul în veacii veacilor, amin.

AL ACELUIAȘ

Cum că dorul și dragostea cea cătră Dumnezeu covârșaște toată dragostea și pre tot dorul cel omenesc. Și cum că deaca să cufundă mintea celor curățiți întru Lumina lui Dumnezeu, toată să înDumnezeiaște, și de acolò să face minte a lui Dumnezeu.

Cuvântul 12.

Nebiruită iaste frumseața ta, neasămănat îț iaste chipul,
Frumseața negrăită, mai presus de cuvânt îț iaste slava,

Năravul, Stăpâne Hristoase, îț iaste bun, și blând
Covârșaște înțeleagerea tuturor pământeanilor,
Și pentru aceasta dorul cel către tine, și dragostea,
Pre toată dragostea și dorul muritorilor îl preabiruiaște.
Că precât covârșești pre ceale văzute, Mântuitoriule,
Pre atâta dorul cel către <675>tine iaste mai mare,
Și acopere pre toată dragostea cea omenească,
Și pre îndrăgirile dezmirdărilor celor trupești le opreaște și le preface,
Și pre toate poftele degrab le izgoneaște.
Că întunearec cu adevărat e pofta patimilor,
Și noapte adâncă iaste lucrarea păcatelor celor urâte.
Iar dorul cel către tine și dragostea iaste Lumină mântuitoare.
Pentru aceaia răsărind ea în sufletele ceale iubitoare de Dumnezeu,
Îndată pricinuiaște zi de nepătimire, Dumnezeul mieu,
Și goneaște întunearecul patimilor, și al dezmirdărilor.
Ci, o, Soare, al Soarelui, și al Lunii,
Al stealelor, și al luminii, și al fieștecăriia altei zidiri Ziditoriule,
Afară de aceastea ascunde-mă pre mine întru lumina ta,
Că numai pre tine văzindu-te întru lumina ta,
Pre lume să nu o văz, nici pre ceale din lume,
Ci și văzindu-le, să mă aflu ca cum nu le-aș vedea,
Și auzindu-le, ca cum nu le-așĭ auzi, Cuvinte.
Și precum pătimesc cei ce întru întunearecul
Dezmirdărilor vieții șăd și petrec,
Și cu întunearecul iubirii de slavă sânt acoperiți,
Văzind nu văd pre Slava cea Dumnezeiască a ta,
Și auzind nu pricep nicidecum,
Poruncile tale, și poruncirile tale.
Așa și eu voiŭ fi întru lumina ta,
Nevăzind lumea, nici pre ceale din lume.
Că cine văzindu-te pre tine, și fulgerându-să la simțiri
Din slava ta și din lumina ta cea Dumnezeiască,
Nu s’au schimbat cu mintea, și <675v>cu sufletul, și cu cugetele,
Și a vedea într’alt fealiu, și a auzi așijderea,
Mântuitoriule, nu s’au învrednicit, cu atotstăpânirea?
Că să afundă mintea întru lumina ta,
Și să străluceaște și lumină să săvârșaște
Aseamenea Slavei tale, și minte să numeaște
Așa, ceaia ce s’au învrednicit să se facă într’acest fealiu,
Și să învredniceaște atuncea să aibă mintea ta,
Și una cu tine să face, nedespărțit,
Și cum să nu vază ca tine și să auză
Pre toate fără de patimă? Și cum va pofti
După ce Dumnezeu s’au făcut, cu totul vreun lucru
Simțit, și curgătorĭ, și stricăcios,
Sau vreo slavă alta deșartă,
Cela ce mai presus toate aceastea s’au făcut?
Și mai presus de toată slava ceastă văzută?
Că cela ce mai presus de toate ceaste văzute
S’au făcut, și de Dumnezeu s’au apropiiat,
Iar mai ales și el Dumnezeu s’au făcut,
Cum dela cei ce zac jos cu totul, slavă
Sau desfătare va voì să caute?
Că aceastea rușine îi sânt lui cu adevărat,
Ocară, nimicnicie, și necinstire,
Ci slavă îi iaste lui, și desfătare, și bogăție,
Treimea Dumnezeu, și ceale ale lui Dumnezeu, și Dumnezeești.

Căruia să cuvine toată slava, cinstea, și stăpânirea,
Și acum, și deapururea, și întru toți veacii.

῎а
м ✠ і
н.

<676>

AL ACELUIAȘ

Mărturisire a harurilor dăruirilor lui Dumnezeu, și în ce chip Părintele cela ce scrie aceastea de Sfântul Duh să lucra. Și învățătură zisă de Dumnezeu, cum că ce să cade să facă cineva ca să dobândească mântuirea celor ce să mântuesc.

Cuvântul 13.

Iarăși îmi străluceaște lumina, iarăș luminat mi să arată.
Iarăș îmi deșchide Ceriurile, iarăș tae noaptea.
Iarăș trage pre toate. Iarăș să veade singur.
Iarăș afară de toate ceale văzute mă face.
Și de ceale simțite așijderea mă despărțeaște iarăș,
Cela ce singur iaste mai presus de toate Ceriurile,
Pre carele nimenea din oameni nu l-au văzut niciodinioară.
Nedeșchizind Ceriurile, netăind noaptea,
Nici aerul despărțindu-l, nici acoperemântul casii,
Cu netăiare tot împreună cu mine, ticălosul, să face,
Înlăuntru chiliei meale, înlăuntru minții meale.
Și în mijlocul tuturor fiind eu, afară de toate mă face.
Nu știu de și cu trupul, și deodată tot acolò
Întru adevăr mă fac, unde iaste lumina singură,
Proastă, pre carea văzindu-o, mă fac prost cu neräotatea.
Aceastea-s lucrurile ceale preaslăvite, Hristoase al mieu, ale minunilor tale.
Aceastea-s ale puterniciei tale, și ale iubirii de oameni
Lucrurile, care cătră noi, nevreadnicii, le faci.
Deci pentru aceasta frica ta mă ține, și mă cutremur,
Și mă îngrijesc totdeauna, și mă cheltuesc foarte,
Ca, cu ce să-ț răsplătesc ție? Ca, ce să-ți aduc ție
Pentru atâtea daruri? Pentru <676v>atâta milostivire.
Pentru nenumăratele dăruiri, pre care cu mine le-ai lucrat,
Nimic aflând întru mine, nimic având al mieu în viiață,
Ci toate roabe ale tale-s, lucrurile toate-s ale mâinilor tale.
Mai mult, Mântuitoriule, te rog, să mă înveți ce să cade să fac?
Ca și să te slujesc pre tine, ca bine să-ț plac,
Ca să mă aflu, Mântuitoriule, neosindit înaintea
Divanului tău celui înfricoșat, în zioa judecăţii.
Ascultă ce va face tot cela ce voiaște să se mântuiască,
Iar mai vârtos tu cel întâiŭ decât toți, carele mă și rogi pre mine.
Astăzi să ți să pară ca ai murit, astăzi că te-ai lepădat de lume.
Astăzi pre toată lumea să o socotești că o ai părăsit.
Astăzi pre priiateni, pre rudenii, pre slava cea deșartă toată
Lăsindu-o, împreună să te leapezi și de grija celor de jos,

Și pre umeri să-ț rădici Crucea, și foarte să o strângi,
Și până la sfârșitu-ți poartă ostenealele ispitelor,
Și durerile necazurilor, și piroanele celor scârbicioase,
Cu bucurie priimeaște-le, ca pre o Cunună a Slavei,
Și cu sulițile ocărilor împuns fiind în tot ceasul,
Și împroșcat foarte cu toate necinstirile,
Lacrămi în loc de singe vărsind, vei fi mucenic,
Și batjocoriri, și pălmuiri suferind prea cu mulțămită,
Părtaș al Dumnezeirii meale și al Slavei te vei face.
Iar deaca și cel decât toți <677>cel mai de pre urmă pre sineți te vei arăta,
Și rob, și slujitoriu, cel mai întâiŭ decât toți aceia
Mai pre urmă te voiŭ arăta pre tine, dupre cum m'am făgăduit
Deaca vei iubi pre vrăjmaș, și pre toți cei ce te urăsc,
Și deaca pentru cei ce te supără pre tine din suflet te vei ruga
Și le vei face bine acestora dupre puterea ta,
Aseamenea cu adevărat te-ai făcut Tatălui tău celui preaînalt.
Și deaca inimă curată vei căștiga dintru aceastea
Întru aceasta vei vedea pre Dumnezeu, pre carele nimenea niciodată nu l-au văzut.
Iar deaca și a fi gonit tu pentru dreptate
Ți s'ar întâmpla, atuncea saltă, că împărățiia
Ceriurilor a ta s'au făcut. Și care decât acest lucru iaste mai mare?
Aceastea, și decât aceastea mai multe, care am poruncit,
Lucrează-le, și pre alții învață-i, și tu și toți alții
Carii întru mine cred, deaca voiți să vă mântuiți,
Și împreună cu mine să vă sălășluiți în veacii veacilor.
Iar deaca vă lepădați, și cu greu suferiți,
Și rușine pre aceastea, și necinstire le socotiți
A le pătimi, și a vă pune sufletul pentru poruncile meale,
Ce și mai ceareți a vă învăța, cum să cade voao să vă mântuiți,
Și ce și pre mine Dumnezeu al vostru mă mai numiți?
Ce și mai socotiți cu nepriceapere că creadeți întru mine?
Eu pre aceastea pentru voi le-am pătimit de voe,
M'am răstignit, am murit cu moarte a făcătorilor de reale.
Și slavă, și viiață, și strălucire a lumii s'au făcut,
Și înviiare a morților, și falâ a tuturor
<677v>Celor ce au crezut întru mine, ocările ceale împrotiva mea,
Și moartea cea grozavă, îmbrăcăminte a nestricăciunii,
Și a adevăratei înDumnezeiri, tuturor credincioșilor s'au făcut.
Pentru aceaia și cei ce îmi urmează cinstitele meale patimi,
Împreună-părtași vor fi și ai Dumnezeirii meale,
Și ai împărăției meale vor fi moștenitori,
Împreună-părtași ai bunătăților celor netâlcuite și negrăite
Să vor face, și împreună cu mine vor fi în veaci.
Iar pre ceialalți cine nu-i va plânge? Cine pentru dânșii nu să va tângui?

Cine nu va pica lacrămi din milostivirea inimii?
Cine nu să va boci pentru nesimțirea lor cea multă?
Că lăsând viiața, pre sineș morții
S'au dat, dela Dumnezeu cu ticăloșie rumpându-se,
De a cărora parte a tuturor izbăveaște-mă, Stăpâne,
Și părtașĭ a mă face al patimilor tale celor preacurate
Învredniceaște-mă pre mine, prostul, și robul tău cel mai de pre urmă,
Ca, dupre cum ai zis, Dumnezeule, și părtașĭ să fiu,
Al slavii tale, și al desfătării bunătăților tale, Cuvinte.
Acum adecă, ca întru gâcitură, și închipuire, și ca întru o oglindă,
Iar atuncea voiŭ cunoaște, precât și m'am cunoscut, amin.

AL ACELUIAȘ

Cum că cei ce cu Dumnezeu de aicea încă, prin împărtășirea Sfântului Duh, s'au unit, după ce să duc din viiață, în veaci cu dânsul acolò vor fi. Iar deaca cu Dumnezeu nu s'au unit de aicea, ci aiminterlea cu cei ce într'acest fealiu să află aicea să va face.

Cuvântul 14.

<678>Început al vieții, al sfârșitului îmi iaste mie început, și sfârșitul început îmi iaste mie.
De unde viu, nu cunosc, și unde sânt nu știu,
Și unde iarăș mă voiŭ duce nu cunosc, ticălosul.
Mă nasc pământ din pământ, din trup, trup.
Din stricăcios, cu adevărat stricăcios, și muritoriu cu totul fiind:
Puțină vreame pre pământ zăbovesc, trăind în trup, și moriu,
Și altă viiață încep, după ce mă mut dintru aceasta.
Las trupul pre pământ, carele va să se înviiaze,
Și viiață nesfârșită va să trăiască în veaci,
Deci acum caută spre mine, Dumnezeule, acum milostiveaște-te, singure,
Acum miluiaște-mă, iată au lipsit vârtutea mea.
De bătrâneațe, Mântuitoriule, m'am apropiiat, lângă ușile morții.
Prințipul lumii vine,[1] vrând să caute
Lucrurile și faptele meale ceale urâte și pângărite.
Muncitorii îmi stau înainte, cu sălbăticie căutând la mine,
Și poruncă așteaptă să ia și să tragă
În fundul iadului, Mântuitoriule, sufletul mieu cel ticălos.
Deci tu cel din fire milostiv, cel singur iubitoriu de oameni,
Tu cel preaîndurat Doamne miluiaște-mă atuncea.
Și să nu-mi pomenești răotățile. Să nu mă părăsești.
Să nu dai loc asupra mea dușmanului mieu celui viclean
Carele în fieștecarele ceas mă tot îngrozeaște,
Și răcneaște asupra mea, și scrâșneaște cu dinții,
Și îmi zice cui te bizuești, și cum a scăpa
Din mâinile meale nădăjduești? Că părăsindu-mă pre mine ai venit

1 Gr. Ἄρχων τοῦ κόσμου ἔρχεται, trimitere la Ioan 14, 30: ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων („că vine stăpânitoriul lumii acesteia"). „Prințipul" traduce grecescul ἄρχων (acì: „căpetenie, stăpânitor, conducător"). (n.ed.)

<678v>La Hristos, și poruncile meale mincinoase le-ai făcut,
Ci nu vei scăpa nicidecum. Că unde și te vei duce?
Nu vei putea niciodată a fugi de mine nicidecum,
Carele pre Adám și pre Éva i-am scos din Raiu,
Și pre Cáin ucigaș de frate l-am făcut,
Și în vreamea potopului pre toți împreună întru rătăcire,
Și întru moartea cea înfricoșată a cădea cu ticăloșie,
Pănă în sfârșit i-am amăgit cu înșălăciunile meale,
Și pre David spre preacurvie și ucidere l-am amăgit,
Și am rădicat războiu asupra tuturor Sfinților,
Și pre mulți i-am omorât, dar tu cum vei scăpa de mine?
Tot te bizuești, și nădăjduești tu cel neputincios cu totul?
Aceastea auzindu-le eu, Stăpâne, și Dumnezeul mieu, și Ziditoriule,
Făcătoriul mieu, și judecătoriule carele ai Stăpânire
Preste sufletul și trupul mieu, ca un plăzmuitoriu al amândurora
Mă înfiorez, și tot mă tem, tot mă cutremur, ticălosul,
Îmi pune înainte, și-mi zice mie vicleanul, Hristoase al mieu:
Că iată nu priveghezi, iată nu te înfrânezi.
Iată rugăciune nu ai căștigat, nu faci închinăciuni,
Osteneale nu arăți, în ce fealiu de demult ai început,
Și pentru aceastea singure pre sineț de Hristos te-ai despărțit,
Și cu mine te voiŭ lua în focul cel nestins.
Eu, știi, o, Stăpâne, că niciodată lucrurilor
Sau faptelor n'am încredințat mântuirea sufletului mieu,
Ci la mila ta, Iubitoriule de oameni, am alergat,
Nădăjduind că mă vei mântui în dar, preamilostive,
Și mă vei milui, ca un Dumnezeu, precum oarecând pre curva,
Și precum pre fiiul cel curvariu, <679>carele au zis: greșit-am.
Așa crezind am alergat, așa bizuindu-mă am venit.
Așa nădăjduind, Stăpâne, la tine am năzuit.
Și acum să nu să fălească asupra mea, robului tău.
Nici să zică: unde iaste Hristosul tău, unde iaste sprijinitoriul tău?
Au nu acela te-au dat pre tine în mâinile meale?
Că deaca mă va amăgi pre mine, și robit mă va lua,
Nu deasupra voirii meale, nici deasupra trândăvirii meale
Va scrie el aceasta, ci deasupra părăsirii
Tale pre totul aruncându-l, unele ca aceastea îmi va zice:
Iată căruia te-ai bizuit. Iată spre carele ai năzuit.
Iată pre carele socoteai că te îndrăgeaște pre tine, iată pre carele îl socoteai că te iubeaște.
Și frate, și priiaten, și fiiu, și moștenitoriu
Te făleai că te are pre tine, cum te-au părăsit,
Și în mâinile meale, dușmanului tău, te-au dat,
Și numaidecât s'au întors dela tine, numaidecât te-au urât pre tine.
Deci să nu mă lași, Mântuitoriule, să auz eu aceastea,
Să nu mă lași, Dumnezeul mieu, să mă fac ocară așa.

Nu, împărate, nu Doamne, cela ce din întunearec pre mine dedemult,
Și din mâinile, și din berigata aceluia m'ai scos,
Și lângă lumina ta slobod pre mine m'ai pus.
Că pre tine văzindu-te, mă pătrunz la cealea din lăuntru ale inimii,
Și nu pociŭ să te văz pre tine, și a nu te vedea nu sufer.
Neapropiiată iaste frumseațea ta, neurmat chipul tău.
Neasămănată slava ta, și cine cândva te-au văzut?
Sau cine va putea să te vază tot pre tine, Dumnezeul mieu?
Că pre totul care ochiŭ va putea să-l vază?
Dar pre cela ce iaste mai presus de totul care minte îl va <679v>a/junge?
Sau va putea să-l cuprinză? Sau să se întinză toată
Către tot, și să vază pre țiitoriul tuturor?
Pre cel afară de toate, și carele pre totul și pre toate le umple,
Și carele afară iarăș același, tot iaste negrăit?
Însă ca un soare te văz, și ca pre un luceafăr te privesc,
Și în sânul mieu te port, ca pre u<n> mărgăritariu,
Și ca pre o făclie te văz pre tine, aprinsă înlăuntru vasului.
Iar căci nu te lățești, nici cu tot lumină pre mine
Mă săvârșești, și căci nu te arăți tot mie, în ce fealiu și cât
Ești, cu totul mi să pare că nu te am pre tine viiața mea
Ci mă tânguesc, ca unul ce m'am făcut oarecarele scăpătat din bogat,
Și din cei slăviț necinstit, și nu am nădeajde.
Deci acest lucru văzindu-l dușmanul, îmi zice: tu nu te mântuești.
Că iată ai și căzut, nu ai nemerit nădejdile,
Că nu ai către Dumnezeu ca dedemult îndrăzneală.
Către carele nu-l învrednicesc nici cuvânt să-i răspunz,[1] Dumnezeul mieu,
Ci suflu asupra lui, și nevăzut îndată să face.
Așa cer, Stăpâne, așa te rog pre tine, așa
Milostivire să-mi dăruești și atuncea mie, Mântuitoriul mieu,
Când sufletul va eși din trup, să-i dăruești ca să poată
Cu singură suflarea asupră-le pre toți să-i rușineaze
Carii asupra mea, a robului tău, vor vrea să alearge,
Și să treacă nevătămat, păzit fiind cu lumina
Duhului tău, și înaintea divanului tău să stau,
Având pre darul tău cel Dumneze<e>sc, Hristoase, fiind împreună cu mine,
<680>Acoperindu-mă, nerușinat[2] arătându-mă pre mine tot.
Că apoi cine va îndrăzni să se arate înaintea ta?
Deaca nu va fi îmbrăcat întru dânsul, deaca pre dânsul în lăuntru său
Nu-l ține, și nu să luminează de dânsul, cum pre slava
Cea nesuferită va putea să o vază, cu totul oricarele?
Că pre slava lui Dumnezeu omul, și pre firea Dumnezeirii,
Firea omului cea proastă și smerită, cum va putea să o vază?
Că Dumnezeu iaste nezidit, iar noi toți zidiți.
Acela nestricăcios iaste, noi stricăcioși și praf.
Acela Duh iaste, și mai presus de tot Duhul,
Și ca un Făcătoriu al Duhurilor, și Stăpân fiind.
Noi trupuri de pământ, și ființă pământească.

1 În manuscris: „răspuns." (n.ed.)
2 În manuscris.: „nerușinatul." (n.ed.)

Acela al tuturor Făcătoriu e, fără de început, și neprins,
Noi viermi, împreună și împuțiciune, și țărână.
Și cine din noi va putea pre acesta cândva să-l vază
Dintru a sa puteare cu totul, sau din lucrare?
De nu el va trimite pre Duhul său cel Dumnezeesc,
Și printr'însul firii ceii neputincioasă să-i dea
Tărie, vârtute și puteare, și vreadnic să facă
Pre om, a vedea Slava lui cea Dumnezeiască?
Că într'alt fealiu nu o va vedea, nici va putea să vază
Din oameni cineva pre Domnul venind cu Slavă.
Și așa să vor despărți cei nedrepți din cei drepți,
Și cu întunearec să vor acoperi păcătoșii, și toți,
Câți nu vor avea lumina Duhului întru dânșii de aicea.
Iar cei uniți cu dânsul din ceale de aicea, și atuncea
Cu taină să vor uni cu Dumnezeu, și cu adevărat,
Și de împărtășirea lui vor fi nedespărțiți.
Iar cei ce să vor duce de lumina lui despărțiți,
Cum atuncea să vor uni, sau <680v>du/pre care chip?
Voesc să mă învăț de la voi, ori pre voi să vă învăț.
Dumnezeu s'au făcut om, și s'au unit cu oamenii,
S'au împărtășit de omenire, și au dat cu împărtășire tuturor
Celor ce întru dânsul cred, și pre credință din lucruri
O arată, împărtășirea Dumnezeirii lui.
Deci pre aceștea singuri au zis că să mântuesc, carii s'au împărtășit
De Dumnezeirea aceluia, precum s'au împărtășit
De firea noastră însuș Făcătoriul tuturor.
Dupre cum mărturisească Pavel: cum că besearica lui Hristos
Un trup să va face, Stăpânesc și Dumnezeesc.
Neîntinat, fără de prihană împreună, și fără de toată zbârcitura,
Carii deaca vor fi cei credincioși, și Cap Hristos le va fi,
Deci deaca acest lucru va fi precum arătat și iaste,
Care întinat oare va îndrăzni atuncea să se atingă de dânsul,
Sau cine să va lipi, nevreadnic și neharnic fiind?
Că deaca și acum să scot din besearică afară,
Și să opresc cu totul a să împărtăși păcătoșii,
Iar mai ales și de vedearea Dumnezeeștilor taine să lipsesc
Cei ce nu sint Sfinți, cum, vai mie, atuncea oare
Cu trupul cel prea fără prihană al lui Dumnezeu să vor uni?
Și mădulări să vor face ale lui Hristos, întinați fiind?
Nu iaste acest lucru, fraților, nu, nu să vor face nicidecum.
Și cei ce de Dumnezeescul trup, adecă de besearică,
Și de ceata celor aleși să despărțesc, spune,
Unde oare să vor duce? În care împărăție?
În ce fealiu de loc, tâlcuiaște-mi, nădăjduesc că să vor sălășlui?
Că negreșit și Raiul, și sânul lui Avraám,
Și tot locul de odihnă al <681>celor mântuiți iaste.
Și cei mântuiți sânt Sfinți cu adevărat toți,
Dupre cum toată Dumnezeiasca Scriptură mărturisească și învață.
Că multe sălașe sint, însă în läuntru<l> cămării.

Că precum un ceriu iaste, și întru dânsul sânt Stealele
Care unele de altele să deosebesc cu cinstea și cu slava,
Așa și o cămară iaste, și o împărăție.
Însă și raiul, și Cetatea cea Sfântă,
Și tot locul de odihnă, Dumnezeu iaste singur.
Că precum nu are omul odihnă în viiața aceasta,
Cela ce nu petreace întru Dumnezeu, încă și Dumnezeu întru dânsul,
Așa și după moarte, afară de acela singur,
Socotesc, că nu va fi odihnă, nici loc fără de scârbă,
Nici de suspin, nici de necaz nicidecum izbăvit.
Deci ia să ne sârguim, fraților, ia să ne sârguim mai nainte de sfârșit,
Să ne lipim de Dumnezeu, făcătoriul tuturor,
Cela ce s'au pogorât pre pământ pentru noi, ticăloșii,
Cela ce au plecat Ceriurile, și s'au tăinuit de îngeri,
Și în pântecele Sfintei Fecioarei s'au sălășluit,
Și s'au întrupat dintru dânsa neschimbat, și netâlcuit,
Și au eșit spre mântuirea noastră a tuturor.
Iar mântuirea noastră aceasta cu adevărat iaste,
Precum de multe ori am zis, și acum iarăș vom zice:
Nu noi de la înșine, ci Dumnezeiasca gură
Au arătat lumina cea mare a veacului ce va să fie.
Împărățiia Ceriurilor pre pământ s'au coborât,
Iar mai vârtos Împăratul tuturo<r> celor de sus, și al celor de jos
Au venit, și au voit să se <681v>ase/meneaze noao,
Că dintru dânsul, ca dintr'o Lumină toți împărtășindu-ne,
Lumină adoa<o>ă să ne arătăm, asemănate ceii dintâiŭ,
Și ai Împărăției Ceriurilor părtași, și ai slavei,
Și obșteani împreună vom fi, și moștenitori
Ai bunătăților celor veacinice, pre care nimenea niciodată nu le-au văzut,
Iar aceastea sint, precum mă plec și crez, și zic,
Tatăl, Fiiul, și Duhul cel Sfânt, Treimea cea Sfântă.
Aceasta iaste izvorul bunătăților. Aceasta viiața celor ce sint.
Aceasta desfătarea și odihna, aceasta podoaba, și slava.
Aceasta bucuriia cea netâlcuită, și mântuirea tuturor
Celor ce s'au împărtășit din strălucirea lui cea negrăită.
Și au împărtășire cu dânsul întru simțire.
Auziți, că pentru aceasta mântuitoriu să numeaște,
Căci tuturor cu carii s'au unit, mântuire le dăruiaște.
Iar mântuirea iaste dezlegare de toate realele,
Și a tuturor bunătăților întru dânsul aflare veacinică.
Care din moarte adecă viiață, și din întunearec lumină,
Din robiia patimilor, și a faptelor celor prea de rușine,
Slobozire cu totul desăvârșit tuturor le dăruiaște
Celor ce s'au unit cu Hristos, și mântuitoriul tuturor.
Carii și atuncea pre toată adecă bucuriia nejăfuită o căștigă,
Și pre toată bucuriia, și pre toată veseliia.
Iar carii cu totul sint de acesta despărțiți,
Și nu l-au căutat pre dânsul, sau nu s'au unit cu dânsul,

Nici de robiia patimilor și de moarte nu s'au izbăvit,

Măcar împărați de sânt, măcar boiari, măcar meghistani,

Măcar [de] li să pare că să desfătează, <682>și să veselesc, și cum că au

Desfătare, și socotesc că să află întru bunătăți,

Însă niciodată vor câștiga vreo veselie ca aceasta,

În ce fealiu robii lui Hristos cei slobozi de toate

Poftele necuvioase, și de dezmirdări, și de slavă

O au, carea iaste negrăită și netâlcuită cu totul,

Pre carea nimenea niciodată nu o va cunoaște, nici o va învăța, nici o va vedea,

Din cei ce nu cu adevărat, și cu fierbințeală s'au lipit de Hristos,

Și s'au amestecat cu dânsul întru unire negrăită.

Căruia să cuvine slavă și cinste, laudă și toată cântarea

De la toată zidirea și suflarea în veaci, amin.

AL ACELUIAȘ

Mulțămită pentru surguniia și pentru necazurile care au pătimit în vreamea izgonirii sale. Cuvântul 15.

Mulțămesc ție, Doamne, mulțemesc ție, unule

De inimi cunoscătoriule, împărate, dreapte, preamilostive,

Mulțemesc ție, atotputearnice, și fără de început Cuvinte,

Carele te-ai coborât pre pământ, și te-ai întrupat, Dumnezeul mieu,

Și te-ai făcut ceaia ce nu erai, om aseamenea mie,

Fără de schimbare, și fără de curgere, și fără de tot păcatul,

Ca pătimind [tu], cel fără de patimă, dela cei fără de leage cu nedreptate,

Nepătimire să-mi dai mie, celui osândit,

Când voiŭ urma patimile tale, Hristoase al mieu.

Deci dreaptă iaste judecata ta, împreună și porunca,

Pre carea ai poruncit să o păzim noi, preamilostive,

Și aceasta iaste urmarea smereniei tale,

<682v>Ca precum ai pătimit însuți, fără de păcat fiind,

Așa și noi, cei ce am păcătuit, să suferim pre toate,

Și ispitele, și gonirile, și bătăile, și necazurile,

Și mai pre urmă moarte dela cei fără de leage.

Că tu ai auzit: „Drac ai!", și amăgitoriu teai socotit

Dela cei fără de Dumnezeu, și împrotivnic lui Dumnezeu, și călcătoriu de leage;

Tu ca un făcătoriu de reale prins fiind, și legat singur ai fost adus,

Toți ucenicii și priiatenii părăsindu-te pre tine,

Tu și ai stătut înaintea judecătoriului ca un osândit, Cuvinte,

Și judecata pre carea o au scos asupra ta o <a>i priimit;

Tu și când ai grăit, palmă dela rob ai suferit,

Și când ai tăcut, la moarte îndată te-ai osândit.

Căci cuvintele tale sabie la cei fără de leage era,

Și tăcerea ta, împărate, pricină de osândă să făcea.

Pentru aceaia, nesuferind să te vază pre tine, cel singur drept,

Cei nedrepți la moarte prea de ocară te-au dat.

Drept aceaia, bătut ai fost preste cap, și cu spini te-ai încununat,
Și cu haină mohorâtă te-ai îmbrăcat, și ai fost scuipit
În față – vai mie! – și batjocorit de cei fără de leage,
Și: „Bucură-te împărate!", în batjocoră ai auzit dela Evrei,
Și Crucea țe-ai purtat, Mântuitoriule, pre umeri,
Și înălțindu-te te-ai răstignit pre dânsa, Dumnezeul mieu.
Mâinile ți s'au pironit, și picioarele, și cu oțet te-ai adăpat,
Și în coasta ta te-ai împuns cu sulița, preamilostive.
Aceastea pământul nesuferindu-le, să clătea de frică,
Și pre morții cei dintru dânsul degrab îi da.
Iar Soarele în singe s'au <683>prefă//cut văzindu-te pre tine,
Și Luna cu întunecare s'au îmbrăcat atuncea,
Și Catapeteazma besericii ceii de atuncea s'au sfâșiiat
Din ceale de sus făcându-să în doao până la ceale de jos,
Și niciuna cei fără de leage dintru aceastea n'au priceput nicidecum,
Ci încă și în mormânt zăcând [tu], strejari au pus,
Și piiatra o au pecetluit, socotind să te ție.
Dar tu, Stăpâne, ai înviiat cu a ta Stăpânire,
Și pecețile le-ai lăsat întregi călcătorilor de leage.
Și venirea îngerilor au prăvălit piiatra,
Și pre cei ce străjuia acolò i-au spăimântat cu frică,
Și nicidecum n'au voit cât de puțin să înțeleagă,
Ci au rămas orbi fiind la minte și la inimă,
Întunecată avându-o pre dânsa pănă în sfârșit.
Deci ce lucru mare iaste mie, deaca pre aceastea și eu le pătimesc,
Pre care însuț tu le-ai pătimit, fără de păcat fiind,
Pentru lume, Stăpâne, ca pre lume să o mântuești,
Eu, carele am păcătuit preamulte din tânără vârstă,
Și te-am întărâtat pre tine, Hristoase, cu lucrurile, și cu cuvintele?
Mare îmi iaste cu adevărat, iar mai vârtos și mai presus de toată slava,
Că părtaș mă face al slavei tale ceiĭ negrăite;
Împărtășirea patimilor iaste urmarea lucrurilor,
Și pricinuitoare a Dumnezeirii smereniia a ta
Iaste celor ce cu cunoștință pre aceasta o uneltesc.
Mulțemesc ție, Stăpâne, pătimindu-le, mai vârtos cu nedreptate,
Iar deaca după dreptate, fie-mi mie răsplătire a greșalelor,
Spre curățirea nemăsuratelor meale, Hristoase, păcate,
Și să nu mă lași niciodată să se <683v>aducă asupră-mi dureri
Mai presus de puteare-mi, Stăpâne, sau ispite, sau necazuri,
Ci de-a pururea să-mi dăruești împlinirea, Dumnezeul mieu,
Și vârtute, ca să pociŭ a suferi scârbele.
Că tu ești din început al celor bune dăruitoriul,
Celor ce din suflet cad la Stăpânirea ta dupre vrednicie.
Carele ale Credinții, și ale lucrurilor, și ale nădejdilor celor bune
Le dăruești darurile, și pre toate dările
Dumnezeescului și închinatului Duhului tău, preamilostive,
Acum și de-a pururea, și totdeauna în veacii veacilor, amin.

AL ACELUIAȘ

Cum că toți Sfinții strălucindu-se să luminează, și pre Slava lui Dumnezeu o văd, pre cât iaste cu putință firii omenești să vază pre Dumnezeu. Cuvântul 16.

Caută de sus, Dumnezeul mieu, și binevoiaște a te arăta,
Și cu mine, scăpătatul, a vorovi, descopere-m lumina ta,
Deșchizindu-mi Ceriurile, deșchide-mi mai vârtos mintea mea.
Întră și acum în lăuntru<l> mieu, grăiaște precum dedemult
Prin întinată limba mea, pentru acealea care grăesc oarecarii,
Că acum nimenea nu iaste, carele cu cunoștință au văzut pre Dumnezeu,
Nici s'au făcut mai nainte de acesta, afară de Apostoli.
Dar nici aceia înșiși,[1] zic [ei], cum că n'au văzut arătat
Pre Dumnezeul tău și tatăl, ci necunoscut celor mulți,
Și nevăzut așijderea îl dogmatisesc că iaste.
Puind înainte graiul preaiubitului tău
Ucenic Ioánn, carele zice: Pre Dumnezeu niciodată
Nu l-au văzut cineva din oameni. Așa, Hristoase al mieu, grăiaște degrab,
<684>Ca să nu fiu eu socotit de cei nepricepuți bârfitoriu.
Scrie, mi-au zis, atuncea care-ț zic, scrie și să nu lenevești.
Eu Dumnezeu, mai nainte de toate zilele, ceasurile, și vremile,
Încă și de toți veacii, și de toate ceale văzute,
Și gândite zidiri, eram mai presus de minte și de cuvânt,
Și mai presus de toată înțeleagerea, singur cu cel singur numai,
Și nimic din cele văzute, dar nici din cele nevăzute,
Nu era cu adevărat mai nainte de a să face, singur eu sânt nezidit,
Împreună cu Tatăl și cu Duhul mieu. Singur fără de început sint,
Din Tatăl mieu cel fără de început. Și din îngeri nimenea niciodată,
Dar nici din Arhangheli, nici din cealelalte rândueli,
Au văzut cândva firea mea, nici pre mine însumi, Ziditoriul,
Tot, în ce fealiu sânt. Ci numai pre singură raza slavei
Și pre curgerea Luminii meale o văd, și să înDumnezeesc.
Că precum oglinda razele Soarelui priimindu-le,
Sau precum piiatra cea de crіștariu când să străluceaște întru amiază-zì,
Așa priimesc razele Dumnezeirii meale toate,
Iar pre mine Tot a mă vedea cineva, nicidecum nu s'au înv<r>ednicit,
Nu din îngeri, nu din oameni, nici din Sfintele Puteri.
Că afară sânt de toate, și tuturor nevăzut.
Și nicidecum nu pizmuesc acestora ca să nu mă vază,
Nici ca cum nu aș fi frumos, mă ascunz, ca să nu mă arăt;
Ci vreadnic de Dumnezeirea mea nimenea nu s'au aflat,
Nici s'au făcut zidirea întocma putearnică cu Ziditoriul.
Că aceasta nici îi iaste de folos, ci o mică rază văzind,
Să învață cum că cu adevărat sint <684v>eu, și mă cunoaște pre mine Dumnezeu,
Carele pre dânșii întru ființă i-am adus, și să spăimântează de mine, și cu frică

1 În manuscris: „însuș." (n.ed.)

Lăudându-mă îmi slujesc. Că nu să poate alt Dumnezeu
Să se aducă întru ființă întocma putearnic cu Ziditoriul,
Nici deoființă cu acela. Că nici iaste cu putință nicidecum
Deoființă cu Ziditoriul zidirea să se facă.
Că cu cel nezidit cel zidit, când cândva să va potrivi?
Că decât cel ce de-a pururea așijderea iaste, și fără de început, și nezidit,
Ceale zidite mai mici și mai de jos le vei mărturisi că sânt.
Și pre atâta să deosibeaște, precât carul și herestrăul,
De cela ce le-au făcut pre dânsele. Deci cum carul
Pre cela[1] ce l-au făcut pre el îl va ști, și cum herestrăul pre cela ce-l trage
Îl va cunoaște, spune-mi, deaca nu acestora le va da cunoștință,
De nu va pune întru dânsele vedeare cel ce le-au făcut pre iale?
Care cu neputință iaste ace<s>t lucru tuturor zidirilor.
Deci nimenea din oameni nicidecum, nimenea nici din îngeri
Nu au luat stăpânire să dea altora pre Duhul,
Sau viiață lor să le dăruiască. Iar Domnul tuturor
Având stăpânire singur, singur având puteare,
Ca cela ce iaste izvor de viiață, aduce întru ființă jivini însuflețite
Ori în ce fealiu cu adevărat și va voì, și dăruiaște fieștecăruia,
Ca un meșter, ca un Stăpân, câte voiaște și vrea.
Căruia să cuvine Slava și Stăpânirea, acum, și în veaci, amin.

1 În manuscris: „pre cela cela." (n.ed.)

<685>

AL ACELUIAȘ

Cum că unirea Preasfântului Duh cu sufletele ceale curățite, întru simțire luminată, adecă întru cunoștință să face, și întru care suflete s'ar face, cu chip de lumină, aseamenea luiș, și Lumină pre dânsele le lucrează.

Cuvântul 17.

Departe stă de ceale văzute cel nevăzut cu totul,
Și de zidiri, cel ce mai nainte le-au făcut pre iale.
Și de ceale stricăcioase cel nestricăcios, și întunearecu de lumină.
Și amestecare acestora s'au făcut când Dumnezeu s'au pogorât.
Că pre ceale despărțite atuncea le-au împreunat Mântuitoriul mieu.
Dar cei orbi pre unire nu o au văzut, și cei morț zic cum că simțire de aceasta nicidecum nu au avut.
Și socotesc că viiază, și văd: O, ce nebunie mai de pre urmă!
Și necrezind, zic cum că nimenea cu cercarea lucrul acesta
Nu l-au cunoscut, nici l-au pătimit, nici l-au văzut întru simțire,
Ci prin auzire și prin învățătura cuvintelor singure să face numai.
Ci, o, Hristoase al mieu, învață-mă să zic ceva către aceastea,
Și din neștiința cea multă, și din necredință pre aceștea
Să-i trag, și să le dăruesc a te vedea pre tine Lumina Lumii.
Ascultați și priceapeți, o, Părinți, Dumnezeiești cuvinte,
Și veți cunoaște unirea carea întru cunoștință să face,

Și întru simțire cu totul, și cu cercarea, și cu vedearea.
Dumnezeu iaste nevăzut, iar noi cu totul văzuți.
Deci deaca el cu cei simțiți de voe să unească,
Apoi unire să face a <685v>amândurora întru cunoștință.
Iar deaca necunoscut vei zice că să face aceasta, și nesimțit,
Cu adevărat a morților iaste unirea, și nu a vieții cu cei vii.
Al zidirilor Ziditoriu e Dumnezeu, iar noi zidiți așijderea;
Deci deaca Dumnezeu Ziditoriul cu zidirea s'au pogorât,
Și s'au unit, și să face [ea] ca un ziditoriu, apoi zidirea
Simțire cu adevărat va lua de adevărată vedeare,
Căci cu Ziditoriul zidirea negrăit s'au unit.
Iar deaca aceasta nu o va da-o,[1] apoi au perit Credința,
Și nădeajdea celor ce vor să fie cu totul s'au prăpădit,
Apoi înviiare nu va fi, nici judecata cea de obște,
De vreame că și zidirile, precum zici, nesimțit
Cu Făcătoriul ne unim, și nimic întru conoștință nu gândim.
Și urmează că Dumnezeu, dupre socoteala ta, nu iaste
Viiață, nici viiață, unindu-să cu noi, ne dăruiaște.
Iarăș, Ziditoriul iaste nestricăcios, iar zidirile stricăcioase,
Că cei ce au păcătuit, nu pre trup numai,
Ci și pre însăș sufletele întru stricăciune leau aruncat,
Și, dupre cuvântul acesta, și cu trupul și cu sufletul
Stricăcioși sintem, ca cei ce cu stricăciunea morții ceii gândite
Am fost ținuți împreună toți, și cu a păcatului.
Deci deaca cel cu firea nestricăcios să va uni cu mine, cel stricăcios,
Cu adevărat una dintru aceastea va fi, carea voi să o zic ție:
Că ori pre mine mă va schimba, și nestricăcios mă va face,
Ori întru stricăciune să va preface cel nestricăcios, și așa
Poate eu nu voiu cunoaște <686>că acela au pătimit,
Și s'au făcut ca eu; iar deaca eu mă fac
Tot nestricăcios, din stricăcios, după ce m'am lipit de cel nestricăcios,
Cum nu voiu simți? Cum, prin însăș cercarea,
Nu voiu vedea ceaia ce mă voiu face, după ce m'am făcut ceea ce nu eram?
Că a zice cum că Dumnezeu, unindu-să cu oamenii,
Nu-i împărtășaște pre dânșii de Dumnezeiasca nestricăciune,
Ci mai vârtos cu stricăciunea acelora împreună să trage,
Peire a celui neperitoriu dogmatisează cela ce zice aceasta,
Și hulește, și însuș din viiață cu totul cade.
Iar deaca aceasta iaste cu neputință, priimeaște mai bine pre ceaialaltă,
Și de nestricăciune a te împărtăși sirguiaște-te mai nainte de sfârșit.
Lumina iaste Dumnezeu, iar noi cei din întunearec,
Sau mai adevărat să zic, noi înșine sintem întunearec,
Că nici va străluci aiurea Dumnezeu – nu vă amăgiți! –

1 Εἰ δὲ μὴ τοῦτο δώσομεν, „Iar de nu vom priimi aceasta..." (n.ed.)

Fără numai întru singure sufletele cu care să va uni mai nainte de sfârșit.
Iar celoralalți, de și va străluci, precum au zis propoveduitorii,
Ca niște foc să va arăta lor, neapropiiat cu totul,
Și va cerca pre lucrul fieștecăruia ce fealiu iaste,
Și iarăș să va despărți de aceștea ca de niște nevreadnici,
Și aceia vor lua muncă vreadnică,
Însă și aicea, și acolò, Lumină a sufletelor el singur iaste,
Iar noi întunearec, pre suflete neluminate avându-le.
Deci deaca lumina sufletelor să va uni cu sufletul mieu,
Ori aceaia să va stinge, și să va face întunearec,
Ori sufletul mieu, <686v>luminân/du-să, va fi ca lumina,
Că lumina, când să va aprinde, fuge îndată întunearecul,
Măcar că și al luminii ceii simțite iaste lucrul acela.
Și deaca lumina cea dintru neființă adusă[1] îț lucrează ție unele ca acestea,
Și pre ochii tăi ți-i luminează, și pre suflet ți-l veseleaște,
Și pre ceale ce mai nainte nu le vedeai, îț dăruiaște să le vezi,
Ce nu va face deaca va străluci în suflet Ziditoriul luminii aceștiia?
Carele au zis: „Facă-se lumină," și îndată s'au adus întru ființă?
Deci ce ți să pare ție, deaca va străluci gândit întru inima ta,
Sau în minte, ca un fulger sau ca un Soare mare,
Au nu va putea să facă pre suflet să strălucească?
Au nu va lumina pre acesta, și nu-i va da să cunoască
Întru cunoștință adevărată pre dânsul, cine și carele iaste?
Așa cu adevărat așa să face, așa să săvârșaște,
Așa să descopere darul Duhului,
Și printr'însul, și întru dânsul Fiiul, și cu Tatăl,
Și pre aceștea îi veade precum iaste cu putință să-i vază.
Și atuncea ceale pentru dânșii de la dânșii negrăit
Să învață și grăiaște, și tuturor celoralalți scrie,
Și dogme lui Dumnezeu cuvioase alcătuiaște, precum toți
Sfinții Părinți cei mai de nainte învață.
Că așa au dogmatisit Simvolul cel Dumnezeesc.
Și unii ca aceștea făcându-se, precum am zis, și aceia
Cu Dumnezeu pre ceale ale lui Dumnezeu au grăit, și au zis:
Că cine ar fi bogoslovit unimea cea Troicească?
Sau cine ar fi răsturnat eresurile, deaca nu s'ar fi făcut unul ca acesta?
Sau cine s'ar fi chiemat Sfânt, neîmpărtășindu-să de Sfântul Duh? Nimenea, niciodată. Fiindcă și lumina cea <687>gân//dită
Întru simțire are fire a să apropiia de aceia cu carii împreună va fi.
Iar cei ce zic cum că fără de simțire să împărtășesc de aceasta,
Ei cu adevărat pre sineș să numesc nesimțiți.
Iar noi îi zicem că și morți sânt, și de viiață lipsiți,
Deși li să pare că sânt vii. O, rătăcire! O, nebunie!
Ci o, lumină, străluceaște întru dânșii, ca văzind,
Să se pleace negreșit, că tu lumină cu adevărat ești,

1 În manuscris: „aduse." (n.ed.)

Și cu carii te unești, ca o lumină aseamenea ție îi lucrezi.
Strălucesc, precum și totdeauna, înaintea feații credincioșilor,
Dar nu voesc a mă vedea, ci mijesc mai vârtos,
Și a căuta la mine nu voesc, o, fiiule.
Ci încă și îș întorc feațele în altă parte,
Și eu împrejur după dânșii mă întorc, și înaintea acestora stau,
Și aceia iarăș aiurea îș trimit ochii,
Și cu totul Lumina feații meale nu o văd.
Dintru aceștea unii adecă își acopăr cu acoperemânturi feațele sale
Iar alții și afară fug, fiindcă m'au urât pre mine cu totul.
Deci ce aș fi făcut cu aceștea, cu totul nu mă domiresc!
Că fără de voe pre dânșii, și cu sila, poate să-i mântuesc,
Și acest lucru necaz li să va părea lor, că nu voesc să se mântuiască.
Că bunul cu voe va fi bun cu adevărat,
Iar bunătatea cea fără de voe, nu va fi bunătate.
Și pentru aceasta vrând ei – și îi văd, și mă văd,
Și ai Împărăției meale împreună moștenitori îi fac.
Iar pre cei ce nu voesc, îi las dupre voia lor în lume,
Și să fac judecători însuș ai loruș mai nainte de judecată.
Căci când eu Lumina cea neapropiiată străluceam,
<687v>Ei singuri loruș întunearecul ș'au pricinuit,
Nevrând să vază Lumina, și rămâind mai bine întru întunearec, amin.

AL ACELUIAȘ

Alfavitos dupre slove îndoit, care îndeamnă și povățuiaște pre cela ce acum nu demult de lume s'au depărtat, ca să alearge la săvârșirea vieții monahicești.

Cuvântul 18.

Început făcând pre Hristos, și credința cea fierbinte,
Așa depărtează-te de lume.
Mergi fugind de rudenii și de priiateni, că
Aceasta iaste de folos celor noi începători.
Gol de materie apropie-te la cel nematerialnic,
Că nimic mai mare nu vei afla spre ajutoriu.
Și toată teamerea să o leapezi de la tine, că
Cătră Stăpânul cel putearnic ai năzuit.
Și nădeajde mai ales să iai fără de îndoire,
Că să grijaște și de pasările ceale mici.
Jugul cel ușor al Domnului poartă-l, că multă
Iaste răsplătirea celor ce vor să fie.
Căci pre noi muritorii pre toți darul ne mântuiaște,
Că cu singele cel Dumnezeesc ne-am răscumpărat.
Și Dumnezei ne arată cu puterea celui ce ne chiiamă,
Că aceasta iaste întruparea Stăpânului.
Ca cu lucrul să cunoști împlinirile lucrurilor, care iaste decât toate ceale văzute mai minunat.
Bun căștig îț iaste ție tăiarea voilor, că mărturisitoriu
Te arată pre tine cunoștiința.
Cuvintele Părintelui tău, și poruncile lucrează-le,
Că te povățuesc pre cale fără de potecnire
Pănă la moarte, cu înălțime mare iaste aceasta,

Dumnezeu să veade că au lucrat acest lucru pentru tine.
Socotească-te că ești mai <688>prost decât toți,
Că aceasta cel întâiu te face al Împărăției.
Și strein, și mai sărac și mai smerit decât alții,
Că mari sint aceastea deaca și le vei isprăvi.
Tot vei fi următoriu al Stăpânului,
Și ce iaste mai bun decât aceasta?
Pre toate le isprăvească plânsul cel din fieștecarea zi,
Că dulce iaste acesta mai mult decât mâncarea și băutura.
Carele te învață cunoștința acelor ce curg, și acelor ce stau,
Că te depărtează mai întâiu de toată lumea.
Tăcearea deprinde-o, carea păzească aceastea,
Că tae nefolositoarele rădăcini ceale de multe fealiuri.
Pomenirea morții aibi-o totdeauna,
Că aceasta iaste pricinuitoare de smerenie.
Prin care curățindu-te și luminându-te cu inima,
O, minune carea să caută de toți!
Te vei învrednici să vezi bine lumina cea Dumnezeiască,
Că săgeată iaste nemateriialnică din cel nemateriialnic.
Iar Hristos iaste dragostea cea desăvârșit,
Și cela ce-l are pre dânsul, Dumnezeu dupre dar iaste.
Carele luminează sufletele ceale ce îl caută pre dânsul.
Aceastea singure vor trăi, nimenea să nu să amăgească.
O, dragoste de Dumnezeu făcătoare, și carea ești Dumnezeu,
Spaimă iaste aceasta, și lucru cu greu de aflat.

AL ACELUIAȘ

Învățătură cătră monahii cei ce acum nu demult s'au lepădat de lume, și de ceale din lume. Și pentru ce fealiu de credință datoriu iaste să aibă cineva cătră Părintele său.

Cuvântul 19.

Lasă lumea toată, și pre cei din lume.
<688v>Priimească numai fericitul plâns
Tânguiaște-te numai pentru ceale de tine rău lucrate,
Că aceastea pre tine de făcătoriul tuturor
Te-ai lipsit, de Hristos, și de Sfinți.
De nimic alt să nu te grijești, afară de acesta.
Dar și pre trupul tău ca pre un strein aibi-l.
Și jos caută, ca un osândit numai,
Și carele pre calea cea spre moarte mearge,
Suspină de-a pururea din adâncul inimii,
Și fața cu singure lacrămile spală-o,
Iar picioarele care spre ceale reale au alergat,
Să nu voești nicidecum cu apă a le spăla.
Așa și mâinile tale aibi-le strânse,
Pre aceastea cu obrăznicie cătră Dumnezeu să nu le tinzi,
Pre care de multe ori le-ai întins cătră păcat.
Stăpânească-ț îndrăzneața limbă cât poți,
Că lesnicioasă iaste acesta spre păcat.
Fiindcă cu dânsa singură și mulți
Din cei mari au greșit din calea cea dreaptă
Ș'au pierdut împărățiia Ceriurilor.
Dar decât aceasta mai întâiu astupă-ți urechile,
Să nu auzi nimic din ceale urâte și deșarte,
Atuncea poate o vei domni și pre aceasta.
Să auzi numai sfătuirile Părintelui tău.
Fă-ț smerite cătră dânsul răspunsurile,
Și ca lui Dumnezeu spune-i gândurile tale,
Până la asupreală, și nimic să nu ascunzi.
Nimic altceva să nu faci fără de voia acestuia,
Nici să dormi, nici să mănânci, nici să beai.
Și când aceastea vei păzi mulți ani,

Nici un lucru mare să-ț pae că ai isprăvit,
Că ai sămănat cu sudori și cu osteneală,
<689>Dar încă rodul ostenealelor tale nu l-ai secerat.
Deci să nu te rătăcești, nici să ți să pae că ai aflat,
Mai nainte de a căștiga ochi sufletești,
Și urechile inimii tale să vor curăți,
Cu lacrămile tale spălându-se iale de întinăciune,[1]
Și Duhovnicească, și să vezi și să auzi,
Că și a vedea așa iaste minunea minunilor.
Nimic trupesc cândva gândeaște unul ca acesta.
Și pășaște pre pământ ca cum ar păși în aer,
Și pre toate le veade, pănă și adâncurile,
Și înțeleage făpturile toate.
Cunoaște pre Dumnezeu. Să spăimântează de frică,
Și ca unui făcătoriu i să închină și-l slăveaște.
Și mare lucru iaste a-i cunoaște stăpânirea,
Măcar de și toți socotesc că știu aceasta.
Dar să amăgesc cei mai mulți, să nu te îndoești,
Acest lucru îl știu numai singuri cei luminați,
Iar ceialalți toți – o, cumplită neștiință! –
Mai întunecați sânt și decât dracii.
Rugăciune:[2]
Ci o, Doamne, și ziditoriule al tuturor,
Carele m'ai făcut din pământ jivină muritoare,
Și m'ai cinstit cu dar nemuritoriu,
Și mi-ai dat să viez, și să grăesc, și să mă mișc,
Și să te slăvesc pre tine, Stăpânul tuturor,
Însuț, Stăpâne, dă-mi mie, ticălosului,
Și să caz la tine, și să cer cea de folos.
Că nu cunosc și cum m'am adus în lume,
Și ce's ceaste de aicea, care le socotesc că sânt.
Ce iaste vedearea mea, o, Dumnezeul mieu,
Și ce's ceale văzute, nu pociŭ să le spuiŭ.
Cum ne-am făcut deșerți toți oamenii?
<689v>Și judecată dreaptă a celor ce sânt nu avem.
Eri am venit negreșit, și mâine mă duc,
Și-mi pare că sint fără moarte aicea.
Cum că te am pre tine Dumnezeu, mărturisesc tuturor,
Dar mă leapăd de tine cu lucrurile totdeauna.
Mă învăț cum că tu ești făcătoriul al tuturor,
Și fără de tine mă silesc pre toate să le am.
Tu împărățești preste ceale de sus și preste ceale de jos,
Și eu singur a mă împrotivi ție nu mă înfiorez.
Dă celui lipsit, dă-mi mie, preaticălosului,
Pre toată răotatea sufletului să o leapăd,
Pre care umflarea, pre care înălțarea deșartă,
Îl frâng împreună, și-l zdrobesc, vai mie!
Dă-mi Smerenie, dă-mi mână de ajutoriu,
Și-mi curățeaște mânzălirea Sufletului mieu,
Și-mi dă lacrămi de pocăință,
Lacrămi de dorire, lacrămi de mântuire,
Lacrămi care-m curățesc negura minții meale,
Și strălucit pre mine de sus mă săvârșesc,
Carele voesc să te văz pre tine, Lumina lumii,
Lumina ochilor miei, ai ticălosului,
Celui ce pre inimă plină de realele vieții
O am, de multe necazuri și de zavistie [din partea]
Lucrătorilor surguniei meale,
Sau mai bine să zic, ai făcătorilor miei de bine,
Ai Stăpânilor miei, alor miei cu adevărat priiateni,
Cărora în loc de reale, dă-le bunătățile, Hristoase al mieu,
Ceale veacinice și bogate, și Dumnezeești,
Care le-ai gătit în veacii veacilor
Celor ce te doresc și te iubesc cu osârdie.

1 În ediția Zagoreos lipsesc în continuare patru stihuri, pe care le traducem după *Sources Chrétiennes*: „și a fi început a ți se schimba toate simțirile, / căci vei vedea multe dintru cele de nepovestit / și vei auzi și mai multe cu totul neașteptate, / carile nu vei putea cu limba ta a le grăi." (n.ed.)

2 Cuvântul „rugăciune" este scris în marginea textului, cu cerneală roșie. (n.ed.)

<690>

AL ACELUIAȘ

În ce fealiu să cade să fie Monahul, și carea iaste lucrarea lui. Și carea iaste sporirea cestuia, și suirea. Cuvântul 20.

Lucrează-ț palat pre casa sufletului tău
Spre sălășluire lui Hristos, și împăratului tuturor.
Cu picăturile lacrămilor tale, cu plângerile, și cu tânguirile,
Și cu plecările genunchelor, și cu mulțimea suspinurilor.
Deaca cu adevărat o, monahe, voești să fii singuratec,
Și atuncea nu vei fi singuratec, că cu împăratul ești,
Și vei fi singuratec ca noi, fiindcă din noi ești,
Și despărțit de toată lumea, acest lucru iaste [a fi] cu adevărat singuratec.
Iar cu Dumnezeu și împăratul unit, nu singuratec,
Ci și împreună cu toți Sfinții te-ai făcut numărat,
Cu îngerii împreună-petrecătoriu, și împreună-lăcuitoriu cu drepții,
Și cu toți cei din Ceriuri cu adevărat împreună moștenitoriu.
Deci cum iaste singuratec cela ce acolò are petreacerea,
Unde-s adunările mucenicilor și ale cuvioșilor?
Unde ceata Prorocilor și a Dumnezeeștilor Apostoli?
Unde mulțimea cea nenumărată a drepților?
A Ierarhilor, a Patriiarhilor și a celoralalți Sfinți?
Iar cela ce are pre Hristos întru sineș lăcuind,
Cum poate să se zică că iaste singur, spuneți-mi?
Că cu Hristosul mieu iaste împreună Tatăl și Duhul,
Și cum iaste singuratec cel ce cu trei iaste unit ca cu unul?
Nu iaste singur cel unit cu Dumnezeu, deși iaste singuratec.
Deși în pustie șade, deși în peșteră iaste.
Iar deaca pre acesta nu l-au aflat, iar deaca pre acesta nu l-au <690v>cunoscut,
Iar deaca pre acesta carele s'au întrupat tot nu l-au luat,
Pre Dumnezeu Cuvântul, nu s'au făcut Monah, vai mie, nicidecum.
Drept aceaea și singur iaste despărțit de Dumnezeu acesta,
Dar și fieștecarele din noi sântem despărțiți
De ceialalți oameni cu totul, încă și sirimani
Toți sintem, și singurătățiți.
Deși ni să pare că avem unire cu împreună-sălășluirea,
Și unii cu alții ne amestecăm prin adunarea celor mulți.
Că cu sufletul și cu trupul sântem despărțiți,
Care lucru și cum că iaste adevărat moartea îl arată,
Carea desparte pre fieștecarele și de rudenii și de priiateni,
Și uitare de toate ceale acum iubite pricinuiaște.
Așa și noaptea, și somnul, și faptele ceale din viiață,
Pre unirea celor mulți dupre cuviință o răsipeaște.
Iar cela ce au făcut Ceriu, prin fapta bună, chilia lui,
Și întru dânsa șăzind, pre Ziditoriul
Ceriului și al pământului îl gândeaște și-l veade,
Și i să închină, și iaste de-a pururea cu lumina cea neapusă,
Și cu lumina cea neînserată, cu lumina cea neapropiiată,

De carea nicidecum nu să despărțeaște, nu să depărtează cu totul.
Nu ziua, nici noaptea, nu mâncând, nici bând.
Dar nici în somn, nici în cale, nici întru mutare din loc.
Ci precum trăind, așa și murind, iar mai ales mai luminat
Cu totul împreună cu aceaia iaste sufletul veacinic.
Că cum și se va despărți mireasa de mirele?
Sau bărbatul de muiarea cu carea odată s'au împreunat?
Puitoriul de leage, spune-mi, leagea nu o va păzi?
Cela ce au zis: Și vor fi amândoi un trup,
Cum nu să va face El cu dânsa[1] <69r>un Duh cu totul?
Că în bărbat iaste muiarea, și în muiare bărbatul,
Și sufletul întru Dumnezeu, și Dumnezeu în suflet,
Să uneaște și să cunoaște întru toți Sfinții.
Așa să unesc cu Dumnezeu cei ce prin pocăință
Pre ale sale suflete și le curățesc în lumea aceasta
Și singurateci să fac, afară de ceialalți fiind.
Carii pre mintea lui Hristos o priimesc, care și gură iaste,
Și limbă cu adevărat nemincinoasă, cu carea vorbesc
Cu Tatăl atotțiitoriul cu carea de-a pururea strigă:
O, Părinte, o, Împărate a toate, o, Ziditoriule al tuturor.
A acestora chilia iaste Ceriu, iar aceia soare,
Și lumina iaste întru dânșii neapusă și Dumnezeiască,
Carea și luminează pre tot omul ce vine
În lume, și carele s'au născut dela Duhul Sfânt.
Deci noapte nu iaste întru dânșii. Cum – a spune ție nu pociŭ.
Că mă înfiorez scriind ție aceastea, încă și gândindu-le mă cutremur.
Ci te învăț pre tine cum viiază, și în ce fealiu de chip,
Cei ce slujesc lui Dumnezeu, și pre acela în locul tuturor
Singur l-au căutat, și pre El singur l-au aflat.
Pre El singur l-au și iubit, și singur s'au și unit,
Și făcându-se singurateci, ca niște singuri cu cel singur.[2]
Goli și de pomeniri, și de gândurile ceale de tot fealiul.
Numai pre Dumnezeu văzindu-l în minte fără de gândire,
Înfiptă în lumină ca întru un zid săgeata,
Sau ca o stea în Ceriu, sau cum să zic nu pociŭ.
Însă ca într'o altă cămară luminoasă lăcuesc
În chiliile lor, și în Ceriu să socotesc că petrec,
<69v>Sau cu adevărat petrec – vezi să nu fii necredincios.
Că nu sânt pre pământ, de și sint ținuți de pământ,
Ci întru lumina veacului ce va să fie petrec,
Întru carea lăcuesc îngerii, întru carea umblă,
De carea să răpesc Începătoriile și Stăpâniile,
Scaunele, și Domniile toate să împuternicează.
Că de și să odihneaște Dumnezeu întru Sfinți,
Dar întru Dumnezeu Sfinții și viiază, și să mișcă,

1 „Cu ea": cu sufletul (ψυχή, în lb. greacă subst. feminin). (n.ed.)

2 În ediția Zagoreos lipsesc în continuare trei stihuri, pe care le traducem după *Sources Chrétiennes*: „chiar de și într'o mulțime de norod ar fi prinși./ Căci aceștia cu adevărat singurateci sânt, și singuri singurățesc,/ carii sânt cu singur Dumnezeu și în Dumnezeu singuri." (n.ed.)

Umblând întru Lumină ca pre niște pardoseli.
O, minune! – ca îngerii, și ca niște fii ai celui preaînalt,
Vor fi după moarte Dumnezei cu Dumnezeu împreună fiind,
Cu cel ce iaste din fire, cei ce s'au asemănat lui dupre dar,
Și cu aceasta numai sânt lipsiți acum, că să țin
Cu trupul, și să ascund, și să acopăr, vai mie,
Ca niște legați în temniță carii văd soarele,
Și pre razele lui întrând printr'o mică gaură,
Și nu pot tot pre dânsul să-l înțeleagă și să-l vază
Sau să-l privească, ca când ar fi fost afară de temniță,
Sau, plecându-se, luminat să-l privească în aer.
Și aceasta iaste care pre dânșii îi mâhnească, căci tot
Nu văd pre Hristos, deși pre el tot îl văd,
Nici de legăturile trupului pot să se scape,
Deși de patimi s'au slobozit, și de toată împătimirea.
Dar să ține de unul, deși de ceale multe au scăpat,
Că cela ce iaste cu multe legături legat,
Nici nădăjduiaște să afle dezlegare de ceale multe,
Iar cela ce pre ceale mai multe din legături au putut de le-au rumpt,
Dar iaste ținut de una, mai <692r>mult îl doare decât ceialalți,
Și să sirguiaște și caută de-a pururea și pre dezlegarea de acesta.
Ca slobod să se arate, ca să umble bucurându-se,
Ca să se ducă cu sirguință către acela către carele avea dorirea.
Pentru carele și pre dezlegarea de legătură o căuta.
Deci pre acela toți să-l căutăm carele singur
Poate din legături pre noi să ne slobozească.
Pre acela și să-l dorim, pre acela a căruia frumseațea
Pre tot gândul îl spăimântează, și pre tot cugetul îl minunează.
Și pre tot sufletul îl pătrunde, și-l înaripează către dragoste.
Și-l lipeaște și-l uneaște cu Dumnezeu de-a pururea.
Așa, frații miei, alergați prin lucruri către acesta.
Așa, iubiților, deșteptați-vă, așa, ca să nu rămâneți,
Așa, să nu grăiți împrotiva noastră, pre înșivă amăgindu-vă.
Să nu ziceți că iaste cu neputință a lua pre Dumnezeescul Duh:
Să nu ziceți că fără de dânsul e cu putință a ne mântui,
Deci să nu ziceți că pre neștiință să împărtășaște cineva de acesta,
Să nu ziceți că Dumnezeu nu să veade de oameni,
Să nu ziceți că oamenii Dumnezeiasca lumină nu văd
Sau cum că și cu neputință iaste în vremile ceaste de acum acest lucru.
Niciodată iaste cu neputință acest lucru, o, priiateni,
Ci și foarte cu putință acelor ce voesc iaste,
Însă câți s'au curățit de patimi în viiață,
Și curat au lucrat pre ochiul minții.
Iar ceialalți, carii s'au orbit cu adevărat cu întinăciunea păcatelor,
Carii și aicea, și acolò se lipsesc de Dumnezeiasca lumină,
Nu vă amăgiți, la foc și la întunearec să vor trimite.
<692v>Vedeți, iubiților, cât de frumos iaste Stăpânul?
Așa, să nu mijiți cu mintea în pământ căutând.

Așa, nu cu grijile lucrurilor pământești și ale banilor,
Și cu poftă de slavă să vă stăpâniți, și pre acesta
Să-l părăsiți, pre lumina vieții ceii vecinice.
Așa, iubiților, veniți cu mine, înălțați-vă împreună cu mine,
Nu cu trupul, ci cu mintea, și cu sufletul, și cu inima.
Cu smerenie și cu zdrobirea inimii strigând,
Pre iubitoriul de milostivire Dumnezeu, pre iubitoriul de oameni numai,
Și negreșit vă va auzi, și negreșit vă va milui,
Și negreșit să va descoperi, și negreșit să va arăta,
Și pre lumina sa voao luminată o va arăta.
Ce vă leneviți, smeriților? Ce vă trândăviți?
Ce protimisíți odihna trupului și slava,
Cea necinstită și neslăvită, și deșartă, și răsuflată?
Pentru ce ziceți că viiața cea îmbunătățită iaste fără de grijă?
Nu iaste așa, fraților, nu iaste, să nu vă amăgiți!
Ci precum cei ce au avuție, și muiare, și copii,
Și bogăție poftesc, și slavă vremealnică,
Să sirguesc și aleargă ca pofta să-și împlinească,
Așa și tot cela ce să pocăiaște și tot cel ce lui Dumnezeu slujaște,
Datoriu iaste să se sirguiască, și de-a pururea îngrijat să fie,
Ca binepriimită să-i fie pocăința lui,
Și slujirea să se facă bineplăcută, desăvârșită,
Și atuncea cu totul cu Dumnezeu împrietenindu-să dintru aceastea,
Cu totul să uneaște, și pre dânsul în față îl veade,
Și îndrăzneală cătră dânsul pre atâta priimeaște,
<693>Precât și să sirguiaște voia lui să o împlinească,
Pre carea să ne învrednicim și noi a o face,
Și de milă a ne împărtăși cu toți Sfinții.
Acum adecă pre cât iaste cu putință în veacul acesta,
Iar acolò tot pre Hristos, tot pre Dumnezeescul Duh
Împreună cu Tatăl îl vom lua, în veacii veacilor, amin.

AL ACELUIAȘ

Pentru descoperirea cea gândită a lucrărilor Dumnezeeștii Lumini, și pentru lucrarea minții, și pentru Dumnezeiasca viiață cea îmbunătățită. Cuvântul 21.

Lăsați-mă în chiliia mea singur încuiat.
Lăsați-mă cu Dumnezeu cel singur iubitoriu de oameni,
Depărtați-vă, delungați-vă, lăsați-mă singur,
Să moriŭ înaintea lui Dumnezeu celui ce m'au zidit.
Nimenea să-m bată în ușă, nimenea să sloboază glas,
Nimenea din rudenii sau din priiateni să nu mă cerceteaze.
Nimenea pre mintea mea să o tragă și să o zmulgă
Dela vedearea bunului și frumosului Stăpân.
Nimenea să nu-mi dea de mâncare, nici băutură să-mi aducă,
Că-m va ajunge mie să moriŭ înaintea Dumnezeului mieu,
Dumnezeului celui milostiv, Dumnezeului celui iubitoriu de oameni.
Celui ce s'au coborât pre pământ, pre păcătoși să-i chiiame,
Și împreună cu dânsul în viiața cea Dumnezeiască să-i ducă.
Nu voesc să mai văz lumina lumii aceștiia,

Nici pre însuș Soarele, nici ceale din lume.[1]
Că văz pre Stăpânul mieu, văz pre Împăratul,
Văz pre cel ce cu adevărat iaste lumină, și al toatei lumini ziditoriul.
<693v>Văz izvorul a tot binele, văz pricina tuturor,
Văz începutul cel fără de început, dela carele toate s'au adus întru ființă.
Prin care să înviiază, și de hrană toate să umplu,
Că cu voia acestuia să fac și să văd,
Și cu voia acestuia lipsesc și pier toate:
Deci cum pre dânsul să-l las și să es din chiliia mea?
Lăsați-mă să mă tânguesc, și să plâng zilele
Și nopțile care le-am pierdut privind lumea aceasta,
Privind soarele acesta, privind lumina lumii,
Ceastă simțită și întunecată, care pre suflet nu-l luminează,
Fără de carea și cei orbi de ochi în lume trăesc,
Și mutându-se, vor fi întocma cu cei ce acum văd.
Întru carea și eu rătăcindu-mă tot mă veseleam
Și nicidecum cum că iaste altă lumină nu gândeam.
Carea și viață, dupre cum s'au zis, iaste, și pricină
De a fi orișice iaste sau să va mai face.
Și eram ca un fără de Dumnezeu, necunoscând pre Dumnezeul mieu,
Iar acum deaca au binevoit cu negrăită milostivirea sa,
Să de arate mie, ticălosului, și să se descopere,
Am văzut și am cunoscut că iaste cu adevărat Dumnezeu al tuturor.
Dumnezeu, pre carele nimenea din oamenii cei din lume l-au văzut,
Că afară de lume iaste, afară de lumină, și afară de întunearec,
Afară de aer, și de lumină, și de toată simțirea.
Pentru aceaia, și mai presus de toată simțirea după ce l-am văzut m'am făcut.
Deci cei ce sinteți supt simțire lăsați-mă,
Și nu numai chiliia să o încuiŭ, și[2] înlăuntru să șăz,
Ci și groapă supt pământ săpând să mă ascunz,
Și acolò să <694>petrec afară de toată lumea.
Și văzind pre Stăpânul mieu cel fără de moarte și Ziditoriul,
Voesc să moriŭ de doru-i, știind că nu voiŭ muri.
Deci ce folos mi s'au mai făcut mie din lume?
Și ce dobândesc acum și cei ce sânt în lume?
Cu adevărat nimic, ci goli să vor sălășlui în mormânturi[3]
Și să vor scula goli, și să vor tângui toți,
Că pre viiața cea adevărată, că pre Lumina lumii,
Pre Hristos, zic, lăsindu-l, au iubit întunearecul,
Și a u<m>bla întru dânsul au ales toți
Cei ce nu au priimit lumina carea au luminat în lume,
Pre carea lumea nu o încape, nici a o vedea poate.
Pentru aceaia, părăsiți-mă și lăsați-mă singur,
Mă rog, să plâng și să caut pre acesta,
Ca bogat să se dea mie, și cu îndestulare să mi să arate,
Că nu numai să veade, nu numai să priveaște,
Ci și să dă cu împărtășire, și să sălășluiaște, și rămâne,
Și iaste ca o comoară în sân ascunsă,
Pre carea cel ce o poartă să îndulceaște, și văzindu-o pre aceasta să bucură,
Și nu poate furul pre aceasta să o jăfuiască, nici tălhariul

1 În manuscris: лꙋмѣ. (n.ed.)

2 În manuscris: „și și." (n.ed.)

3 În manuscris: „mormunturi." (n.ed.)

Să o răpească, de și ar ucide pre cel ce o poartă pre aceasta.
Deaca va voì să o jăfuiască, în zadar să va osteni.
Cercând și căutând punga sau traista, cercând hainele,
Brâul dezlegându-l, cu deadinsul căutând pre aceaia.
Măcar pântecele de l-ar tăia, măcar măruntaele de le-ar pipăi,
A o afla pre aceaia, sau a o lua, nicidecum nu va putea.
Că iaste și nevăzută, și de mâini nețināută,
Și nepipăită, împreună și pipăită cu totul.
<694v>Dar însă să ține în mâinile, și atuncea, celor vreadnici –
Iar întru ale celor nevreadnici nicidecum – zace și în palmă.
Ce iaste, o, minune, ce nu iaste, că nume nu are.
Deci spăimântându-mă, și a-l ținea pre dânsul poftind,
Strângând mâna, mi-au părut că-l țiu, și-l am,
Ci au fugit, nicidecum ținut fiind de mâna mea,
Și scârbindu-mă am deșchis pumnul mâinii meale,
Și am văzut iarăș întru dânsa pre acela care mai nainte îl vedeam.
O, minune negrăită! O, taină streină!
Pentru ce în zadar ne turburăm, pentru ce ne rătăcim toți?
Pentru ce către lumina ceastă simțită ne uimim?
Noi, cei ce întru simțire cu cuvântare gândită sântem cinstiți?
Pentru ce către materiile aceastea care să strică căutăm?
Nemateriialnic având suflet, și nemuritoriu tot?
Și pentru ce ne minunăm, cu totul făcându-ne nesimțitori?
Și cinstim mai mult ca niște orbi pre greotatea fierului,
Și mărimea zgurii acestuia mai mult decât puțin aur,
Sau pre un mărgăritariu scump, ca pre un lucru necinstit,
Și nu căutăm grăuntele cel mic al muștariului?
Carele iaste mai scump decât toate ceale văzute?
Și mai mare decât lucrurile ceale nevăzute și zidirile.
Pentru ce nu dăm toate, și nu luoăm pre acesta?
Și pentru ce voim să trăim, necăștigându-l pre acesta,
Mai bine iaste a muri, creadeț', de multe ori, de ar fi cu putință,
Și numai pre grăuntele acesta micul a-l căștiga.
Dar vai celor ce nu-l au pre dânsul răsădit
În sânul sufletului lor, că vor flămânzi foarte.
Vai celor ce nu l-au văzut pre dânsul odrăslind,
Că goli vor sta, ca niște copaci <695>fără de frunze.
Vai celor ce nu cred cuvântului Domnului,
Că să face acesta copaciu, și ramuri sloboade,
Și nu caută cu sirguință și cu păzirea minții
Pre cea în fieștecarea zi creaștere a micului acestuia grăunte,
Că să vor păgubi de lucrarea acestuia,
Ca robul cel ce au îngropat talantul cu nebunie,
Dintru carii unul sint și eu, că mă lenevesc în fieștecarea zi.
Ci o, Treime nedespărțită, o, unime neamestecată.
O, lumină în trei ipostatnică, Tată, Fiiule, și Duhule,

O, începutul cel fără de început al începutului, și Stăpânire,
O, lumină nenumită, ca ceaia ce cu totul ești nenumită.
O, cea mult-numită iarăș, ca ceaia ce lucrezi pre toate,
O, slavă una și începătorie, stăpânie și împărăție.
O, lumină, ca ceaia ce ești una, și voe, socoteală, sfat și tărie,
Miluiaște-mă, îndură-te spre mine, necăjitul.
Că cum să nu mă necăjesc, cum să nu mă scârbesc?
Atâta bunătate a ta, atâta milă a ta,
Defăimându-o, și trândăvindu-mă eu, cel nemulțemitoriu și ticălos,
Și cu trândăvie mergând pre calea poruncilor tale.
Ci și acum milostiveaște-te, și acum miluiaște-mă.
Și pre fierbințeala inimii meale aprinde-o, Dumnezeul mieu.
Pre carea o au stins odihna trupului mieu celui ticălos,
Somnul, și sațiul pântecelui, și băutura de vin mult.
Aceastea și văpaia sufletului mieu de tot o au stins,
Și izvorul și fântâna lacrămilor o au uscat.
Și fierbințeala naște focul, și focul iarăș pre fierbințeală:
Și dintru amândoao să aprinde văpae și izvor de <695v>lacrămi.
Văpaia izvorаște ape, și apele pre văpae.
Întru carea m'au supt îndeletnicirea celor Dumnezeești,
Cugetarea poruncilor tale, iarăș și a rânduialelor
Păzirea, pre pocăință ca pre o ajutătoare luându-o.
Și m'au pus în mijlocul celor ce sânt, și al celor ce vor să fie.
De unde din ceale văzute îndată afară făcându-mă,
În frică am căzut, văzind de unde m'am aruncat.
Și pre ceale ce vor să fie departe cu adevărat le vedeam că sânt,
Și pre acealea dorindu-le eu să le ajung, focul dorului
Întru mine s'au aprins, și câte puțin văpae negrăită s'au văzut
În mintea mea mai nainte. Iar mai pre urmă în inimă,
Și izvora lacrămi văpaia Dumnezeescului dor,
Și nepovestită dulceață împreună cu dânsele îmi dăruia.
Deci bizuindu-mă întru sinemi că nu să va stinge nicidecum,
Că bine am zis că arde, și trândăvindu-mă,
Somnului și sațiului pântecelui nebuneaște rob m'am făcut.
Și pre furiș slăbănogindu-mă, vin mai mult am uneltit,
Nu îmbătându-mă, însă săturându-mă, și îndată s'au stins
Minunea aceasta înfricoșata, dorul inimii.
Văpaia ceaia ce până la Ceriu ajungea, și înlăuntru mieu
Arzind adecă foarte, dar nu mistuind
Ființa cea erboasă carea era întru măruntaele meale,
Ci pre toată – o, minune! – în văpae o prefăcea,
Și iarba atingându-se de foc nu să arde nicidecum.
Iar mai vârtos foc întru sineș cuprinzind iarba
Să unea, și nemistuită toată pre dânsa o păzea.
O, puteare a Dumnezeescului foc! O, lucrare streină!
<696>Cela ce răsipești pietrile și dealurile de singură frica

Și de la fața ta, o, Hristoase, Dumnezeul mieu,
Cum cu iarba te ameasteci, cela ce întru Dumnezeiasca ființă cu totul,
Întru Lumina cea cu totul nesuferită lăcuești, Dumnezeul mieu?
Cum rămâind neschimbat, neapropiiat cu totul,
Păzești nearsă de tot pre ființa erbii?
Și neschimbată păzindu-o, o schimbi toată pre aceasta?
Și rămâind iarbă, iaste lumină, dar nu lumina iarbă.
Ci cu iarba tu, Lumina, fără de amestecare te unești,
Și iarba să face ca o lumină, schimbându-să fără de schimbare.
Nu sufer să acoper minunile tale cu tăcerea,
Nu pociŭ să nu grăesc de iconomiia ta,
Pre carea cu mine, învierșunatul și curvariul, o ai făcut,
Și a iubirii tale de oameni nedeșărtata bogăție
A nu o povesti tuturor nu îngăduesc, Dumnezeul mieu.
Că voesc toată lumea să ia dintru aceasta,
Și să nu rămâe cineva deșert de aceasta nicidecum.
Însă mai întâiu, o, împărate a toate, întru mine iarăș străluceaște,
Sălășluiaște-te și luminează smeritul mieu suflet.
Arată-mi fața Dumnezeirii tale luminat.
Și nevăzut tot arată-te mie, o, Dumnezeul mieu.
Că nu tot te vezi de mine, dar tot te arăți mie.
Neprins fiind tot, prins voești și te faci mie,
Neîncăput fiind totului acestuia, mic cu adevărat te faci,
Și în mâinile meale, ca cum și în buzele meale,
Ca o țiță luminată și ca o dulceață te vezi,
<696v>Fulgerând și învârtindu-te,[1] o, taină streină!
Dă-mi mie pre țiț' așa și acum, ca să mă satur de tine,
Ca să pup și să sărut
Slava ta cea negrăită, și lumina feații tale,
Și să mă umplu, și atuncea să împărtășăsc și pre ceaialalți toți.
Și mutându-mă să viu cătră tine tot proslăvit.
Din lumina ta, lumină și eu făcându-mă, să stau ție înainte.
Și de atuncea de multele aceastea reale mă voiu face fără de grijă.
De frica cea pentru ca nu iarăș să mă schimb mă voiu izbăvi.
Așa, dă-mi aceasta, Stăpâne, așa, dăruiaște-mi aceasta,
Cela ce pre cealelalte toate în dar mi li-ai dat mie, nevreadnicului
Că de aceasta mai ales iaste trebuință, că aceasta e și totul.
Că deși acum te vezi de mine, că deși acum te milostivești,
Că deși acum mă luminezi, și pre taină mă înveți,
Și mă acoperi, și mă păzești cu mâna ta cea tare,
Și împreună ești de față, și pre draci îi surpi și-i pierzi,
Și pre toate le supui mie, și pre toate îmi dai mie,
Și mă umpli de toate bunătățile, o, Dumnezeul mieu.
Dar nici un folos nu-mi iaste dintru aceastea deaca nu-mi vei da
Nerușinat să trec porțile morții.
Deaca stăpânitoriul întunearecului ar veni, și pre Slava
Ceaia ce iaste cu mine o ar vedea, [și] nu s'ar cu totul rușina

1 În manuscris: „învârtindundu-te." (n.ed.)

Cel întunecos, arzindu-să de lumina ta cea neapropiiată,
Și puterile lui ceale împrotivnice toate cu dânsul
Nu să vor surpa, însemnarea peceții tale văzindu-o,
<697>Și deaca eu încă nu voiu treace, bizuindu-mă darului tău,
Fără de turburare tot, și nu voiu cădea înaintea ta, și deaca nu voiu zdrobi pre dânșii,
Ce folos îmi iaste de ceale ce acum întru mine să fac?
Cu adevărat nimic, ci pre foc mi-l aprind mai mult.
Că cel ce nădăjduiaște că de bunătățile și de slava
Cea veacinică mă împărtășesc eu, robul tău, și priiatenul,
Deaca de toate împreună, și de tine, Hristoase al mieu, mă voiu lipsi.
Cum nu mai rău îmi va fi mie necazul decât al celor necredincioși?
Carii nu te-au cunoscut pre tine, carii lumina ta strălucind
Nu o au văzut, și de dulceața ta nu s’au săturat?
Iar deaca s’ar întâmpla mie să dobândesc arvoanele aceastea,
Plățile, și celeanchiurile să le iau, Mântuitoriule,
Care le-ai făgăduit celor ce cred întru tine, Hristoase.
Atuncea și eu fericit voiŭ fi, și te voiŭ lăuda
Pre tine, Fiiul, împreună cu Tatăl, și pre Sfântul Duh,
Pre un Dumnezeu cu adevărat în veacii veacilor, amin.

AL ACELUIAȘ

Cum că numai singuri acelora să arată Dumnezeeștile lucruri, cu carii prin împărtășirea Sfântului Duh cu toți tot Dumnezeu s’au unit. Cuvântul 22.

De unde vii? Cum întri înlăuntrul chiliei, spune,
Carea de pretutindenea iaste încuiată? Că strein lucru iaste și acesta,
Mai presus de cuvânt, și mai presus de minte. Iar căci te-ai făcut tu înlăuntru mieu
Tot de năprasnă, și strălucești, și cu chip de lumină ești văzut
<697v>Ca o lună plină de lumină, acest lucru fără de minte și fără de glas
Mă lucrează, Dumnezeul mieu. Știu că tu ești carele
Ai venit, ca să luminezi pre cei ce întru întunearec șăd.
Și mă spăimântez, și afară din minți și de cuvinte mă fac
Că văz minune streină, carea pre toată zidirea, pre toată firea,
Pre tot cuvântul îl covârșaște, cu toate aceastea acum tuturor voiu grăi,
Acealea ce-m dăruiaște mie să le trăesc, o, tot neamule al oamenilor,
Al împăraților și al boiarilor, bogații și săracii,
Monahii, și mireanii, toată limba pământeanilor miei.
Acum auziți pre cela ce grăiaște mărimea iubirii de oameni a lui Dumnezeu.
Am greșit lui, ca alt om nimenea în lume.
Să nu mă socotească cineva că zic aceastea pentru smerenie,
Că cu adevărat am păcătuit mai mult decât toți oamenii.
Pre toată fapta păcatului, ca cuprinzătoriu să zic ție,

Și a răotății o am lucrat, însă știu că m'au chiemat,
Și l-am ascultat îndată. Dar unde ai socotit să zici
Că m'au chiemat acesta? Nu la slava lumii,
Nici la desfătări, sau la odihne, dar nici la bogăție nicidecum,
Sau la prieteniia boiarilor, sau la altceva din ceale de aicea
În lume văzute? Departe de o hulă ca aceasta.
Ci către pocăință am zis că m'au chiemat mai vârtos,
Și îndată Stăpânului celui ce m'au chiemat i-am urmat.
Deci alergând el, în urmă îi alergam, și fugând îl goniiam,
Precum pre epure câinele. Și când să depărta dela mine,
Și să ascundea Mântuitoriul, eu nu mă deznădăjduiam,
Nici ca cum l-aș fi pierdut pre acesta mă întorceam înapoi,
Ci în locul întru care m'am <698>aflat șăzind mă tânguiam.
Plângeam și chiemam înapoi pre Stăpânul carele s'au ascuns de mine.
Deci așa tăvălindu-mă și strigând, să arăta mie,
Lângă mine apropiindu-să. Pre dânsul văzindu-l, săream
Și mă porneam să-l prinz pre dânsul, acela fugea degrab.
Alergam eu în sărita. Deci îl prindeam de multe ori,
De poala hainei acestuia atingându-mă, sta puțin acela.
Mă bucuram eu foarte, și zbura de la mine,
Și eu iarăș îl goniiam. Și așa, ducându-să și viind,
Ascunzindu-să, arătându-să, nu m'am întors înapoi.
Nu m'am lenevit nicidecum, nici i-am dat să alearge,
Nici ca pre un amăgitoriu l-am socotit, sau cum că mă ispitească cu totul.
Ci cu toată vârtutea mea, ci cu toată putearea mea,
Pre cela ce nu să vedea îl căutam, căile le pândeam,
Și gardurile, ca unde să va arăta. Și mă umpleam de lacrămi,
Și pre toți îi întrebam, pre cei ce cândva l-au văzut pre dânsul.
Dar pre carii mă socotești că-i zic că-i întrebam?
Pre înțelepții lumii aceștiia, sau pre cunoscători mă socotești?
Nu nicidecum: ci pre Proroci, pre Apostoli, și pre Părinți,
Pre cei înțelepți întru adevăr, pre cei ce pre însăș înțelepciunea
Aceaia toată o au căștigat, carele iaste însuș acela,
Adecă Hristos Dumnezeu Înțelepciunea. Deci pre aceștea cu lacrămi
Și cu dureare cumplită a inimii îi întrebam să-m spue,
Unde cândva pre dânsul l-au văzut? Sau în care loc pre acesta?
Sau cum, și cu care chip? Și spuindu-mi mie aceia,
<698v>Alergam cu toată putearea. Nu dormiiam nicidecum,
Ci mă sileam pre sinemi. Drept aceaia, dorul mieu văzindu-l,
Să vedea de mine cu măsură acela pre carele văzindu-l, precum am zis mai sus,
Îl goniiam cu întindere. Deci cum m'au văzut pre mine [că] eu pre toate
Întru nimic le-am socotit, ci pre toate ceale din lume,
Împreună cu însăș lumea zic, și pre cei din lume toți

Socotindu-i din suflet că nu sint întru simțire,
Și de lume despărțindu-mă cu un așăzământ ca acesta,
Tot de mine totul s'au văzut, tot cu mine totul s'au unit,
Cela ce de lume afară iaste și pre lume împrejur o poartă
Împreună cu toți cei din lume, și în singură mâna o ține
Pre ceale văzute împreună cu ceale nevăzute. Deci acesta, auziți-mă,
Întâmpinând m'au aflat; de unde și cum au venit, nu știu.
Că cum vream ști de unde s'au apropiiat, de unde au venit
Acela pre carele nimenea niciodată nu l-au văzut, nici au cunoscut unde să află?
Unde naște, unde odihnească. Că cu totul nu să veade,
Cu totul nu să înțeleage, însă lăcuiaște în lumină
Neapropiiată, și iaste lumină între ipostatnică netâlcuit,
În locuri nescrise împrejur, Dumnezeul mieu cel nescris împrejur,
Unul Tatăl, Fiiul așijderea, împreună cu Duhul cel Dumnezeesc.
Unul ceale trei, și ceale trei sânt un Dumnezeu netâlcuit.
Că cuvântul nu poate pre ceale netâlcuite să le tâlcuiască,
Nici mintea poate arătat să le înțeleagă. Că pre ceale dintru noi de-abiia ție
A le povesti oareșce puțin pociŭ. Iar pre aceastea a le tâlcui ție,
<699>Nici eu, nici altul cineva acest lucru nicidecum nu-l va putea.
Cum Dumnezeu iaste de toate afară cu ființa și cu firea,
Cu putearea și cu slava, și cum e pretutinde<nea> întru toate,
Dar, afară de aceastea, lăcuiaște întru Sfinți,
Și să sălășluiaște cu cunoștință întru aceștea, și dupre ființă, cel ce cu totul
Iaste mai presus de ființă, cum să ține întru măruntae,
Cela ce ține pre toată zidirea? Și cum străluceaște în inimă
Trupească și groasă? Și cum înlăuntru' aceștiia iaste?
Cum și afară de toate să află, și el umple pre toate?
Cum noaptea și ziua străluceaște, și nu să veade?
Acestea toate mintea omenească, spune-mi, cum le va înțeleage?
Sau cum va putea să le spue ție? Nicidecum. Nu înger,
Nu arhanghel ți le va povesti ție, nici a le arăta pre aceastea
Prin cuvânt va putea. Deci aceastea Duhul lui Dumnezeu,
Dumnezeesc fiind, singur le cunoaște, și le știe, ca cela ce singur iaste
De o fire, și de un Scaun, și împreună fără de început
Cu Dumnezeu, și cu Tatăl încă.
Deci cărora va străluci el iarăș,
Și cu carii să va împreuna cu îndestulare, pre toate le arată negrăit.
Eu cu lucrul ție pre toate ți le zic. Că precum orb deaca va vedea,
Veade adecă întâiu lumina, apoi și pre toată zidirea
Ceaia ce iaste întru lumină – o, minune! – așa și cel ce s'au strălucit cu Dumnezeescul
Duh la suflet, îndată întru împărtășirea luminii
Să face, și lumină veade, lumină a lui Dumnezeu, și pre Dumnezeu cu adevărat,
Carele îi și arată pre toate, iar mai vârtos câte porunceaște,
Câte voiaște și pofteaște.
Pre aceia pre carii îi va lumina cu strălucirea,

<699v>Acestora le dă să vază ceale ce sint întru Lumina cea Dumnezeiască
Dupre măsura dragostei și a păzirii poruncilor
Luminându-se văd, și să învață adânc de
Dumnezeești taine ascunse. Precum deaca cineva într'o casă
Întunecată ar întra ținând în mâna sa făclie,
Ori altul mergându-i înainte și ținând fenariul
El veade pre ceale ce sint înlăuntru casii – așa
Și cel strălucit luminat cu razele Soarelui celui gândit,
Veade pre ceale ce-s tuturor celoralalți necunoscute, și zice,
Însă nu pre toate, ci câte cu cuvântul va putea să le tâlcuiască.
Că cine cândva va putea să le arate pre ceale de acolò?
În ce fealiu, și câte, și în ce chipu-s, și-s necuprinse
Și nevăzute tuturor. Că chipul celor fără de chip
Și câtățimea celor fără de câtățimi, și frumseața celor neînțelease
Cine o va gândi? Cum o va măsura? Cum cu totul va putea să le spue?
Și chipurile celor fără de chip cum cu cuvântul le va zugrăvi?
Negreșit că nicidecum, îmi vei zice. Ci aceia singuri, pre aceastea,
Carii le văd, le știu. Pentru aceaia nu cu cuvintele, ci cu lucrurile
Să ne sirguim a căuta, și a vedea, și a ne învăța
Bogățiia Dumnezeeștilor taine, pre carea o dăruiaște Stăpânul
Celor ce cu dureare o caută, și uitare de toată lumea
Și de lucrurile ceale dintru dânsa arătat au căștigat.
Că cela ce caută pre acealea cu voire din tot sufletul,
Cum nu pre toate ceale de aicea nu le va uita cu adevărat,
Și goală pre minte de aceastea o va căștiga, și de toate afară
Îndată singur să va afla? Pre <700>carele văzindu-l singur
Dumnezeu, că pentru acela singur s'au făcut, și de lume
S'au lepădat, și pre toate ceale ale lumii, Singur pre singur
Aflându-l, să uneaște cu dânsul. O, înfricoșată iconomie!
O, bunătate negrăită! Iar ceale de aicea înainte nu le întreba,
Nu le cerca, nu le căuta. Că deaca mulțimea Stealelor,
Sau cu totul picăturile ploii, sau năsipul vei vrea să le numeri,
Încă și mărimile celoralalte zidiri și frumseațe,
Sau firile, sau așăzările, și pricinile acestora,
Deaca nimic nimic nu vei putea nici să zici, nici să gândești,
Cum vei putea să povestești milostivirea Ziditoriului,
Pre carea o arată cu sufletele Sfinților cu care s'ar uni?
Că cu adevărat le înDumnezeiaște și pre acealea prin unirea sa.
Deci ale sufletului celui înDumnezeit cela ce voiaște să-i spue
Năravurile acestuia sau firea, așăzământul, socoteala,
Sau ceale pentru dânsul toate să le povestească ție, [acela] precum nu știe,
Să ispitească să-ț arate ție prin cuvânt ce fealiu iaste Dumnezeu.
Ci nu să cade unele ca aceastea a căuta cei ce-s în lume,
Sau cei ce dupre trup trăesc, ci síngurei Credinței pre aceastea
Dându-le, să urmeaze viețile Sfinților tuturor,

Cu lacrămi, și cu pocăință, și cu ceaialaltă aspră petreacere,
Și cu răbdarea ispitelor a alerga, ca afară de lume
Să se facă, dupre cum s'au zis de mine, și vor afla precum am zis
Pre toate fără de lipsă, și aflându-le, să vor spăimânta,
Și să vor minuna, și pentru mine, preaticălosul,
Să vor ruga cu oserdie, ca dintru aceastea să nu caz.
Ci pre însăș acealea să le dobândesc, pre care și a le dobândi doream,
Și le poftesc, și cu pofta pre poftă o întunec și o tâmpesc.
Ai auzit cândva una ca aceasta, că dor pre dor aprinde?
Și focul pre văpae o hrănească? Însă întru mine nu iaste așa.
<700v>Dar cum? Aț spune nu pociŭ. Că ceaia ce covârșaște dorul
Îmi stinge pre dorul mieu, că nu zic cât voesc,
Și gândesc că nicidecum pre dorul lui Dumnezeu nu l-am căștigat.
Și căutând fără de sațiu să doresc eu cât voesc,
Pierz încă și pre dorul lui Dumnezeu care îl aveam, o, minune!
Precum cela ce are comoară, și iaste iubitoriu de argint
Nici nu le are pre toate, i să pare că cu totul nu are nimic,
Măcar de și preamult aur ar avea: Deci așa mi să pare că pătimesc și
Eu, ticălosul, întru aceasta, că nu doresc cât voesc,
Nici cât cu adevărat voesc, mi să pare că nu doresc măcar nici cât de puțin.
Deci a dori cât voesc, mai presus de dor iaste dorul,
Și silesc firea mea mai presus de fire să iubească.
Și slăbind firea, și de acea tărie să lipseaște,
Pre carea o au căștigat, și să omoară cu preaslăvire,
Și atuncea mai vârtos trăiaște iubirea. Că viiază întru mine și înfrunzeaște.
Iar cum îț voiu spune că înfrunzeaște, lipsit sint de paradigme și asemănări.
Însă aceasta numai îț grăesc ție, că prin cuvânt unele ca aceastea
Fieștecarele nu poate să le tâlcuiască. Dea tuturor cela ce singur
Iaste Dumnezeu, și al unor bunătăți ca aceastea cu adevărat
Dăruitoriu celor ce cu pocăință caută pre unele ca aceastea,
Celor ce plâng, și să tânguesc, și bine să curățesc.
Să se îndulcească de unele ca aceastea după ce să vor împărtăși de dânsele
De aicea întru simțire, și cu aceastea împreună să se ducă
Și întru aceastea să se odihnească, și viiața cea veacinică
Să o dobândească, și ai Slavei ceii negrăite părtași
Prin aceastea să se afle în veacii veacilor, amin.

<701>

AL ACELUIAȘ

Cum că Duhul cel Sfânt strălucind întru noi, toate patimile să izgonesc, precum de lumină întunearecul. Iar strângându-ș el razele, de aceastea, și de gândurile ceale reale ne săgetăm.

Cuvântul 23.

Lumina ta, strălucindu-mă împrejur, mă viiază, Hristoase al mieu.
Că a te vedea pre tine viiață și înviiare iaste,

Iar cum – nu pociŭ să spuiŭ lucrările luminii tale.
Însă aceasta cu lucrul o am cunoscut și o cunosc, Dumnezeul mieu,
Că măcar în boală, Stăpâne, măcar întru necazuri, măcar întru scârbe,
Măcar întru legături, măcar în foame și în temniță sânt ținut,
Măcar întru ceale mai cumplite dureri de sint cuprins, Hristoase al mieu,
Lumina ta strălucindu-mi, pre toate ca pre un întunearec le goneaște.
Și întru odihnă, și lumină, și întru desfătarea luminii
De năprasnă mă face pre mine să fiu Duhul tău cel Dumnezeesc,
Și pre necazuri le-am cunoscut ca pre niște fum, pre gânduri ca pre un întunearec.
Și ca pre niște săgeți pre ispite, pre griji ca pre o negură,
Iar pre patimi cum că sânt ca niște hiiară, Cuvinte,
Dintru care m'ai slobozit,
Dintru care m'ai izbăvit dedemult.
Și câte puțin ai strălucit întru mine
Lumina ta cea Dumnezeiască.
Și acum în mijlocul acestora fiind eu, Hristoase Dumnezeul mieu,
Mă păzești nerănit și mă acoperi cu lumina ta.
Și fiindcă greșesc prea multe, în tot ceasul păcătuind,
Și fiindcă mă înalț, și fiindcă te întărât pre tine,
Mă rog pedepsirii tale ceii <701v>milos/tive, Hristoase al mieu,
Pre carea și foarte o simț că să face întru mine
Prin depărtarea pre taină a Dumnezeeștii lumini ceiia ce mă acopere.
Că precum când apune Soarele să face noapte și întunearec,
Și es toate hiiarăle spre căutarea mâncării,
Așa descoperind de pre mine, Dumnezeul mieu, lumina ta,
Îndată întunearecul vieții și marea gândurilor
Mă acopere, și hiiarăle patimilor caută de tot să mă mănânce,
Și cu săgețile tuturor gândurilor mă străpung.
Iar deaca iarăș te vei îndura, deaca te vei milostivi,
Și deaca la ascultarea jalnicilor meale tânguiri,
Și suspinuri îț vei pune ureachea,
Și spre smereniia mea vei voì a căuta,
A celui ce au păcătuit fără de ertare, Hristoase al mieu,
De departe răsărind ca o stea te vezi.
Că te lățești și te mărești câte puțin, nu însuț pătimind aceasta,
Ci pre mintea robului tău deșchizindu-o să te vază mai mult,
Ca un Soare câte puțin câte puțin te vezi.
Că întunearecul fugând și pierzindu-să, te
Socotesc că vii tu, cela ce pretutindenea ești de față.
Iar când tot ca mai nainte mă vei încungiura, Mântuitoriule,
Când tot pre mine mă vei acoperi, tot mă vei cuprinde,
Mă slobozesc de reale, mă izbăvesc și de întunearec,
Și de ispite, și de patimi, și de toate gândurile.
Că mă umplu de bunătate, mă umplu de veselie,
Mă umplu tot de bucurie, de negrăită dulceață.
Văzind taini înfricoșate, văzind minuni streine,
Văzind acealea care nu le-au văzut, nici au putut

Să le vază ochiŭ de om, dar nici ureache să le auză,
<702>Și la inimă de muritoriu nu s'au suit nicidecum,
Și mă spăimântez foarte, și spaimă mă coprinde de aceastea,
Și de toate ceale de pre pământ cu totul mă înstreinez.
Că cu glasuri neîncetate te laud pre tine, Dumnezeul mieu.
Și cunosc întru sinemi streină schimbare,
Și chip de sprijineală a mâinii ceii atotputearnice.
Cum cu strălucirea luminii tale și cu arătarea
Pre toată scârba o ai gonit, m'ai răpit din lume,
Și după ce te-ai unit cu mine, pre taină îndată pre mine în Ceriu
M'ai așăzat acolò, unde nu iaste scârbă,
Nu suspin, nu lacrămă, nu șarpe mușcând călcâiul,
Și ai arătat viiață neostenicioasă și neticăloasă,
Oamenilor, pre cea împrotivnică, cea strâmtă, cea cu greu de călătorit,
Sau mai adevărat să zic, carea iaste neumblată tuturor.
Că cine au putut cândva, sau cine cândva va putea,
Din oameni, în Ceriu cu trupul să se facă?
Sau și fără de trup, și cu fealiu de aripi va zbura?
Ilie cu căruță de foc s'au înălțat, și mai nainte de acesta
Enoh, dar nu la Ceriuri, ci întru alt loc oarecare,
Nu însuși de la sineși, dar însă s'au mutat.
Dar ce-s, cătră ceale făcute, aceastea ce-s întru noi?
Cum cu totul să va potrivi umbra cu adevărul?
Sau cu duhul cel slujitoriu și de rob, spune-mi cum să va potrivi
Duhul cel Stăpânesc, și atotlucrătoriu, și Dumnezeesc?
Carele întăreaște și împuternicează toată ființa cea zidită.
Că cealelalte adecă toate-s făptură, și numai singur el făcătoriu,
Ca cela ce iaste din Tatăl nedespărțit, și de Fiiul așijderea.
Dumnezeu-s ceale trei, că un<702v> Dumnezeu iaste Treimea.
Aceasta pre totul acesta l-au înființat, au zidit ea pre toate.
Ea pre Cuvântul și Fiiul Tatălui în lume
Dupre trup l-au zidit spre mântuirea noastră.
Nedespărțit fiind de Tatăl și de Duhul.
Și s'au întrupat cu adevărat prin venirea Duhului,
Și s'au făcut ceaia ce nu era, om aseamenea mie,
Afară de păcat, și afară de toată fărădeleagea,
Dumnezeu împreună și om văzindu-să de toți,
Având pre Dumnezeescul său Duh fiind împreună dupre fire,
Cu carele pre morți i-au înviiat, ochii orbilor i-au deșchis,
Și pre leproși i-au curățit, pre draci i-au gonit.
Acesta Cruce suferind, și moarte așijderea,
Și înviind prin Duhul, s'au înălțat întru mărire,
Și cărare umblată la Ceriuri tuturor au înnoit
Celor ce cred întru dânsul cu credință neîndoită,
Și pre Duhul cel prea Sfânt l-au vărsat bogat,
Spre toți cei ce arată credința din lucruri,
Și acum cu îndestulare pre acesta îl varsă spre unii ca aceștea.
Și Dumnezei îi face printr'însul, cu carii fără de veaste să uneaște,

Și din oameni îi schimbă pre aceștea cu neschimbare,
Și fii ai lui Dumnezeu îi arată, și frați ai Mântuitoriului.
Împreună-moștenitori adecă cu Hristos,
Dar moștenitori ai lui Dumnezeu,
Dumnezei cu Dumnezeu împreună fiind întru Duhul Sfânt,
Legați adecă fiind cu singur trupul, dar în Duhul slobozi.
Împreună suindu-se cu Hristos în Ceriuri cu lesnire,
Și toată petreacerea acolò avându-o,
Întru vedearea bunătăților pre care ochiŭ nu le-au văzut
Deci ce iaste căruța cea de foc carea pre Ilie l-au răpit?
Ce iaste mutarea lui Enoh pre lângă aceastea?
<703>Eu socotesc, precum marea cea tăiată cu toiagul dedemult,
Și manna ceaia ce din Ceriu s'au pogorât, închipuire numai,
Și ale adevărului seamne aceastea toate era:
Marea a botezului, manna a Mântuitoriului,
Așa și acealea ale acestora seamne sânt, și închipuire
Ale celor ce neasemănată covârșire și slavă au,
Câtă pre cel zidit, cel nezidit îl covârșaște cu firea.
Că manna, carea să zice pâine, hrana îngerilor,
Pre carea o au mâncat oamenii atuncea în pustie,
au lipsit, au perit, și au murit toți
câți au mâncat aceasta, că de viiață nu-i împărtășiia:
Iar trupul Stăpânului mieu carea iaste înDumnezeit,
De viiață plin fiind, pre toți cei ce-l mănâncă,
Părtași ai vieții îi săvârșaște, și nemuritori îi face.
Și-i treace pre dânșii nu noian de mare,
Nu din Eghípet mutându-i, la alt pământ îi duce,
Care roduri stricăcioase aduce iarăș oamenilor,
Dar nici în patruzeci de ani să umblăm
Ne porunceaște noao Izbăvitoriul lumii,
Ca să și ajungem la pământul făgăduinții,
Ci pre cei ce cu credință neîndoită îndată s'au botezat,
Și de sângele și trupul lui s'au împărtășit,
Din moarte la viiață, și la lumină din întunearec,
De la pământ la Ceriuri îi sue îndată.
Mai întâiu m'ai dezbrăcat pre mine de stricăciune și de moarte,
Și pre mine tot m'ai slobozit întru simțire și întru cunoștință
Iar lucrul cel mai înfricoșat decât toate iaste că Ceriu nou m'au arătat,
Și întru mine s'au sălășluit Ziditoriul tuturor.
De care lucru nimenea din Sfinții cei preadedemult nu s'au <703v>învred/<ni>cit,
Că grăia mai nainte prin Dumnezeescul Duh,
Și prin lucrarea lui minunile făcea, iar
Dupre ființă nicidecum Dumnezeu cu noi s'au unit,
Mai nainte de a să face om Hristos și Dumnezeul mieu.
Că luând trup, ne-au dat pre Duhul său cel Dumnezeesc,
Și dupre ființă să uneaște printr'însul cu toți credincioșii,
Și să face nedespărțită unirea cea a acestora.
Vai mie, că suspin cu amar pentru rătăcirea oamenilor.
Cum nu creadem lui Hristos? Cum nu-i urmăm lui?
Cum nu dorim viiața? Cum nu dorim bogățiia aceluia?

Cea nejefuită, cea nestricăcioasă, pre Slava cea neîmbătrânită?

Petreacerea cea împreună cu dânsul cum nu o poftim?

Cum de ceale stricăcioase lipiți fiind, socotim că ne vom mântui,

Cei ce nu iubesc pre Hristos mai mult decât ceale văzute,

Nici nădăjduesc să fie cu dânsul după moarte?

Ci mai nesimțitori și decât lemnele, și decât pietrile.

Ci o, Hristoase al mieu, izbăveaște-mă de necuvântarea acestora,

Și învață-mă să te iubesc pre tine, viiața tuturor credincioșilor.

Că ție împreună cu Tatăl și cu Dumnezeescul tău Duh,

Să cuvine Slavă, și laudă, cinste și închinăciune,

Acum și de-a pururea, ca unui împărat, în veacii veacilor,

Și ca unui făcătoriu al tuturor, și Dumnezeu, și Stăpân, amin.

AL ACELUIAȘ

Cum că uneori și prin grijirea și sârguința celor deaproape, și îndreptarea, împreună să trage Dascalul către neputința patimii ceiia ce iaste întru acel <704>ne/putincios. Cuvântul 24.

Miluiaște-mă, Doamne, miluiaște-mă, singure

Mântuitoriule, cela ce din vârsta cea pruncească m'ai acoperit,

Cela ce mie, celui ce preamulte țe-am greșit întru cunoștință,

Pentru a ta bunătate pre toate mi le-ai ertat,

Cela ce de lumea cea cumplită și deșartă m'ai izbăvit,

Și de rudenii, și de priiateni, și dezmirdări necuvioase.

Și aicea m'ai învrednicit, ca într'un munte să șăz,

Și mi-ai arătat slava ta cea minunată, Dumnezeul mieu,

Și de Duhul tău cel Dumnezeesc m'ai umplut, Hristoase al mieu,

Și de luminare duhovnicească tot pre mine m'ai săturat.

Tu însuț necăit pre darul tău, Dumnezeul mieu,

Dă-mi-l mie, robului tău până în sfârșit cu întregime.

Să nu-l iai, Stăpâne: Să nu-l întorci, Ziditoriule,

Nici să mă treaci cu vedearea după ce odată înaintea feații tale m'ai pus,

Și după ce m'ai rânduit între robii tăi, și m'ai pecetluit

Cu peceatea darului tău, și al tău m'ai numit,

Să nu mă arunci pre mine iarăș, să nu ascunzi iarăș

Lumina feații tale, și să mă acopere întunearecul,

Și să mă înghiță adâncul, ci să mă ție Ceriul

Pre mine, carele mai pe deasupra lui m'ai suit, Mântuitoriul mieu,

Și împreună cu îngerii, iar mai ales împreună cu tine, Ziditoriul tuturor,

M'ai învrednicit să fiu, și împreună să mă bucur cu tine,

Și să văz neasemănata slavă a feații tale,

Și de lumina ta cea neapropiiată, până la sațiu să mă îndulcesc,

Și să mă bucur, și să mă veselesc cu veselie negrăită

De împreunarea, Stăpâne, razii tale ceii negrăită.

Și desfătându-mă întru lumina aceaia negrăita
Săltam. Mă bucuram împreună <704v>cu tine, Făcătoriul și Ziditoriul mieu,
Luând seama la nebiruita frumseațe a feații tale.
Dar de vreame că iarăș la pământ mi-am pogorât mintea mea,
Luminat fiind întru tine, nu vedeam lumea,
Nici pre lucrurile, Stăpâne, ceale ce sânt în lume.
Ci mai presus de patimi și de griji eram,
Și întru lucrul învârtindu-mă, și pre răotăți mustrându-le,
Mai nainte adecă nu mă împărtășiiam de răotățile omenești:
Iar după ce am zăbovit întru dânsele, pre ale altora înainte le puneam,
Și după bărbați prigonitori, Stăpâne, m'am scoborât
Cu nădeajde de îndreptare m'am împărtășit de răotate,
Și de întunearec. Vai mie, m'am împărtășit de patimi nebuneaște,
Și ținut fiind de hiiară sălbatece, mă primejduesc.
Că pre alții vrând să-i trag, din stricăciunea acelora,
Însumi eu întâiu mâncare hiiarălor m'am făcut.
Ci apucând înainte, milostiveaște-te, ci grăbind izbăveaște
Pre cel ce pentru tine, iubitoriule de oameni, întru aceastea au căzut.
Că dupre porunca ta mi-am pus, milostive,
Preaticălos sufletul mieu, pentru frații miei.
Deci deaca m'am rănit, tu poți să mă vindeci, Mântuitoriule.
Că deaca m'am prins rob de dușmanii miei, ticălosul,
Dar tu ca un putearnic și cu totul tare,
Poți să mă slobozești numai cu singură voia ta.
Deci de gurile hiiarălor și de mâinile lor m'am prins,
Dar tu arătându-te, îndată vor muri, iar eu voiu trăi.
Așa cel mult întru îndurări, și negrăit întru milă,
Miluiaște-mă, milostiveaște-te spre mine, cel căzut.
M'am pogorât în puț să izbăvesc pre aproapele,
Și împreună am căzut și eu, <705>dreapte judecătoriule, Mântuitoriule.
Să nu mă lași să zac până în sfârșit în groapă,
Așa știu, că ai poruncit, preamilostive Dumnezeul mieu,
Că să cuvine negreșit să izbăvim pre fratele din moarte,
Și de mușcarea păcatului: dar nu prin păcat
Împreună să perim cu dânsul, care lucru l'am pătimit eu, ticălosul.
Și trândăvindu-mă, am căzut, miem' bizuindu-mă.
Ci și pre acela să-l izbăvesc, și pre sinemi așijderea.
Iar deaca nu, să rămâiu deasupra și să plâng pre cela ce au căzut.
Și să fug cu toată putearea de a cădea împreună cu acela.
Dar însă și acum scoală-mă, scoate-mă din prăpastie,
Și pune-mă, Hristoase, pre piiatra poruncilor tale.
Și arată-mi iarăș lumina pre carea nu o încape lumea,
Ci afară de lume și de lumina cea văzută, și de aerul
Cest simțit, și de ceriu, și de toate ceale simțite
Săvârșaște pre cela ce pre dânsa, Mântuitoriul mieu, o veade,

Ori afară de trup, ori cu totul împreună cu acesta,
Nețiind, Dumnezeule, în ceasul acela atuncea.
Și mi să pare că iaste atuncea ca un luminătoriu nemateriialnic,
Și cu frumseață Soarelui celui gândit strălucindu-să
Nu poate pre a sa lumină să o vază cu simțire,
Ci pre Luminătoriul acela numai, neapusul, a-l vedea
Și a înțeleage nebiruita frumseațe a slavei lui.
Și spăimântându-să foarte, a o deprinde nu poate,
Nici a înțeleage și a încăpea în minte chipul vederii,
Că cum sau unde, cu netâlcuire fiind,
Să veade, vrând să scrie împrejur întru Sfinți.
<705v>Și acest lucru îl știm toți tăinuitorii unora ca acestora,
Că afară de lume atuncea întru adevăr
Ne facem, și rămânem până o vedem pre dânsa.
Și iarăș ne aflăm în trup și în lume,
Și aducându-ne aminte de bucurie și de lumina aceaia,
Și de îndulcirea cea dulce, ne tânguim și plângem,
Ca un copil mic când veade pre maica sa,
Și aducându-ș aminte de dulceața laptelui plânge,
Până îl va apuca pre acela și până la sațiu îl va suge.
Aceasta cearem și noi acum, de aceasta te rugăm,
Pre aceasta cădem la tine să o luoăm nelipsită, Mântuitoriule,
Ca și acum să ne hrănim, preaîndurate, dintru pâinea
Aceasta carea din Ceriu gândit s'au pogorât.
Și tuturor să dă, celor ce să împărtășesc de viiață,
Și ducându-ne, și cătră tine călătorie făcând,
Împreună-călătoare voiŭ avea-o, și ajutătoare, și izbăvitoare,
Și împreună cu dânsa și printr'însa să ne aducem ție, Mântuitoriule,
Și la înfricoșata judecată păcatele noastre
Ea ni le va acoperi, Stăpâne, ca să nu fie descoperite,
Nici să se arate tuturor îngerilor și oamenilor.
Încă și haină purtătoare de strălucire să se facă noao,
Și Slavă, și Coroană, în veacii veacilor, amin.

AL ACELUIAȘ.

Cum că cela ce au dorit pre Dumnezeu din tot sufletul, urăște lumea. Cuvântul 25.

De umbră ținut sânt, și adevărul văz.
<706>Care nimic alt nu iaste, decât nădeajdea cea întemeiată.
Dar carea iaste nădeajdea? Pre carea ochi nu o au văzut.
Aceasta ce iaste? Viiață, pre carea toți o doresc.
Dar viiața ce? Decât Dumnezeu, ziditoriul tuturor.
Pre acesta dorește-l, și urăște lumea.
Că lumea iaste moarte. Că ce necurgătoriu are?

AL ACELUIAȘ.

Cum că mai bun lucru iaste a să păstori bine, decât să păstorească cineva pre cei ce nu voesc; că nici o dobândă nu va fi celui ce pre alții adecă să sârguiaște să-i mântuiască, iar pre sineș, prin proistoșiia acelora, s'au pierdut.

Cuvântul 26.

Spune, Hristoase, robului tău, spune-i, lumina lumii.
Spune, Cunoștința Totului, spune, Cuvinte, Înțelepciunea
Ceaia ce pre toate mai nainte le cunoști, ceaia ce pre toate mai nainte le știi,
Și pre ceale ce ne sânt noaă de folos ne înveți cu nepizmuire,
Spune-mi, și învață-mă și pre mine căile ceale mântuitoare
Ale voilor tale, Mântuitoriule, și ale Dumnezeeștilor tale porunci.
Spune-mi, și să nu mă treci cu vedearea, să nu ascunzi, o, Dumnezeul mieu,
De la nevreadnicul robul tău Dumnezeiască voia ta.
Ce iaste mai bun la tine? Care lucru iaste mai bineplăcut ție
Dintru aceaste doao, tâlcuiaște-m, o, iubitoriule de oameni Mântuitoriule?
A fi eu întru grija lucrurilor Mănăstirii,
Și de trebuințele ceale trupești a mă griji cu îndestulare,
Și a scoate pre toate cu vrajbă și cu sfadă?
Au de-a pururea a îngădui întru singură liniștea?
Și a păzi neturburată pre minte <706v>și inimă,
Și a priimi strălucirile darului tău,
Și a-mi străluci de-a pururea simțirile sufletului,
Și Dumnezeeștile cuvinte în taină a mă învăța, și pre alții
A-i învăța cu blândeațe, și însumi a mă învăța așijderea?
Că cela ce zice, și luiș pre ceale zise le zice,
Și întâiu acesta negreșit datoriu iaste a face aceastea.
Deci dintru aceastea spune-mi mie, o, Dumnezeul mieu și Ziditoriule,
Care iaste mai bun, care iaste mai de folos mie?
Și care bineplăcut iaste ție, și desăvârșit?
Așa cu adevărat, să nu ascunzi dela mine, o, preamilostive Cuvinte.
Ascultă ceaia ce întrebi, scrie ceea ce auzi.
Eu-s Dumnezeu mai nainte fără de început, eu-s Stăpân din fire,
Și al Ceriurilor, și al celor dedesupt împărat,
Și toți, [chiar] cei ce nu voesc, ai miei robi sânt.
Că Ziditoriu al tuturor sânt, și Judecătoriu și Stăpân,
Și acumu-s, și voiŭ fi, în veacii veacilor.
Dar pre cela ce nu voiaște, niciodată nu-l silesc.
Ci de sineș stăpânitoriu voesc să fie, de sineș voitoriu și alegătoriu.
Și slujirea să se facă, și frica să se lucreaze,
Și dragostea să se arate de la supuși și ascultători.
Că într'acest fealiu robii miei, într'acest fealiu năimiții,
Într'acest fealiu și priiatenii miei îi doresc să fie.
Iar pre ceialalți încă nu i-am cunoscut, nici de dânșii m'am cunoscut:
Pentru aceaia aspru pre mine mă numesc, nemilostiv mă chiiamă,
Nedrept mă numesc feciorii celui nedrept.
Deci cei ce pre mine mă ocărăsc, <707>și pre mine mă defaimă,

Și pre mine mă nimicnicesc, ție cum să vor supune?
Sau cum te vor priimi Dáscal, spune-mi mie?
Și lupii păstoriu pre tine cum oare te vor socoti?
Sau cum vor urma glasului tău, fiiară fiind?
Eș, fugi, fă-te afară din mijlocul unora ca acestora,
Că destul va fi ție deaca te vei mântui pre sineț.
Iar deaca pre lume o vei mântui, dar pre sineț te vei piiarde,
Ce folos îț va fi ție căci prin tine s'au mântuit lumea?
Nu te voesc pre tine să paști pre cineva din cei ce nu voesc.
Vezi că și eu am păzit aceasta în lume.
Că al celor ce voesc sânt eu și Păstoriu, și Stăpân,
Iar al celoralalți Ziditoriu adecă sânt, și Dumnezeu dupre fire,
Dar nu-s încă și împărat, nici începătoriu, nicidecum
Al celor ce nu ș-au rădicat Crucea, și nu mi-au urmat.
Că ai celui împrotivnic sânt feați, robi și vase.
Vezi taini înfricoșate, vezi nesimțire.
Vezi, și tânguiaște-te pentru dânșii, de iaste cu putință în fieștecare ceas.
Că dintru întunearec chiemându-se către lumina cea neînserată
Din moarte către viiață: la ceriuri din iad,
Din ceale vremealnice și stricăcioase, către Slava cea veacinică,
Ei să mânie și să înnebunesc asupra Dáscalilor,
Și asupra loruș îș cos dușmănii de tot fealiul,
Și voesc și aleg să moară, decât de întunearec să se depărteaze
Și de faptele întunearecului, și mie să-mi urmeaze,
Pre aceștea, spune-mi, cum îi vei paște, cum vei călăuzi pre aceștea?
Cum vei călăuzi, grăiaște-mi mie, pre cei ce către foc însuș să duc,
Pre cei adăogați și lipiți de vrăjmașul, și împreună cu <707v>dânsul cu sârguință
Pre ceale împrotivnice poruncilor meale le fac?
Cum îi vei paște ca pre niște oi, cum îi vei duce, spune-mi,
Către pășunile poruncilor meale, către apa voilor meale,
Și cum îi vei sui pre dânșii în munții cei gândiți
Ai vederilor celor tainice, ai slavei meale ceii negrăite,
Prin carea cei ce o văd pre aceasta, defaimă pre slava
Cea de jos, și pre toate ceale simțite le uită,
Și ca pre o umbră, și ca niște fum pre aceastea toate le socotesc?
Spune-mi, cum pre cel împrotivnic, ajutătoriu al tău îl vei căștiga?
Cum pre dușmanul vrăjmaș, priiaten al tău îl vei pleca să fie?
Că priiatenii adecă lesne să fac vrăjmași
Mică pricină aflând, iar vrăjmașii cu greu
Pot să se facă priiateni, măcar de și li s'ar face bine.
Măcar de și de daruri înalte și mari de s'ar împărtăși,
Ascuns au veninul și otrava în inimă,
Pre carea vreame cu prilej după ce vor dobândi, de năprasnă o borâsc,
Și pre făcătorii de bine ai lor fără de milă, fără de milostivire
A-i ucide nu să înfricoșază. O, nebuniia cea mai de pre urmă!
Acește-s ai lui Cain următori, aceștea decât Lameh mai răi-s,
Aceștea cu Saul de un năravu-s, următori ai Evreilor,

Și ai Iudei răvnitori, ai spânzurării moștenitori.
Pre aceștea deaca cauți să-i povățuești, vezi unde vei ajunge,
Că nu să vor întoarce unde și încotro tu vei voì,
Ci în calea lor te vor sili pre tine să umbli.
Și mai întâiu tu în pierzare să cazi decât aceia,
Și mai dedesupt să te pogori în fundul iadului,
Ca unul ce negreșit următori ai ție pre aceia.
<708>Iar deaca nu voești nicidecum să te asemenezi lor,
Și a te duce și a te pogorî după sfaturile lor nu vei voi,
Nici de faptele lor ceale reale să te împărtășești,
Zurbà, sfadă și războiu neîmpăcat vei avea,
Dintru care ce să va face ție, sau ce să va întâmpla,
Și ce vei căștiga? Ascultă, și voiŭ grăi ție în scurt.
Mai nainte de toate, rob al mieu nicidecum nu vei putea să fii,
Că robul mieu nu voesc nicidecum să se sfădească.
Și urâciune vor căștiga asupra ta nețînută, și către ucidere
Să vor porni asupra ta arătat și pre taină,
Și tu vei da seamă pentru osânda acelora,
Că moartea ta nimic nu va folosi pre ceialalți,
Precum au fost moartea mea viiață lumii,
Ci și acelora pricină de osândă te vei face,
Și tu fără de îndrăzneală vei eși din viiață.
Deci mai bine iaste a te paște, și nu a paște nicidecum
Pre unii ca aceștea, ci mai bine de ale tale a te griji,
Și a te ruga pentru dânșii și pentru toți oamenii,
Ca să se întoarcă, și toți să-ș vie întru cunoștință,
Și a învăța și a deprinde dintru aceștea pre cei ce voesc.
Și să nu-i silești pre dânșii să facă acealea care îi înveți,
Ci cuvintele meale zi-le lor și-i roagă
Să le păzească pre acestea ca pre niște pricinuitoare de viiață veacinică
Și însăș cuvintele vor sta, când voiŭ veni să judec,
Și pre fieștecarele dintru toți aceștea îl vor judeca dupre vrednicie,
Și tu vei rămânea nevinovat, și cu totul neosândit,
Că nu ai ascuns argintul cuvintelor meale,
Ci cât ai luat, însuț l-ai aruncat tuturor.
Acesta lucru îmi iaste priimit. <708v>Acesta al apostolilor
Și al ucenicilor miei s'au făcut dupre poruncile meale,
Ca să mă propoveduiască pre mine Dumnezeu în toată lumea,
Și voile meale, și poruncile meale să-i învețe,
Și în Scrisori să le lasă oamenilor.
Așa și tu nevoiaște-te să faci și să înveți.
Iar cătră cei ce nu voesc nicidecum cuvintele meale să le auză,
Zi și tu cum am zis și eu cătră cei ce zicea atuncea:
Că aspru iaste cuvântul tău, și cine va putea
Să-l auză pre dânsul; și le-am zis: Deaca nu voiți așa,
Duceți-vă, și precum voiți fieștecarele, așa și faceți. –
Întru stăpânirea lor și voirea pre totul
Lăsându-l, ca moartea sau viiața să-ș aleagă.
Că nimenea s'au făcut cândva bun fără de voia sa,
Nici credincios cel necredincios, deaca nu voiaște, nu va fi.
Nici iubitoriu de Dumnezeu cândva cel iubitoriu de lume nu să va face.

Nici cel nebun fără de voe îș va întoarce socoteala sa,
Și bun nu să va face nicidecum unul ca acesta.
Că nimenea s’au făcut rău cu firea, ci cu punerea și voirea,
Ci cu socoteala bun și blajin să va face, deaca voiaște.
Iar deaca nu voiaște, nicidecum nu va putea fi acest lucru.
Nimenea nevrând nu au isprăvit faptă bună în lume,
Nimenea nevrând nu să mântuiaște. Mai mult decât aceasta nu căuta.
Ci sirguiaște-te pre sineț să te mântuești, și pre cei ce te ascultă,
Deaca cu adevărat vei afla om pre pământ având urechi
Să te auză, și cuvintele tale să le asculte.
Așa voiu face, Stăpâne, precum mi-ai poruncit,
Ci ajutoriul tău mie, nevreadnicului, robului tău, dăruiaște-mi-l, o, Doamne, și Dumnezeul mieu,
Ca de-a pururea să te slăvesc și să laud stăpânirea ta,
<709>Cu neîncetate glasuri în veacii veacilor, amin.

AL ACELUIAȘ

Pentru Dumnezeiasca strălucire, și luminarea Duhului Sfânt. Și cum că un loc iaste Dumnezeu, întru carele după moarte pre odihnă toți Sfinții o au. Și cum că cela ce dela Dumnezeu au căzut, întru alt loc nu va avea odihnă în viiața ceaia ce va să fie.

Cuvântul 27.

Ce înfricoșată taină iaste, carea întru mine să săvârșaște:
Cuvântul a o grăi nicidecum nu poate, nici a o scrie
Mâna mea cea ticăloasă, spre lauda și slava
Acelui ce iaste mai presus de laudă, acelui ce iaste mai presus de cuvânt.
Că deaca ceale ce acum să săvârșesc întru mine, curvariul,
Îs negrăite, și-s nepovestite, cum acela
Carele iaste dăruitoriu al unora ca acestora și făcătoriu, spune-mi,
Are trebuință să-ș ia dela noi laudă, sau slavă?
Că nici să va slăvi cela ce iaste proslăvit,
Precum nici să va străluci, sau de lumină să va împărtăși
Soarele cela ce de noi să veade în lume.
Luminează, nu să luminează; luceaște, nu lumină priimeaște.
Că are aceaia pre carea o au luat din început dela Ziditoriul.
Deci deaca Dumnezeu, cela ce au făcut soarele, [și] carele iaste ziditoriul tuturor,
Nelipsit l-au făcut, cu îndestulată rază să lumineaze,
Și nici dela altcineva de mai multă să nu aibă trebuință,
Cum el va lua Slavă dela mine, smeritul?
Că nelipsit iaste cu totul Ziditoriul Soarelui,
Cela ce umple pre toate de toate bunătățile,
Întru amelințáre și întru voire tăriia avându-o.
<709v>Întru aceasta și limba mea iaste lipsită de graiuri,
Și pre ceale ce săvârșesc, mintea mea le veade adecă, dar nu le tâlcuiaște.
Le veade, și voiaște să le spue, dar cuvânt nu află.
Că nevăzute veade, și fără de chip cu totul,
Proaste, cu totul nealcătuite, nemărginite cu mărimea.
Că nici început nu veade, nici sfârșit cu totul nu cunoaște,

Și mijlocul cu totul nu-l știe; și cum să spue ce veade?
Tot în scurt făcut mi să pare că să veade,
Însă nu cu ființa cu adevărat, ci cu împărtășirea.
Că din foc aprinzi, și focul tot iai,
Și acela însă rămâne netăiat, nelipsit ca mai nainte
Însă focul cel împărtășit să despărțeaște de cel dintâiu,
Și întru făclii multe să face, că trupesc iaste:
Iar acela Duhovnicesc și nemăsurat fiind,
Și cu totul nedespărțit și netăiat iaste,
Că împărtășindu-să în multe, nu să despărțeaște,
Ci și rămâne netăiat, și întru mine iaste,
Răsare întru mine, înlăuntru ticăitei
Inimii meale ca un soare, sau ca un discos de soare,
În chip de sfeară (adecă rătund) arătându-să, cu chip de lumină, că văpae iaste.
Nu știu, dupre cum s'au zis, ce să zic pentru acesta.
Aș fi și voit să tac, deaca și aș fi putut,
Ci minunea cea înfricoșată îmi porneaște inima mea,
Și-mi deșchide gura mea cea cu totul întinată,
Și, nevrând, mă face și să grăesc și să scriu.
Cela ce ai răsărit acum de curând întru întunecata mea inimă,
Cela ce mi-ai arătat lucruri minunate, care ochi nu le-au văzut,
<710>Cela ce te-ai pogorât și întru mine, ca întru un mai de pre urmă decât toți,
Cela ce ucenic al Apostolului și fiiu m'ai arătat,
Pre mine, pre carele mă avea cumplitul balaur, și de om ucigașul,
Mai nainte slujitoriu a toată nelegiuirea,
Soarele cel mai nainte de veci, cela ce în iad ai strălucit
Mai pre urmă, și ai luminat pre sufletul mieu cel întunecat,
Și mi-ai dăruit mie zioa cea neînserată –
Lucrul cel greu de crezut la cei lenevoși ca mine și trândavi –
Cela ce mi-ai umplut de toate bunătățile sărăciia cea dintru mine,
Tu și cuvânt dăruiaște-m, și graiuri hărăzeaște-mi,
Ca tuturor să povestesc facerile tale de minuni,
Și pre acealea care astăzi le faci cu noi, robii tăi.
Ca și cei ce dorm întru întunearecul trândăviei,
Și zic cum că nu iaste cu putință păcătoșii să se mântuiască,
Și ca Petru, și ca ceialalți Sfinți Apostoli,
Cuvioși și Drepți, și ei să se miluiască,
Să cunoască și să se înveațe că lesne acest lucru
Bunătății tale au fost și iaste, și va fi.
Și cei ce socotesc că te au pre tine lumina a toată lumea,
Și zic cum că nu te văd, și cum că nu petrec întru lumină,
Și cum că nu să strălucesc, și nu te văd de-a pururea pre tine, Mântuitoriule,
Să se înveațe că nu te-ai strălucit în mintea lor,
Nici te-ai sălășluit întru întinata inima lor,
Și în zadar să bucură pentru deșartele nădejdi,
Socotind că vor vedea lumina ta după sfârșit.
Că arvona aicea iaste, peceatea negreșit aicea,
De la tine, Mântuitoriule, <710v>să dă oilor celor de-a dreapta.
Că deaca moartea fieștecăruia încheiare iaste,
Și după sfârșit nelucrarea tuturor deopotrivă e,
Și nici rău, nici bine nu poate cineva să facă,

Mântuitoriul mieu, apoi negreșit fieștecarele precum s'au aflat, așa și va fi.
Acest lucru mă înfricoșază, Stăpâne, acesta mă face să mă cutremur.
Acesta îmi topeaște toate simțirile meale.
Că precum cela ce moare orb, și să mută acolò,
Nu va mai vedea încă simțit pre soarele acesta,
Deși lumina ochilor săi, după ce va învia, iarăș și-o ia.
Așa nici cel ce are mintea sa oarbă, deaca va muri,
Pre tine, Soarele cel gândit, nu te va vedea, Dumnezeul mieu,
Ci dintru întunearec eșind, la întunearec să va duce,
Și în veaci va fi de la tine despărțit.
Nimenea din oamenii, Stăpâne, cei ce întru tine cred,
Nimenea din cei ce întru numele tău să botează,
Greotatea aceasta marea și înfricoșata o va suferi,
A despărțirii tale, milostive, că cumplit necaz iaste acesta.
Cumplită și nerăbdată și veacinică iaste scârba.
Că ce și mai rău va fi, decât despărțirea de tine, Mântuitoriule?
Și ce mai chinuitoriu, decât de viiață a să răzliți?
Și a trăi acolò ca un mort, de viiață lipsit,
Și de toate bunătățile împreună a fi scăpătat?
Că de tine cela ce să despărțeaște, de tot binele să lipseaște.
Că nu precum sânt pre pământ ceaste de acum, vor fi și atuncea.
Că acum, cei ce nu te cunosc, trupeaște să desfătează
<711>Aicea, și să bucură, ca niște dobitoace săltând:
Pre acealea care le-ai dat [tu] avându-le spre îndulcirea vieții,
Și pre aceastea singure văzindu-le, așa li să pare că sânt
Și ceale după eșirea sufletului, și din viiață.
Ci rău sămuesc, ci rău cugetă și socotesc,
Cei ce zic că nu cu tine, ci întru odihnă să află,
Și gătesc oarecare alt loc – o, nebunie! –
Care nici de lumină nu să împărtășaște, și de întunearec iaste lipsit,
Afară de Împărăție, dar și de gheenna,
Și de cămară, și de focul osândirii departe.
Întru care și ticăloșii să roagă să ajungă,
Și zic cum că n'au trebuință de veacinica ta slavă,
Sau de Împărățiia Ceriurilor,
Ci numai întru odihnă să fie.
Vai de întunecarea lor. Vai de necunoștința lor.
Vai și de ticăloșiia, și de nădeajdile ceale deșarte.
Nicăiri nu să află scrisă aceasta,
Ci întru lumina adecă a bunătăților, cei ce au lucrat ceale Dumnezeești,
Și întru întunearecul muncilor vor fi lucrătorii celor reale.
Iar în mijloc prăpastie înfricoșată iaste, carea desparte pre amândoao părțile,
Dupre cum însuț tu ai arătat, cela ce ai gătit pre aceastea.
Că omului ce va cădea în mijloc, mai presus de toată
Cazna și munca îi va fi mai înfricoșată aceasta:
Că în adâncul muncii, în fundul peirii,
Cu capul în jos să va cufunda, cu ticăloșie, și să va pogorî.
De unde a eși, greu lucru iaste celor ce sânt în munci,
Ca să treacă în pământul drepților.

Carii voesc mai bine în foc cumplit să se cenușască,
Decât în prăpastiia cea <711v>înfrico/șată pre sineș să se arunce.
Deci cei ce să roagă acolò să se ducă după moarte,
De multe lacrămi sânt vreadnici, și de plângeri,
Căci ca niște dobitoace necuvântătoare cu totul sânt nesimțitori,
Și pre sineș să bleastămă, și pre eiș să rătăcesc.
Tu ești Împărățiia Ceriurilor, tu pământul, Hristoase, celor blânzi;
Tu raiul verdeții, tu Cămara cea Dumnezeiască;
Tu iatacul cel negrăit, tu masa tuturor,
Tu ești pâinea vieții, tu băutura cea prea noaoă,
Tu și băutura apei, tu și apa vieții;
Tu și făclie totdeauna nestinsă Sfinților.
Tu și veșmânt, și Cunună, și despărțitoriu al Cununilor.
Tu și bucurie, și odihnă, tu și desfătare, și slavă.
Tu și inima bună, tu și veseliia.
Și va străluci ca soarele, Dumnezeul mieu, darul
Preasfântului tău Duh întru toți Sfinții,
Și vei străluci tu, Soarele cel neapropiiat în mijlocul acestora,
Și toți să vor străluci dupre măsura și mulțimea
Credinții și a faptei, a nădejdii și a dragostei,
A curățirii și a luminării ceii dela Duhul tău,
Dumnezeule, unule îndelung-răbdătoriule, și al tuturor judecătoriule,
Cărora sălașe de multe fealiuri și locuri să vor socoti.
Măsurile strălucirii, măsurile dragostei
Și a vederii tale câtățimea și summa va fi iarăș,
Și a măririi lui slavă, desfătare și falā,
Întru despărțiri de case, și de sălașe preaslăvite.
Aceasta-s sălașă de multe fealiuri, aceasta-s Casele ceale multe,
Aceasta-s Caftanuri strălucite <712>de multe vrednicii.
Și cununi preaîmpistrite, pietri scumpe, și mărgăritaruri,
Și flori neveștejite care au streină vedeare.
Aceasta-i și paturi, și așternuturi, și mease, și scaune.
Și tot lucru' care spre desfătare preadulce
Au fost, și iaste, și va fi, adecă a te vedea pre tine numai.
Deci cei ce, precum s'au zis, nu văd lumina ta,
Și dela tine nu să văd, ci sânt răzlițiți
De vedearea ta cea preabună, de bunătăți să lipsesc.
Unde vor afla odihnă? Un loc fără de dureare?
Întru care să vor sălășlui deaca drepți nu s'au făcut?
Că cei drepți cu fața ta să vor sălășlui.
Căci te-ai închipuit întru dreaptă inima lor,
Și vor lăcui cu închipuirea ta întru tine, Hristoase al mieu.
O, minune! O, preaslăvit dar de bunătate!
Că întru închipuirea lui Dumnezeu s'au făcut oamenii,
Și s'au închipuit întru dânșii cel neîncăput întru toate.
Dumnezeu cel cu firea neschimbat, cel neprefăcut.
Carele întru toți cei vreadnici voiaște să lăcuiască,
Cât fieștecarele să aibă pre împăratul tot în lăuntrul său,
Și pre însăș împărățiia, și bunătățile împărăției.
Și să strălucească precum au strălucit, după ce au înviiat, Dumnezeul mieu,

Mai mult decât razele Soarelui acestuia văzutului,

Și așa înaintea celui ce i-au proslăvit pre dânșii stând,

Înspăimântați să rămâe de scovârșirea Slavei,

Și de adăogirea cea necurmată a strălucirii ceii Dumnezeești.

Că nici va fi sfârșit sporirii în veaci.

Că starea adăogării a sfârșitului celui nesfârșit

Va face și prindere cu adevărat a celui neprins,

Și să va face sățios cel neîncăput tuturor.

<712v>Însă plinirea lui, și slava luminii lui

Va fi adânc de sporire, și început fără de sfârșit.

Și precum cei ce au pre Dumnezeu înlăuntru lor închipuit,

Însuș acestuia, celui ce străluceaște cu lumină neapropiiată, îi stau înainte,

Așa și sfârșitul întru dânșii început de slavă le iaste.

Și, ca mai luminat să-ț fac ție noima,

Întru sfârșit vor avea pre început, și întru început pre sfârșit.

Pre cel preaplin înțeleage-mi mie, nelipsit de sporire,

Iar sfârșitul celui nesăvârșit, pre cei ce aleargă și nu ajung.

Că deaca va treace Ceriul acesta văzutul,

Și pământul, și toate ceale de pre pământ, socoteaște ce am zis:

Va fi ajungere a locului, unde vei afla sfârșitul.

Nu zic ție trupesc, ci cu mintea vei putea

Să ajungi plinirea lumii ceii fără de trup.

Și nu lume, ci aer iaste, ca mai nainte;

Nici aer, ci loc negrăit, pre carele îl numesc totul.

Și iaste adânc cu totul fără de sfârșit.

Deopotrivă tot despre toate părțile despre amândoaă.

Totul acesta iaste plin de Dumnezeirea cea Dumnezeiască.

Deci cei ce să împărtășesc de dânsul, și întru dânsul lăcuesc,

Cum tot îl vor cuprinde, ca și să se sature,

Sau cum pre sfârșitul cel fără de sfârșit îl vor prinde, spune-mi?

Cu neputință, încă și cu totul greu lucru iaste,

Că nici aicea întru Sfinții cei ce sânt în trup,

Nici după ce acolò întru Dumnezeu s'au mutat, o înțeleagere

Ca aceasta nicidecum întru dânșii nu poate să între.

Că să acopăr cu lumina Dumnezeeștii slave.

<713>Să strălucesc și luminează, și să desfătează întru aceastea,

Și știu cu adevărat cu toată deplin adeverirea,

Că va fi fără de sfârșit săvârșirea acestora.

Și sporirea slavei de-a pururea necurmată va fi.

Iar cei ce cad de la Dumnezeu, mă mir unde și vor sta,

De la cela ce iaste pretutindenea departe depărtați fiind?

Și cu adevărat, de mare frică, fraților, minunea iaste plină,

Și care are trebuință de gând și de minte luminată,

Ca bine să înțeleagă aceasta, și să nu cază

În eres, căci nu creade cuvintele Dumnezeescului Duh,

În lăuntrul adecă negreșit al totului vor fi și aceștea,

Însă afară de Dumnezeiasca Lumină, și afară cu adevărat de Dumnezeu.

Că precum cei ce nu văd când străluceaște Soarele,

Măcar de și toți să strălucesc împrejur, afară de lumină sânt,

Și cu simțirea și cu vedeare-s despărțiți de aceasta:
Așa iaste în totul acesta Dumnezeiasca lumină a Troiței,
Și în mijloc păcătoșii întru întunearec sânt închiși,
Fiindcă nu văd, și nu au simțire nicidecum Dumnezeiască,
Ci de tot arzindu-se de știința lor
Și osindindu-se negrăit, pre necaz
Și pre dureare și chinuire nepovestită o vor avea în veaci.

AL ACELUIAȘ

Carea iaste schimbarea ce întru Părintele acesta s'au fă<cut.> Și cum, desăvârșit curățindu-să, s'au unit cu Dumnezeu. Și din ce fealiu era, ce fealiu s'au făcut – cuvintele lui ceale de dragoste cătră Dumnezeu făcute îl arată de aicea. Carele și bogoslovind zice la sfârșit și pentru îngeri. Cuvântul 28.

<713v>Carea iaste nemăsurata milostivirea ta, Mântuitoriule?
Cum m'ai învrednicit mădulariu al tău a mă face?
Pre mine cel necurat, cel nestâmpărat, cel curvariu?
Cum m'ai îmbrăcat în podoabă preastrălucită
Carea fulgeră cu raze de nemurire
Și lumină pre toate mădulările meale le face?
Că trupul tău cel preacurat și Dumnezeesc
Fulgeră tot cu focul Dumnezeirii tale,
Frământat fiind și amestecat negrăit,
Deci pre acesta și mie mi l-ai dăruit, Dumnezeul mieu.
Că întinatul și stricăciosul acesta vas,
Cu preacuratul și preaneîntinatul tău trup unindu-să,
Și amestecându-să sângele mieu cu sângele tău,
Știu că m'am unit și cu Dumnezeirea ta,
Și m'am făcut trup al tău preacurat.
Mădulariu strălucit, mădulariu sfânt și adevărat,
Mădulariu de departe lucitoriu, și luminos, și strălucitoriu,
Văz frumseața, văz strălucirea.
Oglindesc lumina darului tău,
Și de negrăita rază și strălucire mă spăimântez,
Și-m es din minți cunoscându-mă pre sinemi din ce fealiu
În ce fealiu m'am făcut, o, minune!
Și mă cucernicesc, și de sinemi mă rușinez,
Și ca pre tine însuț și mă cinstesc, și mă tem,
Și nu mă domiresc, rușinându-mă cu totul,
Și unde voiŭ ședea, și de cine mă voiŭ apropiia?
Și unde pre mădulările tale le voiu mai pleca?
Întru care lucruri, întru care fapte cu totul
Le voiu unelti pre aceastea, înfricoșatele și Dumnezeeștile.
Dă-mi să grăesc și să lucrez acealea ce zic,
O, Ziditoriule, și Formăluitoriule, și Dumnezeul mieu!
<714>Că deaca acealea care le grăesc, cu lucrul nu le împlinesc,
M'am făcut aramă ce răsună în zadar tare,
Și sânt nesimțitoriu cătră sunetul loviturilor.
Ci să nu mă lași, nici să mă părăsești,
Nici să mă lași să mă rătăcesc, Mântuitoriul mieu,
Pre mine cel ticălos, și cel sărac, și cel strein,
Cela ce cu nenumărați talanți sânt datoriu ție.
Ci precum dedemult, așa și acum fă, Cuvinte,
Că atuncea de moștenire, și de tot pământul Părintesc,

De tată, de frați, de mumă, de ai săi, de streini,
Și de toate cealelalte rudenii și priiateni
Răzlițindu-mă pre mine, cela ce eram păcătos,
Și decât toți aceștea mai prost, Mântuitoriule,
Și m’ai luat întru preacuratele tale brațe,
Pre mine, cela ce nemulțemitoriu m’am arătat bunătăților tale,
Așa și acum miluiaște-mă, îndurate,
Așa, iar mai ales mai mult, o, Dumnezeul mieu,
Și să te milostivești și să mă păzești,
Și pre pornirile mâniei meale să le îmblânzești,
Și destoiniceaște-mă să sufăr cu îndelungărăbdare
Toată ispita și scârba vieții,
Câte miem îmi pricinuesc cu rea cugetare.
Cu câte firea cea pizmătarață a dracilor mă ispiteaște,
Și cei neputincioși din frații miei aceștea
Cu lucrul și cu cuvântul îmi pricinuesc mie, aoliò, vaiŭ mie!
Că mădulările meale mă cheltuesc pre mine,
Și mă chinuesc pentru însăș aceastea iarăș.
Și mă port de picioare, cap cu soartă luând să fiu.
Și umblu cu picioarele goale, și cu mărăcini mă înghimpez,
Și foarte mă doare, și nu pociŭ suferi durearea,
La cealea din nainte unul din <714v>picioa/rele meale pâșaște,
Și iarăș celalalt înapoi să întoarce,
Aicea și acolò mă târăsc și mă trag,
Și de jur împrejur mă împiiadec și cad jos.
Deci a urma tuturor nu pociŭ.
A zăcea iaste lucru rău, și a umbla așa
Mai rău iaste decât a zăcea, că greu lucru iaste cu adevărat.
Ca cela ce pre toate cealelalte primejdii le covârșaște.
Doamne, dă-mi umilință și plângere,
Și învredniceaște-mă întru întunearecul vieții,
Și în lumea aceasta, în locul cel de scârbă,
Să-ț slujesc ție, și bine să-ț argățesc,
Și sfintele tale porunci să le păzesc.
Mulțemesc ție că mi-ai dat mie să viez,
Și să te cunosc, și să mă închin ție, Dumnezeul mieu.
Că acest lucru iaste viiață, ca adecă să te cunoască pre tine
Singur Dumnezeu și ziditoriu și făcătoriu al tuturor,
Nenăscut, nezidit, fără de început singur,
Și pre Fiiul tău carele din tine s’au născut,
Și pre Sfântul Duh carele din tine să purceade,
Pre întrutot-cântata Troiceasca unime.
Căriia a ne închina cu blagocestie și a-i sluji
Mai presus de toată ceaialaltă slavă iaste,
Măcar pământească, măcar cerească de ai zice.
Că ce lucru Îngerilor, ce și Arhanghelilor,
Domniilor, Heruvimilor și Serafimilor,
Și tuturor celoralalte Oști Cerești,
Le iaste slavă, sau lumină de nemurire?
Sau bucuriia, sau strălucirea vieții ceii nemateriialnice?
Fără numai una Lumina Sfintei Troițe,
<715>Carea să desparte în trei fără de despărțire?
Carea iaste una în trei haractiruri,
Cunoscută necunoscut, atâta cât voiaște.
Că nici să poate zidirea pre Ziditoriul
Așa tot să-l cunoască precum însuș să știe pre sineș dupre fire.
Ci dupre dar văd, și înțeleg,
Toți Îngerii și toată firea cea zidită,
Însă nu ajung, nici prind, ci înțeleg
Precât a să cunoaște și a să arăta va voi

Celor orbi lumina, sau și celor ce văd cu adevărat
Că ochiul fără de lumină nu veade,
Ci și pre vedeare dela lumină o ia,
Că dela dânsa și s'au zidit.
Măcar zidire netrupească, măcar trupească vei zice,
Vei afla că pre toate le-au făcut Dumnezeu.
Ceale ce-s în ceriuri ori ce și vei auzi,
Ceale de pre pământ și ceale ce-s întru adâncuri
Și a tuturor acestora una le iaste viiața și slava.
Una dorirea, și una împărățiia,
Bogățiia, bucuriia, cununa, biruința, pacea,
Și toată ceaialaltă bună-cuviință iaste
Cunoștința începutului și a pricinii
De unde s'au adus întru ființă și s'au făcut toate,
Aceasta iaste alcătuirea celor de sus și a celor de jos.
Aceasta iaste rânduiala tuturor celor ce să gândesc.
Aceasta iaste arătarea tuturor celor ce să văd.
Pre aceasta o au avut Îngerii stare întemeiată.
Luând și adăogând cunoștință, și frică mai multă
Când au văzut pre satana căzind,
Și pre cei supuși lui împreună cu dânsul, pentru trufiia.
Căci câți numai au uitat <715v>pre aceasta,
Au și căzut, fiindcă s'au făcut robi trufiei.
Iar câți iarăș pre aceasta o au avut întru cunoștință,
Să ușura cu frica, și cu dragostea,
Lipindu-se de al loruș Stăpân.
De unde cunoștința stăpânirii,
Și pre adăogirea dragostei o făcea,
Că și mai mult strălucirea carea fulgera
A Sfintei Troițe, și mai luminată o vedea.
Și aceasta iarăș, pre toată altă înțeleagere
O alunga, și neschimbați îi făcea,
Pre cei ce fire schimbăcioasă la început luase,
Și întru înălțimile ceale Cerești petrecea.

AL ACELUIAȘ

Cum că cela ce al Sfântului Duh părtaș s'au făcut, de lumina și de putearea lui răpindu-să, pre deasupra tuturor patimilor să poartă, și nu să vatămă de dânsele cu apropiiarea.

Cuvântul 29.

Ah, ah, ah, Dumnezeule și Doamne atotțiitoriule,
Cine să va sătura de frumseața ta cea nevăzută?
Cine să va umplea de neajungerea și neprinderea ta?
Cine dupre vredniciia poruncilor tale va călători?
Și pre lumina feații tale o va vedea?
Mare și minunată, neîncăpându-să nicidecum
În lumea aceasta greaoa și întunecoasa,
Carea pre cela ce o veade îl lipsește de lume
Cu trupul – o, taină streină!
Cine iaste carele pre zidul trupului său l-au trecut?
Cine-i carele au trecut stricăciunea cea neguroasă,
Și pre toată lumea părăsindu-o, s'au ascuns?
Oh, de cunoștință și prostimea cuvintelor!
<716>Că unde s'au ascuns cela ce pre lume o au trecut,
Și afară de toate care veade s'au făcut?
Spune tu, înțelepciune a înțelepților cea lepădată,
Ca să nu zic de Dumnezeu înnebunită,
Precum zice Pavel, și fieștecarele rob al lui Dumnezeu.
Acesta-i bărbat al doririlor Duhului,
Acesta cu trupul de trupuri apropiindu-să,

Poate cu Duhul Sfânt să fie
Ca afară de lume și de trupurile acestea,
Nici poftă de patimă trupească iaste,
Ci nepătimire oarecarea. Cela ce pre aceasta o au sărutat,
Și viiață din sărutare au dobândit.
Că deși îl veade cineva ca cum shimonosindu-să,
Și cătră lucrare ca cum însuș mergând,
Însă mort pre trup cunoaște spre a lucra aceasta.
Nu zic fără de suflet prin care să mișcă,
Ci afară de pofta cea rea.
Că dulceața nepătimirii ceii bune,
Și lumina cea dintru dânsa carea mă săruta negrăit,
Pre toată mintea mea afară scoțindu-o o răpeaște,
Și goală pre dânsa țiindu-o în mână nemateriialnică,
A cădea nu mă lasă pre mine din dragostea lui,
Sau a gândi vreun gând de împătimire,
Ci mă sărută neîncetat și necurmat,
Și dorul de tot arde sufletul mieu,
Și nu iaste întru mine altă simțire.
Că cu cât pâinea cea preacurată decât gunoiul
Iaste mai cinstită și mai dulce,
Cu atâta mai mult cu neasemănare ceale de sus
Decât ceale de jos celor ce bine au gustat.
Rușinează-te o, înțelepciunea <716v>înțelepților,
Cea cu adevărat de cunoștință lipsită.
Că prostimea cuvintelor noastre
Cu lucrul are pre înțelepciunea cea adevărată
Care de Dumnezeu să apropie, și să închină,
De la carele să dă toată înțelepciunea vieții,
Prin carea de iznoavă mă zidesc, sau și mă înDumnezeesc
Văzind pre Dumnezeu în veacii veacilor, amin.

AL ACELUIAȘ

Mulțemire cătră Dumnezeu pentru darurile de care s'au învrednicit dela dânsul. Și cum că înfricoșată iaste și Îngerilor vredniciia Preoției, și a Igumeniei.
Cuvântul 30.

Eu deși voesc, o, Stăpâne, să grăesc, nu pociŭ.
Că ce și voiŭ mai grăi, necurat fiind,
Și cu gândurile, și cu faptele, și cu socotealele toate?
Însă la suflet mă rănesc, mă arz la ceale din lăuntrul mieu.
Poftesc să grăesc ție măcar cât de puțin o, Dumnezeul mieu,
Că văz că știi pre ale meale ca un Dumnezeu al mieu.
Că toate mădulările trupului și ale sufletului mieu
Le-am pângărit din naștere, tot fiind păcat.
Sămuesc mila, și iubirea de oameni,
Și bunătățile tale ceale multe, pre care cu mine le-ai lucrat,
Și fără de glas mă fac, puțin de și nu moriŭ,
Și mă necăjesc neîncetat, și mă întristez, ticălosul.
Că nevreadnic sânt de toate bunătățile,
Când îmi viu întru sinemi, și cu mintea voiŭ voì
Să socotesc, Hristoase, mulțimea răotăților meale,
<717>Și cum că nici o bunătate n'am lucrat în viiață –
Însă în locul muncilor, și al mâniei tale ceii dreapte,
Pre care aș fi vrut să le pătimesc, căci mult te-am scârbit,
Tu mai ales de atâtea bunătăți acum m'ai învrednicit –
Viu întru deznădăjduire. Mi-i frică de judecata ta,

Căci și mai mult adaog greșale totdeauna.
Și de mila ta cea multă, și de iubirea de oameni,
Tremur, să nu o schimb întru mânie, de mai mare muncă:
Că făcându-mi-să bine de la tine, nu mai mulțemesc ție,
Rob fiind rău al tău, bunului Stăpân.
Deci toate cealelalte, Doamne, pre răbdare o arăta,
Care pre nădeajdea vieții veacinice mi-o pricinuia;
Pentru care mă și bucuram foarte, precum știi singur,
Bizuindu-mă la bunătatea și la mila ta.
Că pentru aceasta din toată lumea m'ai rădicat,
Și de toți m'ai răzlițit, și de rudenii, și de priiateni,
Ca și să mă miluești, și să mă mântuești, Hristoase al mieu.
De aceasta adeverindu-mă deplin dela darul tău,
Aveam bucurie neîmplinită, și <nă>deajde întemeiată.
Iar pre ceale doao care-s pre urmă, cum le voiŭ spune, nu știu,
Care întru mine bine ai voit să se facă, împăratul mieu.
Și pre sufletul mieu, și pre minte de cuvânt o lipsesc,
Și pre lucrări le încetează, și pre toate cugetările.
Încă și cu mărimea slavei tale mă îngreoiază,
Și mă pleacă pre mine, Mântuitoriul mieu, să încetez puțin,
Și nimic să grăesc, nimic să fac, nici să mă apuc de aceastea.
Și nu mă domiresc întru sinemi, și minunându-mă, mă scârbesc,
Cum unor lucruri ca acestora <717v>negrăite, pre sinemi
M'am dat să slujesc, și să liturghisesc, ticălosul?
La care Îngerii să înfricoșază fără de sfială să caute,
Prorocii s'au temut îndată ce au auzit
Slava cea neajunsă și neînțeleasă, și iconomiia.
Apostolii, și Mucenicii, și mulțimea Dáscalilor
Chiuesc și strigă pre sineși nevreadnici
Arătat propoveduindu-se tuturor celor din lumea.
Dar cum eu, cel nestâmpărat, și cum eu, curvariul,
Și cum eu, smeritul, m'am învrednicit să mă fac
Al fraților igumen? Și al Dumnezeeștilor táini
Sfințit lucrătoriu? Și slujitoriu al preacuratei Troițe?
Că unde să pune pâinea, și vinul să toarnă
Întru numele trupului tău, și al sângelui tău, Cuvinte,
Acolò ești tu însuț, Dumnezeul mieu și Cuvântul,
Și aceastea trup al tău și sânge cu adevărat să fac,
Cu venirea Duhului, și cu putearea celui preaînalt,
Și îndrăznind, ne apucăm de Dumnezeu cel neapropiiat,
Iar mai vârtos de cela ce lăcuiaște în lumină neapropiiată,
Nu numai firii aceștiia stricăcioasei și omeneștii,
Ci și tuturor oștilor celor gândite ale Îngerilor.
Deci acesta-i cel negrăit, acesta-i cel mai presus de fire,
Și lucru și apucare, care m'am rânduit să-l fac,
Acesta mă pleacă și pre moarte înaintea ochilor să o văz,
De unde lăsindu-mă de a mă îndulci, de cutremur m'am cuprins,

Știind că acest lucru cu neputință îmi iaste mie, socotesc că și tuturor,

Ca dupre vrednicie să slujască, și viiață așa să aibă

Îngerească în trup, iar mai ales mai presus de Îngeri,

Ca dupre cum Cuvântul au <718>a/rătat, și adevărul iaste,

Și mai apropiiat decât dânșii să se facă cu vredniciia,

Fiindcă și cu mâinile să atinge, și cu gura mănâncă,

Pre acela căruia aceia înfri<co>șindu-se, cu cutremur îi stau înainte.

Iar osânda fraților pre carii m'am rânduit să-i pasc

Care suflet o va purta? Care minte va fi îndestulată?

Ca neosândit să ocârmuiască pre socoteala unuia fieștecăruia?

Și pre toate ceale dela sineș nelipsit să le aducă în mijloc?

Și să se scape pre sineș de judecata și osândirea acelora?

Nu mi să pare mie, cum că iaste cu putință la oameni acest lucru?

Deci mă plec, și voesc mai bine ucenic să fiu

Și voii unuia să slujesc, și cuvintele unuia să le ascult,

Și pentru acesta unul numai seama să dau,

Decât năravurilor și voilor celor mulți să slujesc

Și pre socotealele acestora să le iscodesc, și sfaturile să le aflu,

Și faptele, și gândurile mai mult să le cerc,

Fiindcă și pre mine judecată mă așteaptă, și seamă voiŭ să dau,

Pentru acealea care au greșit aceia pre carii a-i paște eu

Cu socoteli negrăite ale Dumnezeului tuturor m'am ales singur,

Că fieștecarele să va judeca, și seamă negreșit va da,

Pentru ceale ce au lucrat el, ori bune, ori reale.

Și cuvânt pentru fieștecarele singur eu voiŭ să dau.

Și cum voesc să mă mântuesc, sau cum să mă miluesc?

Cela ce nici măcar pentru sufletul mieu cel ticălos

Nu am nicidecum să arăt vreun lucru de mântuire?

Că deplin încredințează-te, că nu am ce să grăesc.

Că nici am lucrat cândva vreun lucru mic, sau mare,

Prin carele mă voiŭ mântui de <718v>focul cel veacinic.

Ci, o, iubitoriule de oameni Mântuitoriule, îndurate milostive,

Dă-mi mie, smeritului, Dumnezeiască puteare, ca cu cuvântul

Pre frații pre carii mi i-ai dat să-i pasc întru priceapere,

Să-i povățuesc la pășunile legilor tale celor Dumnezeești,

Și să-i mântuesc întru lăcașurile Împărăției ceii de sus,

Întregi, nevătămați, străluciți cu frumseațea faptelor bune,

Și vreadnici închinători ai înfricoșatului tău Scaun.

Și pre mine, nevreadnicul, ia-mă din lume,

Deși sânt împistrit cu multe rane ale păcatelor,

Dar însă slujitoriu-s al tău, împreună, și netreabnic rob,

Și cu ceatele celor aleș, cu judecățile care cunoști,

Înnumără-mă împreună cu ucenicii miei,

Ca toți împreună să vedem slava ta cea Dumnezeiască,

Și întru negrăitele tale, Hristoase, bunătăți să ne desfătăm.

Că tu ești îndulcirea, hrana și lauda

Celor ce fierbinte te iubesc pre tine în veacii veacilor, amin.

AL ACELUIAȘ

Pentru vedearea Dumnezeeștii Lumini, ceiia ce s'au făcut lui. Și în ce chip Dumnezeiasca Lumină nu să coprinde de întunearec. Întru care și pentru covârșirea descoperirilor spăimântându-să, îș aduce aminte de neputința omenească, și să osândeaște pre sineș.

Cuvântul 31.

Cum voiŭ zugrăvi, Stăpâne, vedearea feații tale?
Cum voiŭ spune netâlcuita privire a frumseații?
Cum pre acela pre carele lumea nu-l încape, glas de limbă îl va încăpea?
Cum va putea cineva să tâlcuiască iubirea ta de oameni?
<719>Că șăzind eu întru lumina luminării ce-m lucea mie,
Și-m lumina întunearecul nopții și negura,
Mi să părea că sânt întru lumină luând aminte la citire,
Și zicerile ce fealiu cercându-le, și privind sintaxísurile și alcătuirile.
Deci când eram, Stăpâne, îndeletnicindu-mă întru aceastea,
Îndată te-ai arătat de sus mult mai mare decât soarele,
Și strălucind din Ceriuri până la inima mea.
Iar pre cealelalte pre toate, ca pre un întunearec adânc le vedeam că sânt,
Și stâlp în mijloc era luminos carele pre tot aerul îl tăia
Și ajungea dela Ceriuri până la mine, ticălosul,
Și îndată am uitat lumina lihnáriului,
De casă nu-mi mai aduceam aminte, că sânt înlăuntru,
Și când mi să părea că în aerul întunearecului șădeam,
Însă și pre însuș trupul l-am uitat cu totul.
Grăiam ție, și acum grăesc dintru adâncul inimii meale,
Miluiaște-mă, Stăpâne, miluiaște-mă, singure,
Pre mine, carele nicidecum niciodată n'am slujit ție, Mântuitoriule,
Ci te-am tot întărâtat din tânără vârstă
Pre toată trupeasca și sufleteasca răotate o am lucrat,
Și păcate am lucrat fără de măsură de necuvioase,
Mai presus decât toți oamenii, mai presus decât toate dobitoacele,
Târâtoarele și pre toate hiiarăle prea le-am scovârșit.
Deci întru mine iaste trebuință să-ț arăț tu mila ta,
Carele și am păcătuit nebuneaște mai mult decât toți,
Că tu însuț ai grăit că nu au trebuință de vindecare
Cei sănătoși, Hristoase, ci cei bólnavi.
Pentru aceaia, ca pre unul ce sânt foarte bólnav și lenevos,
Așa mila ta cea multă varsă-o <719v>preste mine, Cuvinte.
Ci o, fala luminii! Ci o, mișcări de foc!
Ci o, încungiurări de văpae întru mine, ticălosul,
Care de la tine și dela Slava ta să lucrează,
Iar Slavă a ta eu pre Duhul tău îl știu și-l zic.
Cel Sfânt, cel de o fire, de o cinste, Cuvinte,
Cel de un neam, de o slavă, de o ființă singur,
Cu Tatăl tău, și cu tine, Hristoase, o, Dumnezeul tuturor.
Ție închinându-mă, îț mulțemesc că m'ai învrednicit

Măcar cât de cât de puțin să cunosc Stăpânirea Dumnezeirii tale.

Mulțemesc că însuț, șăzind eu întru întunearec,

Te-ai descoperit mie, ai strălucit, și a vedea m'ai învrednicit,

Lumina feații tale cea nesuferită tuturor.

Petreceam șezind întru întunearec în mijloc, știu,

Și în mijlocul acestuia fiind eu, mie, celui cu întunearec acoperit,

Te-ai arătat lumină, m'ai luminat tot cu toată lumina,

Și m'am făcut lumină în noapte, în mijlocul întunearecului fiind.

Nici întunearecul pre lumina ta o au coprins toată,

Nici lumina au gonit pre întunearecul cel văzut,

Ci amestecate fiind, neturburate cu totul și împărțite,

Departe una de[1] alta dupre cuviință, nu amestecate nicidecum,

Însă întru aceaiaș dată pre toate le împlinesc, precum socotesc.

Așa sânt întru lumină, în mijlocul întunearecului fiind,

Și așa iarăș întru întunearec, în mijlocul Luminii petrecând –

Iată și mijlocul întru lumină, iată și mijlocul întunearecului –

Și zic: Cine-m va da mie să aflu lumină în mijlocul întunearecului?

Pre carea nu o încape să o <720>prii//mească înlăuntru, că cum o va încăpea întunearecul?

Lumină-i înlăuntru, și nu va fugi, ci va rămânea în mijlocul

Luminii întunearec – o, înfricoșată minune, cea văzută

Îndoit, de îndoiți ochi, ai trupului și ai sufletului!

Auzi, acum ceale înfricoșate ale îndoitului Dumnezeu îț zic ție,

Și ca cătră un om îndoit cătră mine făcute.

Au luat asupră-ș trupul mieu, și mi-au dat mie pre Duhul său,

Și m'am făcut și eu Dumnezeu dupre darul cel Dumnezeesc,

Cu punerea fiiŭ, însă al lui Dumnezeu, o, vrednicie, o, Slavă!

Ca un om scârbindu-mă pre sinem mă ticăloșesc,

Și pre a mea neputință o cunosc și suspin,

Și-s cu totul nevreadnic de a mai trăi, precum bine știu.

Însă darului lui Dumnezeu bizuindu-mă, și înțelegând

Frumseață, pre carea mi-o au dat-o mie, mă veselesc văzindu-o.

Deci ca un om adecă știu că nimic din ceale Dumnezeești nu văz,

Și de ceale nevăzute cu totul sânt răzlițit.

Iar dupre punerea de fiiŭ mă văz pre sinemi Dumnezeu făcut,

Și văz, și părtaș mă fac celor neajunse.

Ca un om, nimic nu am din ceale înalte, și Dumnezeești,

Iar ca un miluit acum cu bunătatea lui Dumnezeu,

Am pre Hristos, făcătoriul de bine al tuturor.

Pentru aceaia iarăș, Stăpâne, rugându-mă caz la tine,

Să nu mă scap de nădejdile meale, ceale întru tine, nicidecum,

Și de petreacerea, și cinstea, și Slava, și împărățiia.

Ci precum acum m'ai învrednicit să te văz, Mântuitoriule,

Așa și după moarte dă-m mie să te văz pre tine.

Nu zic cât, și în ce fealiu, milostive, ci cu blândeațe, cu milostivire,

1 În manuscris: „de de." (n.ed.)

Cu ochiul tău cel milostiv <720v>pre/cum și acum mă vezi,
Și de bucuriia ta mă umpli, și de dulceață Dumnezeiască,
Așa făcătoriule, și ziditoriul mieu, acoperi-mă cu mâna ta,
Și să nu mă părăsești, și să nu ții minte realele meale.
Nemulțemirea mea cea multă, Stăpâne, să nu o cumpănești.
Ci învredniceaște-mă și pre mine întru lumina ta până în sfârșit,
Și în calea poruncilor tale fără de pregetare să umblu.[1]
Și întru însăș lumina mâinilor tale, preamilostive,
Să-m puiŭ și să-mi dau Duhul mieu, izbăvindu-mă de vrăjmași,
De întunearec, de foc, de muncile ceale veacinice, Cuvinte.
Așa, cel mult întru îndurări, și negrăit întru milă,
Învredniceaște-mă în mâinile tale să-m dau sufletul mieu,
Precum și acum în mâna ta sânt, Mântuitoriule.
Deci să nu-mi împiiadece păcatul calea mea,
Să nu o curmeaze, să nu mă zmulgă din mâna ta,
Ci rușineaze-se cumplitul Stăpânitoriu, și de suflete stricătoriul.
În palma ta, Stăpâne, văzindu-mă că sânt,
Precum și acum nici aproape de mine nu îndrăzneaște să vie,
Văzindu-mă de darul tău acoperit fiind,
Să nu mă osândești, Hristoase, în iad să nu-mi dai brânci.
Să nu pogori întru adâncul morții sufletul mieu,
Că nu îndrăznesc să numesc numele tău,
Eu, cel întinat, cel pângărit, și cu totul necurat,
Să nu să desfacă pământul, și să mă înghiță pre mine, călcătoriul de leage, Cuvinte.
Carele nici a trăi, nici a grăi nicidecum nu sânt vreadnic.
Și foc să nu să pogoare preste mine, și numaidecât să mă lingă,
Cât nici să mă iarte să zic «Doamne miluiaște-mă.»
<721>Nu, cel mult întru îndurări, cel cu firea iubitoriu de oameni,
Să nu voești a întra cu mine la judecată.
Că ce voiŭ grăi, cu totul păcat fiind?
Deci ce și aș zice cât de puțin, eu, cel osândit,
Cela ce din pântecele maicii meale nenumărate am greșit ție,
Și până acum sânt nesimțitoriu cătră îndelunga îngăduire?
Cela ce de nenumărate ori întru adâncul iadului m'am pogorât,
Și de acolò, cu Dumnezeiască bunătatea ta, afară am fost tras?
Cela ce mădulările și cărnurile trupului mieu, și ale sufletului,
Cu totul le-am întinat, ca nimenea altul din cei din viiață,
Cel îndrăcit îndrăgitoriu fără de rușinare al dezmirdărilor,
Și rău, și viclean cu răotatea sufletului.
Cela ce o poruncă a ta, Hristoase, nu o am păzit.
Ce voiŭ răspunde ție, și ce voiŭ și zice cătră tine?
Cu ce fealiu de suflet voiŭ suferi mustrările tale, o, Dumnezeul mieu?
Deaca fărădelegile meale și faptele le vei dezgoli,
O, împărate nemuritoriule, să nu le arăți pre aceastea tuturor,
Că mă înfiorez și gândind lucrurile tinereațelor meale,

1 În manuscris: ѽблȣ. (n.ed.)

Iar a le spune, de frică lucru iaste plin, plin și de rușine.
Că deaca vei voì pre aceastea să le descoperi tuturor,
Mai rea decât toată munca va fi rușinea mea.
Că cine desfrânările meale, și cine nestâmpărările,
Cine pre necuratele sărutări, cine pre urâtele meale fapte,
Întru care și acum mă pângăresc când pre aceastea în minte le iau,
Văzindu-le, nu să va spăimânta, văzindu-le, nu să va înfricoșa cu totul,
Văzindu-le, nu va striga, și nu îndată îș va întoarce vederile?
Și «Rădică», nu va zice, «Stăpâne, pre necuratul acesta»?
Și «Porunceaște să i să leage mâinile <721v>și picioarele ticălosului,
Și să se arunce degrab în focul cel întunecat,
Să nu mai fie văzut de noi, adevărații robii tăi.»
Cu adevărat dupre vrednicie, Stăpâne, cu adevărat dupre dreptate iaste aceasta.
Și aceia toți vor grăi, și tu însuț vei face,
Și în foc voiŭ fi aruncat eu, nestâmpăratul și curvariul.
Ci tu, cela ce te-ai pogorât, pre nestâmpărați și pre curvari să-i mântuești,
Să nu mă rușinezi, Hristoase, în zioa judecății,
Când pre oile tale de-a dreapta ta le vei pune,
Și pre mine împreună cu caprele[1] de-a stânga ta.
Ci lumina cea preacurată, lumina feații tale,
Să acopere lucrurile meale, și goliciunea sufletului mieu,
Și să mă împodobească luminat, ca cu îndrăzneală
Și fără de rușine cu oile ceale de-a dreapta să mă număr,
Și împreună cu dânsele să te slăvesc în veacii veacilor, amin.

AL ACELUIAȘ

În ce chip s'au arătat Dumnezeu lui, ca lui Stefan și ca lui Pavel, Apostolilor, aicea Părintele (nostru Simeon) spăimântându-să povesteaște. Cuvântul 32.

Ce iaste minunea cea noao carea și acum să face?
Dumnezeu și acum oare voiaște să se arate păcătoșilor,
Cela ce dedemult s'au suit sus, și au șezut în Scaunul
Cel Părintesc în Ceriu, și iaste ascuns?
Că s'au ascuns dela ochii Dumnezeeștilor apostoli,
Și singur, după cum am auzit, Stefan, după aceastea,
Ceriurile deșchise le-au văzut, și atuncea au zis:
Văz pre Fiiul stând de-a dreapta Slavei
Părintelui, și îndată, ca cum ar fi grăit hulă,
S'au împroșcat cu pietri de la <722>învățătorii legii,
Și au murit dupre leagea firii, și trăiaște în veaci.
Însă el era Apostol, era și Sfințit,
Și plin tot de Duhul cel prea Sfânt,
Și începutul Propovedaniei, și mulțime a necredincioșilor,
Carii credea lui Hristos prin Apostoli,
Și lua darul, care era dar al Credinții.
Iar acum, ce oare voiaște lucrul acesta streinul,
Care întru mine să face? Și ce ar voì să fie
Înfricoșata înspăimântare a lucrului celui ce acum să săvârșaște?
Care iaste chipul iubirii de oameni care acum să arată?

1 În manuscris: „caprelele." (n.ed.)

Streină bogăție de bunătate, alt izvor de milă,
Care mult mai mult dar are decât ceale ce dedemult s'au făcut?
Că mulți s'au miluit, cu Dumnezeiasca iubire de oameni,
Însă și eu aducea al lor oarece, adecă Credința,
Ori și alte fapte bune, și lucrări priimite și lăudate.
Dar eu de toate aceastea pre sinemi lipsit
Cunoscându-mă, mă spăimântez, și a suferi nu pociŭ
Pre ceale făcute întru mine, cel curvariu din matcă,
De la Dumnezeu, cela ce au zidit cu cuvântul toată zidirea.
Pre care mă înfiorez și a le gândi – dar cum și cu cuvântul să le scriu?
Care cuvânt le va tâlcui, care limbă le va povesti,
Care buze le va grăi [pre cele] care întru mine să văd
Făcându-se, și săvârșindu-se preste toată zioa?
Că și întru însăș noaptea, și întru însuș întunearecul
Văz pre Hristos, Ceriurile cu înfricoșare deșchizindu-mi mie,
Și pre el însuș plecându-să și arătându-să mie,
Împreună cu Tatăl, și cu Duhul, cu Lumina cea întreit-Sfântă,
<722v>Unul fiind întru ceale trei, și întru unul ceale trei.
Carele și mai mult decât Soarele luminează sufletul mieu,
Și de tot îmi străluceaște mintea, carea era întunecată.
Că deaca l-ar fi văzut mintea mea, dintru început ar fi văzut,
Ci oarbă era, creadeți, și nu-l vedea,
Și pentru aceasta mai mult mă spăimântează minunea,
Când văz cum pre ochiul minții meale îl deșchide,
Și cum îm dă să-l văz, și cum văzut iaste de mine.
Că el lumină întru lumină să arată celor ce-l văd.
Și cei ce-l văd, întru lumină iarăș pre dânsul îl văd.
Că întru lumina Duhului îl văd cei ce-l văd.
Și cei ce întru aceasta văd, aceia văd pre Fiiul.
Și cela ce pre Fiiul s'au învrednicit să-l vază, pre Tatăl veade.
Și pre Tatăl cel ce îl veade, negreșit împreună cu Fiiul îl veade.
Care lucru și acum, după cum să zice, întru mine să săvârșaște,
Și pre ceale neînțelease nici cât de puțin mă învăț,
Și acum de departe văd frumseațele ceale nevăzute,
De neapropiiata lumină, de nesuferita Slavă
Înspăimântându-mă foarte, și de cutremur cuprins fiind,
Însă ca o picătură dintru-n adânc văz,
Și ca într'o picătură totul apelor să arată,
Ce fealiu iaste cu feliurimea, și în ce fealiu dupre chip,
Ca din marginea poalei pre toată țesătura,
Și din unghii, precum zic, hiiara leul să cunoaște,
Așa pre totul întru puțin sărutându-l îl văz
Pre dânsul, și aceluia, adecă lui Hristos și Dumnezeului mieu, mă închin.
Și aș fi avut înaintea mea o <723>mică mângâiare:
Că nu voiŭ fi ars de tot, și că nu voiŭ fi cheltuit de văpae,
Ca ceara de foc, precum au zis Prorocul,
Căci departe eram eu de focul cel neapropiiat,
Și căci stam în mijlocul întunearecului, și căci mă ascundeam întru acesta.

De unde, ca dintr'o mică gaură văzindu-l, mă uimiiam,
Întru acesta petrecând eu, și cu mintea îndeletnicindu-mă,
Și ca cum în Ceriu părându-mi-să că mă uitam,
Și tremurând, ca nu mai mult arătat fiind, să mă lingă.
Am aflat pre însuș acela pre carele de departe îl vedeam,
Pre carele și Stefan l-au văzut, ceriurile deșchizindu-se,
Și Pavel iarăș mai pre urmă văzindu-l, s'au orbit,
Tot ca niște foc întru adevăr în mijlocul inimii meale.
Deci spăr<i>indu-mă de minune, și tare suspinând,
M'am spăimântat, tot slăbănogindu-mă, tot nedomirindu-mă.
Și nesuferind Slava cea nesuferită, m'am întors,
Și în noaptea simțirilor celor de aicea am fugit,
Și acoperindu-mă cu gândurile, m'am ascuns întru aceastea,
Ca întru un mormânt întrând, și în loc de piiatră,
Pre trupul acesta preagreul deasupra puindu-l, m'am acoperit,
Și m'am ascuns, cu părearea, de cel ce pretutindenea iaste de față,
De cel ce dedemult m'au înviiat pre mine, mortul și îngropatul.
Că îngrozindu-mă, și neputând să văd slava lui,
Am voit să întru și să rămâiu în mormânt,
Decât să fiu de tot ars, și numaidecât să pier,
Acolò cu adevărat șăzind, mi să cade mie să plâng neîncetat,
Și a mă tângui mi să cuvine mie, curvariului, căci pre cel dorit,
<723v>L-am scăpat, și m'am făcut zăcând în mormânt,
Și trăind mort supt pământ, cu piiatră acoperit,
Viiață am aflat pre Dumnezeu însuș carele dă viiața,
Căruia să cuvine Slava și cinstea acum, și în veaci.

AL ACELUIAȘ

Mulțemire cătră Dumnezeu, pentru facerile de bine ceale dela dânsul făcute lui. Și cearere ca să se învealțe pentru ce aceia, carii s'au făcut desăvârșit întru fapta bună, să slobod ca să se ispitească de la draci. Și pentru cei ce să leapădă de lume învățătură zisă dela Dumnezeu.

Cuvântul 33.

Cunoști sărăciia mea, vezi sirimăníia,
Știi singurimea, privești slăbiciunea mea,
Și neputința mea, Dumnezeul mieu carele m'ai zidit,
Nu nu o cunoști, ci o privești, și pre toate le cunoști.
Vezi inimă smerită, vezi-o zdrobită,
Vezi-mă că la deznădăjduire mă apropiiu, Dumnezeul mieu,
Și dă-mi dintru înălțime darul tău, dă-mi Duhul tău cel Dumnezeesc.
Dă-mi pre Mângâitoriul, Mântuitoriule, trimite-l precum te-ai făgăduit,
Trimite-l și mie și acum, celui ce șez așteptându-l,
În foișor, Stăpâne, mai presus cu adevărat
De tot lucrul cel pământesc, afară de toată lumea,
Și pre tine te caut, și pre Duhul tău îl aștept.
Deci să nu întârziezi, milostive, să nu mă treci cu vederea, îndurate.

Să nu uiți pre cel ce te caută cu suflet însetat.

Nici să mă lipsești de viiața aceasta pre mine, cel nevreadnic.

Nici să te îngrețoșezi de mine, Dumnezeule, și să mă <724>pără//sești.

Pre măruntaele tale le puiu înainte, pre mila ta o întinz,[1]

Și pre iubirea ta de oameni solitoare ție o aduc.

Nu m'am ostenit, nu am lucrat lucrurile dreptății.

Niciodată n'am păzit măcar una din poruncile tale,

Ci cu nestâmpărare toată viiața mea o am chieltuit,

Însă tu nu m'ai trecut cu vedearea, ci căutându-mă, m'ai aflat.

Rătăcindu-mă, m'ai întors din calea rătăcirii,

Și pre preacuratele tale umere, cu lumina darului tău suindu-mă, Hristoase, m'ai purtat, milostive,

Și osteneală nu m'ai lăsat nicidecum să simțiu,

Și odihnindu-mă ca într'o căruță mie

Cu ușurătate mi-ai[2] dat să călătoresc căile ceale aspre,

Până m'ai așăzat iarăș în staulul oilor tale.

Până m'ai împreunat și m'ai rânduit cu robii tăi.

Propoveduesc mila ta, laud milostivirea,

Mulțemind mă minunez de bogățiia bunătății tale.

Și după ce m'am chiemat înapoi de tine, precum s'au zis, Dumnezeul mieu,

Și acum, de vreame că sânt, precum mi să pare, cu totul robit

Și ținut de dorirea ta, și legat cu dragostea ta,

Mă uimesc, mă spăimântez, și a cunoaște nu pociŭ:

Cum oare să atinge necaz de sufletul mieu cel ticălos?

Cum scârba întră înlăuntru? Cum pre mine tot mă turbură?

Cum de dulceața ta mă lipseaște, Dumnezeul mieu?

Și de bucuriia ta mă răzlițeaște necazul celor pământești?

Pentru ce pre mine, cela ce atâta am greșit, și am păcătuit,

Sau de ce, pre cela ce te-au întărâtat pre tine la multă vreame, Hristoase al mieu,

Îl părăsești, bunule, și îl lași ca mai mult să mă <724v>scârbesc

Decât mai nainte, când sufletul mieu era pătimaș?

Spune-mi, și învață-mă acum adâncul judecăților tale!

Spune-mi, și să nu te îngrețoșezi de mine, carele cu nevrednicie îț grăesc,

Cela ce dedemult împreună te-ai ospătat cu păcătoșii și cu curvele,

Și împreună ai cinat, Stăpâne, cu curvarii și cu vameșii!

Cătră aceastea Stăpânul mi-au răspuns și mi-au zis:

Eu din lume pre tine ca pre un prunc purtându-te,

În brațele meale te purtam – cu adevărat știi ceaia ce o zic;

Eu și te înfășam pre tine tot, cu toate mădulările,

Și cu lapte te hrăniiam mai mult decât cu mâncare și băutură.

Că negrăite sânt ceale pentru mine, și cu totul netâlcuite.

Și la pedagog (adecă povățuitoriu de copii) te-am dat – știi pre carele îl zic;

Și ca unui prunc mic, ce creșteai în fieștecare ceas,

Țe-au slujit ție bine, te-au crescut dupre vrednicie.

Holteiu acum te făcuseș, și deaciia și tânăr.

1 În manuscris: „întinzi." (n.ed.)

2 În manuscris: мїа. (n.ed.)

Și nu nu știi că însumi de-a pururea cu tine eram,
Și împreună creșteam întru tine, și te acoperiiam pre tine,
Până ce toate vârstele bine le-ai trecut.
Deci acum nu holteiu și tânăr, ci bărbat mai ales cu adevărat
Făcându-te, și desăvârșit, cătră bătrâneațe acum povârnindu-te,
Cum voești ca un prunc acum în brațe să te porți?
Cum ceri să te înfeși, și să te porți iarăș?
Și cum cu lapte ceri să te hrănești, și supt pedagog
Să fii tu – nu te rușinezi a zice aceastea, spune-mi?
Bărbat fiind tu, altora slujaște, și îi hrăneaște,
Și pre toate ceale cătră <725>crea/șterea lor găteaște-le și meșteșugeaște-le.
Stăi și pune-te împrotiva vrăjmașilor, și rănindu-te, răneaște-i.
Știi pre carii dușmani îț zic ție, împrotiva dracilor vei tăbărî,
Apucându-i și biruindu-i, bate-i fără de crutare, căzind, iarăș scoală-te.
Cu săgețile ceale slobozite și trimise, iarăș să nu-i cruț<i> a-i săgeta
Pre cei ce săgetează,[1] și asupra ta aceastea să meșteșugesc,
Ci când cu deznădăjduirea te rănesc pre tine aceia,
Cu nădeajdea carea dela tine să trimite rănească-se.
Și când cu urgiia pre tine te pumnesc, și când cu mâniia te brâncesc,
De blândeața ta pălmuiască-se feațele lor,
Și afară scoață-se, departe dela casa ta izgonească-se.
Că au doară, precum am zis, prunc sau copil ești?
Că au doară neputință de suflet și acum iaste întru tine?
Au doară slabă iaste și acum mintea ta cătră împrotiviri?
Știi și să fugi de dușmani, și iarăș și să-i biruești pre dânșii.
Că și bătând războiu, mă ai pre mine ajutătoriu și părtinitoriu,
Și fugind, acoperemânt întemeiat și tare m'ai căștigat pre mine.
Și ce din ceale de pre pământ te scârbeaște, care dintru aceastea, spune-mi?
Aurul, sau argintul, sau pietri de ceale scumpe?
Și cine-i mai strălucit decât mine, sau cine-i carele străluceaște mai mult?
Sau care piiatră iaste ca eu, cu totul neprețuită?
Dar a țarinilor lipsa, sau a grâului trebuința,
Sau a vinului scădearea cu totul te turbură?
Și care alt raiu iaste în ce fealiu sânt eu?
Sau pământul celor de jos <725v>și curgătoare, iaste ca pământul blânzilor?
Și care pâine-i gata, sau care vin în lume,
În ce fealiu iaste darul mieu, în ce fealiu Duhul cel Dumnezeesc,
În ce fealiu pâinea vieții, pre carea eu o dau –
Trupul și sângele mieu – celor ce cu curată inimă
Și cu credință neîndoită, cu frică și cu cutremur
Mă mănâncă, și mă beau gânditoriu și simțitoriu?
Care desfătare, care bucurie, care Slavă, spune-mi,
Iaste mai mare pre pământ, ca pre mine singur să mă vezi,
Pre mine singur ca întru o gâcitură, și ca întru o oglindă să mă privești,
Pre strălucirea singură a slavei meale să o vezi,
Și printr'însa să te învеț' aceastea, și mai mult decât aceastea?

1 În manuscris: „săcetează." (n.ed.)

Și cu deamăruntul, că eu-s Dumnezeul ziditoriul tuturor
Să știi, și să înțelegi că s'au împăcat cu mine
Omul cel ce ședea în groapa cea prea de jos;
Și fără de mijlocire vorbeaște ca un priiaten cătră priiatenul său,
Pre rânduiala și starea năimitului, și frica robiei covârșindu-o,
Fără de osteneală slujindu-mi mie, și cu dragoste poslușindu-mi,
Prin ascultarea poruncilor meale sineșindu-să mie.
Nu zic ale celor ce pe plată îm slujesc mie,
Nici iarăș ale celor ce ca niște robi să apropie la mine,
Ci zic faptele priiatenilor, și ale cunoscuților, și ale fiilor miei:
Care și sânt aceastea, scrie în scurt!
A te socoti decât toți cei din lume mai prost,
Nu numai decât cei împreună-pustnici, și decât oamenii mireani,
Ci și decât păgânii pre sineț <726>cu adevărat mai rău.
A socoti cădeare din viiața cea vecinică
O mică călcare a unii porunci preamici.
Pre pruncii cei mici ca pre niște bărbați desăvârșit
Și a-i vedea, și a te închina lor ca unor preaslăviți.
Și celor orbi, așijderea cinstea cea întocma a le da,
Fiindcă de sus văz eu faptele tuturor oamenilor.
Și pre aceastea pentru mine a le face, care și iarăș scrie-le:
A nu avea asupra cuiva nicidecum întru inima ta,
Până la o goală mișcare, sau până la un mic prepus.
A te ruga din suflet, cu dureare de inimă și
Din milostivire, pentru toți cei ce-ț greșesc ție.
Așijderea și pentru cei ce unele ca aceastea îndrăznesc împrotiva mea,
Cu lacrămi cerându-le întoarcerea lor.
Împreună și a binecuvânta pre cei ce te blastămă pre tine,
Și a lăuda pre cei ce, pentru pizma, de-a pururea te ocărăsc,
Și pre cei ce te supără, ca pre niște făcători de bine a-i avea.
Iar pre cei ce nu să pleacă, nici te ascultă pre tine,
Ca pre unii ce cu totul să leapădă de mine, Stăpânul lor,
Să te tânguești, și să plângi necurmat, pre carii să nu încetezi sfătuindu-i.
Că cela ce vă priimeaște pre voi, pre mine am zis că mă priimeaște.
Încă și cela ce vă ascultă pre voi, negreșit pre mine mă ascultă.
Iar cela ce nu cu cutremur cuvintele meale și dojenirile
Le priimeaște, și nu le împlineaște pre iale până la moarte,
Nu să va împărtăși de slava mea cea veacinică,
Nici să va rândui, nici să va așăza împreună cu mine, cel răstignit,
Carele am ascultat și m'am supus Părintelui mieu până la moarte,
Nu să va așăza de-a dreapta, nici <726v>împreună moștenitoriu
Cu cei ce s'au răstignit pre eiși nu să va face unul ca acesta.
Deci să nu încetezi sfătuindu-i. Deci să nu încetezi plângând.
Deci să nu încetezi cerând mântuirea lor,
Că deaca te vor asculta, și deaca să vor întoarce,
Îi vei avea pre dânșii ca pre niște frați, vei dobândi mădulările tale,
Și-i vei aduce pre dânșii adevărați ascultători,
Ca și eu să-i priimesc prin tine, și să-i proslăvesc,

Și Părintelui mieu împreună cu tine ca niște daruri să-i aduc.
Iar deaca nu să vor lepăda de voile sale,
Deaca nu vor defăima pre sufletele lor, precum am zis,
Deaca nu să vor face morți voilor sale,
Și deaca întru voia ta nu vor trăi în viiață,
Și prin a ta, voia mea împlinindu-o și făcându-o,
Tu nu-ț vei piiarde plata ta, nu te vei lipsi de aceasta,
Ci îndoită pentru cea proastă, eu pre aceasta-ț voiŭ da-o.
Că și neascultat fiind, nu te-ai depărtat de a grăi,
Ci mai vârtos și te-au urât, ci mai vârtos și s'au întors despre tine,
Și de urâciune vreadnic socotit ai fost de dânșii, precum și pre mine m'au urât
Oarecând, și acum încă printr'însele,[1] și prin ceale aseamenea acestora.
Prin niște lucruri ca aceastea voesc să-mi slujască mie,
Prin unele ca aceastea, și prin ceale aseamenea acestora sârguiaște-te
A bineplăcea mie, că de aceastea foarte mă veselesc.
Să nu cinstești mai mult nelucrarea, nici să alegi mai mult nicidecum
Pentru folosul sufletului altceva din ceale din lume.
Că ce să va folosi cela ce dobândeaște lumea,
Sau cela ce pedepseaște pre cei ce sânt într'însa, sau îi învață,
<727>Sau și cela ce mântuiaște pre toți, deaca și el nu să va mântui?
Dar carele iaste, sau cum pre alții mântuindu-i, nu va mântui
Pre sufletul său, ticălosul, ci îl va piiarde?
Cela ce dezleagă și strică porunca mea, a Stăpânului tuturor,
Și ca cum o calcă, și printr'însa iase afară,
Și defaimă și calcă legile meale, și sare preste porunci,
Și din Staulul poruncilor, și din gardul acestora afară
Făcându-să, deaca va mântui lumea, și pre cei din lume,
Strein de mine, și de oile meale departe va fi.
Și mai ales căci pre gardul staulului l-au stricat,
Și oilor meale eșire nu prin singură ușa au făcut,
Și intrarea cea nedreaptă au dat hiiarălor,
Unul ca acesta să va osândi cu negrăită osândă pentru toate oile,
Și în doao să va tăia, și focului, și tartarului să va da,
Și a viermilor celor neadormiț mâncare va fi ticălosul.
Că aceasta au zis Tatăl prin Fiiul, și Duhul
Au grăit, carele iaste gura Stăpânului.
Îngerii auzind au binecuvântat și au zis:
Dreaptă iaste judecata ta, fără de prepus îi hotărârea,
Că cu neîmpătimire ai judecat o, Dumnezeule preamilostive.
Că cum, cela ce pre a sa voe nu și-o au lăsat,
Și a celui ce poartă fața ta, ca pre a ta, a Stăpânului,
Nu o va cinsti, și nu o va păzi fără de vătămare,
Precum însuț tu ai păzit a Părintelui tău, milostivnice,
Împreună moștenitoriu al tău și părtaș să va arăta?
Și mai ales, tocmeală făcând pentru aceasta, ca până la moarte
Să nu facă voia sa niciodată întru nimic,
Nici să se lipească de sânge, nici pre trup să-l protimisească,
Care iaste rudenie, și legătură firească,

1 În manuscris: прін прін трѫнселе. (n.ed.)

<727v>Dragoste carea leagă pre cei de pre pământ cu acealea de care s'au lepădat,
Și carea îi întoarce pre toți pre dânșii înapoi.
Mucenicii au strigat: Dreaptă cu adevărat iaste judecata ta.
Că precum cei ce la mărturisire s'au dat pre sineș cu oserdie,
Apoi venind rudeniile și muerile și copiii,
Aceastea cu plângere zicând: Nu miluești pre fiii tăi?
Nu-ț iaste milă, nemilostivule, de văduviia fămeii tale?
Și de sărăciia lor cu milostivire nu te înduplеci,
Nici perirea lor nu o gândești, și nu o miluești,
Ce îi lași sirimani, streini, săraci, și pre mine văduvă,
Pre fămeaia ta, și pre sineți te protimisești să te mântuești numai?
Și cum nu ca un ucigașiu mai vârtos te vei osândi,
Că ne-ai părăsit pre noi pre toți întru pierzare,
Și cauți numai pre sufletul tău să-l mântuești?
Nu-i datoriu nicidecum măcar la puțină vreame să asculte glasul lor.
Nicidecum către bocetele lor să-ș pleace auzul,
Nici cu daruri din legături și din temniță să fugă,
Sau prin lepădarea de tine, Hristoase, de aceastea să se sloboază,
Ci ca cum acum ar fi murit, să îngăduiască în munci,
Să rabde în temnițe, și în foame și în seate,
Neaducându-și aminte de lucrurile sale sau de bani.
Nici afară de temniță pre a sa minte
Nelăsindu-o, de ar fi cu putință, măcar la puțină vreame să iasă,
Ci întru dânsa văzindu-te numai pre tine, Stăpânul tuturor,
Și întru privirea cea către tine îndeletnicindu-ș cugetele,
Până la moarte să rabde întru singură dragostea ta,
Și nu i să cade nicidecum nici la cei ce să abat să caute,
<728>Nici la cei ce să leapădă de tine, și iarăș să întorc
La borâtura cea dintâiu. La faptele ceale din nainte,
La grijirile celor de pre pământ, și ale muerii, și ale fiilor,
Nici cu pricinuire, ori în ce fealiu ar fi, întru acealea să se încurce,
Că nu încă mai stăpâneaște el preste sufletul său.
Pentru aceaia mulți, temnițile de tine deșchizindu-li-se,
Și legăturile de pre trupul lor deodată căzind,
Nu voia nicidecum robii tăi afară să iasă,
Nici să fugă, ci rămânea ca cum ar fi legați.
Deci așa, Mântuitoriule, și cei ce sânt acum în lume,
Și de lume să leapădă, împreună și de toate rudeniile,
De iubiți și de priiateni, și de toate lucrurile ceale din lume,
Și mai nainte de toate aceastea, de voile lor,
Nicidecum nu mai au stăpânire preste sineș,
Ci de și s'ar opri de igumeni și stareți,
Ei însă sânt datori tocmeala să o păzească ție, Stăpânului.
Că nu au zis oamenilor, ci lui Dumnezeu să o păzească
Ascultarea, și slujirea igumenilor, și tuturor
Fraților celor ce cu dânșii în mănăstire împreună să nevoesc și pustnicesc.
Deci în mănăstire ca într'un ostrov ce iaste în mijlocul mării

Datori sânt să lăcuiască. Și să socotească cum că s'au făcut
Lor toată lumea cu totul neumblată,
Fiindcă mare prăpastie iaste întărită împrejurul
Toatei mănăstirii lor, cât nici cei din lume
Să treacă către mănăstire, nici cei din ostrov
Să treacă către cei din lume, și cu împătimire să caute către cei de acolò,
Nici în inimă, nici în minte pomenirea acestora să se întoarcă,
Ci precum morții către cei morți, <728v>așa sânt datori să se afle,
Fără de simțire către dânșii aflându-se cu simțirea,
Și să se facă cu adevărat ca niște miei de voe junghiiați.
Către aceastea graiurile ceale prea Sfinte ale mucenicilor
Care-s pline de dor și de dragostea cea către Stăpânul,
Auzind Heruvimii, l-au lăudat, și cu frică,
Slavă ție, au zis, împărate, slavă ție, preamilostive,
Carele ai aräta mucenici pre pământ fără de tirani,
Numai cu singură dorirea cea către tine, mărturisindu-te în fieștecare ceas.
Așa, au zis iarăș Tatăl prin Fiiul și Duhul:
Răbdând ei, și murind voilor sale
În fieștecare ceas, aceștea și priiateni adevărați, aceștea și împreună moștenitori,
Aceștea și Mucenici cu singură voirea sânt,
Fără de strujiri, fără de spânzurări, fără de grătaruri, și fără de căldări,
Și fără de focul ce arde, și fără de sabiile ceale ce tae.
Către aceastea, toate împreună rânduialele ceale mai presus de lume
Au hălăluít: Dreaptă-i judecata ta, preamilostive,
Scrie-să, și pecetluiască-să acum, și în veaci.

AL ACELUIAȘ

Ce iaste cea după chip, și cum dupre cuviință să înțeleage că omul iaste Icoană a lui Dumnezeu. Și cum că cela ce pre dușmani ca pre niște făcători de bine îi iubeaște, următoriu iaste al lui Dumnezeu. Și al Duhului Sfânt de aicea părtașiŭ făcându-să, dupre punere, și dupre dar să face Dumnezeu, și de singur aceia numai să cunoaște, carii de Sfântul Duh să lucrează.

Cuvântul 34.

Slavă, laudă, cântare, har fie celui ce pre zidire dintru neființă
Întru ființă cu singur Cuvântul, <729>și cu voia sa,
Toată o au adus, Dumnezeului tuturor celui întru Treimea
Ipostasurilor, și întru o ființă închinat!
Că un Dumnezeu iaste Sfânta Treime, ființă mai presus de ființă,
Una în trei feațe, și în trei Ipostasuri
Nerăzlițite, și netăiate. O fire, o slavă,
O puteare iaste, și o voire așijderea.
Aceasta singură iaste ziditoare a tuturor. Aceasta din tină pre mine tot
Formăluindu-mă, și suflet dându-mi, m'au pus pre pământ,
Și mi-au dat să văd lumina, și să privesc întru lumina aceasta
Pre lumea această simțită – Soarele zic, și luna,
Stealele și Ceriul, pământul și marea, și toate
Ceale ce să află în mijlocul acestora. Mi-au dat și minte și cuvânt.
Însă tu ia aminte la cuvânt. Deci dupre chipul Cuvântului
S'au dat noao cuvântul. Că cuvântători sântem dela Cuvântul

Cel fără de început și nezidit, cel neajuns, și Dumnezeul mieu.

Cu adevărat dupre chipul lui Dumnezeu iaste sufletul a tot omului,

Icoană cuvântătoare a Cuvântului. Cum? Spune-mi și învață-mă!

Auzi pre însuș Cuvântul. Dumnezeu Cuvântul cel din Dumnezeu

Și iaste împreună vecuitoriu cu Tatăl și cu Duhul.

Deci așa și sufletul mieu dupre chipul acestuia iaste.

Că minte având, și cuvânt, le poartă pre aceastea dupre ființă.

Netăiate, neamestecate, și deoființă așijderea.

Una-s ceale trei dupre unire, dar trei dupre despărțire,

Totdeauna și să unesc, și sânt despărțite.

Pre una dintru aceastea deaca vei surpa, negreșit pre toate împreună le-ai surpat,

Că suflet fără de minte, fără <729v>de cuvântare, poate va fi al dobitoacelor.

Iar fără de suflet nu iaste cu putință minte sau cuvânt să se ipostăsuiască.

Deci așa din Icoană înțeleage pre întâiul chip:

Fără de Duhul nu va fi Tatăl, nici Cuvântul acestuia.

Însă Duh iaste Tatăl, și Fiiul acestuia iaste Duh,

Deși cu trupul s'au îmbrăcat, și Dumnezeu iaste Duhul iarăș.

Că unul sânt dupre fire, și dupre ființă, câteștrei,

Precum mintea, sufletul și cuvântul. Ci Tatăl adecă pre Cuvântul

L-au născut negrăit, precum mintea din Sufletul mieu,

Iar mai vârtos în sufletul mieu, așa din Tatăl Duhul.

Iar mai vârtos întru Tatăl și rămâne, și iase negrăit,

Și precum iarăș mintea mea totdeauna naște cuvântul,

Și-l scoate, și-l trimite, și cunoscut îl face tuturor,

Dar nu să răzlițeaște de aceasta, ci și naște cuvântul,

Și înlăuntru pre dânsul îl ține, așa înțăleage și pre Tatăl,

Că au născut pre Cuvântul, că îl naște de-a pururea.

Dar nu să despărțeaște nicidecum de Fiiul Tatăl acestuia,

Ci întru Fiiul să veade, și Fiiul întru acesta rămâne.

Pre acesta cu dinadinsul, cu adevărat Icoană, deși întunecată iaste,

O au arătat Cuvântul. Pre carea niciodată nu vei vedea-o,

Dar nici vei înțeleage-o, de nu mai nainte te vei curăți,

De nu mai nainte vei spăla tina Icoanei tale,

De nu, îngropată fiind în patimi, o vei scoate,

Și de nu o vei spăla desăvârșit, și de nu o vei dezbrăca așijderea de dânsele,

Și de nu o vei albi ca zăpada. Dar și după ce pre toate aceastea le vei face,

Și bine pre sineți te vei curăți, și Icoană întreagă și desăvârșit te vei face,

Pre întâiul chip nu-l vei vedea, nici îl vei înțeleage,

<730>Deaca nu să va descoperi ție prin Duhul Sfânt,

Că Duhul toate te învață, fiindcă întru Lumină negrăită străluceaște.

Gânditoriu pre toate ceale gândite ție ți le va arăta,

Cât poți și să vezi, cât iaste cu putință omului,

Dupre măsura curățirii tale ceii sufletești,

Și precum lui Dumnezeu te vei asemăna, prin urmare cu dinadinsită a lucrărilor

A întregii-înțelepciuni, și a bărbăției, încă și a iubirii de oameni,

Și prin răbdarea ispitelor, și prin dragostea cea către dușmani.
Că aceasta iaste iubire de oameni, ca vrăjmașilor să le faci bine,
Și să-i iubești pre dânșii ca pre niște priiateni, ca pre niște făcători de bine.
Și să te rogi pentru toți cei ce te supără pre tine.
Și întocma către toți, și cei buni, și cei răi, să aibi
Dragoste în inimă așăzată, și pentru toți să-ț pui
Sufletul tău în fieștecarea zi, pentru mântuirea lor zic,
Și pentru ca pre vreunul să-l mântuești, sau și pre toți, de ar fi cu putință.
Aceastea următoriu al Stăpânului te vor lucra pre tine, fiiule,
Și Icoană adevărată a Ziditoriului te vor arăta pre tine,
Și următoriu întru toate al Dumnezeeștii săvârșiri.
Și atuncea Ziditoriul – ia aminte la ceaia ce voiŭ să o grăesc –
Pre Dumnezeescul Duh îl va trimite, adecă pre cel din Dumnezeu, îț zic ție,
Și te va însufla, și va lăcui, și dupre ființă întru tine să va sălășlui,
Și te va lumina, și te va străluci, și te va lămuri tot,
Și pre cel stricăcios îl va face nestricăcios, și va lămuri iarăș
Casa cea învechită. Iar casă a sufletului tău îț zic.
<730v>Și cu acesta te vei face nestricăcios și cu trupul tot cu totul,
Și Dumnezeu pre tine dupre dar, aseamenea cu întâiul chip te va lucra.
O, minune! O, taină tuturor
Celor pătimași necunoscută! Necunoscută celor iubitori de dezmirdări.
Necunoscută iubitorilor de slavă. Necunoscută mândrilor.
Necunoscută cu adevărat mânioșilor. Necunoscută și pomenitorilor de rău.
Necunoscută iubitorilor de trup, necunoscută iubitorilor de argint.
Necunoscută și celor pizmătareți. Necunoscută tuturor ocărâtorilor.
Necunoscută fățarnicilor, necunoscută și celor lacomi cu pântecele.
Necunoscută celor mâncători pre ascuns, și bețivilor și curvarilor.
Necunoscută grăitorilor de deșărtăciuni. Necunoscută grăitorilor de cuvinte urâte,
Necunoscută trândavilor, necunoscută și lenevoșilor,
Necunoscută și celor ce nu să grijesc de pocăință în fieștecare ceas și zi.
Necunoscută celor ce nu plâng necurmat totdeauna,
Necunoscută celor nesupuși, necunoscută celor împrotivă-grăitori.
Necunoscută celor ce nu cer cu fierbințeala inimii,
Și cu sârguință fierbinte să ia pre Dumnezeiescul Duh.
Necunoscută celor ce nu cred că să dă și acum
Celor ce doresc și caută să ia pre Dumnezeiescul Duh.
Că necredința oprează și gonează pre Dumnezeiescul Duh.
Că necrezind cineva, nu ceare, și necerând, nici ia,
Și neluând, mort iaste. Și pentru cel mort, cine nu va plânge?
Că i să pare că iaste viu, mort fiind, și cei morți <731>niciodată
Nicidecum nu pot nici să vază, nici să plângă. Ci cei vii,
Pre aceștea văzindu-i, plâng. Că minune văd streină,
Pre cei vii omorâți fiind, încă și umblând;

Pre cei orbi, și li să pare că văd, carii încă și surzi sânt cu adevărat,
Și socotesc că aud bine, că viiază, și văd,
Și aud ca niște dobitoace, și ca niște neînțelegători înțeleg,
Întru simțire cu nesimțire, întru viiață omorâtă.
Că să poate a trăi nefiind viu cineva, să poate nevăzind să vază,
Și auzind să nu auză. Cum, spune-mi? Voiŭ zice degrab.
Câți trăesc dupre trup, câți caută ceale de aicea,
Și numai cu singure urechile ceale trupești ascultă Dumnezeeștile cuvinte,
Aceștea dupre Duh toți-s surzi, orbi și morți.
Că nici dela Dumnezeu s'au născut nicidecum, ca să și viiaze,
Dar nici pre Duhul l-au luat, nici cu ochii au căutat,
Nici au văzut lumina cea Dumnezeiască. Și acest lucru nefăcându-să,
Au rămas cu totul surzi. Și unii ca aceștea, spune-mi,
Cum Creștini să vor chiema? Auzi pre Dumnezeescul Pavel,
Carele aceastea ție cu înțelepciune ți le arată, iar mai vârtos pre Hristos, cel ce grăiia printr'însul.
Omul cel dintâi din pământ, pământesc s'au zidit cu adevărat.
Iar al doilea, din Ceriuri s'au pogorât.
Ia aminte la ceale ce să zic.
Deci în ce fealiu iaste cel dintâiu
Pământesc, așa și toți cei ce dintru acesta să nasc.
Și în ce fealiu iaste Hristos, cerescul Stăpân,
Cerești-s și toți cei ce întru dânsul au crezut
Și carii de sus s'au născut, și s'au botezat așijderea,
<731v>Cu Duhul Sfânt. Dumnezeesc iaste carele i-au născut, fiindcă Dumnezeu iaste cu adevărat.
Și unii ca aceștea carii s'au născut dela Dumnezeu, Dumnezei sânt dupre dar,
Și fii ai celui preaînalt toți, dupre cum zice Dumnezeiasca gură.
Ai auzit cuvintele lui Dumnezeu? Ai auzit cum de ceialalți
Pre cei credincioși îi despărțeaște? Ce fealiu de semn și de cunoaștere
Au dat robilor săi, ca să nu să rătăcească cu cuvintele
Dáscalilor celor streini? Din pământu-i, zice, cel dintâiu,
Că pământesc s'au zidit, iar omul cel al doilea,
Stăpânul tuturor, din Ceriuri s'au pogorât.
Cel dintâiu, moarte tuturor oamenilor au pricinuit
Și stricăciune, prin călcarea de poruncă. Iar cel al doilea lumii
Au dăruit, încă și acum tuturor credincioșilor dăruiaște,
Lumină, viiață și nestricăciune. Auzit-ai ceale ce-ț zice
Tăinuitoriul celor Cerești? Auzit-ai pre Hristos grăind
Printr'însul, și pre oameni învățind în ce fealiu-s
Cei ce au crezut lui și credința din lucruri
O arată? Deci să nu te îndoești deaciia,
Deaca Creștin ești, în ce fealiu iaste Hristos,
Ceresc, unul ca acesta și el datoriu iaste să fie.
Iar nefiind într'acest fealiu, cum Creștin să va chiema?
Că, deaca în ce fealiu iaste Stăpânul cel Ceresc,
Zice că sânt unii ca aceștea, și cei ce au crezut lui,
Negreșit că Cerești – apoi cât cugetă ceale lumești,
Câți dupre trup trăesc, nu sânt dela cel ce de sus

S'au pogorât, Cuvântul lui Dumnezeu: ci negreșit din omul cel de țărână,
Carele din pământ s'au zidit. Așa cugetă, așa ține,
Așa creade și caută, ca să te <732>faci și tu unul ca acesta,
Adecă Ceresc, precum au zis acela ce au venit din Ceriu,
Și viiață lumii au dat, acesta iaste și pâinea
Carea de acolò să pogoară. Pre carea cei ce o mănâncă, nicidecum
Moarte niciodată nu vor vedea. Că Cerești fiind
De-a pururea vor fi cu adevărat de stricăciune dezbrăcați.
Și pre moarte lepădându-o, și întru nestricăciune îmbrăcându-se,
Și de viiață lipiți, că nemuritori și nestricăcioși
Să fac, și pentru aceasta Cerești să numesc.
Că cine din veac s'au făcut unul ca acesta?
Din fiii lui Adam zic ție, mai nainte de a să pogorî din Ceriu
Stăpânul tuturor celor cerești, și al celor pământești?
Acesta au luat trupul nostru și ne-au dat noao
Pre Duhul cel Dumnezeesc, precum de multe ori am zis, și acesta pre toate
Ca un Dumnezeu ni le dă noao. Care toate?
Care de multe ori am zis voaoă, ci și acum le voiŭ povesti.
Să face ca o colimvíthră Dumnezeiască și preastrălucită
Carea cu adevărat coprinde pre aceia pre carii i-ar afla vreadnici
În lăuntru. Și cum să-ț spuiŭ? Cum îț voiu tâlcui pre aceastea iarăș,
Care să fac dupre vrednicie? Dă-mi cuvânt, cela ce suflet
Mi-ai dăruit, Dumnezeul mieu, Dumnezeu fiind Dumnezeescul Duh,
Și pre carii i-ar apuca înlăuntrul său, de adoao oară îi zideaște pre aceștea cu totul,
Îi întinereaște pre aceștea, și-i înnoiaște cu preaslăvire.
Cum, și în care chip, nu să împărtășaște nicidecum
El din întinăciunea acelora, precum nici focul nu să împărtășaște
De negreața fierului, ci îi dă cu împărtășire aceluia
<732v>Toate ceale ce-s întru dânsul. Așa și Dumnezeescul Duh
Nestricăcios fiind, dăruiaște nestricăciune, și nemuritoriu fiind,
Îi dă nemurire. Și Lumină neapusă fiind,
Lumină săvârșaște pre toți întru carii să va sălășlui.
Și viiață fiind, tuturor lor viiață le dă,
Că cela ce iaste cu Hristos și de o fire, și de o ființă așijderea,
Și de o slavă și împreună unit cu dânsul fiind,
Cu însuș Hristos asămănațĭ cu totul îi lucrează.
Că nu zavistuiaște Stăpânul, întocma cu sineș să se arate
Muritorii, dupre Dumnezeescul dar, nici dezvredniceaște să se facă
Robii asemenea lui, ci să veseleaște și să bucură
Văzindu-ne pre noi, din oameni, unii ca aceștea făcându-ne
Dupre dar, precum e acela dupre fire, și precum iaste el cu ființa.
Că făcătoriu de bine fiind, voiaște și noi unii ca aceștea
Să fim, în ce fealiu și acela. Că deaca nu vom fi într'acest fealiu,
Apoi aseamenea întru adevăr, cum vom fi cu acela
Uniți precum au zis? Și cum întru dânsul vom petreace?

Nefiind unii ca aceștea? Și cum el întru noi va rămânea,

Neasemănați fiind cu acesta? Deci aceasta arătat știindu-o,

Sârguiți-vă să luați pre Duhul, cel din Dumnezeu, și Dumnezeesc,

Ca să vă faceți unii ca aceștea, în ce fealiu au arătat cuvântul,

Cerești și Dumnezeești, în ce fealiu au zis Stăpânul,

Ca și ai Împărăției ceii Cerești să vă faceți

Moștenitori în veaci. Iar deaca unii ca aceștea nu veți fi,

Sau nu vă veți face aicea Cerești, precum am zis,

Cum în Ceriuri cu adevărat socotiți că veți lăcui <733>împreună cu acesta?

Și cum și întru Împărăție, împreună cu cei Cerești,

Că veți întra, și cum că veți împărăți, și împreună veț fi cu Împăratul

Tuturor, și Stăpânul? Deci alergați cu sirguință toți,

Ca să ne învrednicim înlăuntru Împărăției Ceriurilor

Să ne facem și să întrăm, și cu Hristos împreună să împărățim,

Stăpânul tuturor. Căruia și să cuvine toată Slava,

Împreună cu Tatăl, și cu Duhul, în veacii veacilor, amin.

AL ACELUIAȘ

Rugăciune cătră Dumnezeu pentru ceale ce s’au făcut lui, și rugătoriu împreună și mulțemitoriu. Cuvântul 35.

Doamne, dă-mi priceapere, Doamne dămi cunoștință.

Doamne învață-mă și pre mine să fac poruncile tale,

Măcar de și am păcătuit ca un om, mai presus de tot omul, precum știi.

Dar tu, cu a ta milostivire, Dumnezeul mieu,

M’ai miluit pre mine, săracul și siriman în lume,

Și ai făcut, Stăpâne, aceaia ce singur tu o cunoști.

De tată, și de frați, și rudenii, și de priiateni,

De pământul nașterii, din casa cea Născătoare a mea,

Ca dintr’un Eghípet[1] întunecat, ca din niște funduri ale iadului,

Că așa mi-ai dat mie, prostului robului tău,

Pentru aceia să gândesc, și să zic întru priceapere,

Depărtându-mă, milostive și priimindu-mă,

Și cu mâna ta cea înfricoșată țiindu-mă m’ai adus,

La acela care bine ai voit să fie Părintele mieu,

Și la picioarele și în brațele lui m’ai aruncat.

Și acela m’au dus Tatălui tău, Hristoase al mieu,

<733v>Și ție prin Duhul. O, Treime, Dumnezeul mieu,

Carele plângeam ca curvariul și cădeam la tine, Cuvinte,

Precum însuț știi, că tu m’ai învățat,

Și tu ai priimit să mă chiemi pre mine fiiu al tău.

O, gură nevreadnică, și buze întinate!

O, cuvânt de limbă săracă, și carea nu ajunge să te laude pre tine!

Și să-ț mulțemească, și să grăiască facerile tale de bine,

Pre care cu mine, sirimanul și streinul, le-ai făcut,

Carele sânt strein pre pământ. Că cei ce-s ai tăi, streini [sânt] de lume,

Și ceale ale tale, și pre ceale alor tăi ochi trupești nu le văd.

1 În manuscris: **єгїпєпєт** (n.ed.)

Limbă nu poate să le grăiască, nici lumea să le încapă.
Deci pentru aceasta, Stăpâne, ne urăște pre noi lumea,
Ne gonește, ne ocărăște, ne pizmuiaște, să îndrăceaște, ne ucide,
Și pre toate le lucrează asupra noastră, celor ce cădem întru aceastea.
Iar noi, precum tu bine ai voit, smeriții robii tăi,
Întru neputință sântem tari, întru sărăcie sântem bogați,
În tot necazul ne bucurăm, fiindcă sântem afară de lume.
Noi, o, Stăpâne, sântem cu tine, iar pre trup îl are lumea.
Deci să amăgeaște oarba de ea, pre tină numai țiindu-o,
Carea nici pre dânsa nu o va dobândi, că o va da, precum ai făgăduit,
În vreamea trâmbiții ceii mai de pre urmă, Duhovnicească, și pre aceasta,
Și atuncea singură pre realele sale le va căștiga,
Împreună cu cei de un cuget cu dânsa, și cu cei orbi iubitori de lume.

AL ACELUIAȘ

Cuvântare de Dumnezeu pentru unimea cea întru toate a Dumnezeirii ceii în trei <734>Ipostat/nice. Și pentru acealea prin care smerindu-să zice pentru sineș Sfântul, și înfruntează trufiia celor ce li să pare că sânt ceva.

Cuvântul 36.

Cum acealea pre care oarecând le-ai pierdut, întru mine iarăș viiază?
Și de întunearec, și de necaz mă umplu, Dumnezeul mieu?
Patimi de mânie, și de iuțime, din care să fac întru mine
Aburi, negură înlăuntru în capul mieu,
Și orbire ochilor minții meale îmi fac,
Că mă silesc ca să mă acopere, și să mă ponevoșască
Cu negura – vai mie! – și mă lipsesc
De lumina ta, pre carea cu toți o poftesc, ci puțini o caută.
Dar și cei ce s'au învrednicit a să împărtăși de ceale negrăite,
Și materiialnic să guste cu negrăită[1] simțire
Din tainele ceale înfricoșate, și de toți negrăite,
Și să cunoască pre slava cea întru ceale văzute nevăzută,
Și taina cea streină carea în lume s'au lucrat,
Foarte prea puțini sânt – bine știu cu adevărat –
Carii au venit întru luminată vedearea acestora,
Dela cela ce iaste întru început mai nainte de toți veacii
Din Tatăl împreună cu Duhul, Fiiul lui Dumnezeu și Cuvântul,
Lumina cea întreită întru unul, și una întru ceale trei;
Că câte treale o lumină-s, Tatăl, Fiiul și Duhul,
Netăiată fiind întru ceale trei feațe fără de amestecare,
Însă unite și iale dupre firea cea Dumnezeiască,
Început, slavă, puteare, [și] o voe așijderea.
Că ceale trei ca într'o față să văd de mine,
Frumoși doi ochi, carii de Lumină-s plini;
Fără de față ochii cum vor vedea, spune-mi?
Și față fără de ochi, negreșit <734v>nu să cuvine a să numi,
Că să lipseaște de cea mai multă parte, sau mai bine să zic, de totul.

1 În manuscris: „negrăite." (n.ed.)

Că Soarele, de se va lipsi de buna-cuviință a luminii,
Piiare întâiu el, apoi și toată zidirea
Carea cu soartă au luat dela dânsul să se strălucească și să se vază.
Așa iaste Dumnezeu celor gândite, de unul deaca să va lipsi,
Ori de Fiiul, ori de Duhul, Tată nu va mai fi,
Dar nici viu va mai fi, deaca va lepăda pre Duhul
Dela carele tuturor să dă și viiața, și ființa.
Deci cinstească toată firea cea cu adevărat cuvântătoare,
Câtă-i supt Soare, și câtă-i mai presus de acesta,
Pre firea ceaia ce în trei Ipostasuri cu totul e netâlcuită.
Că al lui Dumnezeu nici numele, nici firea, nici chipul,
Nici forma, nici ipostasul cineva din oameni nu l-au cunoscut,
Ca să-l spue, și să-l scrie, și pre alții să-i împărtășască,
Ci precum când Soarele străluceaște și în nori să apune,
Și el adecă nu să veade, nicidecum cu lumină să arată,
Ci întunecată celor de pre pământ îș arată lumina sa,
Așa înțeleage-mi mie pre Dumnezeu, că dela noi iaste ascuns,
Și cum că întunearec mare și adânc pre noi pre toți ne ține.
Însă lucrul cel mai minunat înțeleage-mi mie negreșit aicea,
Că lumina lui Dumnezeu nu să strânge, ca a soarelui,
Ci și străluceaște pretutindenea, și luminează pre toate.
Și eu în mijlocul totului sânt coprins de întunearec,
Și de lumina ceaia ce m'au făcut pre mine mă lipsesc.
Deci cine pre mine nu mă va plânge? Și cine nu mă va jăli?
Și cine nu va suspina pentru mine și nu va lăcrăma?
Că Dumnezeu întru toate și pretutindenea iaste,
Și el tot iaste Lumină, întru carele nu iaste nicidecum
<735>Nici umbrire de schimbare, nici venire de față a nopții,
Nici împiedecare de întunearec cu totul nu să face,
Ci să tinde preste totul acesta, și cu neapropiiare străluceaște,
Și celor vreadnici apropiiat și prins să veade,
Puțină adecă, precum am zis, pre lângă toată raza,
Dar multă cu adevărat cătră aceia carii șădea întru întunearec,
Că s'au învrednicit o mică strălucire să vază.
Iar eu, ticălosul, cinstesc mai mult întunearecul,
Și mă grijesc de ceale dintru dânsul, și mă lipesc de negură,
Și să face mai groasă smeritului mieu suflet,
Dintru carea să hrănesc patimile, și întru mine să înviiază,
Și bălauri să fac mie, și târâtoare, și șerpi,
Carii turbură de-a pururea mădulările sufletului mieu.
Că slava cea deșartă și neadevărată mă mușcă pre mine,
Și dinții ș'au înfipt în inima mea,
Dintru care, după ce m'am neputințat și m'am vărsat cu totul,
Au venit câinii cei sălbateci, au venit mulțime de hiiară,
Și aflându-mă zăcând, de tot m'au mistuit;
Că desfătarea și lauda, măduha și nevrile

Sufletului mieu le-au tras și le-au zmult, și pre tărie și pre sârguință
Le-au jefuit dela mine. Vaiŭ mie, cum pre toate le voiŭ scrie?
Și pre trufie, și pre lenevire asupra mea ca pre niște tălhari le-au pus,
Și pre dezmirdare, și pre grijă cum să plac oamenilor,
Întru ceale împrotivnice trăgându-mă, m'au împărțit:
Aceaia adecă pre întreaga-înțelepciune și pre trezvirea mea,
<735v>Iar aceaia pre lucrurile ceale bune și faptele ceale Dumnezeești,
Despre dânsele arătându-le, mort m'au arătat,
Trufie lucrul cel preaslăvit și minunat și mare
Lăsind întru mine, întinatul și de tot mânjitul.
Că cum, spune-mi, nu-i lucru minunat, cum nu plin de jale?
Că atâtea patimi căzind preste mine de năprasnă,
Și de toată fapta bună gol, și mort arătându-mă,
M'am amăgit iarăș pre sinem, nimic din ceale făcute
Necunoscând, și mă socotesc că-s mai mare decât toți,
Și nepătimașĭ, și Sfânt, și înțelept de Dumnezeu cuvântătoriu,
Drept și cinstit dela toți oamenii;
Încă și lăudat ca un vreadnic de laude,
Chiemând pre toți, mi să pare că cinste adun.
Că adunându-să ei, eu mai mult mă umflu,
Și adeaseori caut împrejur, nu cumva au rămas cineva
Carele nu au venit, și nu m'au văzut pre mine,
Și deaca undeva s'ar afla cineva că m'au trecut cu vedearea,
Îi țiu minte răul, și-l ocărăsc, și-l batjocoresc pre el,
Ca auzind și el, și nesuferind prihănirile meale,
Să vie să mă heretisească, să se arate priiaten al mieu,
Și ca cum și acela are trebuință de rugăciunea mea și de dragoste,
Și zic tuturor celoralalți: Vine și cutarele
Și rugăciunile priimeaște, și cuvintele le aude,
Și învățătura mea, vaiŭ mie, de tâmpire și grosime.
Deci cum nu văz goliciunea ticăloșiei meale?
Și cum nu simțiŭ ranele, și nu mă scârbesc, și nu plâng,
Și vindecare nu caut, chiemat fiind la bolniță?
Și cum pre doftori nu-i rog, arătându-le bubele meale,
Și dezgolindu-le lor și patimile meale ceale ascunse,
<736>Ca brice, și plasturi, și fiiară arzătoare să pue,
Și să sufer cu răbdare pentru vindecarea mea,
Ci încă mai vârtos adaog rane în fieștecarea zi?
Ci, o, Dumnezeul mieu, miluiaște-mă pre mine, rătăcitul,
Și frica ta răsădeaște-o întru inima mea,
Ca să fug de lume dupre poruncile[1] tale,
Și să am urâciune cătră dânsa, și să mă strâng cu înțelepciune.
Și să nu mă lași, Hristoase, să mă rătăcesc în mijlocul aceștiia,
Că pre tine numai te iubesc, deși încă nu te-am iubit,
Și poruncile tale singur nădăjduesc să le păzesc,
Deși tot sânt întru patimi, și încă nu te-am cunoscut pre tine.
Ci cine din cei ce te-au cunoscut pre tine are trebuință de slava lumii?

1 În manuscris: „puruncile." (n.ed.)

Sau cine din cei ce te iubesc pre tine va căuta ceva mai mult decât aceasta?

Sau pre toți să-i chiiame, sau pre oarecarii să-i lingușască?

Sau priiaten al tuturor oamenilor să va sârgui să fie?

Pre aceastea nimenea din robii cei adevărați ai tăi nu le-au făcut,

Și pentru aceasta mă necăjesc și mă scârbesc, Dumnezeul mieu,

Căci de aceastea mă văz pre sinemi robit,

Și nu pociŭ să mă plec nici să mă smeresc,

Nici voesc să caut pre singură slava ta,

Prin carea să arată că sânt eu credincios, și robul tău,

Și prin carea pociŭ decât toate mai înalt să fiu.

Mai ales întru prostime aflându-mă, și sărăcie, și osteneli,

Nu numai decât bărbații cei putearnici, ci și decât împărații.

Deci pleacă-te cătră mila smeritului mieu suflet,

Dumnezeule, făcătoriul tuturor, cela ce mi-ai dat pre bine a fi,

Dă-mi mie și cunoștință adevărată, ca de singure <736v>bunătă/țile tale

Ceale vecinice cu priceapere să mă țiu totdeauna,

Și pre slava ta din suflet să o iubesc și să o caut,

De ceale omenești și pământești nicidecum grijindu-mă,

Ca cu tine să mă unesc și acum și după moarte,

Și să mă învrednicesc, Hristoase, împreună cu tine a împărăți,

Cela ce pentru mine ai răbdat moartea

Cea necinstită, și ai împlinit toată Iconomiia,

Și atuncea decât toți oamenii voiu fi mai slăvit.

Facă-se, Doamne, acum, și în veaci, amin.

AL ACELUIAȘ

Învățătură cu cuvântare de Dumnezeu, pentru lucrurile Sfintei dragosti, adecă ale însăș Luminii Sfântului Duh.

Cuvântul 37.

Cine va putea, Stăpâne, pentru tine să povestească?

Cei ce nu te cunosc greșesc, nimic nicidecum știind,

Iar cei ce au cunoscut Dumnezeirea ta, cu credință

Și cu frică multă sânt ținuți, și să spăimântează cu cutremur,

Și nu au ce să zică, că mai presus de minte ești.

Toate-s neînțelease, toate-s neajunse,

Lucrurile, și slava ta, și cunoștința ta.

Că cum că ești Dumnezeu cunoaștem, și lumina ta o vedem,

Dar în ce fealiu și în ce chip iaste, noi toți nu știm.

Însă nădeajdea o avem, și Credința o ținem,

Și dragostea o am văzut, pre carea o ai dăruit noaoă,

Cea nemărginită, cea negrăită, cea nicăiri neîncăpută,

Carea iaste lumină, lumină neapropiiată, lumină carea lucrează pre toate.

Aceasta și mână a ta să zice, și ochiŭ să chiiamă,

Și gură preasfântă, și puteare, și slavă,

Și față să cunoaște frumoasă <737>mai presus de toate,

Aceasta-i Soare neapus celor înalț întru ceale Dumnezeești.

Aceasta-i Stea de-a pururea strălucitoare celor ce nu prea o încap,

Aceasta scârbei să împrotiveaște, aceasta pre zavistie o goneaște,

Și pre răvna cea satanicească cu totul o piiarde.
Aceasta topeaște întru început, și supțiiază, și curățeaște,
Goneaște gândurile și pornirile le domoleaște.
Aceasta ascunzindu-să pedepseaște a să smeri,
Și nu lasă a să răvărsa, nici a să răspândi nicidecum.
Aceasta iarăș arătându-să, depărtează de lume,
Și uitare de toate ceale scârbicioase ale vieții pricinuiaște.
Aceasta și hrăneaște de multe ori și seatea o vindecă,
Și puteare dăruiaște celor ce bine să ostenesc.
Aceasta stinge mâniia și întristarea inimii,
Și nu o lasă să se iuțească sau să se turbure nicidecum.
Aceasta fugind să goneaște de cei ce s'au rănit de ea,
Și cu dragoste multă din inimă să caută,
Iar întorcându-să și arătându-să și strălucind cu iubire de oameni
Celor ce o gonesc, face a să abate și a să strânge,
Și cea mult căutată pentru frică a să depărta,
Ca de unii ce nu-s vreadnici de binele cel mai presus de toată zidirea.
O, dar netâlcuit și neînțeles!
Că ce și nu lucrează? Și ce și nu iaste?
Acesta-i veselie și bucurie, blândeațe și pace,
Milă nemăsurată, adânc de milostivire,
*Nevăzută, neprivită,[1] încăpută cu neîncăpeare,
Neatinsă, nepipăită, ținută în mintea mea.
Pre aceasta avându-o nu o văz, și văzindu-o *nu să duce,[2]
Degrab mă pornesc să o prinz, și toată zboară.
Mă nedomiresc, și mă arz, și mă <737v>învăț să cer,
Și să caut cu plângeri întru multă smerenie,
Și să nu socotesc că-s cu putință ceale mai presus de fire,
Și al tăriei meale, și al sârguinței omenești,
Ci al milostivirii lui Dumnezeu și al milii ceii nemărginite.
Aceasta în puțină vreame să arată și să strânge,
Și câte una câte una din patimile inimii scoate.
Că nu poate omul să biruiască patimile,
Deaca nu va veni împreună întru ajutoriu aceasta, nici iarăș deodată pre toate le goneaște.
Că nu încape să priimească îndată pre Duhul tot
Omul cel sufletesc, și nepătimaș să se facă,
Ci când pre toate ceale dupre puteare va lucra -
Goliciune, neîmpătimire, depărtare de ai săi,
Tăiare a voii și lepădare de lume,
Răbdare a ispitelor, și rugăciune, și plâns,
Prostime, smerenie, cu câtă tărie are –
Atuncea puțină ca o supțire strălucire și preamică,
De năprasnă pre minte încungiurându-o, întru uimire o răpeaște,
Părăsindu-l degrab ca să nu moară;
Ca cu grăbniciia cea multă nici să înțeleagă,
Nici pre frumseațe să o pomenească să nu lase pre cela ce o au văzut,
Ca să nu mănânce sugătoriul hrana bărbaților celor desăvârșiți,
Și îndată să se rumpă, sau să se vatăme, sau să borască.
Deci de atuncea îl povățuiaște, îl întăreaște, îl învață,
Arătându-să raza, și fugând, când trebuință de aceasta avem.

1 În textul originar: ἀόρατον βλεπόμενον, „nevăzut privită." (n.ed.)

2 Probabil greșală de copiere. În textul grecesc: ἀφιὲν, „că se duce." (n.ed.)

Nu când noi voim, că acest lucru al celor desăvârșit e,
Ci când vom cădea întru nedomirire, și cu totul vom slăbi,
Vine spre ajutoriu, răsare de departe,
Și mă face să o simț pre aceasta întru inima mea,
Mă spariu, mă strâng împrejur, <738>pre aceasta vrând să o țiu,
Și toate-s noapte, și deșarte-s ticăloasele meale mâini,
Pre toate le uit, șez și plâng,
Nenădăjduind altădată pre aceasta așa să o mai văz.
Iar după ce voiŭ plânge mult, și voiŭ vrea să încetez,
Atuncea, viind pe taină, mă apucă de creaștetul mieu,
Și mă vărs cu lacrămile, neștiind cine iaste,
Și-m străluceaște mintea mea cu lumină dulce foarte.
Și când o cunosc carea iaste, ea zboară degrab,
Lăsind întru mine focul Dumnezeescului eiĭ dor,
Care nu mă lasă a râde, sau cătră oameni a căuta,
Nici dor al vreunui lucru din ceale văzute înlăuntru să priimesc.
Câte puțin să aprinde, cu răbdarea să suflă,
Și văpae mare să face, carea de ceriuri să apucă.
Pre aceasta o stinge odihna, grijirea de ai săi,
Purtare de grijă de ceale lumești, că întru început iaste.
Să chiiamă înapoi tăcearea și urârea a toată slava,
Prin a te tăvăli pre pământ și prin a fi călcat ca niște gunoiu,
Că de aceastea să veseleaște și voiaște împreună să fie.
Și mă învață smereniia carea pre toate le poate.
Deci când pre aceasta o voiŭ căștiga, și smerit mă voiŭ face,
Atuncea aceaia iaste cu mine nedespărțită.
Vorbeaște cu mine, mă luminează, mă veade, pre carea și eu o văz.
Întru inima mea să află, și în Ceriu iaste,
Îmi tâlcuiaște mie Scripturile, și-m adaogă cunoștință,
Taini mă învață, care nu pociŭ să le grăesc,
Îmi arată mie cum aceasta din lume m'au răpit,
Și-m porunceaște pre toți să-i miluesc, cei din lume.
Deci păreții mă coprind, și cu trupul ținut sânt,
Și afară de aceastea cu adevărat <738v>sânt – să nu nu crezi!
Ciocăniturì nu simț, și glasuri nu auz,[1]
Nici mă tem de moarte, și o am trecut și pre aceasta.
Pre necaz nu-l știu ce iaste, măcar de toți mă scârbesc.
Dulcețile amărăciune-m sânt, fug toate patimile,
Și Lumină văz totdeauna, noaptea și zioa,
Zioa noapte să arată mie, și noaptea zi îmi iaste,
Și a dormi nu voesc, că pagubă îmi este acesta.
Și când toate realele mă vor încungiura pre mine,
Și cu părearea m'ar trage în jos și m'ar birui,
Atuncea de năprasnă afară de toate mă aflu cu dânsa,
De ceale bucurătoare și de ceale scârbitoare, și de dulcețile lumii.
Mă îndulcesc de bucuriia cea negrăită și Dumnezeiască.

1 În manuscris: „auzi." (n.ed.)

Întru frumseața aceștiia mă desfătez, adeaseori o sărut pre aceasta,
O pup și mă închin eiĭ foarte mulțemind
Celor ce mi-au pricinuit să văz pre aceaia pre carea o doriiam,
Și de lumina cea negrăită să mă împărtășesc, și lumină să mă fac,
Și cuminecat al darurilor eiĭ de aicea să fiu,
Și să căștig pre dăruitoriul tuturor bunătăților,
Și să mă fac nelipsit de darurile sufletești.
Cine cătră bunătățile aceastea m'au povățuit și m'au tras?
Cine din adâncul amăgirii lumești m'au scos?
Cine m'au răzlițit de tată, și de frați, și de iubiți?
Și de neménii, și de dulceți, și de bucuriia lumii?
Cine mi-au arătat calea pocăinții, și a plânsului?
De unde am aflat zioa carea nu are sfârșit?
Înger era, nu om, om dar însă iaste,
De carele lumea să batjocorează și bălaurul să calcă,
Și tremură dracii de venirea <739>de față a acestuia.
Cum îț voiŭ povesti ție, frate, minunile care am văzut
În Eghipet, și seamnele care de dânsul s'au făcut?
Una deoca<m>dată aceasta voiŭ spune ție, că nu pociŭ pre toate,
Că s'au pogorât și m'au aflat pre mine, robul și nemernicul,
Și au zis: Vino, fătul mieu, să te duc cătră Dumnezeu.
Și eu am zis cătră dânsul, din multă necredință:
Și ce semn îmi vei arăta ca să mă adeverezi
Că tu poți să mă izbăvești din Eghípet,
Și să mă răpești din mâinile lui Faraò celui viclean?
Nu cumva deaca voiŭ urma ție mai mult mă voiŭ primejdui?
Foc – mi-au zis – mare aprinde, să întru în mijlocul lui,
Și deaca nu voiŭ rămânea nears, să nu-mi urmezi.
Cuvântul lui m'au spăimântat; lucrul cel poruncit l-am făcut,
Și văpaia s'au aprins, și el în mijloc au stătut
Neatins, nevătămat, și pre mine mă chiema.
Mi-i frică, am zis, Stăpâne, că păcătos sânt.
Au eșit, au venit la mine, și m'au sărutat:
Ce ți-i frică, mi-ai zis, ce te temi și tremuri?
Mare-i minunea și înfricoșată; mai mari decât aceasta vei vedea.
M'ai spăimântat, i-am zis, Doamne, și a mă apropiia de tine nu îndrăznesc,
Nici decât focul mai îndrăzneț nu voiŭ să mă arăt.
Că te văz pre tine că ești om mai presus de om,
Și nu îndrăznesc nici să caut la tine, de carele focul s'au cucernicit.
Mai aproape de el m'au adus, și m'au îmbrățișat,
Și iarăș m'au sărutat cu sărutare sfântă,
Și el tot înmirosea mireazmă de nemurire.
<739v>Am crezut, am iubit să urmez acestuia,
Și rob al acestuia singur am dorit să mă fac.
Faraò mă ținea, cumpliții dătători de lucruri
De tină și de pae mă silea să port grijă.
Singur nu puteam să fug, că nici aveam arme.
Moisì grăiia lui Dumnezeu să facă lucrul cel de folos.
Hristos bate Eghípetul cu rane înzecit îndoite,
Și Faraò nu s'au plecat, nici m'au slobozit.
Și deci mijlocească Părintele, și Dumnezeu îl ascultă,
Și au zis robului său să mă apuce de mână,

Și s'au făgăduit împreună cu noi deodată să călătorească,

De Faraò izbăvindu-mă, și de realele Eghípetului,

Și cutezare au băgat întru inima mea,

Și îndrăzneală mi-au dăruit, să nu-mi fie frică de Faraò.

Deci așa au și făcut argatul lui Dumnezeu,

M'au apucat de mână, și înaintea mea au mers,

Și așa am început a săvârși călătoriia.

Doamne, dă-mi priceapere, pentru solirile Părintelui mieu,

Și cuvânt să povestesc minunile mâinii tale,

Care le-ai lucrat pentru mine, nestâmpăratul și curvariul,

Prin mâna robului tău scoțindu-mă din Eghípet.

Au cunoscut ducerea împăratul Eghípetului,

Că pre unul l-au defăimat, și el n'au eșit,

Ci pre robii săi i-au trimis, pre carii priiateni îi avea,

Și au alergat în urmă, au ajuns în munții Eghípetului.

Toți s'au întors deșărți, toți zdrobiți,

Sabiile lor s'au frânt, au deșertat săgețile;

Mâinile ceale ce asupra noastră lucra s'au slăbănogit,

Și noi încă am rămas, nimic <740o>nedreptățiți.

Stâlpul cel de foc s'au aprins, era de față și norul,

Și singuri am trecut în țară streină,

În mijlocul tâlharilor, în mijlocul multor neamuri și împărați.

S'au înștiințat și împăratul norodului lui de biruință,

S'au îndrăcit, și mare necinste au socotit

Ca de un om să se batjocorească și să se biruiască.

Au înhămat carăle lui, și pre norodul său l-au luat,

Și au gonit în urmă el, fălindu-să foarte,

Au venit, și pre mine singur m'au aflat zăcând de osteneală.

Însă priveghiia și Moisì, și cu Dumnezeu voroviia.

Au poruncit să mi să leage mâinile, împreună și picioarele,

Și cu părearea mă ținea, și a mă lega să ispitea,

Iar eu zăcând râdeam, și cu rugăciunea mă întrarmam,

Și cu semnul Crucii pre toți îi goneam.

Și neîndrăznind să se atingă, sau aproape de mine să vie,

Departe oareunde stând, li să părea că mă înfricoșază,

Foc în mâini țiind, mă îngroziia că mă vor arde.

Și tare striga, și ciocănituri săvârșiia,

Și ca să nu să fălească, că mare ceva au făcut,

M'au văzut pre mine făcut Lumină, cu solirile Părintelui mieu,

Și îndată s'au dus împreună rușinați toți.

Au eșit dela Dumnezeu Moisì, m'au aflat îndrăzneț,

Bucurat și încutremurat din facerea de minuni.

M'au întrebat ce iaste ceaia ce s'au întâmplat. Toată pricina o am vestit lui,

Și cum că Faraò, împăratul Eghípetului,

Venisă acum cu norod nenumărat,

Și a mă lega n'au putut. Și voià să mă arză,

Și toți carii cu dânsul au <740ov>ve/nit, văpae s'au făcut,

Și asupra mea din gura lor foc sloboziia,

Și cum că deaca m'au văzut pre mine Lumină făcut cu rugile tale,

Întunearec toți s'au făcut, și singur eu sânt acum.

Caută, mi-au răspuns mie Moisì, și să nu te bizuești,

Nici pre ceale arătate să le vezi, de ceale ascunse mai vârtos teame-te.

Vino să fugim – așa Dumnezeu porunceaște.
Și va bate războiŭ Hristos pentru noi cu Eghipteanii.
Să meargem, am zis, Doamne, nu mă voiŭ despărți de tine,
Nu voiŭ călca porunca ta, ci pre toate le voiŭ păzi, amin.

AL ACELUIAȘ

Învățătură cu cuvântare de Dumnezeu, întru carea și pentru Preoție, și pentru vedearea cea nepătimașă. Cuvântul 38.

Cum voiŭ povesti, Stăpâne, lucrurile ceale minunate și streine?
Cum cu cuvântul voiŭ povesti adâncurile judecăților tale,
Acealea care în fieștecarea zi le săvârșești întru noi, robii tăi?
Cum treci cu vedearea nenumărate mulțimi ale greșalelor meale,
Și nu socotești, Stăpâne, faptele răotăților meale,
Ci mă miluești, și mă hrănești, și mă luminezi, și mă acoperi,
Ca cum aș împlini toate poruncile tale, Mântuitoriul mieu?
Și nu numai mă miluești, ci și mai mult decât aceasta,
Mă învrednicești să stau înaintea slavei tale,
Și a puterii, și a măririi, și a marei-cuviințe,
Și vorbești cu mine, și grăești cuvinte de nemurire [mie],
Cel neputincios, și smerit, și de a trăi nevreadnic.
Cum strălucești pre sufletul <741>mieu cel cu totul întunecat,
Și lumină îl săvârșești, curată și Dumnezeiască?
Cum purtătoare de strălucire săvârșești ticăitele meale mâini,
Pre care păcătuind le-am întinat cu întinăciunile păcatului?
Cum schimbi mâinile meale cu strălucirea Dumnezeirii tale,
Din necurate, sfinte pre aceastea prefăcându-le?
Și pre limba mea cea întinată, Hristoase, cum o curățești,
Și al mâncării trupului tău părtașiu mă lucrezi?
Cum și [tu] a mă vedea mă învrednicești, și de mine a te vedea,
Și cu mâinile meale, cela ce ții pre toate, a te ținea,
Cela ce tuturor rânduialelor celor Cerești ești nevăzut,
Și lui Moisì, celui întâi între Proroci neapropiiat?
Că nu s'au învrednicit a vedea fața ta,
Nici altcineva dintre oameni, ca să nu moară.
Deci pre tine, cel neînțeles și neajuns, pre tine numai, cel netâlcuit,
Pre tine, cel neîncăput nicăiri, și neapropiiat tuturor,
Cum și a te ținea, și a te iubi, și a te vedea, și a te mânca,
Și întru inima mea a te avea, Hristoase, mă învrednicesc,
Și rămâiu nears, bucurându-mă împreună și tremurând,
Și laud iubirea [ta] de oameni, Hristoase, cea multă?
Dar cei orbi și trupești, carii nu te cunosc,
Nesimțitori făcându-să, iar mai vârtos pre a sa neputință,
Și întunecare, și de toate bunătățile, Mântuitoriul mieu,
Lipsirea arătându-o, cum îndrăznesc a zice:
Dar ce trebuință are omul să aibă și Preoție,
Deaca una dintru aceastea trei nu dobândeaște,

Ori hrana trupului, ori venit de aur,
<741v>Ori scaun din ceale înalte de Episcopie bogată?
O, întunearec, o, orbire! O, nebunie mai de pre urmă!
O, ce ticăloșie multă! O, eșire mare din minte!
O, nume pământești și deșarte, și de lucruri lipsite!
O, îndrăzneală! O, cugetare a Iudei vânzătoriului!
Că precum de acela înfricoșatele taine ale cinii ceii Stăpânești
Și ale preacuratului trup întru nimic s'au socotit,
Ci mai bun lucru au socotit arginții cei puțini,
Așa și aceștea pre ceale stricăcioase mai mult decât ceale nestricăcioase și Dumnezeești
Cinstindu-le, îș aleg spânzurare sufletească.
Spuneți-mi, o, deșărților, deaca știți aceasta,
Cine pre Hristos după ce l-au căștigat, de altceva mai are trebuință
Din bunătățile veacului cestui de acum?
Cine pre darul Duhului avându-l întru inima sa,
Nu are pre Troița cea cinstită întru dânsul lăcuind,
Carea îl luminează și Dumnezeu îl săvârșaște?
Și cine, Dumnezeu făcându-să după darul Troiții,
Și de slava cea de sus și întâiu învrednicindu-să,
Altceva mai mult oare ar fi socotit mai slăvit,
Decât a liturghisi și a vedea pre firea cea preaînaltă,
Cea atotlucrătoare, cea netâlcuită, cea neapropiiată tuturor?
Sau ar fi poftit altceva mai strălucit în viiață,
Întru aceasta, socotеaște, cea de puțină vreame,
Sau întru ceaialaltă, gândeaște, carea nu are sfârșit?
Deaca ai fi știut adâncul cel ascuns al tainelor,
Nu m'ai fi silit să grăesc <742>acea/stea, sau să le scriu.
Că mă înfricoșez cucernicindu-mă, și însemnând ceale Dumnezeești,
Și cu slove întunecat zugrăvind tuturor ceale negrăite.
De ai fi văzut pre Hristos, de ai fi luat pre Duhul,
Și te-ai fi adus Tatălui prin acești doi,
Ai fi putut cunoaște acelea care grăesc, și acealea care-ț tâlcuesc,
Și cum că-i mare și înfricoșată și mai presus de toată
Și slava și strălucirea, începătoriia, și stăpânirea,
Bogățiia și putearea, și decât toată împărățiia,
Liturghisirea cea cu curată știință a inimii,
Curatei și Sfintei și neîntinatei Troițe.
Că să nu-mi spui mie nepăcătuirea trupului,
Și faptele și mărturiile acelora al cărora adâncul nu-l înțelegi,
Ci acealea care au zis Dumnezeu prin apostoli,
Și ale lui Vasilie înțeleptului celui cu limba de foc,
Și ale Părintelui Hrisostomului proastele mărturii,
Și ale lui Grigorie, celui ce bine au bogoslovit pre aceastea;
Auzi-le și încredințează-te, ce fealiu să cuvine să fie
Cel ce liturghisеaște lui Dumnezeu, făcătoriului tuturor,
Și din vrednicie și din fapta bună a ta
Poți să te minunezi de mărimea vredniciei.

Să nu vă rătăciți, fraților, să nu îndrăzniți nicidecum
Să vă atingeți sau să vă apropiiați de firea cea neapropiiată.
Că cela ce nu să va lepăda de lume și de ceale din lume,
Și de sufletul său și de trup nu să va lepăda,
Și tot mort cu toate simțirile nu să va face,
Nimic din ceale dulci ale lumii văzind cu împătimire,
Nepoftind nicidecum niciunul din lucrurile lumii,
<742v>Nici îndulcindu-să de niscarivà cuvinte ale oamenilor,
Cela ce surd, și mut, și orb nu să face
Și lucrurilor, și năravurilor, și faptelor, și cuvintelor lumii,
Și nu veade adecă câte ochiul poate dupre fire să vază,
Și nimic înlăuntru nu lasă să între în inimă,
Și chipuri ale acestora, și feațe nu o lasă pre aceasta să închipuiască și să zugrăvească,
Și nu aude câte priimeaște auzul omenesc,
Și nu rămâne ca o piiatră neînsuflețită și nesimțită,
Și nu pomeneaște viers, nu puteare de glasuri,
Nu poate jertva cea tainică și fără de sânge
Să jărtvească curat lui Dumnezeu celui curat cu firea.
Căci când va simți să facă pre aceastea întru adevăr,
S'au depărtat de toată lumea și de ceale din lume,
Și va cunoaște, și va creade mie și acelor care iarăș voiŭ să le scriu.
Aerul cel întunecos, pre carele David zid îl numeaște,
Și marea, pre carea Părinții mare a vieții o au numit,
O au scovârșit, o au trecut, au întrat în liman,
Întru carele tot cela ce au ajuns, pre toată bunătatea o află.
Că acolò-i raiul, acolò lemnul vieții,
Acolò pâinea cea dulce, acolò băutura cea Dumnezeiască,
Acolò bogăția cea nedeșărtată a darurilor,
Acolò rugul arde, carele nu să mistuiaște,
Și ale picioarelor să dezleagă îndată curealele încălțemintelor.
Acolò marea să rumpe și să desface, și trec singur,
Și văz pre dușmani în ape cufundându-se,
Acolò privesc lemnul întru inima mea
Băgându-să, și toate ceale amară să prifac.
Acolò piiatra carea izvoraște miiare o am dobândit,
<743>Și sufletul mieu de necaz de atuncea nu s'au mai împărtășit.
Acolò am aflat pre Hristos, dăruitoriul acestora,
Și i-am urmat lui din tot sufletul mieu.
Acolò manna o am mâncat, și pâinea Îngerilor,
Și nimic din ceale pământești n'am mai poftit.
Acolò toiagul lui Aaron, cel uscat, carele au înfrunzit,
Și l-am văzut, și m'am minunat de facerile de minuni ale lui Dumnezeu.
Acolò pre sufletul mieu cel sterp l-am văzut rodind,
Și cum lemnul cel uscat face rod frumos,
Acolò pre inima mea cea întinată și curvare,
O am văzut curată, și neîntinată, și fecioară,
Și auzind ea: Bucură-te cea cu dar dăruită,
Că cu tine-i Dumnezeu, și întru tine în veaci.
Acolò am auzit: Spală-te în scăldătoare de lacrămi,
Și am crezut, și am făcut, și numaidecât am văzut.

Acolò m'am îngropat în mormânt, adecă în smereniia cea desăvârșit,
Și au venit Hristos pentru mila cea nemăsurată,
Și piiatra cea grea a răotăților meale de acolò o au rădicat,
Și mi-au zis: Vino, eși ca din mormânt din lume.
Acolò am văzut cum au pătimit cu nepătimire Dumnezeul mieu,
Și cum mort s'au făcut, nemuritoriu fiind,
Și cum au înviiat din mormânt nedezlegând peceții le.
Acolò am văzut viiața ceaia ce va să fie și nestricăciunea
Pre carea Hristos o dăruiaște celor ce-l caută pre dânsul,
Și împărățiia Ceriurilor carea-i înlăuntrul mieu acolò o am aflat,
Carea e Tatăl, Fiiul, și Duhul, dumnezeire nedespărțită în trei feațe,
Pre carii cei ce nu o au cinstit mai mult decât toată lumea,
<743v>Și nu au socotit slavă și cinste și bogăție
Numai pre închinarea, slujirea și starea înainte-i,
Nevreadnici sânt și de preacurata vedearea-i,
Și de desfătarea, și de bucuriia, și de toate bunătățile
De care nu să vor împărtăși neavând pocăință,
Deaca nu toate, precum am zis, să vor învăța și să vor face,
Și deaca nu pre toate le vor lucra cu sârguință, care au zis Dumnezeul mieu,
Și atuncea de-abiia cineva cu multă frică și evlavie,
Deaca Dumnezeu ar fi poruncit să se atingă de ceale neajunse.
Că nici e cu putință tuturor să slujască unora ca acestora,
Ci de și pre tot darul Duhului de-l va priimi,
Și curat din pântecele maică-sa iaste de păcat,
Deaca nu cu porunca lui Dumnezeu și cu aleagerea lui,
Deplin adeverind pre sufletul lui cu strălucire Dumnezeiască,
Și înfocându-l pre dânsul cu dorul Dumnezeeștii dragostii,
Mi să pare că nu iaste cu cale și slobod să lucreaze ceale Sfinte,
Și de tainele ceale neapropiiate și înfricoșate să se atingă.
Cărora să cuvine slava și cinstea și închinăciunea toată,
Acum și de-a pururea, și totdeauna întru toți veacii, amin.

AL ACELUIAȘ

Mulțemire, și mărturisire cu cuvântare de Dumnezeu, și pentru dăruirea și împărtășirea Sfântului Duh. Cuvântul 39.

Arătatu-te-ai pentru mine pre pământ din Fecioară,
Tu cela ce mai nainte de veaci ești nevăzut,
<744>Și trup te-ai făcut, și om te-ai arătat,
Cela ce cu lumină neapropiiată ești înfășurat,
Și scris împrejur de toți ai fost socotit,
Și cu totul de toți fiind nedespărțit,
Tu, pre carele nu poate tot cuvântul să te tâlcuiască,
Iar mintea ceaia ce să sileaște să coprinde cu dorirea,
Și a le ținea nu poate, strângându-să de frică,
Și iarăș caută arzindu-să la ceale din läuntru,
Și nălucindu-să puțin cu strălucirea ta,
Cu cutremur să trimite, și cu bucurie să bucură.
Că a te suferi nu poate firea oamenilor

Tot pre tine luminat să te vază, Hristosul mieu,
Deși pre tine tot creadem că te luoăm,
Prin Duhul pre carele îl dai, Dumnezeul mieu,
Și prin preacuratele sângiuri și trupul tău,
Cu care cuminecându-ne, mărturisim că te ținem,
Și te mâncăm nedespărțit, Dumnezeul mieu,
Și neamestecat, că nu te împărtășăști
De stricăciune și de întinăciune, ci pre mine mă împărtășești
De nestricăcioasa ta curățenie, Cuvinte,
Și îmi speli întinăciunea răotăților meale,
Și îmi gonești negura fărădelegilor meale,
Și a inimii meale îmi curățești rușinea,
Și grosimea răotății o supțiezi,
Și mă luminezi pre mine, cel mai nainte întunecat,
Și frumos pre mine dupre amândoao mă lucrezi,
Cu raza nemuririi de jur împrejur mă strălucești,
Și mă spăimântez și mă arz la ceale din lăuntru,
Poftind să mă închin însuț ție.
Și când aceasta îmi aduc în minte, ticăitul –
O, minune! – întru mine te <744v>aflu pre tine,
Petrecând, mișcându-te și grăind,
Și fără de glas pre mine atuncea săvârșindu-mă,
Prin înspăimântarea de slava cea neapropiiată.
Deci spaimă mă ține pre mine și nedomerire,
Că pre cela ce ține pre toate în palmă,
Ținut fiind întru inima mea îl văz.
Dar ce iaste mila ta cea streină, Hristoase al mieu,
Ce iaste nemărginita pogorâre, Cuvinte?
Ce către sărăciia mea și scăpătăciunea ai venit?
Cum ai și întrat în casa cea întinată,
Cela ce în lumină neapropiiată lăcuești, Dumnezeul mieu?
Și cum și o păzești pre aceasta nearsă,
Foc fiind nesuferit firii ceii muritoare?
Și ce lucru voiŭ face vreadnic de slava ta?
Și ce voiŭ afla către atâta dragoste?
Ce-ț voiŭ aduce ție, celui ce cu o slavă ca aceasta,
Și cu o cinste m'ai slăvit pre mine, nevreadnicul?
Că pre carele oamenii nu-l învrednicesc să-l vază,
Dar nici să grăiască, nici împreună să se ospeteaze,
Nicidecum cu mine, preaticălosul, nu voesc,
Tu, cela ce pre toată suflarea și firea o hrănești,
Cela ce Serafimilor neapropiiat ești,
Ziditoriul tuturor, Făcătoriul și Stăpânul,
Nu numai mă vezi și grăești cu mine și mă hrănești,
Ci și pre Trupul tău cel deoființă cu mine
M'ai învrednicit și să-l țiu, și să-l mănânc,
Și Sângele cel preasfânt să-l biiau,
Carele s'au vărsat pentru mine când te-ai junghiiat,
Diiacon, și slujitoriu, și tăinuitoriu
Al acestora pre mine m'ai pus, <745>pre carele mă cunoști,
Cela ce pre toate le-ai știut, mai nainte de a face veacurile,
Și mai nainte de a aduce întru ființă ceva dintru ceale ce nu să văd.
Că pre ceale văzute mai pre urmă le-ai alcătuit,
Pre mine, păcătosul, curvariul, vameșul,
Tălhariul, și carele ucigaș al mieu m'am făcut,
Mincinos al celor bune, lucrătoriu al fărădelegii,
Și al tuturor poruncilor tale călcătoriul.
Deci tu cunoști că adevărate sânt aceastea.
Cum înaintea ta mă voiŭ arăta, o, Hristoase al mieu?

Și cum de masa ta mă voiŭ apropiia?
Cum preacuratul trupul tău îl voiŭ ținea,
Eu, cela ce am mâini cu totul întinate?
Cum te voiŭ lăuda, cum altora voiŭ mijloci,
Neavând din credință și din lucruri bune
Iubirea cea către tine și îndrăzneala,
Ci datoriu fiind eu, precum știi,
Cu mulți talanți, cu multe nelegiuiri?
Mintea nu să domireaște, limba au slăbit,
Și nici un cuvânt nu să află la mine, Mântuitoriule,
A povesti lucrurile bunătății tale,
Care ai făcut cu mine, robul tău,
Și să ard ca de niște foc ceale dinlăuntru ale meale,
Și nu pociŭ să sufer tăcând
Greotatea cea mare a darurilor tale celor multe.
Cela ce pre pasări le-ai făcut cu glasuri să grăiască,
Dăruiaște-mi și mie, nevreadnicului, cuvânt,
Ca tuturor, în scris și nescris,
Să povestesc pre acealea care cu mine le-ai lucrat,
Pentru mila cea nemărginită, Dumnezeul mieu,
Și pentru singură a ta iubirea de oameni.
Că mai presus de minte-s, și <745v>înfricoșate, și mari,
Acealea care mi le-ai dăruit mie, streinului,
Neînvățatului, săracului, neîndrăznețului
Și lepădatului dela tot omul.
Părinții nu lua aminte la mine cu fireasca dragoste;
Frații și priiatenii miei toți mă batjocorea,
Că zicând că mă iubesc, cu totul mințea.
Rudeniile, cei de afară, boiarii lumii,
Atâta să întorcea de mine, și nu suferiia să mă vază,
Pre cât voia să pier împreună cu păgânătățile lor.
De multe ori am poftit slavă fără de păcat,
Și încă pre aceasta în viiața ceastă de acum nu o am aflat,
Că slava cea lumească, dupre cum m'am adeverit,
Și fără de altă faptă păcat iaste.
De câte ori am poftit să mă iubească oamenii,
Și să am îndrăzneală de prietenie către dânșii,
Și nimenea din cei ce cugeta ceale bune nu mă suferiia.
Iar alții mai vârtos voia să mă vază și să mă cunoască,
Și eu de aceștea fugiiam, ca de niște lucrători ai celor reale.
Deci aceastea toate, Stăpâne, și altele decât acestea mai multe,
Care nici a le zice, nici a le pomeni nu pociŭ,
Tu întru mine, curvariul, purtând grijă, ai lucrat,
Ca să mă tragi din adânc, și din întunearecul lumesc,
Și din amăgirea cea cumplită a dulcețilòr vieții.
Cei buni fugea de mine, pentru chipul cel din afară,
Iar de cei răi eu fugeam cu a mea voe.
Că iubeam, precum s'au zis, slava și bogățiia lumii,
Și nălucirea îmbrăcămintei, și năravurile moliciunilor.
<746>Și nu știu ce voiŭ grăi, nu știu ce voiŭ zice ție,
Că mă tem și a grăi, și a scrie unele ca aceastea,
Să nu caz în cuvintele meale, și să păcătuesc,
Că va fi neșters cuvântul cel cu mincínă scris.
Când m'ar fi îndemnat cineva la lucruri de nebunie
Și de păcat cu adevărat, al lumii acești amăgitoarei,
Din lăuntru inima mea să învoia toată,
Și ca cum să ascundea pre sineși rușinându-să,

Ținută fiind cu întemeiare cu adevărat cu mâna ta cea Dumnezeiască.
Cealelalte adecă toate ale vieții le iubeam,
Câte pre vedeare o veselesc, și netezesc gâtlejul,
Și pre trupul acesta care să strică îl împodobesc.
Iar faptele ceale urâte, și poftele ceale desfrânate,
Tu din inima mea le-ai șters, Dumnezeul mieu,
Și urâciune ai pus în sufletul mieu cătră aceastea
Deși cu voirea mea eram lipit de aceastea,
Și poftire nelucrătoare și fapte fără de poftiri
Mai vârtos m'ai făcut să am – minune preamare cu totul! –
Și de toți m'ai răzlițit, cu iconomie Dumnezeiască,
De împărați, și de boiari, și de bogații lumii,
Și de multe ori de multe, când eu am și voit întru aceastea,
Însuț tu sfat al cuiva nu ai lăsat să stea întru aceastea.
Pre alții carii îmi zicea să mă slăvească, și să mă îmbogățească în viiață,
Cu urâciune îi uriiam, Stăpâne, cu urâciune din inimă,
Cât nici vorbire niciodată nu porneam cu dânșii.
Carii și înnebunindu-să, cu toiage foarte m'au bătut,
Iar alții cu ocări pre mine cătră toți mă ocăra,
Lucrătoriu zicându-mi că sânt a toată nelegiuirea,
Vrând ei să mă întoarcă din calea cea dreaptă.
Că de fapte fugiiam, ca să nu mă fac de ocară,
<746v>Iar ei mă ocăra pre mine, ca să viu și în lucrarea faptelor,
Iar celor ce-m zicea să-mi dea slava lumii,
Așa mi-ai dat să le răspunz, Mântuitoriul mieu:
Deaca pre toată slava, le ziceam, lumii o ai fi apucat,
Și cu coroană a împărăției creaștetul tău ar fi fost încoronat,
Iar picioarele tale cu încălțăminți roșii ar fi fost încălțate,
Și al tuturor acestora pre mine de năprasnă Domn m'ai fi făcut,
Iar tu ai fi stătut vrând să fii prost rob al mieu,
Cu răotățile și cu vicleniile tale și cu cugetele tale
Nicidecum nu m'aș fi împărtășit, nici aș fi venit întru o viiață ca aceasta.
Care hârtie va încăpea facerile tale de bine,
Și bunătățile tale ceale multe care cu mine le-ai lucrat?
Că deaca nenumărate limbi și mâini să va da mie,
Nu voiŭ putea să le povestesc, sau pentru toate să scriu.
Că sânt cu adevărat adânc de mulțime nemărginită,
Sânt neajunse și neînțelease, pentru mărimea slavei,
Și slăbesc cu gândul, mă doare inima mea,
Și a grăi nu pociŭ pentru tine, Dumnezeul mieu.
Căci când îmi aduc aminte de acealea care am lucrat eu, ticălosul,
Câte mi-ai ajutat mie, din ce fealiu de încurcături m'ai scos,
Și din câte reale, Mântuitoriul mieu, cu iubire de oameni m'ai izbăvit,
Și nu ai pomenit răotățile care le-am lucrat,
Ci ca cum multe bunătăți și mari aș fi făcut,
Și ca cum aș fi fost curat din pântecele maicii, adecă Sfintei scăldători,
Așa m'ai priimit, așa m'ai cinstit pre mine,
Așa m'ai împodobit cu <747>podo/abă împărătească.
Tot sânt ținut de cutremur, și mă spăimântez bucurându-mă,

Și fără de glas rămâiu, și mă slăbesc foarte,
Că Dumnezeu, făcătoriul lumii, s'au dat mie,
Omului celui urâcios și grețos tuturor,
Și oamenilor și dracilor, fiindcă acum m'am făcut,
Și am covârșit cu faptele lucrurilor celor preanecuvioase
Și pre aceia (adecă pre draci). Vaiŭ mie, pângăritului și întinatului! Cum voiŭ spune?
Te-ai unit cu mine, iubitoriule de oameni, pentru nemăsurata milostivire,
Cel mult întru curățenie, întru Sfințenie mai mare,
Și întru vârtute necovârșit, și neasămănat întru slavă,
Și te-ai pogorât de sus dintru înălțimea cea nemăsurată,
Până la porțile iadului celui mai de jos al păcatelor meale,
Și ale întunearecului sărăciei meale, și ale casii ceii căzute,
Și din multe nelegiuiri, din cea preamare lenevire,
Negrijită cu totul și întinată.
Cela ce m'ai sculat pre mine carele zăceam jos,
Și pre piiatra Dumnezeeștilor tale porunci m'ai pus,
Și spălându-mă, m'ai curățit de noroiul răotăților meale,
Și m'ai îmbrăcat în haină mai albă decât omătul,
Și casa cea întinată o ai măturat,
Și întrând, te-ai sălășluit, o, Hristoase, Dumnezeul mieu.
Apoi Scaun m'ai săvârșit, al Dumnezeeștii Dumnezeirii Tale,
Și casă a slavei tale ceii neapropiiate și a împărăției,
Și lihnariu ce are înlăuntru lumină nestinsă și Dumnezeiască,
Și scoică cu adevărat a mărgăritariului celui bun,
Și țarină întru carea iaste ascunsă comoara lumii.
Izvor, dintru care cei ce beau, niciodată nu însetează,
Care izvorăște mai ales apă de zeace ori înzecit,
<747v>Și pre cei ce cu credință beau îi săvârșaște nemuritori,
Raiu care iarăș are în mijloc pomul vieții,
Și pământ care acopere pre cel neîncăput tuturor,
Pre tine carele te-am căuta oarecând din toată inima mea
Și am dorit de-a pururea să auz cuvânt dela tine.[1]
Că deși mai nainte mintea mea pentru tine s'au nălucit,
Dar curat nu putea, cu totul întinată fiind,
Nici ochii să te vază, nici auzul să te auză,
Nici suișuri Dumnezeești inima mea să primească,
Ci de singură auzirea să spăimânta toată,
Și cu frică și cu cutremur să strângea sufletul mieu,
Iar înlăuntrul său văzindu-te acum, să spăimântează,
Și zărindu-te ca într'o oglindă, cât îi dai lui,
Tot întru tot totul, și tot afară de acesta,
Și în lăuntrul său iarăș înțelegându-te
Pre tine tot, cel neînțeles și neajuns dupre Dumnezeiasca Dumnezeire,
Cela ce de toți ești nevăzut și ascuns,
Pre tine, cel neapropiiat, și apropiiat cărora ai voit,
Precum însuț ai voit cu iubire de oameni să te arăți,
Cel Heruvimilor și Serafimilor, și tuturor Îngerilor

1 În ediția Zagoreos lipsesc în continuare două stihuri, pe care le traducem aici: „Voiam pomenirea ta a avea în sufletul mieu, și mai adeseori pentru tine și a grăi, și a auzi." (n.ed.)

Neapropiiat, și înfricoșat, dupre strălucirea Dumnezeieștii firi,
Cu oamenii apropiiat – tot sufletul mieu să uimeaște cu totul,
Și să spăimântează mai mult de bunătatea ta și de iubirea de oameni,
Căci curățești suflete întinate și minte luminezi,
Și coprinzi ființă pământească și materiialnică,
Și aprinzi văpae multă a dragostei tale ceii Dumnezeești
Și Dumnezeiască iubire de dorire, ca niște foc pui întru mine,
Și până la al treilea Ceriu mă faci să ajung,
Și în raiu să mă răpesc, Mântuitoriule.
<748>Întru care auz graiuri negrăite și streine,
Care nu-s cu putință muritorilor să le grăiască, sau cu cuvântul să le povestească.
Iar ție cinste să cuvine, slavă și mărire,
Stăpânirea veacinică, Hristoase, Stăpânului totului,
Împreună cu Tatăl, și cu Duhul cel cu firea preasfânt,
Acum și deapururea, și în veacii veacilor, amin.

AL ACELUIAȘ

Mulțemire cu cuvântare de Dumnezeu, și pentru acealea care Dumnezeescul darul Duhului prin lucrări s'au numit. Cuvântul 40.

Ce taină noao iaste, Stăpâne al tuturor,
Carea întru mine, nestâmpăratul și curvariul, o ai arătat?
Ce iaste minunea cea mare, carea să înțeleage înlăuntrul mieu,
Și carea nu să înțeleage, ci să acopere?
Căci ca o stea de departe răsărind să arată mie,
Și iarăș ca un soare mare să săvârșaște,
Care n'are măsură, nici cumpănire, nici hotar cu mărimea,
Și strălucire mică să face, și lumină iarăș să veade,
În mijlocul inimii meale, și întru măruntaele meale
Învârtindu-să adeaseori, și pre toate împrejur arzindu-le,
Ceale din lăuntru<l> măruntaelor meale, și lumină pre aceastea făcându-le,
Și așa grăindu-mi, și cu iubire învățindu-mă
Pre mine, cel cu totul nedomerit, și carele caut să mă învăț:
Eu-s steaoa cea dulce carea auzi că oarecând
Au răsărit din Iácov, să nu te îndoești.
Și soare ție mă arăt, de departe răsărind,
Carele tuturor drepților lumină neapropiiată voiŭ fi
Întru viețuirea ceaia ce va să fie, și în viiața veacinică.
<748v>Eu și strălucire ție mă arăt, și lumină de tine mă văz,
Nears arzind patimile inimii tale,
Și cu râurarea dulceții, și a darului mieu celui Dumnezeesc,
Spălând întinăciunea ta, și de tot stingând
Cărbunii dezmirdărilor trupului păcatului,
Și pre toate lucrându-le, cu a mea iubire de oameni,
Pre care și dedemult le-am făcut întru toți Sfinții.
Miluiaște pre cel scârbit, îndură-te spre cel necăjit,
Să nu te mânii a-mi grăi mie, celui ce iarăș voesc să te întreb.
Cum stea din Iácov, cel cu totul neîncăput
Tu și ești, și te faci și până acum tuturor?
Și cum și ca un soare te arăți răsărind,

Cela ce nicăiri, și pretutindenea, și mai presus de toată zidirea
Și ești, și te propoveduești nevăzut tuturor?
Și cum și rază mie te faci, și lumină mie te arăți,
Și-m arzi materiia, cela ce dupre ființă ești nemateriialnic,
Cum râurezi și speli întinăciunea trupului mieu,
Tot fiind foc neapropiiat, și nesuferit Îngerilor?
Cum te împleticești cu ființa cea stricăcioasă a trupului mieu,
Și te ameasteci neamestecat cu sufletul omenesc?
Cum printr'însul în tot trupul neamestecat
Făcându-te tu, cel nepipăit, tot pre mine Dumnezeu mă faci?
Spune-mi, și să nu mă trimiți mâhnit și necăjit!
O, îndrăzneală! O, eșire din minte! O, cuvinte de nebunie!
Cum nu te înfiorezi așa de cu asprime a întreba aceastea?
Și cum nu simți întrebând acealea care le cunoști,
Ci îndrăznești să grăești pentru Dumnezeu ca cum ispitind?
<749>Și acealea care știi, ca cum nu le-ai ști te faci a întreba?
Și voești să le scrii tuturor arătat cu cunoștință?
Dar însă te sufer pre tine, iubitoriu de oameni fiind,
Și iarăș învăț pre tine, zicând ție aceastea așa:
Eu dupre fire-s netâlcuit și neîncăput,
Nelipsit, neapropiiat, nevăzut tuturor,
Neatins, nepipăit, neschimbat dupre ființă,
Singur întru singur totul, și singur împreună cu toți
Carii mă cunosc pre mine întru întunearecul vieții,
Și afară de toată lumea, afară de ceale văzute,
Afară de lumina ceastă simțită, și de soare, și de întunearec,
Și de locul muncilor, și a înfricoșatei osânde,
Întru care au căzut robii cei trufași,
Rău semițindu-se asupra mea, a Stăpânului.
Eu-s nestrămutat, că unde și nu sânt de față,
Ca prin strămutare locul mieu să mi-l apuc?
Eu sânt și deapururea mișcat și nescris împrejur –
Că unde, venind, mă vei căuta, ca acolò să mă afli?
Ceriul, cu cuvântul mieu, ca un nimic s'au adus în mijloc.
Soarele, stealele și pământul, ca o jucăreae mică
De mine s'au făcut, și cealelalte câte le vezi, așijderea.
Îngerii mai nainte de aceastea, dedemult aduși fiind de mine întru ființă,
Pre slava slavei o văd, dar nu pre însăș firea mea.
Că numai am gândit să aduc întru ființă puteri,
Și îndată au stătut înainte, lăudând stăpânirea mea.
Iar tu jos șăzind acì întru izgonire,
Unde toți au căzut cei întâiu călcători de poruncă,
Și Adam, și cu dânsul Eva, strămoașa ta,
Și diavolul cel rău, carele pre <749v>aceștea i-au amăgit,
Unde-i întunearecul cel adânc, unde-i groapa cea mare,
Unde-s șărpii cei ce mușcă deapururea călcâele voastre,
Unde-i tânguirea, vaetul și plânsul cel neîncetat,
Unde-i toată strâmtorarea, grija și scârba,
Moartea împreună și stricăciunea pre voi pre toți vă ține.

Cum șazi? Cum ești fără de grijă? Cum te
lenevești, spune-mi?
Cum nu porți grijă de ceale reale, care ai
lucrat în lume,
Și pentru singură pocăința nu pui toată
osârdiia,
Și nu te sârguești adevărată pre aceasta să
o arăți,
Și nu întrebi pentru dânsa cu multă rugă-
ciune,
Și cu deamăruntul nu cerci cum pre dânsa
o vei isprăvi,
Ca să poți printr'însa pentru a mea iubire
de oameni
Să iai mare lăsare a fărădelegilor tale?
Ci pre aceastea lăsindu-le, cauți ceale mai
presus de fire,
Iscodești ceale ce-s în Ceriuri, iar mai vâr-
tos nici pre aceastea,
Ci pre a mea, [a] celui ce Ceriul, dupre cum
să zisă, și pre toate
Le-am adus întru ființă, ca o nimic îmi is-
codești firea?[1]
Oprește-te omule, muritoriule, nu iaste
ție bine aceasta.

1 În ediția Zagoreos lipsește în continuare un pasaj amplu, pe care îl traducem aici după textul grecesc din *Sources Chrétiennes* (stihurile 92-158): „Și voiești cele pentru mine, precum nimenea altul le știe,/ a te învăța; o, minune, o, năzuință a omului!/ Că de te-am și mustrat, te voiu lăuda iarăși,/ pentru că și tu lucrul meu și făptura mea ești./ Cum din pământ, din tină, din țărână plăzmuindu-te,/ și întru aceasta țiindu-te, și cu aceasta petrecând,/ pre toate nimica socotești, și ca o umbră le vezi,/ și gonind treci pre lângă toate, și pre mine unul cauți?/ Pentru mine voiești a grăi, pentru mine a povesti,/ și pre mine a privi toată viața, de ar fi cu putință,/ și nici somn a gusta, nici mâncare, nici băutură, și la îmbrăcămintea trupului nicicum a cugeta./ Ci ca pre niște copaci pre margine de drum stând, și ca pre niște lemne,/ așa socotești toate cele slăvite ale lumii,/ și gonind treci pre lângă ele ca pre lângă nimic în calea vieții,/ nici întorcând privirea cugetării,/ nici ai sufletului ochi lăsând către acestea să caute,/ ci pre mine închipuiești, și pre mine singur pomenești,/ și mă iubești ca nimenea din cei cu tine împreunăfiitori./ Căci cine la numele meu își bucură inima/ și se scoală îndată către dragoste sau dor? Cine, auzind pomenirea mea de multe ori grăindu-se,/ a lăcrămat din suflet, la mine unul cugetând?/ Cine dumnezeeștile mele cuvinte, sau poruncile mele,/ cu sârguință a căutat să se învețe și să păzească?/ Cine m'a socotit, ca tine, Dumnezeu preste toate,/ și a dorit îndată mie unuia să slujască,/ și pentru aceea părinți, și frați, și casă,/ încă și pământ, și rudenii, și vecini, și prieteni/ acesta a nesocotit, și către mine a venit/ ca și cum nici ar fi văzut cândva ceva dintru acelea,/ nici ar fi cunoscut pre pământ vreun om în lume,/ ci ca unul ce intră într'o oarecarea streină țară și cetate,/ unde de altă limbă toți sânt, și varvari,/ așa între cei obicinuiți cunoscuți și prieteni ai săi, între boiarii și bogații lumii/ petrece și se simte în mijlocul acestora rămâind? Ci acestea vorbe, proaste și mărunte sânt celor nesimțitori,/ însă mari și înalte mie, căruia le privesc./ Cine dintre cei mari pre pământ,/ dintre stăpânii și scaune,/ sau dintre cei ce zic prin mine a domni și a împărăți,/ sau dintre cei ce înfățișează pre dumnezeieștii mei apostoli,/ aceasta ori a cugetat, ori a putut să păzească,/ ca în vremea păzirii poruncii mele și legii,/ ca pre unul să vază pre toți, pre rudenii și streini,/ pre bogați și săraci așijderea, pre cei slăviți și neslăviți,/ încă și pre cei puternici dimpreună cu cei de rând?/ Cine este cela ce a judecat nepătimaș, cu blândețe privind pre aceștia?/ De voiu afla vreun suflet păzind acestea în lume,/ mai vârtos întru cea de față ziuă și neam,/ deopotrivă cu apostolii mei și prorocii îl voiu slăvi,/ și va ședea cu mine la venirea mea,/ căci va judeca și atunci cu dreptate ca și pre pământ,/ și slavă de judecătoriu al morților și viilor va dobândi./ Acestea frumos este a căuta, și celelalte împreună cu ele,/ și a le ținea dupre putere, și întocma a le păzi;/ și a nu cerceta firea mea, fiule al omului,/ nici lucrările mele, ale Duhului celui Sfânt,/ cum de se arată soare, cum de se vede stea,/ arătându-se de departe și urcând mai presus de munți,/ iară când se ascunde de ochii tăi,/ necăjire nemângâiată pricinuindu-ți, și întristare,/ și când socotești că nu ți se mai arată,/ înlăuntru se află, undeva în inima ta,/ și uimire ție și bucurie îți dă neașteptat./ Nici de se arată ție ca văpaie, nici ca rază și foc de ți se face văzut,/ nu te mira sau iscodi, că nu este frumos ție aceasta." (n.ed.)

Deci creade cum că sânt eu lumină neformăluită,
Toată proastă, nealcătuită, neîmpărțită cu firea,
Necercată și neiscodită împreună, apropiiată și neapropiiare.
Mă văz cu adevărat, mă arăt cu iubire de oameni,
Dupre cum iaste cu încăpeare fieștecăruia din oameni
Formăluindu-mă: nu eu pătimesc aceasta, ci cei ce mă văd așa să învrednicesc să mă vază,
Că într’alt fealiu nu pot, nici mai mult încap;
Și pentru aceasta, aceiași uneori văd adecă
Soarele, când pre minte o au curățită,
Iar alteori stea, când supt negura cu adevărat,
<750>Și supt noaptea trupului acestuia să vor afla.
Că foc și strălucire mă face pre mine fierbințeala dragostei,
Căci când să aprinde întru tine cărbunile iubirii,
Atuncea și eu văzind sirguința inimii tale,
Mă aflu unit cu dânsul și lumină dându-i,
Și ca niște foc arătându-mă eu, cela ce pre foc cu cuvântul l-am zidit.
Că faptele bune ceale sufletești sânt supuse ca niște materie,
De care apucându-să Dumnezeiasca lumină a Duhului,
Dupre lucrul cel supus al materiei, așa și să numească,
Că nume osebit nu au căștigat întru oameni.
Deci când să umilească omul și lăcrămează,
Atuncea și aceasta apă să zice, că curățească,
Cu lacrămile pre toată întinăciunea cea unită cu dânsul o spală.
Iar când plânsul stinge pre mâniia inimii
Cu ajutorirea eiĭ, atuncea blândeațe s’au numit.
Și iarăș când să aprinde împrotiva păgânătății,
Care lucru să face printr’însa, acesta râvnă să chiiamă.
Și iarăș pace, și bucurie, și bunătate să zice,
Că și câte treale să dăruesc celui ce plânge,
Și ca un izvor face să izvorască darul întru inima lui,
Dintru care dar toată împreună-pătimirea și milostivirea
Să varsă afară, curgând din suflet la toți,
Mai ales la cei ce voesc să se pocăiască și să se mântuiască;
Că pre toți îi miluiaște, și pre aceștea îi și ajutorează,
Și împreună lucrează, și îi întărește, și împreună-pătimește cu toți,
Unindu-să cu sufletul lor prin voire,
Și semuind cu mintea frumseațea pocăinții,
Mai adevărată dobândește <750v>că/tră dânșii pre dragoste.
Iar smerenie să zice căci pre toate ale lumii,
Încă și pre însuș sufletul și trupul său,
Și toată fapta cea făcută ca o nimic o socotește
Omul cel ce au gustat dulceața aceștiia,
Și au văzut nebiruita frumseațe a luminii.
Acestea știindu-le, pentru unele ca aceastea a zice
Sau a ți le tâlcui ție cu deamăruntul nu vei mai avea trebuință nicidecum de mine.
Că cu firea sânt nerăspunse, negrăite cu totul,
Și de oameni nevestite, necunoscute și Îngerilor.
Cu adevărat neînțelease și de toată altă ființă zidită.
Ci cunoaște mai vârtos pre ale tale, sau mai vârtos pre sineț,
Și atuncea vei cunoaște că eu sânt cu totul neajuns și neînțeles,
Și sânt cu singuri aceia, și iubesc pre singuri cei ce mă iubesc pre mine,

Și de poruncile meale deapururea cu fierbințeală îș aduc aminte,
Și nicidecum nu cinstesc mai mult decât dânsele altceva din ceale ce curg.
Cu carii vorbind împreună voiŭ fi acum și în veaci, amin.

AL ACELUIAȘ

Pentru Dumnezeirea cea necoprinsă și neînțeleasă cu denadinsită cuvântare de Dumnezeu, și cum că nescrisă împrejur iaste Dumnezeiasca fire, și cum că nici înlăuntru, nici afară de totul acesta nu iaste, ci și înlăuntru, și afară iaste, ca o pricinuitoare a tuturor. Și cum că numai cu mintea de om iaste prins cu neprindere Dumnezeu, precum ochilor razele Soarelui. Cuvântul 41.

<751r>**O**, Troiță, ziditoarea tuturor, o, unime preaîncepătoare,
O, Dumnezeul mieu, singure cu singură firea nescrisule-împrejur,
Necoprinsule dupre slavă, netâlcuitule dupre lucruri,
Ființă neschimbată! O, Dumnezeule, viiața tuturor,
O, cel mai presus de toate bunătățile, o, începutule al cuvântului celui fără de început,
Mai-presusule de început Dumnezeul mieu, carele nu te-ai făcut cândva,
Ci erai, început neavând, cum mă voiŭ afla pre mine, cela ce înlăuntru
Te port pre tine tot? Cine-m va da mie să te țiu pre tine,
Pre carele înlăuntrul mieu te port? Cum și afară de zidiri,
Cum și înlăuntru acestora iarăș, și nici înlăuntru ești, nici afară?
Ca un, adecă, neprins, nu-s înlăuntru, iar ca un prins, nu-s afară.
Și nescris împrejur fiind, nici înlăuntru-s, nici afară-s;
Că înlăuntru căruia iaste Ziditoriul? Și de care îi afară, spune-mi mie?
Pre toate înlăuntru le port, ca cela ce țiu pre toată zidirea.
Și de toate afară sânt, de toate fiind răzlițit,
Că ziditoriul ziditurilor cum nu va fi afară de toate?
Cela ce-s mai nainte de toate, și împlinesc totul ca un plin,
Cum nu voiŭ fi și Ziditoriu? Înțeleage ceale ce-ț grăesc ție.
Nu m'am mutat din loc eu tot cela ce pre toată zidirea o am zidit,
Nici m'am unit cu ceale zidite. Și nescris împrejur fiind,
Unde vei zice cândva că sânt? Nu trupeaște îț zic ție,
Ci gânditoriu înțeleage mie. Și căutându-mă Duhovniceaște,
Nescris împrejur mă vei afla, și nicăiri iarăș după aceasta,
Nici înlăuntru, nici afară, deși-s <751v>pretutindenea și întru toate,
Cu nepătimire și cu neamestecare, și dupre aceasta afară de toate.
Că și mai nainte de toate eram. Ci să lăsăm zidirea
Toată aceasta pre carea o vezi, că de cuvântare nu iaste împărtășită,
Și dupre dreptate cătră Cuvântul sineșire nu are,
De toată mintea fiind lipsită. Deci să dăm pre jivina cea mai potrivită
Cătră cuvântul înțelepciunii, ca precum mintea cătră înțelepciune,

Și precum cuvântul cătră Cuvântul și cu rudenie și cu sineșire
Aflându-să mai presus de cuvânt, să aibă bine și pre împărtășire
Zidirea cu Ziditoriul, ca ceaia ce dupre chipul Ziditoriului,
Și dupre asămănarea iaste. Care aceasta îț zic jivină?
Pre om negreșit ți l-am zis ție, carele-i cuvântătoriu între ceale necuvântătoare,
Ca cela ce iaste îndoit dintru amândoao, din firea cea simțită, și din cea gândită.
Acesta între zidiri singur cunoaște pre Dumnezeu,
Acestuia singur și Dumnezeu, dupre minte, prins îi iaste cu neprindere,
Și să veade nevăzut, și să ține neținut.
Cumu-i prins, și cum neprins, și cum și amestecat cu neamestecare?
Cum? Spune-mi, tâlcuiaște-m aceasta! Cum pre ceale netâlcuite ți le voiŭ tâlcui?
Cum pre ceale negrăite ți le voiŭ spune? Însă ia aminte și voiŭ zice.
Soarele îș străluceaște razele – pre acest simțit ți-l zic ție,
Că pre celalalt încă nu l-ai văzut. Deci pre razele acestuia le vezi,
Și-s prinse ochilor tăi. Și lumina ochilor tăi
Unită iaste cu ochii tăi. Acum spune-m mie, celui ce te întreb.
Deci lumina ta cu razele <752>soa/relui cumu-i unită?
Cu amestecare neamestecată-i, ori să ameastecă unele cu altele?
Știu că și neamestecate vei zice, și amestecate vei mărturisi;
Și prinsă îmi vei zice mie că-i lumina ochilor celor deșchiși
Și bine curățiți. Și aceaiaș deaca tu vei miji,
Neprinsă îndată iaste. Întru cei orbi nu rămâne,
Ci iaste împreună cu cei ce văd. Și când apune, și pre aceștea
Ca pre niște orbi îi lasă. Că noaptea ochii
Oamenilor nu văd. Deci sufletul, prin aceștea
Plecându-să, veade lumină. Iar lumina de față nefiind,
Ca într'un întunearec negreșit să află. Iar răsărind aceasta,
Atuncea veade pre lumină întâiu, și în lumină și pre toate.
Însă lumina avându-o, nu o ai. Că o ai, că și o vezi,
Dar a o ținea neputând, sau a o prinde pre ea cu mâinile tale,
Socotești că nimic nicidecum nu ai. Îț întinzi palmele tale,
Străluceaște soarele întru aceastea, și socotești că-l ții pre el –
Pre acesta zic că-l ai. Înstrângi îndată cu aceastea iarăș,
Și nețìnut să află, și așa iarăș nimic n'ai.
Ceale proaste prost să țin, dar nu cu țineare să strâng.
Că deși trup cu firea lumina aceasta să înțeleage,
A soarelui celui văzut, dar și netăiată iaste.
Deci cum pre acesta în casa ta îl vei băga, spune-mi?
Și cum vei putea să-l ții, cum pre cel neprins îl vei prinde?
Și cum pre acesta tot îl vei căștiga, din parte sau și coprinzătoriu?
Și cum vei lua bucata acestuia, și în sân o vei ascunde?
Negreșit, vei zice mie, că nicidecum vreodată nu iaste cu putință să se facă.
Deci deaca Ziditoriul acestuia pre carele îl zic, cu porunca
<752v>L-au adus să lumineaze ca o făclie tuturor celor din lume,
A-i spune și a-i cerca firea lui cu totul nu vei putea,
Cum și trup acesta iaste, și negreșit nu fără de trup?

Cum și prins iaste cu neprindere, cum și să ameastecă neamestecat,
Cum cu razele să veade, și cu aceastea te luminează,
La carele deaca vei căuta, mai vârtos te vei orbi?
Ci și lumina ochilor tăi nu poți să o spui mie,
Că fără de altă lumină nicidecum a vedea nu poate,
Și cu toată lumina să uneaște, și ca o lumină pre toate le vezi.
Iar despărțindu-să de lumină, cu totul nepătimașă rămâne,
Și unindu-să așijderea cu lumina, lumină toată să face;
Și unirea acestora iaste neamestecată și negrăită,
Și despărțirea așijderea neînțeleasă.
Cum vei putea a cerca cu totul firea Ziditoriului tuturor,
Cum a-mi spune mie, cum a o tâlcui, și cum cu cuvântul a o arăta?
Pre toate cu credință priimeaște-le! Că credința nu să îndoiaște,
Credința cu adevărat nu să stânjineaște. Însă cum zic toate-s,
Luminat ție pre toate ți le zic: nicidecum vreuna din toate
Iaste ziditoriul tuturor, firea cea Dumnezeiască și înțelepciunea,
Nici iaste întru toate – că cum va fi ceaia ce niciuna din toate nu iaste?
Ci pricină a tuturor fiind, pretutindenea iaste întru toate,
Și pre toate le împlineaște tot dupre ființă, și dupre fire,
Dupre ipostas așijderea. Pretutindenea iaste Dumnezeu,
Ca cela ce-i viiață, și viiață dăruiaște; că ce cu adevărat și s'au adus întru ființă,
Pre care el nu l-au adus în mijloc? Până la un țințariu înțeleage-mi mie,
<753>Și până la o țesătură de păiajen! că de unde atâta tort
Acestuia să dăruiaște, spune? Care nu toarce, ci fără de osteneală
Totdeauna țease, decât păscarii îi mai înțălept,
Și decât toți văscuitorii să află, întinzindu-și șfarile
Și legându-le de departe, și mai pre urmă în mijlocul acestora
Ca o mreajă îș țease în aer lațurile,
Și el șăzind de o parte, așteaptă vânatul,
Doară de undeva căzind într'însa vreo muscă să va prinde.
Deci cela ce până la aceastea toate cu purtarea de grijă chiverniseaște,
Unde nu iaste întru toate? Cum nu iaste împreună cu toate?
Așa, în mijlocul tuturor iaste; așa, și afară de toate e;
Așa, și lumină iaste el;[1] unde să va ascunde cel ce umple pre toate?
Iar deaca tu pre dânsul nu-l vezi, cunoaște-te pre sineț că ești orb,
Și de lumină în mijlocul întunearecului tot ești plin,[2]
Că să arată celor vreadnici, însă nu să veade cel plin,
Ci să veade nevăzut, precum singură raza soarelui.
Și prins lor să face, neprins fiind dupre ființă.
Rază adecă să veade, iar Soarele mai vârtos orbeaște,
Și raza lui prinsă-i ție, precum am zis, cu neprindere.
Deci dupre aceasta, zic, cine-m va da aceaia pre carea o am?

---

1 În text lipsesc două stihuri pe care le traducem aici după textul grecesc din *Sources Chrétiennes* (stihurile 223-224): „gândită, sufletul luminând,/ așa, și nepătruns este." (n.ed.)

2 Greșală de traducere. În orig.: καὶ φωτός ἐν μέσῳ σκότους ὅλον σε πεπληρωμένον („Și în mijlocul luminii de întuneric tot ești plin.") (n.ed.)

Adecă toată pre aceasta, cine-m va arăta aceaia pre carea o văz?
Că pre rază o văz, iar pre soare nu-l văz.
Și raza, nu soarele, să socotești că să veade de tine.
Pre aceasta văzindu-o, doresc să văz tot pre născătoriul.
Așa văzind, zic iarăș, cine-m va arăta aceaia carea o văz?
Razele toate iarăș avându-le înlăuntru casii,
Zic iarăș: Unde voiŭ afla pre izvorul darurilor?
Iar raza iarăș alt izvor întru <753v>mine arătat iaste.
O, minune a minunilor streină! Sus soare străluceaște,
Și raza soarelui iarăș alt soare pre pământ mie
Să arată, și străluceaște aseamenea cu adevărat celui dintâiu,
Și cel al doilea iaste. Pre acesta avându-l zic că am,
Iar pre celalalt de departe văzindu-l, așijderea strig:
Cine-m va da pre acela care-l am? Că nu să tae unul dela altul,
Și nu să despărțesc nicidecum, și să răzlețesc negrăit.
Pre lângă totul, cât am? Un grăunte, o scânteae,
Și caut să iau totul, deși totul cu adevărat îl am.
Pre lângă totul, ce-m zici mie? Ca cu un nebun te joci.
Încetează de a te juca cu mine. Nu zice: Nu, ci pre totul îl am –
Deși nimic nicidecum n'am. Cum, sau ce zici, mă minunez.
Auzi, și iarăș voiŭ zice: Un noian mare înțeleage-mi mie,
Și mări ale mărilor, adânc al adâncurilor iarăș
În minte zugrăveaște-mi-ți. Deci deaca aicea lângă aceastea,
Pre țărmurile mărilor, negreșit bine ai fi zis mie
Că vezi apă cu adevărat, și nevăzind totul cu totul,
Că totul cum îl vei vedea? Că nemărginitu-i ochilor tăi,
Nețiinut e și mâinilor tale. Cu adevărat cât vezi, atât vezi.
Iar deaca te-ar întreba pre tine cineva: Vezi toate mările?
Nicidecum, îi vei răspunde. Dar le ții pre toate în palmă?
Nu, vei zice, că cum voiŭ putea? Iar deaca te-ar întreba iarăș:
Dar nicidecum nu le vezi pre aceastea? Zici: Așa, puțin ceva văz,
Și țiu apă a mării. Deci câte pre mâna ta o ai
În ape țiindu-le, pre toate adâncurile le ai
Unite cu mâna ta, că nu-s despărțite unele de altele,
Și nu pre toate, ci puțin ai. Deci pre lângă toate câte ai?
Ca o picătură, vei zice, iar pre <754>toate nu le ai.
Deci așa și eu ție îț zic, că având nu am,
Și sărac sânt, și bogăție învistierită întru mine văz.
Când mă satur flămânzesc, și când sărac sânt, atunce-s bogat,
Când beau, și însetez. Și dulce-i băutura foarte:
O gustare pre toată seatea a nenumărați o potoleaște,
Și însetez de-a pururea a bea, și mai presus de sațiu beau.
Poftesc a ținea și a bea pre totul, și a bea, de ar fi cu putință,
Pre toate adâncurile deodată; dar cu neputință-i acest lucru.
Îț zic ție că totdeauna însetez, deși în gura mea
Totdeauna iaste apa curgând, izvorând, poezind,

Dar văzind adâncurile, mi să pare că nu beau nicidecum.
Poftesc să am totul, și bogat iarăș avându-l
Tot cu totul în mâna mea, totdeauna îs sărac,
Cu cel puțin pre totul unit cu adevărat avându-l.
Deci cu picătura marea, și cu aceasta iarăș adâncurile
Adâncurilor îs unite. Deci o picătură având,
Unite pre toate le am. Și picătura aceasta iarăș,
Carea zic ție că o am, netăiată iaste toată,
Nepipăită, neprinsă cu totul, nescrisă împrejur așijderea,
Greu văzută cu totul. Carea Dumnezeu tot iaste.
Deci de vreame ce așa, și într'acest fealiu îm iaste Dumnezeiasca picătură,
Cu totul mi să va părea că am ceva? Cu adevărat având, nimic nu am.
Iarăș întru alt fealiu pre acestea le voiŭ zice ție.
Soarele dintru înălțime străluceaște,
Pășind pre raze; iar mai vârtos țiind pre raze,
Mă sui alergând sus să mă apropii de soare.
Și când bine mă voiŭ apropiia, și mi să va părea că m'am apropiiat,
<754v>Fuge din mâinile meale raza, și îndatăș mă orbesc,
Și caz de la amândoao, și de la soare, și de la raze.
Deci caz dintru înălțime, și șez, și iară plâng,
Și caut raza cea mai de nainte. Deci așa aflându-mă eu,
Toată negura nopții, aceasta desfăcându-o mie,
Ca o funie dintru înălțime cerească să <po>goară.
Degrab o prinz pre aceasta, ca pre o prinsă o strâng să o țiu,
Și neținută e; dar însă cu nețineare pre aceasta
Și o țiu, și sus pășesc. Deci așa suindu-mă eu,
Să sue împreună raze, și covârșesc Ceriurile
Și pre Ceriurile Ceriurilor, și văz iarăș Soarele,
Decât aceastea mai înalt și mai sus. Ori de fuge, nu cunosc,
Ori de stă, nu știu; încă pășesc, încă alerg,
Încă a ajunge nu pociŭ. Și covârșind înălțimi ale înălțimei,
Și mai presus de toată înălțimea, precum mi să pare,
Din mâinile meale razele împreună cu Soarele să fac nevăzute,
Și îndată în cădearea iadului mă pogor, ticălosul.
Acesta-i lucrul, aceasta iaste fapta celor Duhovnicești:
Sus, jos, jos, sus, neîncetat le iaste drumul.
Când va cădea, atuncea aleargă, când aleargă, și stă.
Tot jos încuiat și ținut fiind, tot sus iaste,
Și încungiurând Ceriurile, să împiiadecă iarăș jos.
Și începutul drumului îi sfârșit, iar sfârșitul început iaste.
Nesăvârșită-i săvârșirea, iar începutul iarăș îi sfârșit.
Sfârșit cum? Precum Grigorie bogosloveaște[1] au zis:
Strălucirea iaste sfârșit al tuturor celor ce o doresc,
Și odihnă a toată privirea îi lumina cea Dumnezeiască.
Deci pre aceasta cela ce au ajuns să o vază, de toate încetează,
Și să despărțeaște de zidiri: că pre Ziditoriul acestora îl veade.
<755>Pre carele cela ce-l veade afară-i de toate, cu cel singur singur iaste,
Și nimic din ceale toate nu veade;[2] iar ceale ce-s întru aceasta tacă-se,

1 În manuscris. „blagosloveaște." (n.ed.)

2 Lipsă două stihuri în ediția Zagoreos: „cele văzute sau gândite:/ singură pre Treimea o vede." (n.ed.)

Că să văd întunecat, și numai cât să înțeleg.
Dar te-ai spăimântat auzind ceale din lăuntru celor văzute?
Și deaca te-ai spăimântat de aceastea, cum nu băsnuitoriu mă voiŭ părea,
Ceale din afară arătându-le ție? Că negrăite-s cu totul,
Și netâlcuite-s ceale Dumnezeești, și ceale dintru dânsele cu totul.
Că cuvântul oarecum să sileaște din dorire să zică
Pentru lucruri Dumnezeești și omenești. Dar însă lăsând ceale Dumnezeești,
Și zicând oarece din ceale ale noastre, voiŭ arăta ție cu cuvântul
Calea, și voiŭ înceta. Cunoaște-te pre sineț că ești îndoit,
Și cum că îndoiți ochi ai, simțiți și gândiți,
Precum și îndoiți sori sânt, și îndoite lumini așijderea,
Simțită și gândită; cu carii deaca vezi, cum te-ai zidit
Dintru începuturi om vei fi. Iar deaca pre soarele adecă,
Cel simțit îl vezi, iar pre cel gândit nicidecum, negreșit jumătate mort ești.
Și cel pe jumătate mort, și de tot, nelucrătoriu îi întru toate.
Că deaca cel ce simțitoriu nu veade, nelucrătoriu oarecarele iaste,
Cu cât mai vârtos cela ce nu veade pre lumina cea gândită a lumii?
Mort iaste și decât mortul mai mult. Mortul nu simte,
Și cela ce au murit întru simțire câtă chinuire va avea?
Iar mai vârtos va fi ca cum ar muri cu dureare în veaci.
Iar cei ce văd pre Ziditoriul, cum nu vor trăi afară de toate?
Așa, de toate afară trăesc, și-s în mijlocul tuturor,
Și să văd de toți, și nu să văd de toți
Întru simțirea celor de față; <755v>în mijlocul adecă sânt al tuturor,
Dar mai presus de simțirea acestora, afară să fac de toate,
Cu ceale nemateriialnice împreunându-se, pre ceale simțite nu le simt.
Că ochii văd, însă cu simțire nesimțită.
Cum? Spune-mi. Zi degrab! Precum cel ce veade focul nu să arde,
Așa văz cu nesimțire. Tu vezi focul ce fealiu e,
Și pre văpae negreșit o vezi, dar dureare nu simți,
Ci ești afară de aceasta, și văzindu-o nu te arzi,
Dar însă întru simțire o vezi. Acelaș lucru înțelege-mi mie că pătimeaște
Cela ce Duhovniceaște veade. Că mintea, văzind pre toate,
Cu nepătimire și le deslușaște; orice fealiu de frumseațe frumoasă veade,
Afară de pătimire iaste. Deci focul îi frumseațea,
Pipăirea îi pofta; deaca tu de foc nu te vei atinge,
Cum dureare vei simți? Nicidecum! Însă mintea iarăș,
Mai nainte de ce rău va pofti, pre aur văzindu-l așijderea,
Ca la niște tină negreșit va căuta. Iar pre slavă nu ca pre o slavă,
Ci ca pre un fealiu de năluciri ce în aer să arată,
Și pre bogăție ca pre niște leamne în pustietate le va socoti,
Zăcând grămăzi. Ce mă ispitesc să povestesc
Pre toate, și să le tâlcuesc? Deaca prin cercare nu le vei înțeleage,
Nu poți a cunoaște pre aceastea. Și neajungând să le cunoști, vei zice:
Vai mie, cum nu știu aceastea? Vai mie, cât sânt de lipsit
De bunătăți întru necunoștință? Și te vei sârgui să le cunoști pre aceastea,

Ca cunoscătoriu să te numești. Că deaca pre sineți nu te știi
Ce fealiu ești, în ce chip te afli, cum pre Ziditoriul vei cunoaște?
Cum credincios te vei numi? Și cum om te vei chiema,
<756>Bou fiind, sau hiiară, sau ca o vită oarecarea necuvântătoare?
Sau și mai rău decât aceasta vei fi, deaca nu știi pre cela ce te-au zidit pre tine.
Cine pre acela necunoscându-l, va îndrăzni cuvântătoriu să se numească
Că iaste? Că nu iaste. Că cum? Cel ce iaste lipsit de cuvântare?
Și cela ce-i lipsit de cuvântare, întru rânduiala vitelor iaste,
Însă păscându-să de oameni, negreșit va fi mântuit.
Iar deaca nu voiaște, ci de munți și de văi să apropie,
Mâncare va fi a hiiarălor, ca un miel rătăcit.
Aceastea fă-le, și cugetă-le, și să nu te abați, fiișoriule.

AL ACELUIAȘ

Pentru cuvântarea de Dumnezeu. Și cum că necercată și neiscodită iaste Dumnezeiasca fire, și cu totul oamenilor neajunsă și neînțeleasă. Cuvântul 42.

Doamne Dumnezeul nostru, Părinte, Fiiule, și Duhule,
Tu cu chipul ești fără de chip, și preafrumos la vedeare,
Frumos mai presus de vedeare, că ești mai presus de toate,
Necâtățit întru câtățime, văzut fiind celor ce voești
Ființă mai presus de ființă, necunoscut și Îngerilor;
Că din lucrările tale cunosc cum că ești,
De vreame ce l-am numit pre el Dumnezeu, carele cu adevărat e,
Aceasta zicem că-i ființă, ipostas îl numim,[1]
Înipostatnic zicem că iaste, acela pre carele nimenea niciodată nu l-au văzut,
Adecă pre Dumnezeu cel în trei ipostasuri, un început fără de început.
Iar într'alt fealiu cum vom îndrăzni ființă pre tine să te numim,
<756v>Sau trei ipostasuri la tine împărțite să slăvim?
Carea încă și unire cu totul *cine va[2] înțeleage,
Că deaca Tatăl îi întru tine, și tu întru Tatăl tău,
Și dintru dânsul Sfântul Duh iase și să purceade,
Și tu însuț, Domnul, Duhul tău iaste,[3]
Și Duhul, Domnul să numeaște, și Dumnezeul mieu,
Și Tatăl tău încă Duh iaste și să chiiamă?
Și nimenea din Îngeri sau din oameni nu l-au văzut niciodată,
Și n'au privit aceastea, și chipul nu l-au cunoscut,
Cum va zice, și cum va grăi, cum răzlețire va îndrăzni,
Sau unire, sau turburare, sau amestecare, sau și mestecătură,
Și pre unul să zică trei, și numai unul ceale trei?
Deci pentru aceasta, Stăpâne, dintru acealea care-ai zis creade,

1 Lipsă două stihuri în ediția Zagoreos, pe care le traducem acì după *Sources Chrétiennes*: „căci ceea ce nu este, neființitoriu este, neipostatnic se află / și pentru aceea cu îndrăznire înființitoriu te chemăm." (n.ed.)
2 În manuscris: „cineva va..." (n.ed.)
3 Traducere greșită. În orig.: τὸ Πνεῦμα σου ὑπάρχεις, „...Duhul tău ești." (n.ed.)

Dintru acealea care-ai învățat laudă tot credinciosul stăpânirea ta,
De vreame ce toate ceale ale tale sânt neînțelease cu totul,
Necunoscute și netâlcuite de cei de tine zidiți.
Că neînțeleasă și neajunsă e ființa ta,
Că ești nezidit, și cum că ai născut așijderea;
Și cum zidit va înțeleage cineva chipul ființii tale,
Sau al nașterii lui Dumnezeu Fiiului și Cuvântului tău,
Ori și al purceaderii Duhului tău celui Dumnezeesc,
Ca și pre unirea ta să o cunoască, și despărțirea să o vază,
Și cu deamăruntul chipul și fealiul feații tale să se înveațe?
Nimenea niciodată n'au văzut ceva dintru aceastea ale tale care am zis.
Că nu să poate alt Dumnezeu dupre fire să se facă,
Ca și să poată a iscodi ființa firii tale,
Fealiul și chipul, și ipostasul așijderea,
Fără numai însuț tu întru sineț <757>singur ești Treime, Dumnezeule,
Singur cunoscându-te pre sineț, și pre Fiiul tău, și pre Duhul,
Și de dânșii singuri, ca de niște împreunăodrăsliți, cunoscându-te.
Iar ceialalți – precum pre razele soarelui cestui simțit,
Și acește-s carii văd bine și strălucit privesc
Care raze întră înlăuntru casii șăzind ei le văd,
Iar pre soarele acela cu totul nu-l văd,
Așa pre lumina Slavei tale, așa pre străluciri,
Și pre aceastea întunecat cu minte curățită,
Carii din suflet căutându-te pre tine, să învrednicesc să te vază,
Iar pre tine, în ce fealiu și în ce chip ești cu ființa,
Sau cum o dată ai născut, sau îl naști de-a pururea,
Și nu te despărțești de cel născut din tine, ce iaste
Tot întru tine, tot împlinind cu Dumnezeirea pre toate.
Și tu încă Părintele tot rămâi întru însuș[1] Fiiul,
Și dintru tine ai purcegându-să Duhul cel Dumnezeesc,
Carele pre toate le cunoaște și le umple, Dumnezeu fiind dupre ființă,
Și de tine nedespărțindu-să. Că din tine și izvoraște.
Tu ești izvor al bunătăților, și toată bunătatea Fiiul tău,
Carele împărțești prin Duhul pre dânsele tuturor dupre vrednicie,
Cu milostivire și cu iubire de oameni, Îngerilor și oamenilor.
Nimenea din Îngeri, nimenea din oameni niciodată nu a văzut
Ființa ta, nici o au cunoscut, căci ești nezidit.
Și pre toate tu le-ai adus întru ființă, nu poate să te cunoască[2]
Cum naști pre Fiiul tău, cum de-a pururea izvorăști,
Cum dintru tine iase Duhul tău cel Dumnezeesc,
Și cum nu-l naști nicidecum <757v>niciodată, după ce o dată cu adevărat l-ai născut,
Nici izvorându-l, deșărtare sau micșorare ai pătimit?
Că rămâi preaplin, mai presus de totul nelipsit,
Tot întru toată lumea cea văzută, cea gândită,
Și afară iarăș de aceastea ești, Dumnezeul mieu,

1 În manuscris: „însăș." (n.ed.)
2 În ediția *Sources Chrétiennes* pasajul acesta (stihurile 65 și 65a din ed. Citată) diferă de ediția Zagoreos: „Și pre toate tu le-ai adus întru ființă, cu singură porunca ta: cum anume dar cele pre care le-ai adus întru ființă pot să te cunoască..." (n.ed.)

Nepriimind adăogare, nici lipsire nicidecum.
Și deaca tot ești nemișcat, apoi și rămâi totdeauna așa.
Însă prin lucrări de-a pururea totdeauna ești mișcat,
Că ai, Părinte, de-a pururea și necurmată lucrare,
Lucrează și Fiiul tău mântuirea tuturor,
Și chivernisească, și săvârșaște, și ține, și hrănește,
Înviiază, și face vii prin Duhul cel Sfânt.
Căci câte veade Fiiul pre Tatăl făcând,
Pre aceastea aseamenea și el le face, precum au zis.
Așa și nemișcat fiind, și de-a pururea mișcat oarecum,
Nu te mișci, nu stai, nici șăzi iarăș,
Ci de-a pururea șăzând, de-a pururea stai cu totul,
Și stând iarăș de-a pururea te mișci tot,
Nemutându-te niciodată, că unde și te vei duce?
Pre totul, precum s'au zis, împlinindu-l, și mai presus de totul fiind,
Cătră care altul te vei muta, sau loc, sau ținut?
Dar nici stai, nici fără de trup ești,
Prost și fireș, umplând pre toate, neformăluit cu totul,
Nemateriialnic, nescris-împrejur, tot neprins ești.
Și cum vom zice că șezi, cum iarăș că stai?
Și cum vom grăi că șezi, sau în care Scaun,
Cela ce în mână ții Ceriul, încă și pământul,
Și ceale de supt pământ toate cu vârtutea ta să țin?
Care Scaun te va încăpea, sau ce fealiu de casă?
<758>Sau cum să va întemeia, sau în care temelii?
Și cine va gândi pre ce fealiu de stâlpi să rădică?
Vai de oamenii, și de toată firea cea zidită
Carea va îndrăzni să cearce unele ca aceastea pentru Dumnezeu,
Mai nainte de a să străluci, mai nainte de a să lumina, mai nainte de a vedea ceale Dumnezeești
Și mai nainte de a să face văzătoriu al tainilor lui Hristos,
Pre care nici Pavel, văzindu-le, n'au putut nicidecum să le grăiască,[1]
Iar pentru însuș Dumnezeu nimic mai mult n'au auzit,
Nici s'au învrednicit să se înveațe, sau măcar să se deprinză,
Fără numai cum că ὁ ὤν e Dumnezeu ziditoriu al tuturor,
Și făcătoriu, și trăgătoriu al tuturor celor aduse întru ființă.
Iar noi, cei preaticăloși, cei întru întunearec închiși,
Și carii întunearec cu totul sântem prin îndulcirea dezmirdărilor,
Și nu cunoaștem pre înșine în ce fealiu, și cum ne ținem și ne biruim,
Cei îngropați cu patimile, cei orbi și morți,
Pre cel ce iaste cu adevărat singur Dumnezeu fără de început, nezidit
Și nemuritoriu, și nevăzut tuturor,
Iscodindu-l, zicem ca cum cu deadinsul am ști
Pentru Dumnezeu, cei ce de Dumnezeu sântem despărțiți.
Că deaca cu adevărat și s'ar fi unit cu dânsul, niciodată n'ar fi îndrăznit
Să grăiască pentru dânsul, văzind că toate sânt
Netâlcuite, neînțelease ceale ale aceluia,

1 Lipsă în continuare trei stihuri, pe care le traducem acì după *Sources Chrétiennes* (stihurile 104-106): „Nici Ilie mai nainte, nici Moisì cel mare, / ci poruncile și voile lui Dumnezeu singure,/ s'a învrednicit și el să se învețe, și altora să povestească..." (n.ed.)

Și nu numai ceale ale aceluia, ci și din lucrurile aceluia
Ceale mai multe sânt necunoscute tuturor.
Că cine și va tâlcui cum dintru început m'au zidit,
<758v>Cu care, și cu ce fealiu de mâini țărâna luându-o, cel cu totul fără de trup?
Gură neavând ca noi, cum au însuflat întru mine,
Și cum oare în suflet nemuritoriu s'au făcut mie?
Și din tină, spune-mi mie, cum s'au făcut oase, și cum nevre,
Cum carne, și cum vine, cum piiale, și cum peri,
Cum ochi, cum și urechi, cum buze, cum limbă,
Cum unealte glăsuitoare și tărie de dinți,
Care cuvânt deslușit prin duh luminat săvârșesc?
Și din materie uscată și umedă, fierbinte și reace,
Jivină m'au săvârșit pre mine prin amestecarea celor împrotivnice.
Deci cum să leagă minte cu trup, și cum trupul cu mintea
Cea fără de materie să ameastecă cu neamestecare și cu neturburare,
Și fără de frământare mintea și sufletul scot cuvântul
Cel înlăuntru pus la norod, și rămân iarăș așijderea,
Netăiate, neschimbate și neamestecate cu totul?
Deci aceastea știindu-le, fraților, că sânt netâlcuite,
Și tuturor neînțelease ceale[1] ale noastre,
Cum pre cela ce ne-au făcut pre noi într'acest fealiu dintru neființă
Nu ne înfricoșăm a-l iscodi, sau a gândi, sau a zice
Ceale mai presus de cuvânt și mai presus de mintea noastră?
Deci zidiri fiind, înfricoșați-vă de Ziditoriul,
Și poruncile aceluia singure numai iscodiți-le,
Și a le păzi pre aceastea cu toată putearea voastră sârguiți-vă,
Deaca voiți și moștenitori ai vieții să vă faceți.
Iar deaca veți defăima poruncile lui,
Și voile lui le veți treace cu vedearea, precum <759>au zis,
Și deaca nu vă veț' supune lui, cu adevărat în scurt zic,
Că nici slavă, nici vrednicie, nici bogățiia cea din lume,
Dar nici cunoștința cea nebună a învățăturilor celor din afară,
Nici síntaxis, nici alcătuire de buna și frumoasa grăire a cuvintelor,
Nici altceva din lucrurile sau banii cei de pre pământ,
Nici un fealiu de folos nu vor da atuncea
Când va judeca pre toate și pre toți Dumnezeul mieu.
Ci cuvântul Stăpânului, cel trecut cu vederea de noi,
Va sta înaintea feații a unuia fieștecăruia atuncea,
Și pre fieștecarele ce nu l-au păzit pre acesta, îl va osândi.
Că nu e cuvânt deșert, ci cuvânt viu al lui Dumnezeu
Celui viu, cu carele rămâne în veacii veacilor.
Deci judecat va fi așa precum am zis,
Și împreună și porunca, vai mie, întimpinând,
Și mustrând pre cel ce au fost necredincios, sau și credincios cu adevărat,
Și plecat, sau și neplecat cuvintelor Stăpânului,
Sau făcut cu sârguință, sau și s'au lenevit,
Și așa să vor despărți cei nedrepți dela cei drepți,

1 În manuscris: „ceale ceale." (n.ed.)

Cei nesupuși de cei ce cu adevărat pre Hristos l-au ascultat,
Și de cei iubitori de Dumnezeu, cei ce acum iubesc lumea,
Și de cei îndurați și milostivi, cei neîndurați,
Și cei nemilostivi împreună și vor sta toți
Goli și de bogăție și de cinste, și de dregătoriia de carea în lume
S'au îndulcit, și pre eiși, vaiŭ mie, s'au osândit,
Însuș ei pre sineș osândiți făcându-să cu lucrurile sale,
Și vor auzi: Mici și mari, duceți-vă,
Că nu v'ați supus mie, Stăpânului celui iubitoriu de oameni.
<759v>De carea dreaptă osândă să ne izbăvim, Stăpâne,
Și partea oilor tale să o dobândim, Cuvinte,
În dar, fiindcă nu avem nădeajde de mântuire,
Noi, cei osândiți din lucruri acum și în veaci.

AL ACELUIAȘ

Pentru cuvântarea de Dumnezeu. Și cum că cel ce au păzit pre cel după chip, pre puterile ceale reale și vicleane ale stăpânitoriului întunearecului le calcă. Iar ceialalți, carii au viiață pătimașă, de dânsul să stăpânesc și să împărățesc. Cuvântul 43.

Lumină iaste Tatăl, Lumină Fiiul, Lumină și Sfântul Duh.
Vezi ce zici, frate. Vezi să nu greșești alăturea.
Că o lumină-s ceale trei, una nu despărțită,
Ci unită cu ceale trei feațe neamestecat.
Că Dumnezeu tot iaste nedespărțit dupre fire,
Și cu ființa cu adevărat mai presus de toată ființa,
Nu să tae dupre puteare, nu dupre formă, nu dupre slavă,
Nu dupre chip, că tot iaste prost, și o lumină să veade.
Întru aceastea una-s feațele, una-s ceale trei ipostasuri,
Că ceale trei îs întru una, iar mai vârtos una-s ceale trei,
O puteare ceale trei, o slavă ceale trei,
O fire-s ceale trei, o ființă și o Dumnezeire,
Aceastea și o lumină sânt, și luminează lumea;
Nu pre lumea aceasta văzută, să nu fie,
Că nici l-au cunoscut pre dânsul, nici poate să-l cunoască
Lumea ceastă văzută, nici priiatenii lumii.
Că cela ce iubeaște lumea, dușman iaste al lui Dumnezeu,
Ci pre omul pre care el l-au făcut dupre chipul său,
Și dupre asămănare lume îl <760>numim noi
Că să împodobeaște cu faptele bune, stăpâneaște ceale pământești,
Precum acela are stăpânirea totului,
Și împărățeaște preste patimi. Acesta-i cel dupre chip,
Și supune pre draci, ziditorii răotății,
Calcă pre bălaurul cel vechi, cel mare,
Ca pre o pasăre proastă. Și cum? Auzi, fiiule!
Boiariul acesta carele au căzut, prin lipsirea luminii
Întru întunearec îndată s'au făcut, și să află cu toți
Cei ce împreună cu dânsul din ceriu au căzut întru întunearec,
Și împărățeaște întru întunearecul acesta preste toți, zic,
Dracii și oamenii carii sânt ținuți întru dânsul.
Tot sufletul carele nu veade lumina vieții strălucind
Și ziua și noaptea să munceaște de dânsul,

Să răneaște, să împilă, să duce, și aleargă,
Și cu săgețile dezmirdărilor să împunge în fieștecarea zi.
Deși i să pare că stă împrotivă, deși i să pare că nu cade,
Dar însă cu sudori și cu osteneală multă, și cu trudă
Are deapururea războiul acestuia neîmpăcat.
Iar tot sufletul carele veade lumina cea Dumnezeiască
De unde au căzut acela, îl defaimă pre dânsul,
Și supțiindu-să de lumina aceaia neapropiiata,
Calcă pre boiariul și stăpânitoriul întunearecului ca pre niște frunze
Care cad pre pământ din copaciul cel înalt.
Căci întru întunearec are el putearea și stăpânirea,
Iar întru lumină să face stârv mort cu totul.
Iar lumină tu auzind, ia aminte, ce fealiu de lumină îț zic ție,
Să nu mă socotești că-ț zic ție pre lumina soarelui:
Pentru că vezi întru lumina acestuia pre mulți oameni,
Carii păcătuesc precum eu, <760v>cum/plit muncindu-se,
Căzind și aspumând întru amiiazăzì,
Și nevăzut pătimind dela duhurile reale;[1]
Și soarele strălucind, nici un folos dintru acesta
Mai mult nu să face celor daț dracilor.
Deci nu zic ție lumina soarelui cestui simțit,
Nu pre a zilii – să nu fie! – nu pre a făcliei nicidecum,
Nu pre a stealelor celor multe, nici lumina lumii,
Nu pre raza frumseații luminii ceștii văzute nicidecum
Îț arăt ție că are vreo lucrare ca aceasta nicidecum.
Că ceale simțite pre ochii cei simțiți numai
Îi luminează, și le strălucesc luminile, și le dă
Să vază numai pre ceaste simțite, iar pre ceale gândite nu.
Deci toți câți văd numai pre ceaste simțite,
Orbi sânt cu ochii cei gândiți ai inimii.
Deci ochii cei gândiți ai inimii ceii gândite,
Și cu lumina cea gândită datori sânt să se lumineaze,
Că deaca cela ce are pre luminile trupului stinse,
Tot iaste întunecat, neștiind unde să află,
Cu cât mai vârtos cela ce are orb pre ochiul sufletului
Va fi întunecat și cu trupul, și cu fapta?
Puțin lipsească încă de a fi omorât și cu duhul.
Deci înțeleage cu deamăruntul pre carea Lumină îț voiŭ zice ție.
Că nu-ț zic ție credința, nici îț zic lucrare
Lucrurilor, nici pocăința, nici postul nicidecum,
Nici necăștigarea cea nicidecât, nu înțelepciunea, nu cunoștința,
Dar nici dăscăliia, că niciuna dintru aceastea nu iaste
Nu lumină, nici strălucire a luminii căriia îț zic ție,
Nici evlaviia cea din afară, nu portul și chipul
Cel smerit și prost, că toate aceastea-s fapte
Și împlinire a poruncilor, deaca bine să săvârșesc,
Și deaca să împlinesc precum însuș <761>Ziditoriul au poruncit.
Lacrămile în multe chipuri să varsă,
Și ori folositoare sânt, ori și vătămătoare mai vârtos,
Însă însuș iale de sineș nefolositoare-s cu totul.
Iar priveghiiarea nu iaste cu totul numai a monahilor,
Ci și a norodului celui de obște carii întru lucruri să îndeletnicesc,

1 În manuscris: „ceale." (n.ed.)

Și muerile încă priveghiiază mai mult țesând,
Și zlătarii, și faurii, decât cei mai mulți din monahi,
Și pentru aceasta zicem că din toate faptele
Bune aceastea niciuna nu să numească lumină.
Când și adunându-să întru una toate lucrările
Și faptele bune fără de lipsă, nu pot să fie lumina cea Dumnezeiască,
Că departe stau dela dânsa toate faptele oamenilor,
Însă și faptele aceastea adecă care dela noi să împlinesc
Cât despre noi cătră ceialalți carii trăesc întru răotate,
Lumină să zic, căci îi povățuesc cătră lucrurile ceale bune și pre aceia.
Și aceaia ce-m iaste mie întunearec și mă orbeaște,
Lumină aproapelui să face, și străluceaște celor ce văd.
Și ca să nu mă prepuiu că lucruri streine zic ție,
Ascultă, și voiŭ grăi ție dezlegarea gâciturii.
Postesc poate pentru tine, ca să mă arăt că postesc,
Și acest lucru piron adecă ochilor miei iaste,
Și ca o bârnă s'au înfipt cu totul înlăuntru întru aceștea,
Iar tu te luminezi văzindu-mă, deaca nu mă osândești,
Ci te prihănești pre sineț ca un cu totul lacom cu pântecele,
Și cătră înfrânarea pântecelui te povățuești dintru aceasta,
Și pre desfătare a o treace cu vedearea arătat te înveți.
Iarăș: Eu mă îmbrac cu haină proastă și trențoasă,
Și numai întru o haină în toată vreamea umblând, socotesc
Slavă dela cei ce mă văd, și <761v>laudă să vânez,
Și ca un alt Apostol nou să mă arăt lor,
Și acest lucru să face mie pricinuitoriu de multă vătămarea,
Și întunearec cu adevărat, și negură groasă în sufletul mieu;
Iar pre noroadele ceale ce mă văd îi luminează și-i învață
Să defaime împodobirea, să defaime bogățiia,
Și cu proaste și aspre haine să se îmbrace,
Care și cu adevărat iaste îmbrăcăminte apostolească.
Așa și toate cealelalte lucrări a faptelor bune,
Fapte sânt fără de lumină, lucruri fără de rază,
Că adunându-se iale toate împreună, dupre cum am zis,
Și întru un loc făcându-se faptele ceale îmbunătățite,
De și iaste cu putință întru un om să se adune,
Să asemenează unii făclii lipsite de lumină.
Că precum nu e cu putință să se zică foc cărbunii singuri,
Dar nici cărbuni, sau și văpae, leamnele singure,
Așa nici toată credința, nu lucrurile, nu faptele,
Nu împlinirea poruncilor, foc sau văpae sau lumină Dumnezeiască
Nu sânt vreadnice să se numească, că nu sânt cu adevărat,
Ci cum că pot să priimească focul, și să apropie de lumină,
Și să se aprinză cu unire negrăită –
Aceasta iaste lauda și fala faptelor bune.
Și pentru aceasta toată nevoința și toate faptele
Să săvârșăsc de noi, ca de lumina cea Dumnezeiască,
Ca o făclie, ca o luminare pre toate să le împărtășim,
Puindu-să sufletul înaintea luminii ceii neapropiiate,

Iar mai vârtos precum hârtiia să întinge în ceară,
Așa sufletul, cu toate faptele bune îngrășindu-să,
Tot să va aprinde din lumină, cât va putea să vază,
Cât în casa lui va încăpea să o bage,
<762>Și atuncea, luminându-să faptele bune, fiindcă cu Dumnezeiasca
Lumină s'au împărtășit, lumină și iale să numesc,
Iar mai vârtos sânt și iale lumină, după ce cu lumina s'au amestecat.
Și pre însăș sufletul și trupul împrejur îl strălucesc cu lumină,
Și strălucesc cu adevărat întâiu celui ce le are,
Atuncea și tuturor celoralalți ce-s întru întunearecul vieții.
Pre carii luminează-i cu Duhul cel Preasfânt, Hristoase,
Și moștenitori ai Împărăției Ceriurilor fă-i,
Împreună cu toți Sfinții tăi, acum și în veaci.

AL ACELUIAȘ

Pentru cuvântarea de Dumnezeu. Și cum că mintea de materiia patimilor curățindu-să, nemateriialnic pre cel nemateriialnic și nevăzut îl veade. Cuvântul 44.

Pre care cale voiŭ călători? Pre care potecă voiŭ apuca?
Pre care scară mă voiŭ sui? Pre care ușă voiŭ întra?
Și cum pre ușă o voiŭ deșchide, și în care cămară?
Și în care, și în ce fealiu de case voiŭ afla
Pre cela ce în mână și în palmă pre toate le ține?
În care munte mă voiŭ sui, și despre care parte?
Și în carea oare peșteră acolò îl voiŭ pipăi?
Sau care baltă trecând, pre cela ce pretutindenea iaste de față,
Și să află neprins, și iaste nevăzut,
Mă voiŭ învrednici să-l văz, și să-l țiu eu, ticălosul?
În care iad mă voiŭ pogorî, și în care ceriu
Mă voiŭ sui, și oare la margenile căriia mări
Ducându-mă, voiŭ afla pre cel cu totul neapropiiat,
Pre cel cu totul nescris împrejur, pre cel cu totul nepipăit,
<762v>Pre cel fără de materie întru ceale materiialnice,[1] pre Ziditoriul întru zidire,
Pre cel nestricăcios întru ceale stricăcioase, spune-mi mie, cum îl voiŭ afla?
Și cum afară de lume mă voiŭ face eu, cela ce-s în lume?
Cum cu cel nemateriialnic mă voiŭ împreuna eu, cel împreunat cu materiia?
Cum cu cel nestricăcios mă voiŭ împleteci, eu tot stricăcios fiind?
Eu, cel muritoriu, cu viiața cum tot mă voiŭ apropiia,
Cu cel nemuritoriu, eu, cel mort, cum oare mă voiŭ vecinì?
Tot fiind iarbă, de foc cum voiŭ îndrăzni să mă apropii?
Dar însă auzi acum dezlegarea celor negrăite:
Mai nainte de a să face Ceriul, mai nainte de a să aduce întru ființă pământul,
Dumnezeu era, Treimea, singur singurătățit,
Lumină fără de început, lumină nezidită, lumină netâlcuită cu totul,
Însă Dumnezeu nemuritoriu, fără de sfârșit singur,
De-a pururea vecuitoriu, veacinic, preabun foarte.
Înțeleage bine un Dumnezeu întru început pre Troița

1 În text: „nemateriialnice." (n.ed.)

Carea iaste adecă mai presus de fără de început, și mai presus de tot începutul,
Neasemănată, nemăsurată cu înălțimea, cu adâncimea și cu lungimea,
Și a mărimei sale, și a luminii margine neavând.
Nu era aer precum acum, nu era întunearec nicidecum,
Nu lumină, nu apă, nu ether, nu altceva, ci duh.
Era singur Dumnezeu luminat cu totul
Și împreună atotputearnic, și nemateriialnic.
Și au făcut pre Îngeri, pre Începătorii și pre Stăpânii,
Pre Heruvimi, pre Serafimi, pre Domnii, pre Scaune,
Și pre ceatele ceale nenumite, ca să-i slujască
Lui, și să-i stea înainte cu <763>frică și cu cutremur.
Iar mai pre urmă au adus întru ființă Ceriul ca o cămară,
Materiialnic și văzut, simțit și gros,
Și întru o clipeală l-au întins pre acesta, precum știe singur,
Și pământul împreună, și apele, și toate adâncurile
În mijlocul lui, întru aceaiaș dată, cu singură gândirea
Le-au făcut, în ce fealiu și acum toate să văd de noi.
Și au rămas, înlăuntru lumina cea nemateriialnică neavând
Ceriul cest simțit, după ce s'au întins, precum am zis,
N'au curmat strălucirile luminii ceii nemateriialnice;
Că materiialnic, precum am zis, fiind, de ceale neamteriialnice afară,
Nu cu locul cu adevărat, ci cu firea și cu ființa s'au aflat.
Că de cel materiialnic e despărțit Cel nemateriialnic,
Și nu are locul osebit, că nescris împrejur fiind,
Însuș cu cuvântul pre toate întru sineș le trage,
Și cu firea de toate ceale zidite iaste despărțit,
Și poartă pre toate întru sineș, și afară de toate iaste.
Precum mintea și Îngerul de păreții și de ușile
Casii afară nu să opresc, nici înlăuntru să țin,
Așa și Făcătoriul acestora cu totul afară iaste,
Nu înlăuntru Ceriului, nici întru alt loc,
Ci iaste cu adevărat pretutindenea Dumnezeu răzlețit
De toate ceale materiialnice, și de dânsul zidite, și întru ființă aduse.
Deci s'au făcut Ceriul materiialnic și s'au despărțit
Cu firea, dupre cum am zis, de lumina cea nemateriialnică,
Și au rămas fără de lumină ca o casă mare.
Ci Stăpânul totului au aprins Soarele,
Și Luna, ca celor simțiți simțit să le strălucească.
Și le-au dat și în mâini lumină, ca să se lumineaze noaptea,
<763v>Carea din fier și din piiatră să naște negrăit.
Iar acela de toată lumina e despărțit,
Mai presus de lumină, preastrălucit, nesuferit la toată zidirea.
Că precum când străluceaște Soarele nu să văd Stealele,
Așa deaca va voì să strălucească Stăpânul Soarelui,
Tot cel viu nu va suferi răsăritul acestuia.
Pentru aceaia au înjugat pre minte cu țărâna cea materiialnică,
Și întru ceale materiialnice ne-au pus pre noi pre toți oamenii,
Ca prin credință întemeiată și prin păzirea poruncilor,

De întunearecul călcării de poruncă, pre carele l-am vărsat
Prin pofta patimilor celor materiialnice și prin gustarea
Dezmirdărilor, pre mintea cea fără de materie iarăș curățindu-o,
Pre lumina cea fără de materie întru ceale materiialnice nemateriialnic iarăș să o vedem,
Precum am zis, că Dumnezeu era, mai presus de fără de început,
Nevăzut de ochii cei simțiți și materiialnici,
Neapropiiat ochilor celor gândiți ai inimii.
Că mă minunez cum sufletul, tot nemateriialnic fiind,
Și gândit pre ochiul luminii avându-l,
Și ca pre doao ferestri simțit uneltind,
Pre ochii trupului plecându-să, veade
Printr'înșii pre toate ceale văzute, și iarăș să întoarce
După ce pre ceale gândite și nemateriialnice nemateriialnic le veade?
Și în mijlocul celor nestricăcioase și celor stricăcioase negrăit ținut fiind,
De acealea adecă să trage în jos la dezmirdări și la patimi,
Iar de cealelalte cătră Ceriu întraripindu-să, acolò
A rămânea să sileaște, dar însă să trage în jos,
Și iarăș a să sui deapururea cu <764>fier/bințeală să sârguiaște,
Umblătoriu prin aer vrând să fie, afară de ceale văzute.
Că precum curse văzind pre toate ceale din lume,
Cu totul să teame pre pământ să calce sau să șază,
Ca nu cu totul înfigându-să, să se ție întru aceastea,
Și să se facă mâncare hiiarălor celor sălbatece.
Într'acest fealiu iaste viiața tuturor celor blagocestivi,
Și credincioși, și sfinți, pre carea să cuvine toți să o urmeaze,
Ca și împreună cu dânșii lui Hristos Dumnezeu, ziditoriului tuturor,
Fără de prihană să-i stea înainte, și părtași ai slavei și ai Împărăției lui să fie în veaci.

AL ACELUIAȘ

Pentru cuvântarea de Dumnezeu prea cu denadinsită. Și cum că cela ce nu veade lumina slavei lui Dumnezeu, mai rău iaste decât cei orbi.

Cuvântul 45.

O, iubitoriule de îndurări, Dumnezeul mieu, făcătoriul mieu,
Străluceaște-mi mai mult lumina ta cea neapropiiată,
Ca pre inima mea de bucurie să o umpli.
Așa, să nu te mânii, așa, să nu mă părăsești,
Ci străluceaște-mi sufletul mieu cu lumina ta:
Că lumina ta tu ești, Dumnezeul mieu.
Că de și te numești cu multe, și de multe fealiuri
De nume, dar unul însuț ești,
Și unul acesta iaste necunoscut de toată firea,
Și nevăzut, și netâlcuit să află,
Carele să numeaște așa căci arată pre toate.
Deci unul acesta e fire în trei ipostatnică,
O, Dumnezeire, și o Împărăție,
O, puteare, că una-s ceale trei.
Că Treime una iaste Dumnezeul mieu, nu trei,
<764v>Trei dar însă iaste cel unul dupre ipostasuri
Care sânt de o fire între sineși unele cu altele cu firea,
De o puteare cu totul și de o ființă,

Care neamestecat adecă, mai presus de minte să unesc,
Și nedespărțit iarăș să despărțesc,
Întru unul ceale trei, și cel unul în ceale trei.
Că unul iaste cel ce au făcut pre toate,
Iisus Hristos împreună cu Tatăl cel fără de început
Și cu Sfântul Duh cel împreună fără de început.
Deci unul iaste Treimea fără de despărțire cu totul,
Și întru unul sânt ceale trei, și în trei iaste cel unul,
Iar mai vârtos unul pre ceale trei, și pre cel unul trei iarăș
Înțeleage, și te închină, și creade, acum, și în veaci.
Că unul acesta care să năluceaște, și străluceaște,
Și luminează, și să împărtășaște, și să dă cu împărtășire, iaste tot binele.
Pentru aceaia nu cu unul, ci cu multe nume și de la noi să numeaște:
Lumină, pace și bucurie, viiață, hrană și băutură,
Îmbrăcăminte, veșmânt cort și Dumnezeiască casă,
Răsărit, înviiare, odihnă și scăldătoare,
Foc, apă, râu, izvor de viiață, și curgere,
Pâine și vin, și îndulcire de obște a credincioșilor,
Ospăț îndestulat, desfătarea cu carea ne desfătăm cu taină,
Soare cu adevărat neapus, și stea deapururea strălucitoare,
Făclie carea luminează înlăuntru în casa cea sufletească.
Unul acesta multe iaste, carele și curățeaște, și zideaște;
Unul acesta pre toate le-au adus întru ființă cu cuvântul,
Și cu Duhul puterii pre toate aceastea le ține.
Unul acesta Ceriul și pământul dintru neființă
Le-au adus întru ființă, le-au înființat, le-au alcătuit negrăit.
Unul acesta, Soarele, luna și stealele
Cu voia le-au făcut – minune noao și streină.
<765>Unul acesta, pre ceale câte cu patru picioare, pre ceale târâtoare și hiiarăle,
Și pasări de multe fealiuri, și pre toate ceale din mare,
Cu porunca le-au adus întru ființă, pre toate precum să văd.
Iar mai pre urmă m'au făcut și pre mine, ca pre un împărat,
Și pre toate aceastea mi le-au dat spre slujire,
Ca niște roabe, și care pre trebuința mea ca niște slugi o împlinesc.
Deci toate, a unuia acestuia Dumnezeului tuturor zic,
Porunca o au păzit, și încă o păzesc,
Iar eu, ticălosul, singur nemulțemitoriu m'am arătat,
Necunoscătoriu și neascultătoriu al lui Dumnezeu celui ce m'au zidit,
Și pre toate aceastea bunele cu îndestulare mi le-au dat,
Și porunca călcându-o, netreabnic m'am făcut,
Și mai rău decât toate dobitoacele, mai rău și decât hiiarăle,
Decât ceale târâtoare, și decât pasările m'am arătat, ticălosul.
Și m'am abătut din calea cea dreaptă și Dumnezeiască,
Și din slava cea dată mie am căzut cu ticăloșie,
Și m'am dezbrăcat de podoaba cea luminată și Dumnezeiască,
Și întru întunearec după ce m'am făcut, acum întru întunearec zac,
Și nu cunosc că de lumină sânt lipsit,
Și zic: Iată soarele luminează zioa
Și-l văz pre dânsul, și noaptea venind, iarăș apune,

Și eu îmi aprinz luminări și făclii, și văz.
Și ce are altul din toți oamenii mai mult decât mine?
Că așa cu adevărat văd oamenii în lume,
Și cineva din oameni mai mult decât aceasta nicidecum nu veade.
Deci aceastea zicându-le, minț, și pre sinemi mă batjocoresc,
Și pre sinemi, Mântuitoriule, mă rătăcesc, asupră-mi trufindu-mă,
Nevrând să mă cunosc pre sinemi căci orb sânt,
<765v>Și nevrând să mă ostenesc, nevrând să caut în sus,
Nevrând eu, osânditul, orbirea mea să o cunosc.
Și zic: Cine au văzut pre Dumnezeu, lumina lumii?
Și aceasta o zic, Stăpâne, cu totul cu nesimțire,
Nepricepând că rău gândesc și zic.
Că cela ce zice că nicidecum nu priveaște și nu veade lumina ta,
Iar mai vârtos zice că și cu neputință iaste acest lucru,
Adecă a vedea, Stăpâne, lumina slavei tale ceii Dumnezeiești,
Pre toate Scripturile prorocilor și apostolilor le leapădă,
Și cuvintele tale, Iisuse, și iconomiia ta.
Că deaca dintru înălțime ai strălucit, te-ai arătat întru întunearec,
Și ai venit, îndurate, în lume, ca cu oamenii
Să petreci ca noi voind, cu iubire de oameni,
Și lumină a lumii pre sineț fără de minciună te-ai numit că ești,
Și noi nu te vedem pre tine, au nu cu totul sântem orbi,
Și decât orbii mai ticăloși, Hristoase al mieu?
Așa, negreșit, așa, cu adevărat, și morți, și orbi
Sântem, și nu te vedem pre tine, lumina cea de viiață făcătoare.
Pre soarele cest simțit cei orbi nu-l văd,
Și încă viiază, Stăpâne, și câte puțin și să mișcă,
Că nu dăruiaște viiață, ci numai vedeare,
Iar tu ești toate bunătățile și de-a pururea le dai
Pre aceastea robilor tăi, celor ce văd lumina ta,
Ca cela ce ești viiață, și viiață dăruești împreună cu toate
Cealelalte, zic bunătățile, care tu însuț ești.
Apoi cela ce te are pre tine cu adevărat, are prin tine pre toate.
Să nu mă lipsesc de tine, Stăpâne, să nu mă lipsesc de tine, Ziditoriule,
Să nu mă lipsesc de tine, Îndurate, eu, smeritul și streinul;
Că strein, precum bine ai voit, și nemernic aicea
<766>Nu cu aleagerea, nu cu voirea mea m'am făcut strein,
Ci cu darul tău pre sinemi m'am cunoscut strein
De ceale văzute, și gânditoriu m'am strălucit cu lumina ta,
Și am cunoscut căci către lume nemateriialnică și nevăzută
Muți și sălășluești pre neamul omenesc,
Și împărțești și despărțești lăcașuri vreadnice
Fieștecăruia, dupre cum au păzit, Mântuitoriule, poruncile tale.
Deci pentru aceasta te rog, împreună cu tine să mă rânduești,
Deși mult am păcătuit, mai presus de toți oamenii,
Și sânt vreadnic de muncă și de pedeapsă,
Ci priimeaște-mă ca pre vameșul pre mine, cel ce mă rog,
Și ca pre curva, Stăpâne, deși nu întocma plâng,

Deși nu aseamenea picioarile tale cu părul mieu nu le șterg,
Deși nu suspin și nu mă tânguesc, Hristoase, deopotrivă;
Ci de vreame ce izvorăști milă, și fântânești îndurare,
Izbucneaște bunătate, prin care miluiaște-mă.[1]
Miluiaște-mă și mă izbăveaște de focul cel veacinic,
Învrednicindu-mă de aicea bine să-ț slujesc ție,
Și fără de mustrare să stau înaintea ta,
Și să fiu priimit înlăuntru cămării tale, Mântuitoriule,
Unde să mă veselesc împreună cu tine, bunul Stăpân,
Cu bucuriia cea negrăită în veacii veacilor.

AL ACELUIAȘ

Pentru vedearea de Dumnezeu, și pentru Dumnezeeștile lucruri, și pentru preaslăvitele lucrări ale Sfântului Duh, și pentru deosebirile Sfintei și deoființă Troiței. Și cum că cela ce n'au ajuns să între întru Împărățiia Ceriurilor, nimic nu să va folosi, măcar și afară de muncile iadului de să va afla.

Cuvântul 46.

Ce iaste care întru mine dela mine să lucrează,
<766v>O, al tuturor pricinuitoriule Dumnezeule și Împărate?
Că ce și voiŭ zice, și ce cu adevărat voiŭ și gândi?
Mare adecă iaste minunea carea să veade de mine,
Dar necunoscută iaste, și nevăzută de toți.
Care aceasta, spune-mi mie? Eu cu credință voiŭ spune-o.
Cu întunearec și cu umbră, cu simțite și cu simțire,
Cu zidire materiialnică, cu sânge și cu trup
Sânt ținut și sânt frământat, Mântuitoriule, eu, ticălosul.
Și întru aceastea fiind, cu rea norocire și cu ticăloșie,
Spaimă mă coprinde vrând să grăesc.
Văz cu mintea – unde, ce, sau cum, nu știu.
Că acest „cum" netâlcuit iaste cu totul.
Iar „unde," cunoscut și necunoscut mi să pare că iaste.
Cunoscut adecă, că întru mine să veade,
Și de departe să arată el iarăș,
Dar necunoscut însă, căci și pre mine împreună mă duce
În locul cel de nicăiri nicidecum cu totul,
Și de ceale simțite uitare bagă întru mine,
Și de toate ceale materiialnice și văzute,
Afară pre mine gol, și de trup, mă scoate.
Deci ce iaste care lucrează întru mine aceastea,
Pre care am zis că îl și văz? A spune nu pociŭ.
Însă auzi, și vei înțeleage lucrul.
Deci iaste nețìnut întru toate cu totul,
Iaste și prins, și să dă cu împărtășire celor vreadnici,
Și împărtășaște, și să împreunează fără de prindere,
Și să uneaște cu cei curați fără de turburare,
Și să ameastecă cu amestecare neamestecată,
Tot cu toți cei ce fără prihană viețuesc.
Acesta întru mine ca o făclie luminează,
Iar mai vârtos întâiu în Ceriuri să <767>veade,
Și decât Ceriurile fără de măsură mai presus,

1 Lipsă două stihuri în ediția Zagoreos, pe care le traducem acì: „Așa, cela ce ți s'au țintuit mâinile tale, așa, cela ce ți s'au țintuit picioarele/ pre cruce, și coasta ți s'a străpuns, atotîndurate..." (n.ed.)

Întunecat foarte nevăzut să veade.
Dar când eu cu dureare voiŭ căuta,
Și cu îngăduire voiŭ ceare să-mi strălucească,
Sau mai luminat acolò să veade,
Și pre mine de ceale de jos mă răzlețeaște, și mă împreunează
Cu strălucirea aceluia negrăit,
Sau înlăuntru mieu să arată fără de veaste tot:
Lumină în chip de sfeară, și lină, și Dumnezeiască,
Fără de formă, fără de chip, cu formă fără de formă,
Carea să și veade, și grăiaște cătră mine aceastea:
Pentru ce mă scrii împrejur că sânt eu în Ceriuri,
Și acolò mă cauți, și mă socotești că lăcuesc?
Pentru ce mă prepui că sânt pre pământ,
Și cum că cu toți împreună sânt mă vestești,
Și cum că pretutindene sânt mă legiuești?
Deci acest „pretutindenea" mărire îmi lipești mie,
Și eu afară de mărimi cu totul sânt;
Că mai presus de mărimi cunoaște pre firea mea că iaste.
Iar acest „pre pământ" scriere-împrejur să arată,
Și cu totul nescris împrejur niciodată sânt.
Că auzi că sânt eu împreună cu Sfinții
Însumi tot eu cu ființa întru simțire,
Și cu vedearea, încă și cu împărtășirea,
Împreună cu Tatăl mieu, și cu Duhul cel Dumnezeesc,
Și cum că mă odihnesc întru aceștea arătat.
Deci deaca pre fiiștecarele deosebi vei zice că sântem noi împreună,
Mulți vei face, și întru mulți împărțiți.
Deaca unul vei grăi, cum cel unul iaste și fieștecarele?
Iar mai vârtos cel unul cumu-i și sus și jos?
Și împreună cu toți cum aceluș <767v>va fi?
Cela ce pre totul îl umple, cum întru unul va lăcui?
Cela ce iaste întru unul, cum și pre totul îl va umplea?
Auzi tainile lui Dumnezeu celui netâlcuit,
Îs netâlcuite, preaslăvite și cu totul streine.
Iaste adecă Dumnezeu adevărat, negreșit iaste –
Aceasta toți cei blagocestivi o mărturisesc –
Dar niciuna dintru acealea care noi cu totul le știm nu e,
Dar nici dintru acealea care știu Îngerii nu iaste,
Și dupre aceasta zic că nici una iaste Dumnezeu
Din toate, ca un Ziditoriu al tuturor,
Ci-i mai presus de totul. Că cine ar fi spus
Ce iaste Dumnezeu, ca și să zică cum că iaste
Aceasta poate, sau aceaia? Nu știu nicidecum,
Ce fealiu, cât, în ce chip, sau în multe chipuri.
Deci eu, carele nu cunosc pre Dumnezeu ce fealiu-i
Cu forma și cu chipul, cu mărimea și cu frumseațea,
Cum voiŭ tâlcui pre lucrările lui?
Cum adecă să veade cela ce iaste nevăzut tuturor?
Și cum iaste cu toată firea cea zidită?
Cum umple totul, și nicăiri să umple?
Cumu-i mai presus de totul, și pretutindenea iaste?
Că aceastea nimenea nicidecum nu va putea să le spue.
Ci o, tu pre carele din oameni nicidecum nu te-au văzut,
O, a toate Împărate, singure prea foarte milostive,
Mulțemesc ție din toată inima mea,
Că nu m'ai trecut cu vedearea pre mine carele jos întru întunearec

Zăceam, ci te-ai atins cu mâna ta cea Dumnezeiască de mine,
Pre carea văzindu-o eu m'am sculat îndată bucurându-mă,
Că-mi strălucea mai luminată decât soarele.
Și m'am sârguit să o apuc pre <768>aceasta eu, ticălosul,
Și s'au făcut nevăzută îndată de la ochii miei,
Și iarăș tot m'am făcut întru întunearec.
Am căzut la pământ plângând și tânguindu-mă,
Tăvălindu-mă și suspinând cu dureare,
Dorind să văz iarăș Dumnezeiasca ta mână.
O ai tins pre dânsa, te-ai arătat mie mai luminat,
Și îmbrățișindu-o, o am sărutat pre dânsa.
O, ce bunătate și multă milostivire!
Mâna mi-au dat să i-o sărut Ziditoriul,
Ceaia ce ține pre toate cu putearea.
O, ce dăruire, o, ce hărăzire netâlcuită!
Și iarăș o au strâns pre dânsa Ziditoriul,
Cu adevărat cercând sârguința mea,
De o doresc pre aceasta, și pre dătătoriul aceștiia,
De defaim pre toate, și numai pre aceasta o protimisesc,
Și îngăduiesc întru dragostea aceștiia.
Am părăsit îndată lumea și ceale ale lumii,
Am închis deodată și pre toate simțirile meale,
Ochii, urechile, nările, gura și buzele,
Tuturor rudeniilor și priiatenilor am murit.
Așa, cu adevărat am murit cu voirea,
Și pre singură mâna lui Dumnezeu o am căutat.
Și văzindu-mă aceasta pre mine așa făcând,
S'au atins pre taină, de mâna mea m'au apucat,
Și mă povățuia pre mine carele eram în mijlocul întunearecului.
Deci o am simțit, și bucurându-mă îi urmam,
Alergam foarte noaptea și zioa,
În sărita umblam cu sârguință,
Și umblând iarăș nemișcat eram,
Și atuncea mai vârtos sporiiam la ceale dinainte.
O, ce taine! O, ce nevoințe! O, ce celeanchiuri!
<768v>Așa alergând eu în mijlocul măidanului
M'au ajuns mâna aceaia negrăit,
Mijlocind Sfântul Părintele mieu și solind,
Și de ticălosul mieu cap s'au atins,
Și mi-au dat mie cununa biruinței.
Însă aceasta mai vârtos cunună s'au făcut mie,
Și pre aceasta văzindu-o, netâlcuită veselie,
Netâlcuită bucurie, netâlcuită dulceață
Aveam. Că cum nu? Lumea toată biruind,
Și pre stăpânitoriul lumii rușinându-l?
Și din mâna lui Dumnezeu cunună Dumnezeiască,
Iar mai vârtos pre însăș mâna Stăpânului tuturor
Luându-o – o, minune! – în loc de cunună?
Carea să vedea strălucindu-mi fără de materiie,
Necurmat și neîncetat mie, și neînserat.
Aceasta ca o țiță mie îmi tindea înainte,
Și a suge din laptele nestricăciunii mie
Ca unui fiiu al lui Dumnezeu bogat îmi dăruia.
O, ce dulceață! O, ce dezmirdare negrăită!
Aceasta și păhar al Dumnezeescului Duh,
Și al curgerii ceii fără de moarte s'au făcut mie,
Dintru care împărtășindu-mă, și de hrana m'am umplut
Cea Cerească, cu carea numai singuri Îngerii
Să hrănesc, și nestricăcioși să păzesc,
Luminări a doa ale luminii ceii dintâiu cu împărtășirea.
Așa și noi ai Dumnezeeștii și ai negrăitei
Firi ne-am făcut părtași toți,

Fii ai Tatălui, și frați ai lui Hristos,
Cu Duhul cel Preasfânt botezindu-ne;
Dar cu adevărat nu toți am cunoscut darul,
Nici strălucirea, nici împărtășirea, nici cum că
Așa ne-am născut, și aceasta de-abiia
<769>Din mii unul, sau și din nenumărați,
Prin vedearea cea tainică o au cunoscut.
Iar ceaialalți toți-s feați ponivoșiți,
Carii pre cela ce i-au născut pre dânșii nu-l cunosc.
Căci ca cei morți cu apă botezindu-se,
Sau și cu foc, nicidecum nu simt,
Așa nici aceștea, morți cu necredința
Și cu nelucrarea poruncilor fiind
Lipsiți, n'au știut că au pătimit,
Că arătare înfricoșată și credință rătăcită e,
Să se pară pre sineș că iaste fiiu al lui Dumnezeu,
Și să nu cunoască pre Tatăl său.
Deci deaca zici tu că cu credința pre acesta îl cunoști,
Și cu credința fiiu al lui Dumnezeu îl socotești că e,
Fie și întruparea lui Dumnezeu cu credință,
Și nu zice că cu lucrul om s'au făcut,
Nici cum că simțit el s'au născut.
Iar deaca s'au făcut fiiu cu adevărat al omului,
Apoi negreșit te face pre tine cu lucrul fiiu al lui Dumnezeu.
Deci deaca nu s'au făcut dupre nălucire trup,
Apoi negreșit că nici noi dupre înțeleagere Duh,
Ci precum au fost trup cu adevărat Cuvântul,
Așa și pre noi ne închipuiaște <ne>grăit,
Și fii ne face ai lui Dumnezeu întru adevăr.
Neschimbat cu Dumnezeirea rămâind Cuvântul,
Om s'au făcut cu luarea trupului;
Neschimbat pre mine, omul, cu trupul și cu sufletul
Păzindu-mă, pre mine tot m'au făcut Dumnezeu.
Au luat la sineș trupul mieu cel osândit,
Și cu toată Dumnezeirea m'au îmbrăcat,
Că botezindu-mă, întru Hristos m'am îmbrăcat,
Nu simțit, ci gândit cu <769v>ade/vărat,
Și cum nu-i Dumnezeu dupre dar, și dupre punere,
Și dupre simțire, și cunoștință, și vedeare,
Cela ce întru Fiiul lui Dumnezeu s'au îmbrăcat?
Deaca întru necunoștință s'au făcut Dumnezeu Cuvântul
Om, apoi și eu, cum că întru necunoștință m'am făcut
Dumnezeu trebuie dupre cuviință să mă socotesc.
Iar deaca cu cunoștință, și cu fapta, și cu vedearea,
Dumnezeu om tot s'au făcut,
Apoi tot pre mine Dumnezeu cu împărtășirea lui Dumnezeu,
Întru simțire și întru cunoștință, nu cu ființa,
Ci cu împărtășirea, să cuvine negreșit
A socoti cu pravoslavie că m'au făcut.
Că precum s'au născut Dumnezeu fără de schimbare,
Om cu trupul, și tuturor s'au arătat,
Așa netâlcuit Duhovnicească mă naște și pre mine,
Și om rămâind, Dumnezeu mă face.
Și precum văzut fiind cu trupul acela,
Nu să cunoștea de noroade că iaste Dumnezeu,
Așa și noi, nu ne cunoaștem de toți ce fealiu sântem –
O, minune! – oameni văzuți cu adevărat,
Aceaia, care ne-am făcut cu darul cel Dumnezeesc,
Nu putem să fim văzuți celor mulți.

Ci numai singuri acelora, carii pre ochiul sufletului
Îl au curățit, ne arătăm, ca printr-o oglindă,
Iar celor necurați, nici Dumnezeu, dar nici noi
Nu sântem văzuți, nici sântem crezuți nicidecum
Că ne-am făcut cândva aceasta cu adevărat.
Că necredincioși sânt cei ce pre singură credința
Cea fără de lucrări să proptesc și să razimă;
Iar deaca încă nu sânt necredincioși, dar morți cu totul:
<770>Dupre cum Dumnezeescul Pavel au hotărât,
Să nu nu crezi. Ci spune-mi mie, și cu înțelepciune răspunde-mi,
Care dintru aceaste doao vei protimisì:
Credință moartă, de lucruri lipsită,
Ori necredință, întru lucrurile credinții?
Negreșit vei zice: Care dar iaste din lucruri,
Fără de credința cea dreaptă și desăvârșit?
Și eu iarăș îț răspunz ție: Care trebuincios
Folos va fi de credința cea fără de lucruri?
Deci deaca acealea care mai nainte le-am zis voești
Să le cunoști, și Dumnezeu dupre dar să te faci,
Nu cu cuvântul, nu cu părearea, nu cu socoteala,
Nu cu singură credința lipsită de lucru,
Ci cu cercarea, cu lucrul și cu vedearea
Minții, și cu cunoștință preatainică,
Lucrează acealea care Hristos ție îț porunceaște,
Și acela pre aceastea pentru tine le-au pătimit,
Și atuncea vei vedea lumină preastrălucită luminând,
Preste aerul sufletului cel cu totul albit,
Adecă pre ființa cea fără materie, carea nemateriialnic arătat
Toată prin tot cu adevărat străbate,
Și dintru aceasta, pre tot trupul, căci întru tot
Iaste și însuș sufletul cel netrupesc,
Și va străluci trupul tău, precum și sufletul tău.
Și sufletul iarăș, precum au strălucit darul
Va fi fulgerând, ca un Dumnezeu.
Iar deaca te vei lenevi să urmezi smereniia,
Patimile și ocările Ziditoriului,
Și a le suferi pre aceastea nu vei priimi,
Ori gânditoriu, iar mai vârtos <770v>simțitoriu,
Vei rămânea – o, nebunie și din minte eșire!
Întru întunearec, și în tartarul trupșorului tău,
Carele iaste stricăciune; că ce alt iaste,
Fără numai moarte în vas nemuritoriu
Încuiată cu adevărat în veaci?
Și de toate bunătățile ceale ce-s întru lumină, încă și de însăș
Lumina te vei lipsi. Că încă nu zic,
Că și focului, și scrișnirii dinților,
Și tânguirii, și viermelui celui neadormit te vei da,
Ci cum că ca într'un chiup în trup vei lăcui,
După Înviiare, precum și mai nainte de aceasta,
Și cum că de nicăiri de afară vei vedea,
Nici lumină înlăuntru nu vei priimi nicidecum,
Ci cum că așa vei zăcea, de dulcețile ceale de aicea,
De toate, și de ceale ce vor să fie lipsit,
Precum mai nainte am zis. Deci spune tu, cela ce auzi,
Cela ce grăești: „Nu voesc să între
Înlăuntru împărăției ceii nestricăcioase,
Nici să dobândesc bunătățile acealea,
Ci afară de muncă numai să fiu,
Și cercare de foc să nu iau nicidecum!"

Ce folos îț va fi ție deaca te vei face precum am zis?
Răspunde-mi mie, o, preaînțeleapte, și zi:
Oare vei socoti că iaste altă
Muncă mai mare, sau că să va face negreșit?
Să nu fie. Cum vei zice atuncea cum că singur
În munci și ești, și te muncești?
Că de vei zice că Duhovnicesc pre trup
Atuncea îl vei lua, și cum ca întru un chiup
Să va încuia sufletul întru acesta?
Ascultă, învață cum va fi aceasta.
Precum sămânța să samănă dupre neam –
De grâu zic ție, și de orz, și <771>de altele –
Și dupre neam iarăș răsare,
Așa și trupurile cealor ce mor
Cad în pământ orice fealiu să vor întâmpla să fie.
Deci sufletele care de trupuri să despărțesc,
Întru înviiarea morților ceaia ce va să fie,
Fieștecare dintru aceastea dupre vrednicie îș află
Acoperemântul de lumină sau de întunearec plin.
Ceale adecă curate, și care de lumină s'au împărtășit,
Și ș'au aprins candelele sale,
Vor fi negreșit întru lumină neînserată,
Iar ceale necurate, și care au orbi
Pre ochii inimii, și de întunearec plini,
Cum oare vor vedea lumina cea Dumnezeiască?
Vei zice că nicidecum. Deci pre aceștea spune-mi,
Rugându-se după moarte, cine îi va auzi?
Și cine le va deșchide ochii acestora, vai mie,
Carii de bunăvoia lor n'au voit să vază,
Nici să-ș aprinză candela cea sufletească?
Deci întunearec neluminat va aștepta pre aceștea,
Iar trupurile, precum am zis, deopotrivă
Să strică și să putrezesc și ale Sfinților,
Însă să vor scula, în ce fealiu aceastea s'au sămănat:
Grâu curat, grâu sfințit,
Ale Sfântului Duh sfinte vase,
Precum au fost preacurate foarte,
Să vor scula iarăș proslăvite,
Strălucind, fulgerând, precum Dumnezeiasca Lumină.
Întru aceastea sălășluindu-se sufletele Sfinților,
Mai mult decât Soarele vor străluci atuncea,
Și să vor face aseamenea Stăpânului,
Pre ale căruia Dumnezeești legi i le-au păzit.
Iar ale păcătoșilor să scoală iarăși
În ce fealiu și iale în pământ s'au sămănat:
Întinate, puturoase, pline de putrejune,
<771v>Vase pângărite, neghini ale răotății,
Foarte întunecate, ca ceale ce lucrurile întunearecului
Le-au lucrat, și unealte a toate fealiurile de răotăți
S'au făcut, ale sămănătoriului celui rău.
Și să vor scula nemuritoare și aceastea,
Și Duhovnicești, însă asămănate întunearecului.
Deci cu aceastea ticăloasele suflete să vor uni,
Și iale întunecate și necurate fiind,
Aseamenea să vor face diiavolului,
Ca ceale ce pre lucrurile lui le-au urmat,
Și poruncile aceluia le-au păzit,
Cu carele și să vor rândui în focul cel nestins,
Întru întunearec și în tartar trimițindu-se,
Iar mai vârtos iale dupre asemănarea și măsura
Greotății să vor așăza dupre vredniciia
Păcatelor, pre care fieștecare le va purta,
Și acolò vor petreace în veacii veacilor.
Iar Sfinții, precum am zis iarăș,
Fieștecarele cu aripile faptelor bune rădicându-se,
Și aceștea întru întimpinarea Stăpânului
Să vor sui fieștecarele dupre vrednicie

Precum pre sineș cineva negreșit mai nainte s’au gătit,
Ca aproape sau departe de Ziditoriul să fie,
Și împreună să fie cu dânsul întru nemărginiții veaci,
Săltând și veselindu-se cu veselie neîncetată, amin.

AL ACELUIAȘ

Pentru cuvântarea de Dumnezeu. Și cum că celui ce nu s’au schimbat cu împărtășirea Sfântului Duh, și nu s’au făcut cu punerea întru cunoștință Dumnezeu, a învăța ceale Dumnezeești pre oameni nu i să cade.

<772>Cuvântul 47.

Cine îmi va mângâia durearea inimii meale?
Iar dureare zicând, am arătat pre dorul Mântuitoriului,
Iar dorul iaste lucrare a Duhului,
Iar mai vârtos a însuș lui dupre ființă iaste venirea,
Carea înipostatnică Lumină înlăuntru întru mine să veade,
Iar lumina iaste neasemănată, toată negrăită.
Cine mă va răzliți de ceale simțite, de care odată m’am izbăvit,
Și m’am ascuns dela dânsele, făcându-mă afară de lume?
Cine îmi va da alinare și liniște de toate,
Ca de frumseațea și vedearea acestuia să mă satur?
A căruia neînțeleagere îm aprinde dorul,
Însă cât iaste prins, dor iaste ipostatnic.
Că dragostea nu iaste nume, ci ființă Dumnezeiască
Împărtășitoare și neprinsă, și Dumnezeiască cu adevărat.
Cel împărtășit iaste și prins, [cel] mai mult decât acesta nu mai iaste.
Deci pentru aceasta am zis ție că iaste prins dorul acesta,
Și înipostatnic, ca un împărtășit și prins;
Că tot cel împărtășit și prins, ființă cu adevărat iaste
Înipostatnic împărtășită, așijderea și prinsă.
Că cel fără de ființă nimic și să zice și iaste,
Iar Dumnezeiasca fire iaste și nezidită, și mai presus de ființă,
Ca ceaia ce pre ființa tuturor celor zidite o covârșaște,
Și să numeaște mai presus de ființă, însă iaste înființoasă,
Și ipostatnică mai presus de toată ființa,
Și cu ipostas zidit cu totul neasămănată
Să înțeleage, că iaste toată nescrisă împrejur cu firea.
Și pre cel ce nu să scrie împrejur, ipostas cum îl vei zice?
Iar cel neipostatnic nu iaste nimic, și cum va fi <772v>împăr/tășit mie?
Iar deaca nu crezi, pre Pavel martor ți-l voiŭ aduce ție,
Carele pre amândoao credincioase ți le adeverează ție că sânt.
Căci când zice că pre Hristos îl are înlăuntru grăind,
Și prin Duhul cel Preasfânt grăindu-i lui,
Împărtășit și scris împrejur zice că iaste Dumnezeu,
Cu nescriere împrejur împreună fiind întru dânsul, și cu neprindere.
Iar când îl aduce pre el în mijloc că lăcuiaște în lumină neapropiiată,
Și mărturiseaște că niciodată de vreun om nu s’au văzut,
Atuncea pre nescriere împrejur și pre neprindere i-o arată.
Că pre carele nimenea din oameni niciodată nu l-au văzut,
Cum ori s’au împărtășit cu dânsul, sau cu totul s’au atins de dânsul?

Negreșit îmi vei zice mie că nicidecum, deaca nu te vei prigoni.[1]

Iar când iarăș îț zice ție: Dumnezeu, carele mai nainte au zis dedemult,

Să strălucească lumina dintru întunearec, carele au strălucit înlăuntru mieu,

Pre carele alt Dumnezeu îț arată ție, spune, <a-l> înțeleage,

Fără numai pre acela carele întru lumină nesuferită lăcuiaște,

Pre carele niciodată nicidecum nimenea din oameni nu l-au văzut?

Că el iaste mai presus de ființă, nezidit fiind mai nainte,

Și au luat asuprăș trup, și zidit mie s'au văzut,

Tot pre mine, cel luat, însuș înDumnezeindu-mă strein.

Așa crezi, spune-mi, și cu adevărat nu te îndoiești?

Deci deaca Dumnezeu făcându-să om, precum crezi,

Pre mine, omul cel luat, m'au înDumnezeit,

Apoi eu, cel dupre dar făcut Dumnezeu, pre cel din fire Dumnezeu îl văz.

Pre acela pre carele nimenea din oameni niciodată n'au putut

<773>Să-l vază, dar nici poate nicidecum să-l privească.

Deci cei ce au priimit pre Dumnezeu prin lucrurile credinții,

Și Dumnezei s'au făcut, prin Duhul născându-se,

Pre însuș acela îl văd, adecă pre Tatăl lor,

Pre acela ce lăcuiaște deapururea întru lumină neapropiiată,

Înlăuntru având pre dânsul întru dânșii lăcuind,

Și lăcuesc și ei întru dânsul, cel cu totul neapropiiat.

Aceasta iaste credința cea adevărată, acesta iaste lucrul lui Dumnezeu,

Aceasta iaste peceatea Creștinilor, aceasta împărtășirea Dumnezeiască,

Aceasta iaste cuminecare, și arvună Dumnezeiască,

Aceasta iaste viiață, aceasta împărăție,

Aceasta iaste îmbrăcăminte și veșmântul Domnului,

Întru care cei ce să botează prin credință să îmbracă,

Nu prin necunoștință, îț zic ție, nici prin nesimțire,

Ci prin credință întru simțire și întru cunoștință.

Ca să nu zici „Crez că mă îmbrac întru Hristos",

Nu zic ție pre aceasta să o crezi, ci pre lucrul credinții

Și pre săvârșirea credinții fără de îndoială să o aibi,

Dintru căci te-ai îmbrăcat întru Hristos întru simțire și cunoștință,

Carele te străluceaște și te fulgerează cu slava Dumnezeirii,

Și întru preastrălucită lumină tot te schimbă pre tine,

Și cu neschimbare rămâiu îndoit dintru amândoao,

Cu punerea Dumnezeu, și cu firea om tot fiind.

Și după ce unul ca acesta tot te vei face, precum țe-am zis ție,

Atuncea vino și împreună cu noi fă-te, o, fratele mieu,

Pre munții Dumnezeeștii cunoștințe, și ai Dumnezeeștii vederi,

Și vom auzi împreună Părintescul glas. Vaiŭ mie,

Cât rămânem înapoi de Dumnezeiasca vrednicie!

1 „A se prigoni" are aici sensul de „a căuta ceartă" (în greacă εἰ μὴ φιλονεικοίης, „de nu cumva cauți sfadă.") (n.ed.)

<773v>Și cât de departe stăm de viiața cea veacinică,
Cât stă de departe Ceriul de ceale mai de jos părți ale pământului,
Și de cei ce acolò cu ticăloșie dedemult sânt ținuți,
Pre atâta, sau și mai mult stăm departe noi toți,
Cu adevărat de vrednicia lui Dumnezeu, și de Dumnezeiasca vedeare,
Măcar de și împreună cu acela zicem că lăcuim cu preaslăvire,
Și cum că pre cela ce lăcuiaște întru lumină neapropiiată îl avem,
Întru noi și rămâind, și lăcuind tot,
Și voim, șăzind întru ceale mai dedesupt,
Să filosofim ceale mai presus de pământ, și ceale din ceriu,
Și pre ceale mai înalte decât Ceriurile, ca cum cu deadinsul le-am ști,
Și să le povestim tuturor, și cunoscători să ne numim,
Și de Dumnezeu cuvântători lămuriți, și tăinuitori ai celor negrăite.
Care lucru și semn și arătare iaste de cu adevărată nesimțire,
Că cela ce s'au născut cu ticăloșie întru ceale mai de jos,
Și cu totul întru întunearecul lumii aceștiia lăcuiaște,
Și lumina veacului ce va să fie nu o au văzut,
Carea cu adevărat au strălucit pre pământ, și neîncetat și totdeauna străluceaște,
Și zice că cugetă și gândeaște, și știe ceale din Ceriu,
Și cum că veade pre toate ceale de acolò, și pre alții îi învață.
Au nu iaste nesimțit, și încă și mai mult cu adevărat decât aceasta?
Căci precum un orb carele s'ar prici cu cei ce văd, și ar zice:
Banul acesta de aramă iaste, peceatea a altuia iaste,
Și slovele ceale dintru dânsa aceastea și aceastea arată –
Cu adevărat streină arătare iaste celor ce-l aud,
Și văd banul că iaste de aur, <774>și foarte sună bine,
Și peceatea cum că adevărată a împăratului iaste,
Carea nestricat arată pre chipul lui,
Și scrisoarea arătând numele aceluia:
Așa și noi pătimind, nu ni să pare că pătimim ceva,
Nici ne rușinăm de cineva, ori măcar de însuș Sfinții,
Și de Îngerii carii de sus privesc pre ale noastre,
Și să împlineaște întru noi cuvântul Domnului,
Ce zice: „Că văzind nu văd," și iarăș,
„Auzind, urechile ceale sufletești mai vârtos și le astupă,"
Și nicidecum nu aud cuvintele Duhului,
Căci cu urechi trupești și de carne le aud,
Iar urechile ceale Duhovnicești ale inimii le au
Acoperite, și nu pot nicidecum să auză pre Dumnezeu.
Căci nu pot nicidecum de la sineș să rădice
Acoperemântul trufiei și al nesimțirii,
Că ei însuș preste sineș de voe l-au pus,
Și voesc să-ș acopere și ochii și urechile,
Și pentru aceasta socotesc că și văd, și aud.
Iar deaca cineva le va zice lor: Ascultați-mă, fiilor,
Și rădicați acoperemântul de pre inima voastră,
Ei de graiurile aceastea să sălbătăcesc, căci
Nu i-au numit pre dânșii Părinți, ci „fiilor" le-au zis,

Și urâciune mai vârtos cătră dânsul din cuvintele aceastea dobândesc,
Și nu pot să vază patima ceaia ce iaste întru dânșii,
Iar mai bine să zic patimi, care pre minte și pre gânduri le întunecă,
Și dela Dumnezeu despărțeaște pre cei mai nainte acum prinș și apucați de dânsele,
Cei ce robi ai trufiei și ai mândriei
Cu voia lor s'au făcut, și de dânsele s'au robit,
Și voia sa deapururea și-o împlinesc:
<774v>Aceștea, lăsând legile lui Dumnezeu, loruș îș sânt leage.
Și nu lui Dumnezeu, ci loruș îș slujesc – o, îndrăzneală! –
Și în locul Slavei lui Dumnezeu pre a loruș și-o caută,
Și pre aceasta a o pune și a o întări să sârguesc cu toate lucrurile și năravurile.
Deci Slavă a lui Hristos iaste Crucea și patimile
Pre care le-au pătimit pentru noi, ca pre noi să ne proslăvească.
Și pre aceastea nu voesc să le pătimească precum le-au pătimit acela,
Și să leapădă de a să face părtași ai slavei lui Dumnezeu,
Precum fieștecarele pre a sa lucrare o are,
Însă nu dela sineș au luat, ci și din noi cu adevărat.
Că meșterul pre fieștecare lucru dupre cum voiaște
Găteaște, și lucrează unealtă cu meșteșug.
Pentru aceaia, a săcera țarina cu sapa nu iaste cu putință,
Nici cu seacerea a dulghieri, nici cu sabiia a zidi,
Nici a săpa cu herăstrăul, nici a coase cu săcurea,
Nici a tăia leamne cu toiagul, și cu sulița nu să poate a herăstrui,
Nici cu paloșul a prăștiia, nici cu arcul a tăia,
Ci cu potrivire pre fieștecare unealtă la fieștecare lucru să cuvine a unelti.
Iar deaca nu la acealea pentru care s'au făcut, ci într'alt chip le vei unelti pre dânsele,
Țe-ai pierdut viiața ta, și toată lucrarea cu adevărat.
Deci așa înțeleage-mi cum că și Dumnezeu ne-au făcut pre noi,
Ca să fie întru lucruri credincios fieștecarele și să lucreaze în viiața aceasta,
Puind pre unii adecă să înveațe, iar pre alții să se înveațe,
Pre alții să stăpânească preste mulți, iar pre alții să se supue acestora.
Și unora adecă le-au dat înțelepciune, iar altora cunoștință și cuvânt,
Iar altora prorocie, iar <775>alto/ra să grăiască în limbi,
Iar altora să facă minuni și să lucreaze puteri.
Pre alții înainte-stătători i-au arătat, și Duhovnicești-s aceastea.
Să zicem încă și alte daruri ale Ziditoriului,
Pre care le-au dat oamenilor, fieștecăruia dupre vrednicie:
Pre unul adecă vârtos cu trupul, iar pre altul foarte frumos
L-au făcut, și pre altul mai cu bun glas decât alții,
Și, în scurt, au dăruit fieștecăruia din oameni
Darul și covârșirea dupre vrednicie
Precum știe singur Dumnezeu ziditoriul tuturor,
Negrăit să-l lucreaze la trebuință în viiața aceasta.
Pentru aceaia fieștecarele nu la meșteșugul carele el voiaște,
Ci la acela pentru care s'au zidit să află cu îndemânare,
Și cătră dânsul să află cu istețime și cu priință.
Și ai fi putut vedea pre cel înnotătoriu, cu meșteșug noianurile
Mării înnotându-le, și veselindu-să mai mult

Decât bărbatul cela ce șade călare pre cal mândru:
Și pre lucrătoriul de pământ tăind brazdele pământului cu plugul,
Și pre păreachea de boii aceia cu carii lucrează
Mult mai bună socotindu-o decât leftíca împărătească,
De unde și să bucură întru nădejdi bune desfătându-să.
Și ostașul iarăș, pre sineș mai presus de toți
Și lucrătorii de pământ, și înnotătorii, și meșterii mai mare
Să socoteaște, și ca un slăvit să fuduleaște alergând
Întru junghiiare, și cu moarte fără de vreame să-ș sfârșască viiața:
Deci acesta nu va suferi nicidecum să gonească vâsla,
Nici să apuce dichélul, nici meșter să se facă,
Nici corăbiiariu, nici lucrătoriu de pământ, nici plugariu
Va voi să fie, ci fieștecarele <775v>pre acel lucru, precum am zis,
Pre care l-au luat dela Dumnezeu să-l lucreaze, îl va lucra.
Iar într'alt fealiu nu va putea omul în viiața aceasta,
Nicidecum să lucreaze ceva, sau stăpânire să voiască.
Că iată iarăș zic ție acealea care și mai nainte ți le-am zis:
Precum nu iaste cu putință cândva din toate unealtele
Ceale zise, dela sineș să se mișce spre lucrare,
Sau să lucreaze ceva fără de mâna omului
Acelui ce o ia și cu dânsa lucrează și face ceva,
Așa nici omul fără de mâna cea Dumnezeiască
Nu poate să gândească ceva bun sau să facă.
Că iată Cuvântul cel meșter m'au făcut pre mine
În ce fealiu însuș au voit, și m'au pus în lume.
Deci cum voiŭ putea, spune-mi, să gândesc sau să fac,
Sau măcar să fac ceva fără de Dumnezeiasca puteare?
Cela ce mi-au dăruit minte în ce fealiu au voit cu adevărat,
El îmi dă și să gândesc câte știe că sânt de folos,
Îmi dă și puteare să lucrez acealea care voiaște.
Deci deaca voiŭ face pre aceastea, negreșit și mai multe îm va da,
Și mai desăvârșit să cuget îm va dărui cu iubire de oameni,
Iar deaca le voiŭ defăima și pre acealea puținele,
Care s'au încredințat mie, lipsire dupre dreptate
Cu adevărat voiŭ pătimi dela Dumnezeu cela ce mi le-au dat,
Și nelucrătoriu mă voiŭ face, netreabnică unealtă,
Ca cela ce n'am voit să lucrez poruncile Ziditoriului,
Ci la lenevire pre sinemi dându-mă, și la trândăvie.
Și pentru aceasta lepădat m'am făcut dela mâinile Stăpânului,
Că neplecare și nesupunere cătră dânsul
Uneltind, m'am lepădat afară din raiul cel adevărat,
Departe făcându-mă dela <776>Dumnezeu și dela mâinile Sfinților,
Și aflându-mă deaciia pre mine preарăul șarpe zăcând,
Și la nelucrarea bunătăților dat cu totul,
Cu vicleșug m'au netrebnicit cu toate lucrurile necin<s>tite
Întru care m'am arătat îndulcindu-mă, și bucurându-mă

Pentru acealea care mi să cădea să mă scârbesc și să plâng și să mă bocesc,
Căci dela acealea pentru care m'am zidit să le lucrez de voe,
M'am depărtat eu, ticălosul, și cu de sinemi aleagerea
La toate ceale afară de fire pre sinemi m'am dat,
Și întru pângăritele mâini ale dușmanului am căzut cu preaticăloșie,
De carele și ținut fiind, și mișcat cu totul,
Și a sta împrotivă cătră dânsul neputând, ticăitul –
Că cum și puteam să mă împrotivesc, mort fiind? –
Organ a toată răotatea și a toată nelegiuirea,
Și a lucrării ceii reale iscusită unealtă
M'am făcut eu, ticălosul, cu viclenie amăgindu-mă.
Că țiindu-mă pre mine în mână, și tare trăgându-mă
Cu reale lucrări mă întina pre mine, și cu tot fealiul de pângăriciuni,
Și întru reale și amară putori m'au aruncat, și întru aceastea
Mă făcea să mă veselesc – o, ce nesimțire! –
Întru răpiri, și întru zavistii, întru morți nedreapte,
Întru ocărâri, întru mânieri, întru tot fealiul de răotate,
Și, ca în scurt să zic, m'au aflat pre mine lucrând,
Iar mai vârtos el le-au lucrat, nevrând eu.
Că după ce și eu pre sinemi m'am aruncat de voe
Din mâna lui Dumnezeu, și dintru ale Sfinților lui,
Și m'au răpit cumplitul stăpânitoriu și de suflete stricătoriu,
Și în mâna aceluia mă ținea pre mine, [<776v>]voind eu,
Nu mai puteam a nu lucra lucrurile aceluia,
Ci întru toate voile lui lucram.
Că nu știe să grăiască împrotivă sabiia celui ce o ține,
Ci oriunde și la ce va voì cela ce o ține, o unelteaște pre dânsa.
Deci Dumnezeu, cela ce m'au făcut, de sus căutând,
Și de mâna tiranului ținut pre mine văzindu-mă,
S'au milostivit și m'au răpit din mâna aceluia,
Și iarăș m'au băgat pre mine întru Dumnezeescul raiu,
În viia lui, și în mâinile lucrătorilor de pământ
Celor sfinți m'au dat pre mine, ca să lucrez ceale Dumnezeești,
Ca să lucrez faptele bune, ca să-i păzesc poruncile,
Și afară de mâna Sfinților să nu mă mișc:
Ca nu iarăș aflându-mă pre mine lucrătoriul răotății
Petrecând afară de Sfânta mână, să mă răpească,
Și pre ale lui iarăș să mă facă să i le lucrez.
Deci bunii lucrători de pământ, și milostivii, luându-mă,
Și întru ale lor mâini pre toată voia mea
Apucându-o, îndată cu smerenie și cu pocăință
Mi-au poruncit să lucrez și să plâng neîncetat.
Că pre aceastea – mi-au zis mie – fiiule, trei, cei ce le păzesc
Și îngăduesc întru bună-lucrarea lor,
În scurtă vreame, precum nu știu ei, să sue întru slavă,
Și întru curățire, și nepătimire, și vedeare Dumnezeiască,
Și de mâinile dușmanului nu să prind niciodată,

Ci ertăciune dela Dumnezeu a tuturor păcatelor
Și a tuturor greșalelor deodată iau, și așa
Fii ai celui preaînalt să fac, și Dumnezei dupre dar,
Și unealte preatrebuincioase, care pre tot lucrul bun îl lucrează.
Iar mai vârtos Dumnezeești lucrători de pământ, carii povățuesc pre alții
<777>Cătră faptele ceale cu adevărat bune, cătră lucrurile mântuirii.
Acestora – auziți toți! – crezind, și făcând,
Și în mâinile lucrătorilor de pământ și robilor lui Dumnezeu,
Dupre porunca lui pre sinemi tot dându-mă,
Fără de schimbare întru mine pre toate împlinindu-se
Le-am aflat, și m'am minunat, și tuturor strig,
Cu mare glas chiuind, și sfătuind, și zicând
Că nici sufer pre aceastea întru tăceare să le îngrop:
Alergați toți câți afară de mâinile lui Dumnezeu
Și de ale Sfinților lui pre sinevă vă simțiți că sânteț',
Sirguiți-vă și lipiți-vă de aceștea fără de îndoială,
Cu credință și cu dragoste fierbinte și cu toată voirea.
Lepădați toată cugetarea și voirea voastră,
Și în mâinile acelora dați pre sufletele voastre
Ca niște unealte neînsuflețite, nimic afară de voia acelora
Nici făcând, nici mișcându-vă, nici lucrând nicidecum,
Ci cugetul acelora al vostru facă-se,
Așijderea și voia cea sfântă a acelora
Ca cum ar fi voia lui Dumnezeu de voi împlinească-se,
Și așa de scurtă cale și nepotecnită cu totul
Călătorind vă veți face priiateni ai lui Dumnezeu celui preaînalt,
Și ai Împărăției Ceriurilor, și ai bunătăților celor negrăite
Moștenitori vă veți face întru puține zile.
Că îndată ce veți păși pre calea cea dreaptă,
Împreună cu toți Sfinții vă veți face număraţi,
Și fericiți pre voi pre toți vă va săvârși.
Și pentru mine, cela ce mai mult decât toți oamenii am păcătuit,
Și pre calea aceasta aspra am călătorit,
Și carea iaste îngustă, și scurtă, <777v>și fără de primejdie,
Și carea la lățimea vieții ceii veacinice duce,
Ca cela ce v'am arătat voao, toți să vă rugați,
Cei ce cu bună osârdie pre dânsa aț voit să călătoriți,
Și în urma lui Hristos cu fierbințeală să urmați,
Ca și eu, și voi să ne aflăm întru aceasta
Fără de prihană călătorind până la sfârșitul vieții;
Încă și câți doresc și poftesc să vază pre Hristos,
Ca împreună cu bucurie trupurile lăsindu-le,
Cătră odihna cea de acolò, cătră lățimea raiului
Să ne ducem, și ai vieții să ne arătăm moștenitori,
Și de Dumnezeu nerăzlițiți, și de toți Sfinții,
Întru Hristos, unul-născut Fiiul și Dumnezeu Cuvântul,
Împreună cu Dumnezeescul Duh, cu sfânta Troiță vom fi,
Acum, și de-a pururea, și întru toț' veacii veacilor, amin.

AL ACELUIAȘ

Ce iaste Monahul, și carea iaste lucrarea lui, și la ce fealiu de înălțime a vederii s'au fost suit Dumnezeescul acesta Părinte.

Cuvântul 48.

Monah iaste acela carele e neamestecat cu lumea,
Și neîncetat vorbeaște cu singur Dumnezeu,
Văzindu-l să veade, iubindu-l să iubeaște,
Și lumină să face strălucindu-să negrăit;
Slăvindu-să, i să pare că mai mult să sărăceaște,
Și împrietenindu-să, ca un strein să află.
O, ce streină cu totul minune, și netâlcuită!
Pentru bogățiia cea nemărginită sânt sărac,
Și mi să pare că nu am nimic, mult având,
Și zic: Mi-i seate de mulțimea apelor,
Și cine-mi va da mie aceaia carea o am bogat,
Și unde voiŭ afla pre acela carele îl văz în <778>fieștecarea zi?
Și cum voiŭ ținea pre acela ce e înlăuntrul mieu
Și afară de lume, că nu să veade nicidecum?
Cela ce are urechi de auzit auză,
Înțelegând graiuri ale celui necărturariu cu adevărat.

AL ACELUIAȘ

Rugăciune cătră Dumnezeu, și cum cu Dumnezeu împreunându-să, și Slava lui Dumnezeu văzindu-o Părintele întru sineș lucrând, să spăimânta.

Cuvântul 49.

Cum ție înlăuntru mieu mă închin, și cum departe te văz?
Cum întru mine te înțeleg, și în Ceriu te văz?
Tu singur știi, cela ce face aceastea, și strălucești
Ca Soarele întru inima mea cea materiialnică nemateriialnic.
Cela ce mi-ai lucit mie lumina Slavei tale, Dumnezeul mieu,
Prin Apostolul tău, și ucenicul, și robul,
Preasfântul Simeon, însuț și acum străluceaște-m mie,
Și învață-mă prin duhul cântării să cânt aceluia,
Noao împreună și vechi, Dumnezeești și ascunse,
Ca dintru mine să se facă minunată cunoștința ta, Dumnezeul mieu,
Și înțelepciunea cea multă să se arate mai mult,
Și toți auzind, te vor lăuda pre tine, Hristoase al mieu,
Că în limbi noao grăesc eu, cu darul tău.
Amin, facă-se, Doamne, dupre voia ta.
Eu mă trudesc, pre mine mă doare la smeritul mieu suflet,
Când să arată înlăuntrul lui strălucind luminat lumina ta.
Dorul și durearea la mine și să grăiaște, și iaste;
Dureare căci nu pociŭ eu să te coprinz pre tine,
Și să mă satur precum doresc, <778v>am, și suspin.
Însă și căci te văz pre tine, plăcută îm iaste mie și aceasta,
Și slavă îm va fi, și bucurie, și cunună a împărăției,
Și mai presus de toate ceale veselitoare și dorite lumii.
Aceasta și Îngerilor pre mine aseamenea mă va arăta,
Întocma, poate și mai mare decât dânșii, Stăpâne, mă va face.[1]

---

1 Lipsă cinci stihuri în ediția Zagoreos, pe care le traducem după textul din *Sources Chrétiennes* (stihurile 25-29): „Căci dacă nevăzut acelora ești cu ființa,/ iară cu firea neapropiiat, dară de mine te privești,/ negreșit și cu cea a firii tale fi-

Că cu trupul tău împărtășindu-mă, de firea ta mă împărtășesc,
Și de ființa ta cu adevărat mă împărtășesc,
Părtaș al Dumnezeirii, încă și moștenitoriu
Făcându-mă cu trupul, mai mare decât cei fără de trupuri
Mă socotesc, că mă fac fiiu al lui Dumnezeu, precum ai zis,
Nu cătră Îngeri, ci cătră noi, Dumnezei așa numindu-ne:
Eu am zis: Dumnezei sânteți și fii ai celui preaînalt toți.[1]
Că om te-ai făcut, Dumnezeu fiind dupre fire,
Neschimbată și neamestecată rămâind aceasta și aceaia,
Și Dumnezeu pre mine m'ai făcut, carele eram om dupre fire,
Cu punerea și cu darul tău, prin Duhul tău
Pre ceale despărțite ca un Dumnezeu cu preaslăvire unindu-le.

AL ACELUIAȘ

Învățătură de obște împreună cu mustrare cătră toți împărații, arhiereii, preoții, monahii și mirenii, din gura lui Dumnezeu grăită și cuvântată.

Cuvântul 50.

O, Hristoase, dă-mi mie cuvinte de înțelepciune,
Cuvinte de cunoștință și de priceapere Dumnezeiască.
Că tu-mi știi neputința cuvântului mieu,
Și neîmpărtășirea de învățătura cea din afară;
Tu știi că pre tine numai te am
Viiață, și cuvânt, și cunoștință, și înțelepciune,
Mântuitoriu, Dumnezeu și părtinitoriu în viiață,
Și răsuflarea smeritului mieu suflet,
<779>Eu, streinul și smeritul cu cuvintele.
Tu ești nădeajdea mea, tu ești sprijinirea mea,
Tu ești lauda mea, bogățiia mea, și slava,
Tu din lume ai voit pre mine, Cuvinte,
Streinul, pentru milostivirea a mă lua,
Nevreadnicul, prostul și mai răul
Decât tot omul, decât tot dobitocul cel necuvântătoriu,
Și pentru aceasta îndrăznesc la mila ta,
Și cer dela tine, și grăesc, și caz la tine:
Dă-mi cuvânt drept, dă-mi vârtute, dă-mi stăpânire
Să grăesc cătră toți cei sfințiți ție,
Și cei ce-ț slujesc ție, împărate al tuturor;
Să grăesc tăinuitorilor, și dregătorilor, și slujitorilor
Celor ce li să par că te văd pre tine, și-ț slujesc,
Și-ț robesc ție ca unui Stăpân adevărat.
O, voi oameni toți, împărați și sâlnici,
Preoți, episcopi, monahi și amestecați,
Să nu dezvredniciți a auzi glasul
Și cuvintele meale, ale omului celui prost,
Ci pre urechile inimii deșchideți-le mie,
Și auziți și priceapeți ce zice
Dumnezeul a toate și cel mai nainte de toți veacii,
Cel neapropiiat, cel singur atotstăpânitoriu,
Întru a căruia mână iaste suflarea tuturor celor ce sânt.
Împărați, bine faceți dând războiu neamurilor,
Deaca nu și voi lucrurile neamurilor faceți,
Și obiceaiurile, și sfaturile, și socotealele,
Și prin multe lucrurile voastre și cuvintele
Vă lepădați de mine, Împăratul vostru.

ință cu mine te amesteci;/ că nu se despărțesc cele ale tale, nu se taie defel,/ ci firea ființă îți este, și ființa fire." (n.ed.)

1 Lipsă un stih în ediția Zagoreos, pe care îl traducem după textul din *Sources Chrétiennes* (stihul 37): „Slavă milostivirii tale și iconomiei" (n.ed.)

Mai bine era voao cuvintele meale să le păziți,
Și drept să faceți poruncile meale toate,
Și întru sărăciia cea fericită
<779v>Viiața cea fără de gâlceavă să o vânați.
Că ce folos e să apărați lumea
De moarte și de robiia cea vremealnică,
Iar voi robi ai patimilor și ai dracilor
Cu lucrurile voastre să vă faceț' totdeauna,
Și moștenitori ai focului celui nestins?
Că toate cealelalte lucruri bune câte
Cineva le lucrează pentru mine, și împreună-pătimirea
Cea cu aproapele, și milostivirea,
Și, mai întâiu de toate, deaca pre sineș să va milui
Și cuvintele meale cu toată sârguința le va păzi,
Și pocăință va arăta adevărată,
Întocma pentru ceale mai nainte lucrate,
Apoi dintru aceastea să nu să mai întoarcă,
Ci să rămâe întru cuvintele meale, ale Stăpânului,
Întru poruncile și legile adevărului,
Și așa face netrecute și necălcate pre toate
Până la moarte, și nici un cuvânt supțire,
Nici o cirtă din ceale scrise
Nu va treace cu vedearea. Că aceasta-i mie jărtvă,
Aceasta-i mie tămâe, și prinos, și dar.
Iar fără de aceastea voi decât păgânii sânteți mai răi.
Din Episcopi, cei întâi-șezătoriu înțeleageți
Voi carii sânteți peceatea icoanei meale,
Cei ce sânteți rânduiți cu vrednicie să grăiți cu mine,
Cei ce covârșiți preste toți drepții,
Ca unii ce vă arătați întru numele ucenicilor miei,
Și purtați Dumnezeescul mieu haractír,
Carii a prea micii adunării ceii de obște
O stăpânire ca aceasta ați luat,
În ce fealiu am luat dela <780>Tatăl eu, Cuvântul,
Cela ce și m'am întrupat, Dumnezeu fiind dupre fire,
Și îndoit m'am făcut cu lucrările,
Cu voirile și cu firile așijderea,
Carele sânt neîmpărțit, neamestecat
Dumnezeu, și om Dumnezeu iarăș;[1]
Căci ca un om, de mâinile voastre am priimit să mă țiu,
Iar ca un Dumnezeu, sânt cu totul
Neprins de mâini de tină,
Și nevăzutu-s de cei ce nu văd,
Și neapropiiatu-s, cela ce pentru toți m'am junghiiat,
Eu, cel ce-s îndoit întru un ipostas;
Din Episcopii carii pentru aceasta asupra tuturor
Celor prea mici să rădică, ca cei ce sânt smeriți și jos șăd,
Din Episcopi carii sânt departe de vrednicie –
Nu dintru aceia cu al[2] cărora cuvânt li să împreună și viiața,
Ci peceate iaste a de Dumnezeu însuflatei lor
Învățături, și de Dumnezeu grăiri –
Ci dintru aceia a cărora viiața să împrotiveaște cuvântului,
Și cărora necunoscute-s înfricoșatele meale și Dumnezeeștile taine,
Carii și socotesc că țin pâinea carea iaste foc,
Și ca pre o goală și proastă defaimă pâinea mea,
Și li să pare că pâine văd și mănâncă,
Nevăzind slava mea cea nevăzută;
Din Episcopi, cei mulți din puțini,
Cei înalți, și smeriți
Cu smereniia cea rea și împrotivnică,
Carii vânează slava cea de la oameni,
Și pre mine mă trec cu vedearea, Ziditoriul tuturor,

1 Text diferit în ediția lui Nikita Stithatos: „Dumnezeu om, și om Dumnezeu iarăși." (n.ed.)
2 În manuscris: „ale." (n.ed.)

Ca pre un scăpătat și sărac lepădat,
Și cu nevrednicie să ating de trupul mieu,
Și caută să covârșască pre alții mulți,
Fără de chiemare întră înlăuntru celor <780v>neîntrate porți
Ale cămării meale, și asupra celor negrăite
Pășesc, și năvălesc fără de haina
Darului mieu, pre care încă nu l-au luat,
Și pre care nici să cuvine acestora din afară să caute,
Și îndelung rabd eu, iubitoriul de oameni.[1]
Și întră ca cu un priiaten să grăiască cu mine,
Întru a căruia frică nici ca niște robi n'au rămas,
Și să arată pre eiș ca niște priiateni,
Cei ce nici cunosc darul mieu,
Și să făgăduesc să mijlocească pentru alții,
Cei ce cu multe păcate sânt vinovați.
Cei ce pre dinafară bine îș împodobesc trupul,
Și străluciți cu părearea și curați să arată,
Iar pre suflete mai reale și decât tina, și decât noroiul,
Iar mai vârtos decât toată otrava cea de moarte purtătoare
Î<și>[2] au cei drepți întru răotate.
Că precum dedemult Iuda vânzătoriul,
Luând pâinea dela mine, cu nevrednicie
O au mâncat pre dânsa, ca pre o bucată de pâinea cea de obște,
Și pentru aceasta Satanà au întrat
Întru dânsul îndată, și obraznic vânzătoriu
L-au lucrat, al mieu, Dáscalului său,
Slujitoriu pre dânsul luându-l, și rob,
Și împlinitoriu al voilor lui,
Așa și aceștea pătimesc pre necunoștință,
Câți cu îndrăzneală și cu obrăznicie de tainele meale
Ceale Dumnezeești cu nevrednicie să ating,
Carii mai ales covârșesc pre Sfinți cu Scaunele,
Carii Oltariul, carii Preoțiia,
Carii pre știință și mai nainte de aceasta o au
Vătămată, și după aceasta cu adevărat
Prihănită, și pășesc <781>în curtea mea cea Dumnezeiască
Și cu nerușinare stau întru ceale neîntrate,
Îndrăznind și cutezind înaintea mea,
Nicidecum slava mea cea Dumnezeiască văzindu-o,
Pre carea deaca o ar fi văzut, nu ar fi făcut aceasta,
Nici înaintea ușilor besericii meale ceii Dumnezeești
Așa de cu obrăznicie ar fi îndrăznit să între.
Deci aceastea toate le va cunoaște tot cela ce voiaște,
Că adevărate și întemeiate-s scrise
Dintru însăș lucrurile pre care noi, Preoții, le facem,
Și nici o minciună nicidecum nu va putea să afle,
Și să va încredința și va mărturisi,
Că însuș Dumnezeu prin mine au zis aceastea.
De nu e cineva din cei ce fac aceastea
Și să sârguiaște cu cuvinte amăgitoare să le răsipească,
Și pre ale sale rușini să le acopere,
Pre care înaintea Îngerilor și a oamenilor
Le va descoperi Domnul Dumnezeul tuturor,
Cela ce pre ceale ascunse ale întunearecului le descopere.
Carele dintru noi, Preoții cei de acum,
Pre fărădelegile sale mai nainte curățindu-le,
Așa au îndrăznit asupra Preoției?
Carele poate să zică aceasta cu îndrăzneală,
Că au defăimat slava cea de jos,
Și pentru singură cea de sus lucrează ceale Sfințite?

1 Lipsă un stih în ediția Zagoreos: „purtând a acelora nerușinată îndrăzneală." (n.ed.)
2 În manuscris: ѱ. (n.ed.)

Carele s'au îndestulat cu singure ceale de trebuință,
Și nu au furișat vreun lucru al aproapelui?
Carele pre a sa știință prihănită
Nu o are de luoări și de apucări,
Prin care s'au plecat să fie sau să se facă
Cumpărând sau vânzând darul?
Carele nu au protimisit pre priiaten mai mult decât pre cel vreadnic,
<781v>Și nu pre cel nevreadnic mai vârtos l-au așăzat?
Și cine nu să sârguiaște pre ai săi adevărați
Priiateni și oameni să-i facă Episcopi,
Ca să ia întru stăpânire pre toate
Ceale streine? Că aceasta a celor măsurateci iaste,
Care și fără de păcat li să pare că iaste acest lucru,
Lucrurile altei beserici rădicându-le.
Carele, pentru cearerea sâlnicilor celor lumești,
A priiatenilor, a bogaților și a boiarilor,
Nu au hirotonisit și afară de vrednicie?
Cu adevărat, nimenea dintru aceștea astăzi nu-i,
Având pre inimă curată de toate,
Și neîmpungându-să de știință,
Că cu adevărat măcar unul au făcut dintru aceia carii am zis?
Ci păcătuim fără de frică toți,
Nici cugetând să facem vreo curmare a răului,
Nici pre fapta lucrului celui bun făcându-o;
Și pentru aceasta, nici ne pocăim,
Măcar că întru adâncul răotăților ne-am cufundat,
Și fără de dureare stăm lipiți de aceastea.
Că negustând noi din slava cea Dumnezeiască,
Pre slava cea de jos a o treace cu vedearea nu putem,
Și pofta, zic, a slavei ceii dela oameni
Pre suflet nu-l lasă nicidecum să se smerească,
Nici să se prihănească pre sineș de voe,
Deci cum, spune-mi mie, când aceastea așa să află,
Cela ce vânează slava cea dela oameni,
Și de bogățiia carea să strică are trebuință,
Cela ce pofteaște să aibă mulțime de aur,
Cela ce către răpiri nesățios să află,
Și ține minte răul asupra celor ce nu-i dau necurmat,
<782>Cum va îndrăzni să zică cum că are pre Dumnezeu lucrătoriu întru sineș?[1]
Și cela ce pre Hristos și pre Tatăl lui
Și pre Duhul Sfânt întru sineș nu l-au priimit,
Cu cunoștință lăcuind și umblând
Unul Dumnezeu întru inima lui,
Cum pre slujba cea adevărată o va arăta,
Și dela carele altul să va învăța smereniia,
Sau cum să va învăța voia cea Dumnezeiască?
Cine va mijloci pentru acesta, sau îl va împăca cu Dumnezeu,
Și cine îl va pune înainte slujitoriu nerușinat
Lui Dumnezeu celui singur curat și neîntinat,
Spre carele Heruvimii nu îndrăznesc să caute,
Carele iaste tuturor Îngerilor neapropiiat?
Cine va întări și va adeveri pre acesta, că fără de păcat ține,
Și fără de osândire lucrează cu sfințenie slujba
Cea înfricoșată a jărtvii ceii fără de prihană?
Carele Înger, carele om va putea să spue aceasta, sau va avea vârtute să o facă?
Că eu zic și mărturisesc tuturor –
Nimenea să nu să rătăcească, nici cu cuvinte să se amăgească! –
Cela ce mai întâiu nu va lăsa lumea,
Și pre ceale din lume din suflet nu le va urî,
Și numai pre Hristos cu adevărat nu-l va iubi,
Și pre sufletul său pentru dânsul nu-l va piiarde,
Nimic grijindu-să de ceale ce-s către viiața omului,

1 Lipsă un stih (probabil o scăpare a traducătorului sau copistului): „sau că iubește pre Hristos sau are Duhul lui Hristos?" (n.ed.)

Ci ca cum în tot ceasul ar muri, așa să fie,
Și nu va plânge mult pentru dânsul, și nu să va tângui,
Și nu va avea dorirea numai singur a aceluia,
Și prin multe necazuri și dureri
[1]Nu să va învrednici să ia pre Dumnezeescul Duh,
Pre carele și Dumnezeeștilor Apostoli l-au dat,
Ca printr'însul pre toată <782v>pa/tima să o gonească,
Și pre toată fapta bună cu lesnire să o isprăvească,
Și îndestulate izvoară de lacrămi să căștige,
De unde e curățeniia și vedearea sufletului,
De unde iaste cunoștința Dumnezeeștii voi,
De unde iaste luminarea Dumnezeeștii străluciri,
Și vedearea luminii ceii neapropiiate,
De unde nepătimirea și sfințeniia
Să dă tuturor celor ce s'au învrednicit
Să vază, și să aibă pre Dumnezeu întru inima sa,
Și să se păzească dela dânsul, și să păzească și el
Nevătămate Dumnezeeștile lui porunci –
Preoție și ocârmuire a sufletelor
A priimi sau a stăpâni să nu îndrăznească.
Că precum Hristos lui Dumnezeu și Tatălui său
Și să aduce, și el pre sineș să aduce,
Așa și pre noi, și însuș ne aduce,
Și el pre noi iarăș așa ne priimeaște.
Fiindcă spre judecată și osândă îi va fi
Apucarea de niște lucruri ca aceastea.
Mai rău decât ucigașul iaste lucrul acesta, mai rău decât preacurvariul și decât curvariul,
Și decât toate cealelalte păcate.
Deci aceastea toate întru muritori acum să săvârșesc,
Că unii împrotiva altora păcătuim cu adevărat.
Și cela ce pre ceale Dumnezeești cu semeție le cârciumăreaște,
Și vinde pre darul Duhului,
Împrotiva cu adevărat lui Dumnezeu păcătuiaște,
Că cel ce e pus în fața Cuvântului
Așa iaste datoriu să viețuiască precum acela,
Și așa aseamenea cu acela să zică:
„Vulpile au vizuini cu adevărat,
Și toate pasările cuiburi,
Iar eu nu am unde capul să-mi plec,"
<783>Cela ce s'au învrednicit să fie slujitoriu al lui Hristos.
Că nimic el al său nicidecum nu are,
Nici iaste datoriu să căștige ceva al lumii,
Decât numai pre singură trebuința trupului,
Iar cealelalte toate săracilor și streinilor,
Și besericii sale să cuvine să le dăruiască.
Iar deaca iarăș va îndrăzni la ale sale cheltueli
Fără de treabă să le metahirisească pre aceastea cu stăpânire
Și pre ale streinilor neméniilor să le dăruiască,
Și case să zidească, și moșii să cumpere,
Și mulțime de robi după sine să tragă,
Vaiŭ, ce fealiu e osânda acestuia!
Negreșit să aseamă<nă> acesta omului
Carele pre toată zeastrea muerii sale
De tot o au mâncat rău, din nebunie,
Carele cu adevărat prinzindu-să, și neavând să-i dea,
Cerându-să dela dânsa banii negreșit
La lipsa soției sale să se împlinească,
Și să trimite să se închiză în temniță.
Deci așa vom fi și noi Preoții și slujitorii
Carii pentru sineș și pentru neménii și priiateni
Rău cheltuim veniturile besericilor,
Și pre săraci nu-i grijim nicidecum,
Ci case, băi, mănăstiri și turnuri
Zidim, și înzestrăm, și nunte facem,
Și pre besericile noastre ca pre niște streine
Le defăimăm și ne lenevim despre dânsele,

1 În manuscris: „Și nu..." (n.ed.)

Și multă vreame ne depărtăm de dânsele,
Carii și petreacem în loc strein,
Lăsind văduve pre fămeile noastre,
Nici o purtare de grijă de dânsele nefăcând.
Iar de și îngăduim la dânsele și lăcuim,
Nu căci ne ținem de dorul acestora,
Ci numai ca să trăim din veniturile
Lor cu îndestulare, și să benchetuim.
<783v>Iar pentru frumseațea sufletului mireasii lui Hristos,
Carele din noi, Preoții, să grijaște?
Pre unul numai arată-mi mie, și cu acesta mă voiŭ îndestula.
Ci vai noao, jărtvitorilor veacului al șaptelea,
Monahilor, Episcopilor și slujitorilor,
Că pre legile lui Dumnezeu și ale Mântuitoriului
Le călcăm, ca pre niște de nimic vreadnice,
Și deaca undeva s'ar arăta un mic între oameni,
Dar mare la Dumnezeu, ca cela ce lui iaste cunoscut,
Nefăcând pogoremânt patimilor noastre,
Îndată să izgoneaște ca unul din făcătorii de reale,
Și să goneaște de noi din mijloc
Și scos afară din sobor să face, precum demult
Hristosul nostru dela Arhiereii cei de atuncea și dela cumpliții Iudei,
Precum însuș au zis, și de-a pururea zice aceasta
Cu luminatul glas al măririlor sale;
Însă iaste Dumnezeu carele îl va înălța pre dânsul
Și-l va priimi lângă sineș, precum în viiața aceasta,
Așa și în ceaia ce va să fie, și îl va proslăvi
Împreună cu toți Sfinții, pre carii i-au dorit acesta.
Dar ce zice și cătră noi Cuvântul?
Voi, Monahilor, carii vă păreți că sânteți sârguitoriu,
Pre omul cel dinlăuntru împodobițe-l cu blagocéstiia,
Și cel dinafară negreșit curat va fi mie,
Că acela adecă spre folosul vostru va fi,
Și al celor ce vor vedea lucrurile voastre ceale bune,
Iar acela, dorit mie, Ziditoriului tuturor,
Și ceatelor meale celor gândite și Dumnezeești.
Iar deaca pre idolul cel dinafară numai îl împodobiți
Cu singură împodobirea năravurilor acestuia,
<784>Și celor ce vă privesc pre voi socotiți să le fiți iubiți,
Prin iscusința cea dinafară a ostenealelor,
Iar de chipul mieu cel iubit nicidecum
Purtare de grijă nu faceți, spre curățirea și împodobirea
Acestuia, cu sârguință și cu lacrăme și cu osteneale,
Prin care și mie și tuturor vă arătați
Oameni luminat, și cuvântători, și Dumnezeești,
Vă asemănați mie cu adevărat mormânturilor celor împuțite,
Precum oarecând Fariseii, precum am zis,
Zicând și mustrând nebuniia acestora.
Dinafară străluciți, plini fiind înlăuntru de putoare
Cu oase moarte, plini de gânduri reale și de cuvinte ale inimii ceii reale,
Și de patimi, și de socoteli, și de cugete vicleane.
Că cine dela voi au căutat acestea?
Post zic, aspra petreacere, osteneale,
Păr murdarefsit și nespălat, ferecături de fiiară,
Haină de păr, mulțime de umflături ale genunchelor,
Culcare vârtoasă, iarbă spre așternutul patului,

Și toată ceaialaltă rea pătimire a vieții.
Bune-s și aceastea, deaca bine să săvârșesc
Care sânt ale minții voastre și ale lucrării ceii ascunse
Cu cunoștință, și cu înțelepciune și cu cuvântare.
Iar deaca afară de aceasta, pentru acealea mare ceva cugetați,
Și socotiți că sânteți ceva, nimic fiind,
Fără de aceaia, poate leproșilor vă asămănați,
Carii cu haine strălucite sânt împodobiți spre amăgirea celor ce-i privesc.
Ci tuturor celor din afară zicându-le să se bucure,
De singură lucrarea cea din lăuntru a vă ținea
Sârguiți-vă cu fierbințeală cu <784v>su/dorile și ostenealele
Faptelor bune celor Dumnezeești și ale Sfințitelor nevoințe,
Ca să vă arătați mie feciorealnici cu cugetele,
Luminați la toată mintea,
Și să vă uniți cu mine, Cuvântul, prin cuvântul
Înțelepciunii meale, și al cunoștinței ceii mai înalte.
Toată mulțimea norodului mieu celui sfințit,
Vino cu sârguință către mine, Stăpânul tău.
Vino dezleagă-te de legăturile lumii,
Urăște toată amăgirea simțirilor,
Fugi de pricinile răotăților degrab,
De pofta vederii și de a trupului,
De trufiia cugetelor și a vieții,
Pre care cunoaște-le că sânt ale nedreptății lumii,
Care aduc la peire pre cel ce le metahirisească
Pre dânsele cu patimă și cu împătimire în viiață,
Și dușman al mieu cu ticăloșie îl săvârșesc.
Ia întru inima ta dorul Dumnezeeștilor
Meale lucruri, al bunătăților celor veacinice,
Pre care ție, întrupându-mă, ca unui iubit ți le-am gătit,
Ca să fii deapururea cu mine ospătându-te negrăit
La masa Împărăției meale
Ceii din Ceriuri cu toți Sfinții.
Că cunoaște-te pre sineț că muritoriu și stricăcios ești,
Puțină rămășiță de traiu având în viiață,
Și cum că nimic din ceale în lume nu-ț va urma ție,
Strălucite, și veselitoare, și dulci aicea,
Când către Corturile ceale de acolò te vei duce,
Decât singure lucrurile ceale ce în viiață,
Reale sau bune, de tine s'au lucrat,
Și cunoscând stricăciunea și curgerea tuturor,
Lăsând pre ceale de jos, vino sus, te chiem pre tine
Către mine, Dumnezeul totului, <785>și Mântuitoriul,
Ca în veacii veacilor să trăești cu adevărat,
Și întru bunătățile meale să te desfătezi,
Pre care le-am gătitŭ celor ce mă iubesc pre mine,
Și deapururea, și acum, amin, și în veaci.

AL ACELUIAȘ.

Cum că cei slăviți ai pământului, și trufași și cu bogățiia, împrejurul umbrii celor ce să văd să rătăcesc. Iar cei ce pre ceastea de față le-au defăimat, întru nerătăcită împărtășirea Dumnezeescului Duh să fac. Cuvântul 51.

De credincioși, Stăpâne, defăimat văzindu-mă,
Ca cum aș fi amăgitoriu și rătăcit,
Că zic cum că pre Duhul cel Sfânt, prin iubirea ta de oameni,

Și prin rugăciunile părintelui mieu l-am luat.
Miluiaște-mă și dăruiaște-mi cuvânt, cunoștință și înțelepciune,
Ca toți cei împrotivnici mie să cunoască
Că înlăuntrul mieu grăiaște Duhul tău cel Dumnezeesc.
Dă-mi mie să grăesc precum ai zis, dă-mi și mie precum te-ai făgăduit,
Cărora a grăi împrotivă sau a sta împrotivă nimenea dintru dânșii să nu poată,
Că tu ești dătătoriul tuturor bunătăților.
Eu, Hristoase, măcar zic ei că eu, robul tău, mă rătăcesc,
Niciodată nu mă voiŭ pleca, văzindu-te pre tine, Dumnezeul mieu,
Și privind preacurată și Dumnezeiască fața ta,
Și dela dânsa priimind strălucirile tale ceale Dumnezeești,
Strălucindu-mă prin Duhul la ochii minții meale.
Ci să nu dai, o, Dumnezeule, ca toți să se rătăcească,
Cei ce acum cred întru tine, cu rătăcirea cea pierzătoare
Ca să nu crează că tu și acum pre toți îi luminezi,
<785v>Strălucindu-i cu razele Dumnezeirii tale ceii Dumnezeești,
Că tu mult ești întru îndurări, iar noi întru păcate.
Tu întru lumină neapropiiată lăcuești, iar noi întru întunearec toți,
Tu afară ești de zidire, iar noi întru zidire.
Iar cei mai mulți dintru noi, și ei de zidire afară-s,
Întru simțirea tuturor sânt nesimțind,
Și afară de fire fiind, afară-s și de toate,
Carii văzind, nu văd, privind, nu privesc,
Nici pre minunile lui Dumnezeu întru simțire gândită
A le înțeleage nu pot, ci sânt afară de lume;
Iar mai vârtos în lume ca niște morți sânt, și mai nainte de moarte,
Și mai nainte de moarte ținuți în iadul cel prea de jos.
Deci acește-s cu adevărat pre carii Scriptura ta îi numeaște,
Cei slăviți, cei bogați, cei trufași întru toate,
Carii și părându-li-să că sânt ceva din unele ca aceastea,
Nicidecum putând să vază pre a loruș rușine,
Că pre înțelepciunea lumii o au întru sineș,
Și pre slavă ca pre o haină, și pre trufiia cea deșartă,
Ca pre un cort o au zidit cu minți rătăcite,
Și cu aceaia adecă s'au îmbrăcat, iar întru aceaia lăcuesc,
Și ca întru un fund al iadului celui mai de jos șăd,
Și nu cunosc pre Dumnezeu, nu cunosc lumea
Și pre toate făpturile Ziditoriului ceale din lume.
Că cine va cunoaște pre Ziditoriul mai nainte de a vedea pre Ziditoriul
Întru cuvânt ca un cuvântătoriu, iar în minte gânditoriu,
Și întru simțire gândită cu mintea văzindu-l?
Cine? Cela ce veade Duhovnicească prin Dumnezeescul Duh,
Cu taină strălucindu-să, împreună și povățuindu-să,
<786>Cătră cunoștința Făcătoriului umbros oare cum s'ar sui?
Căci așa curățindu-să, mai luminată pre cunoștință
Să va învrednici să o ia, precum toată Scriptura zice.
Iar cei pătimași, precum am zis, aceia carii pre trufie
O poartă ca pre o haină, și cu părearea ca cu o slavă

Să îmbracă, și să veselesc și-ș râd de alții,
Și să joacă în u<m>bre dupre chipul coteilor:
Deaca ai fi aruncat o nucșoară, și alergând ar fi sunat,
Ei sar, o apucă și în gură o iau pre dânsa,
Și cu dânsa să tăvălesc, împreună și saltă,
Și deaca ar târî cineva înaintea picioarelor lor funie,
Să întorc și cad, și picioarele sus în aer
Le întind, și pricinuitori de râs oamenilor, tuturor
Celor ce văd, pentru cădearea lor să fac.
Deci așa aceștea fără de simțire veselesc pre draci
Și cu faptele sale, și cu năravurile așijderea;
Deci unii ca aceștea, spune-mi mie, celui ce te întreb, cât poți,
Cum tainele lui Dumnezeu le vor povesti altora?
Și cum cu lumina cunoștinții să vor lumina măcar cât de puțin?
Și pre alții va împărtăși, sau judecată dreaptă
Cu deslușire adevărată vor scoate dupre dreptate?
Cei ce cu întunearecul ca cu o haină sânt îmbrăcați,
Întru nesimțire nesimțiți, morți în mijlocul vieții.
Ci, o, voi iubitorilor de Dumnezeu, auziți graiuri
Adevărate și minunate, pre care gura Domnului
Și mai nainte apucând le-au grăit, și acum le grăiaște tuturor.
De nu veți lepăda slava, de nu veți arunca bogățiia,
De nu vă veți dezbrăca cu totul de trufiia cea deșartă,
De nu decât toți cei mai de pre <786v>urmă întru lucruri vă veți face,
Și întru însuș gândurile, iar mai vârtos întru înțeleageri,
Mai pre urmă decât toți pre sinevă să vă socotiți că sânteți,
Părae de lacrămi și curățire a trupului
Nu veți căștiga, nici veți vedea cum să lucrează aceastea.
Deci plângeți-vă pre sinevă, deci pocăiți-vă,
Deci fierbinți lacrămi în fieștecarea zi vărsați,
Și pre ochii cei gândiți ai inimii să-i spălați.
Ca lumina strălucind în lume să o vedeți,
Carea strălucind strigă și chiu<ia>ște: Eu lumina lumii
Am fost, sânt și voiŭ fi, și voesc să fiu văzută.
Că pentru aceasta am venit în lume trupeaște,
Unul îndoit făcându-mă, și rămâind unul așijderea,
Ca cei ce cu credință să închină mie, Dumnezeului celui văzut,
Și poruncile meale le păzesc nevăzut,
Să se strălucească, și gânditoriu în taină învățindu-să slava
Dumnezeirii meale ceii înfricoșate, și carea trup au luat,
Și pre doimea firilor cu deamăruntul văzindu-o,
Atuncea ca pre un Dumnezeu fără de îndoire să mă laude.
Că într'alt fealiu nu să poate bine pre iconomiia mea,
Și pre a mea pogorâre să o cunoască și să se înfricoșeaze,
Și să se închine mie ca unui Dumnezeu, celui ce în chipul omului
M'am făcut, și Dumnezeu am rămas netâlcuit:
Doao-s cel unul, nedespărțite, dupre ipostas, nu dupre fire.
Deci un Dumnezeu sânt eu și om desăvârșit,
Cu totul desăvârșit, cu totul întreg, trup, suflet, minte și cuvânt,
Om tot, și Dumnezeu în doao ființe,

Întru îndoite firi așijderea, întru îndoite lucrări,
Întru îndoite și voiri întru <787>un ipostas,
Dumnezeu împreună și om, unul sânt din Troiță.
Cei ce așa au crezut că sânt eu, și m’au cunoscut,
După ce s’au curățit pre sineș cu sârguință și cu pocăință,
Și au putut să vază întru curată inimă,
Și în taină să se înveațe gânditoriu iconomiia mea,
Aceștea mă vor iubi pre mine din toată inima,
Și aceștea vor păzi și toate poruncile meale,
Spăimântându-se cu totul de nemărginită milostivirea mea.
Aceștea vor fi și împreună cu mine, și părtași ai slavei
Părintelui mieu vor fi, în veacii veacilor.

AL ACELUIAȘ.

Vedeare strălucită pentru raiul cel gândit, și pentru lemnul vieții cel dintru dânsul. Cuvântul 52.

Bine ești cuvântat, Doamne, bine ești cuvântat, singure,
Bine ești cuvântat, milostive preabinecuvântate,
Cela ce ai dat în inima mea lumina poruncilor tale,
Și ai răsădit întru mine lemnul vieții,
Și m’ai arătat pre mine alt raiu întru ceale văzute,
Întru ceale simțite adecă gândit, însă gândit întru simțire.
Că ai unit cu sufletul mieu pre alt Duh Dumnezeesc al tău,
Pre carele l-ai și sălășluit întru ceale dinlăuntru ale meale.
Acesta singur iaste lemnul vieții cu adevărat,
Acesta în oricare pământ s’ar sădi, adecă în sufletul omului,
Și în inima acestuia s’ar înrădăcina, raiu îl arată
Îndată, preastrălucit și împodobit cu toate
Sadurile ceale frumoase, și cu pomi, și cu roade de multe fealiuri,
Împistrit cu flori, și cu crini cu mir mirositoriu.
Și aceștea sânt smereniia, și bucuriia, și pacea,
<787v>Blândeațea și milostivirea, plânsul, ploile lacrămilor,
Și streină veselie întru dânsele, zarea darului tău,
Carea tuturor străluceaște celor ce-s în raiu.
Tu ești păhar carele îmi verși mie apele vieții tale,
Și cuvintele Dumnezeeștii cunoștințe cu îndestulare îm dai.
Iar când nu vei voì, și vei lua pre aceastea,
Eu fără de simțire nesimțitoriu ca o piiatră sânt.
Trâmbița fără de duh niciodată nu va glăsui,
Așa și eu fără de tine ca un fără de sufletu-s.
Și fără de suflet cu neputință iaste să lucreaze cevaș trupul;
Așa nu poate sufletul fără de Duhul tău
Să se mișce, și poruncile tale, Mântuitoriule, să le păzească,
Nici poate să te vază, nici să-ț stea înainte,
Nici să laude slava ta cu priceapere, o, Dumnezeul mieu.
Deci pentru aceasta glăsuesc ție, și pentru aceasta strig:
Cela ce ești sus cu Tatăl, și jos împreună cu noi te afli,
Nu precum oarecarii socotesc că cu singură lucrarea,
Nici precum chitesc cei mulți, că cu singură voia numai,
Nici cu singură putearea ta, ci și cu ființa,
De să cade să îndrăznim a zice ființă la tine,

Sau a gândi, nemuritoriule, mai presusule de ființă singure.
Că deaca ești cu adevărat cu totul netâlcuit,
Nevăzut, neapropiiat și neînțeles,
Neajuns, nepipăit, neprins tot, Mântuitoriule,
Cum te vom numi pre tine? Și cum pre tine și ființă,
Și în ce fealiu și în care fealiu vom îndrăzni să te chiemăm?
Căci cu adevărat niciunul din toate ești, o, Dumnezeul mieu,
Ci toate lucrurile tale dintru neființă s'au adus,
Și numai tu singur ești nezidit, singur fără de început, Mântuitoriule,
<788>Treime Sfântă și cinstită, Dumnezeul tuturor,
Și pre lumina Slavei tale ceii preacurate o ai arătat noaoă.
Pre dânsa și acum dăruiaște-o mie nedepărtată, Mântuitoriule.
Dă-mi mie pururea printr'însa ca printr'o oglindă să te văz, Cuvinte,
Și frumseațea ta cea nebiruită bine să o înțeleg,
Carea neînțeleasă iaste cu totul,
Și prea îmi spăimântează mintea mea, și din mințile meale mă scoate,
Și focul dragostei tale întru inima mea îl aprinde.
Și acesta săvârșindu-să întru văpaia Dumnezeescului dor,
Mai luminat îmi arată slava ta, Dumnezeul mieu,
Pre carea închinându-mă cer dela tine, Fiiule al lui Dumnezeu, dă-mi-o
Și acum, și în veacul cel ce va să fie *fără de diiadohisire[1] să o am,
Și printr'însa veacinic să te văz pre tine, Dumnezeule.

1 Neîntrerupt (din grec. ἀδιαδόχως). (n.ed.)

Să nu-mi dai mie, Stăpâne, slavă deșartă în lume,
Nici bogăție carea piiare, nici talanți de aur,
Nici înălțime de scaun, nici dregătorie a celor ce să strică.
Cu cei smeriți înjugă-mă pre mine, și cu cei săraci și blânzi,[2]
Și pre slujba mea, deaca nu spre ceaia ce iaste de folos,
Și deaca nu dupre plăcearea ta și dupre slujba ta
O uneltesc, binevoiaște a mă dezvrednici de aceasta,
Și pre singure păcatele meale a le plânge, Stăpâne,
Și de singură judecata ta cea dreaptă a mă griji,
Și cum voiŭ da răspuns înaintea ta, că mult te-am întărâtat.
Așa, Păstoriule cel milostiv, cel bun și blând,
Cela ce voești ca toți cei ce cred întru tine să se mântuiască,
Miluiaște-mă și auzi cearerea mea aceasta.
Să nu te mânii, să nu-ți întorci fața ta despre mine,
<788v>Ci voia ta să o împlinesc învață-mă,
Că nu caut voia mea să se facă,
Ci a ta, ca și ție să-ți slujesc, îndurate.
Juru-te pre tine, miluiaște-mă, cel ce ești din fire milostiv,
Și ceaia ce iaste de folos sufletului mieu celui ticălos fă-o.
Că Dumnezeu iubitoriu de oameni însuț singur ești,
Nezidit, fără de sfârșit, și atotputearnic cu adevărat,
Viiață a tuturor, lumină a tuturor celor ce te-au iubit pre tine,
Și de la tine, iubitoriule de oameni, foarte-s iubiți.

2 Un stih lipsă în ediția Zagoreos: „Ca și eu să mă fac și smerit și blând." (n.ed.)

Cu carii împreună rânduiaște-mă, Stăpâne, și al Slavei tale ceii Dumnezeești
Săvârșaște-mă părtaș, și împreună moștenitoriu,
Că ție, Tatălui, împreună cu Fiiul cel împreună fără de început,
Și Dumnezeescului Duh, să cuvine slava în veacii veacilor. Amin.

AL ACELUIAȘ.

Cearere și rugăciune a cuviosului către Dumnezeu, pentru ajutoriul lui. Cuvântul 53.

Stăpâne Hristoase, stăpâne de suflete mântuitoriule,
Stăpâne Dumnezeule al tuturor celor văzute,
Și al puterilor nevăzute, ca un Ziditoriu
Al tuturor celor din Ceriu și al celor ce-s mai presus
De Ceriu, și de toate Ceriurile,
Și de ceale ce-s supt pământ, și al celor de pre pământ așijderea.
Tu ești Domn acestora, și Dumnezeu și Stăpân,
Tu cu mâna ta împrejur ții zidirea,
Că întru dânsa coprinzi pre toate.
Mâna ta, Stăpâne, e putearea cea mare,
Carea pre voia Tatălui tău o împlineaște,
Și dimiurghisească,[1] lucrează și zideaște,
Și iconomisească ceale ale noastre negrăit.
Deci aceasta și pre mine acum aducându-mă
Dintru neființă m'au făcut <789> să fiu,
Care și după ce m'am făcut, eram în lumea aceasta
Necunoscându-te nicidecum pre tine, bunul Stăpân,
Pre tine, Ziditoriul mieu, pre tine, o, Făcătoriul mieu,
Și ca un orb eram în lume,
Și ca un fără de Dumnezeu, necunoscând pre Dumnezeul mieu.
Deci tu însuți m'ai miluit și m'ai cercetat,
Și m'ai întors, și mi-ai strălucit lumină întru întunearec,
Și m'ai tras cătră sineț, o, plămăditoriule,
Și scoțindu-mă din groapa cea prea prea de jos,
Din întunearecul patimilor, din întunearecul cel prea adânc
Al poftelor și al dezmirdărilor vieții,
Mi-ai arătat calea, mi-ai dat povățuitoriu
Carele cătră poruncile tale m'au povățuit.
Căruia urmându-i, fără de grijă petreceam,
Mă bucuram cu bucurie carea nu să grăiaște, Cuvinte,
Văzindu-l pre el că urmelor tale urmează
Și cu tine voroveaște de multe ori,
Încă și pre tine, bunul Stăpân, văzindu-te,
Cu povățuitoriul mieu și Părintele împreună de față fiind,
Negrăită dragoste și dorire aveam,
Și mai presus de credință și de nădeajde eram,
Și ziceam: Iată văz pre ceale ce vor să fie,
Și Împărăția Ceriurilor e de față,
Și bunătățile care ochiul nu le-au văzut,
Și ureache nu le-au auzit, înaintea ochilor miei le văzu,
Și le am pre dânsele, și ce mai mult voiŭ nădăjdui?
Sau credința mea, întru care altele voiŭ arăta-o?
Că mai mare alt lucru decât aceastea nu va fi.
Întru aceastea fiind eu, și întru aceastea desfătându-mă,
Ai luat de pre pământ pre Părintele mieu, vai mie!
Ai rădicat pre povățuitoriul <789v> mieu dela ochii miei,
O, iubitoriule de oameni, și m'ai lăsat singur,
Cu adevărat siriman, cu adevărat singurătățit,

1 Grecism (δημιουργεῖ): creează, făurește. (n.ed.)

Și cu adevărat dela toți-s neajutorit,
Și al turmei – vai mie! – înainte-stătătoriu și păstoriu
Pre mine, cel cu adevărat strein și fără de înainte-stătătoriu,
Însuț m'ai pus, cu judecățile care știi.
Pentru aceasta acum te rog,
Acum te înduplec și cer, căzind la tine,
Să nu te întorci, să nu mă părăsești,
Să nu mă lași pre mine, o, Stăpânul mieu, singur.
Știi călătoriia căii cea cu greu de călătorit,
Știi nebuniia tălharilor, cea asupra noastră,
Știi mulțimea hiiarălor celor reale,
Știi neputința mea, Hristoase al mieu,
Și necunoștința pre carea ca un om o am.
Dar nici om mi să pare că nicidecum sânt,
Ci decât oamenii mult mai jos rămâiu.
Că întru toate, decât toți cel mai de pre urmă sânt,
Și mai mic cu adevărat decât toți oamenii.
Varsă preste mine, Împărate și Dumnezeul mieu,
Mila ta cea mare, cer și mă rog,
Ca pre lipsirile meale, Mântuitoriule,
Și neajungerile să le împlinească aceasta,
Și om tot întreg să mă facă pre mine,
Nelipsit nimic de ceale de nevoe,
Și așa să mă pui înaintea ta, Cuvinte,
Neosândit, fără de prihană, pre mine, robul tău,
Ca să te laud pre tine în veacii veacilor.

AL ACELUIAȘ.
Rugăciune către Sfânta Troiță. Cuvântul 54.

O, Părinte, Fiiule, Duhule, Treime Sfântă,
Bunătate nedeșărtată, carea la toți curge, frumseațe multîndrăgită, <790>carea nu are sațiu.
Cu singură credința, și afară de nădeajde mântuiaște-mă.
O, lumină întreit luminătoare. O, Treime preasfântă.
Treime dupre feațe, și unime dupre ființă,
Cu singură credința, și afară de nădeajde mântuiaște-mă.
O, izvorule al înțelepciunii, fântână a Sfințeniei,
Cu singură credința, și fără de nădeajde mântuiaște-mă.
O, focule de păcate curățitoriule,
Pre sufletul mieu de greșale curățeaște-l,
Pre sufletul mieu de neștiințe spală-l,
Pre sufletul mieu din întinăciuni răpeaște-l,
Pomenirile sufletului mieu stăpâneaște-le,
Și preste cugetele minții meale împărățeaște,
Împărat bine-putincios preste patimi arată-mă.
Pre Domniia minții străluceaște-o inimii meale,
Slobozeaște-mă de tot păcatul.
Luminează-mă, înfrumsețează-mă pre mine, cel întunecat.
Cu ochiu preamilostiv caută la mine.
O, Părinte, Fiiule, Duhule, Treime Sfântă,
Tu îmi dăruiaște înger de raze purtătoriu,
Al minții ajutătoriu, Pedagog, înainte-stătătoriu,
Povățuitoriu îndreptându-mă către mântuire.
Sufletul mieu și trupul curățeaște,
Tu pre mine, muritoriul, Sfințit fă-mă.
Tu pre mine de cugetele ceale pământești înstreinează-mă.
Tu usucă izbucnirile inimii meale.
Tu izvoraște-m mie ploi de lacrămi.
Că Dumnezeu ești, milostiv, de bine făcătoriu,
Nepomenitoriu de rău celor ce au nelegiuit.
Cu totul bine-apropiiat tuturor celor ce au păcătuit,
Și îndelung-răbdătoriu tuturor celor ce teau lepădat.
Nu drepților celor Sfințiți,

Nu celor fără prihană, celor ce s'au strălucit,
Ai hotărât mântuire de [<790v>]mărtu/risire,
Ci ai dăruit chipuri de pocăință
Mie, pângăritului și cu totul mânjitului.
Mie, răului și cu totul întinatului,
Mie, întunecatului și înnoroitului.
Că am nelegiuit decât cei dedemult mai mult,
Te-am mâniiat, și te-am întărâtat foarte,
Mai presus de măsura stealelor celor nenumărate,
Mai presus decât năsipul mărilor am păcătuit ție.
Nu iaste feliu de răotate, de viclenie,
Nu iaste rușine de răotate, de neajungere,
Care să nu fiu lucrat în toată vreamea și locul,
Cu sufletul, cu gândul și cu cuvintele și cu faptele,
Înmulțitu-s'au fărădelegile meale, urâciunile
Înmulțitu-s'au sarcinile greșalelor meale.
Cu lanțuri gândite îmi împil grumazul,
Cu legături nescăpate strâng pre inima mea.
Nici a rădica capul și a căuta în sus nu pociu,
Nici slăbire iaste întru știința mea.
Cu nevrednicie la înălțim<ea> Ceriului caut,
Cu nevrednicie praful pământului îl calc,
Cu nevrednicie fața oamenilor o văz,
Cu nevrednicie grăesc cu aproapele;
Că pre mâniia ta o am aprins până în sfârșit,
Pre iuțimea cea înfricoșată o am ațițat fără de cuviință,
Te-am mâniiat pre tine, și te-am întărâtat foarte,
Și înaintea ta tot lucrul urât l-am făcut,
Și niciuna din voile tale ceale curate n'am voit,
Și niciuna din doritele judecățile tale n'am dorit,
Și niciuna din înțeleaptele tale porunci n'am păzit,
Și nici unul din graiurile tale ceale mari n'am ținut.
Și acum plec ție genunchiul [<791>]inimii meale,
Îmi plec capul cel cu totul funinginit,
Îmi plec grumazul cel cu totul mânjit,
Bunătății tale grumazul mieu îm plec,
Bunătății tale rugăciunea o aduc.
Greșit-am, nelegiuit-am, și m'am răsturnat.
Păcătuit-am, nedreptățit-am, și m'am osândit.
Păcătuit-am, lepădat-am, și nu m'am rușinat.
Ci rog pre a ta bunătate,
Ci rog pre a ta nepomenire de rău,
Ci rog pre milostivirea cea desăvârșit,
Ci rog strig ție, mântuiaște-mă, curățeaște-mă.[1]
Lasă-mi mulțimea greșalelor meale,
Lasă-m datoriile meale ceale greale.
Lasă-mi întinăciunile meale ceale multe,
Lasă-m toate urâciunile meale,
Și să nu mă zdrobești pre mine cu păcatele meale,
Și să nu mă omori pre mine cu fărădelegile meale,
Cu gândurile meale ceale reale să nu mă răpești,
Și cu urâciunile meale să nu mă arzi,
Să nu mă lipsești de bunătățile ceale veacinice,
De la masa cea nemuritoare să nu mă scoți,
Să nu mă înstreinezi de bucuriia Sfinților
Să nu mă păgubești de mântuirea mea.
Și darul botezului dă-mi-l iarăș,
Dumnezeiasca și marea shimă a monahilor.
Că mai nainte de a mă întina cu păcatele,
Mai nainte de a mă netrebnici cu urâciunile,
Învredniceaște-mă Sfintei Împărtășiri,
Păharului vieții, Sângelui celui din Dumnezeu curs,
Spre ștergerea greșalelor celor multe,
Spre dezlegare, spre curățire, spre mântuire.

1 În manuscris: **кꙋрꙋцѣщемъ**. (n.ed.)

Și în ceasul cel de pre urmă, cel amar al morții,
În ceasul cel greu și preachinuitoriu,
În ceasul cel întunecat și înnegurat,
Mântuiaște-mă, miluiaște-mă, curățeaște-mă.
<791v>Sufletul mieu cu blândeațe desparte-l d<e> trup,
De trupul mieu cel netrebnicit
Sufletul cel întunecat arată-l strălucit,
Și de dracii cei răi izbăveaște-l.
Toate zapisele greșalelor,
Și scrisorile datoriilor meale
Sfâșii-le, răsipeaște-le în fundul iadului,
Rumpele, cenușază-le, arde-le pănă în sfârșit.
Blânzi, luminați îngeri trimite-mi atuncea,
Ca să înfrângă pólcurile dracilor,
Și pre suflet să-l răpească din muncă.
Pre sufletul cel tiranisit să-l miluiască,
Și sus fără de păcate să-l ducă,
Cătră întreit-luminătoriul și singur împăratul,
Și să-l unească pre dânsul cu toți cei mântuiți.
Și să-l învrednicească bucuriei Sfinților.
Priimeaște mijlocitoare pre bunătatea ta.
Dă-mi Darul tău solitoriu ales, bunătatea ta, nepomenirea de rău,
Milostivirea, îndurarea cea desăvârșit.
Priimeaște mijlocitoare a doa pre cea preaînaltă,
Pre veselitoarea lumii, Cocoana, Maica și Fecioara,
Dumnezeiasca Scară, Toiagul cel însuflețit, Scaunul,
Priimeaște mijlocitoare rânduiala și ceata cea slobozitoare de fulgere,
Scaunele, Heruvimii, și Serafimii cei de foc,
Domniile, Puterile, Stăpâniile,
Începătoriile, Arhanghelii și Îngerii.
Priimeaște mijlocitoriu luminat și de raze purtătoriu,
Pre Mergătoriul tău înainte cel Sfințit,
Pre Propoveduitoriul și de Dumnezeu grăitoriul cel mai nainte de scutece,
Pre cel ce mai nainte decât Stăpânul au strălucit celor dintru întunearec.
Priimeaște mijlocitoriu Horile Sfinților,
Horile Prorocilor, ale Patriiarhilor, ale Părinților,
Și ale Apostolilor, și ale purtătorilor de cununi Mucenici,
Ale tuturor Sfinților celor <792r>de lumină purtători.
Priimeaște mijlocitoare pre Mariia Eghipteanca,
Omul cel din pământ, dar pre Ceriu umblătoarea însă.
Priimeaște mijlocitoriu pre Onufrie cel Mare,
Carele trupul l-au dezgolit, cu Dumnezeiască podoabă însă,
A lucrurilor celor bune, s'au îmbrăcat strein.
Priimeaște mijlocitoriu pre Marco Athineul,
Și pre Sirul Efrem, și pre toți Sfinții.
Că Dumnezeu ești milostiv și de bine făcătoriu,
Dumnezeu blând celor ce au nelegiuit,
Dumnezeu carele dăruești curățire[1] de păcate,
Dumnezeu carele hărăzești tuturor mântuire.
Și mie să-mi arăți toată bunătatea,
Întru mine să deșărți toate râurile milostivirii tale.
Că am nelegiuit decât toți mai mult:
Dintru însăș matca până în vreamea cea de acum.
Mântuiaște-mă afară de vrednicie, și afară de nădeajde,
Cu singură bunătatea și cu facerea de bine a ta,
Ca să te binecuvintez, și cu dorire să te măresc.
Ca să-ț mulțemesc și să-ț viersuesc adevărat
Și în veacul cel ce va să fie, cel mântuitoriu,

1 În manuscris, deasupra cuvântului „curățire“ e scris cu cerneală mai subțire „izbăvire.“ (n.ed.)

Ca pre un Stăpân binecuvântat, bine să te cuvintez.
Pre carele bine te cuvintează puterile Ceriurilor,
Întru toți veacii cei nemăsurați și nemărginiți.

AL ACELUIAȘ.

Altă rugăciune cătră Domnul nostru Iisus Hristos, pentru Sfânta Cuminecătură. Cuvântul 55.

Din întinate buze, din pângărită inimă,
Din necurată limbă, din suflet întinat,
Primeaște rugăciune, Hristoase al mieu, și nelepădându-mi
Nici cuvintele, nici chipurile, <792v>nici nerușinarea,
Dă-mi mie cu îndrăzneală să zic cele ce voesc, Hristoase al mieu,
Iar mai vârtos mă și învață, ce mi să cade să fac, și să zic.
Greșit-am mai mult decât curva, carea cunoscând unde găzduești,
Mir cumpărând, au venit cu îndrăzneală să ungă,
Picioarele tale, Hristoase al mieu, ale Stăpânului și Dumnezeului mieu.
Precum pre aceaia nu o ai lepădat, carea au venit din inimă,
Nici pre mine să nu mă urăști, Cuvinte,
Ci pre ale tale picioare dă-mi-le,
Și să le țiu, și să le sărut, și cu curgeri de lacrămi,
Ca cu niște mir de mult preț pre aceastea cu îndrăzneală să le ung.
Spală-mă cu lacrămile meale, curățeaște-mă cu dânsele, Cuvinte,
Lasă-mi greșalele meale, și dă-mi ertare.
Știi a răotăților meale mulțimea, știi și ránele meale,
Și bubele meale le vezi, dar și credința o știi,
Și sârguința o vezi, și suspinurile auzi.
Nu să tăinuiaște de tine, Dumnezeul mieu, Făcătoriul mieu, Izbăvitoriul mieu,
Nici o picătură de lacrămi, nici din picătură vreo parte.
Cel nelucrat al mieu l-au cunoscut ochii tăi,
Și în Cartea ta, și ceale încă nelucrate,
Scrise de tine sânt. Vezi smereniia mea,
Vezi-mi osteneala, câtă-i, și păcatele toate
Lasă-mi-le, Dumnezeul tuturor. Ca cu curată inimă,
Cu minte cutremurată și cu suflet zdrobit,
Să mă împărtășesc cu preacuratele și preaneîntinatele taine,
Cu care să înDumnezeiaște și să înviiază tot cel ce te mănâncă și te bea
Cu inimă curată. Că tu ai zis, Stăpânul mieu:
Tot cela ce mănâncă trupul mieu, și îmi bea sângele mieu,
Întru mine adecă acesta rămâne, și eu întru dânsul sânt.
Adevărat e cuvântul cu totul, al Stăpânului și Dumnezeului mieu,
Că cela ce cu Dumnezeeștile, și de Dumnezeu făcătoarele daruri <793>să cuminecă,
Negreșit nu iaste singur, ci cu tine, Hristoase al mieu,
Cela ce ești lumina cea cu trei sori carea luminează lumea.
Deci ca să nu rămâiu singur fără de tine, dătătoriule de viiață,
Suflarea mea, viiața mea, bucuriia mea,
Mântuirea lumii, pentru aceasta am venit la tine,
Precum vezi, cu lacrămi și cu suflet zdrobit,
Rugându-mă ca să iau izbăvire de păcatele meale,
Și cu dătătoarele de viiață, și fără prihană taine<le> tale,
Fără de osândă să mă împărtășesc, ca să rămâi, precum ai zis,

Cu mine, de trei ori ticălosul. Ca nu aflându-mă pre mine
Fără de harul tău, amăgitoriul să mă răpească cu vicleșug,
Și amăgindu-mă, să mă depărteaze dela cuvintele tale ceale făcătoare de Dumnezeu.
Pentru aceasta caz la tine, și fierbinte strig ție:
Precum pre curvariul l-ai priimit, și pre curva carea au venit,
Așa pre mine, curvariul, mă priimeaște, și nestâmpăratul, Îndurate.
Că cu suflet zdrobit acum viu la tine.
Știu, Mântuitoriule, că altul precum eu n'au greșit ție,
Nici au lucrat fapte care eu le-am lucrat.
Ci aceasta iarăș știu, că mărimea greșalelor,
Și mulțimea păcatelor nu covârșaște multa
Îndelungă-răbdare, și iubirea de oameni cea desăvârșit
A Dumnezeului mieu. Ci cu untul-de-lemn al milostivirii,
Pre cei ce fierbinte să pocăesc, și îi curățești,
Și îi strălucești, și ai luminii părtași îi faci,
Părtași ai Dumnezeirii tale lucrându-i cu nepizmuire,
Și, lucrul cel strein și de îngeri, și de mințele oamenilor,
Vorbești cu dânșii de multe ori, ca cu niște priiateni ai tăi adevărați.
Aceastea îndrăzneț mă fac, aceastea mă înaripează, Hristoase al mieu.
<793v>Și cutezindu-mă la facerile de bine cătră noi, ceale multe,
Și bucurându-mă, împreună și tremurând, cu focul mă împărtășesc,
Iarbă fiind, și – streină minune – răcorindu-mă negrăit,
Ca rugul dedemult, carele fără de ardere ardea.
Deci cu mulțemitoare socoteală și cu mulțemitoare inimă,
Cu mulțemitoare mădulări ale sufletului și ale trupului mieu,
Mă închin, și te măresc, și te slăvesc pre tine, Dumnezeul mieu,
Că bine ești cuvântat, și acum, și în veaci,
Amin.

SFÂRȘIT ȘI LUI DUMNEZEU, SĂVÂRȘITORIULUI BUNĂTĂȚILOR, SLAVĂ.

S'au tălcuit în Sfânta Mănăstire a Neamțului, în anii 1802, și 1803.

TABLOU

de corespondență a numerotării Imnelor din traducerea românească a lui Isaac Dascălul (după ediția Zagoreos) cu numerotarea din ediția lui Nikita Stithatul.

Traducerea românească	Ediția lui Nikita Stithatul	Traducerea românească	Ediția lui Nikita Stithatul
1	30	29	9
2	17	30	14
3	55	31	25
4	8	32	11
5	6	33	41
6	13	34	44
7	16	35	56
8	24	36	12
9	26	37	18
10	46	38	19
11	48	39	20
12	39	40	22
13	40	41	23
14	42	42	31
15	36	43	33
16	35	44	38
17	34	45	45
18	5	46	50
19	4	47	52+54
20	27	48	3
21	28	49	7
22	29	50	58
23	51	51	32
24	49	52	47
25	57	53	37
26	43	54	-
27	1	55	-
28	2		

GLOSAR

Adestà – a adăsta, a aștepta cu nerăbdare.
Ahthisiià (a se) – a se mâhni
Amelințáre – semn de încuviințare (cu capul), aprobare.
Aspumà – a spumega.
Băsnuitoriu – povestitor de basme, de închipuiri.
Berigată – beregată, gâtlej.
Blagocéstie – binecinstire
Blagocestív – binecinstitor
Câtățime – cantitate
Celeánchiu – premiu (la lupte)
Chicot – chihot, chiuit.
Chiup – ulcior de lut.
Chivernisi – a rândui, a administra.
Colimvíthră – cristelniță.
Criștariu – cleștar, cristal.
Cucernicì (a se) – a arăta respect, a da cinstire cuiva
Deaciia (adv.) – de acum înainte
Dezmirdáre – desfătare, plăcere.
Dichel – sapă
Dinadinsită (cu) – cu exactitate, întrutotul.
Discos – disc
Fenariu – felinar
Fíreș – firesc, natural
Formăluì – a închipui, a plăsmui, a da chip/formă.
Gătijos – care arde ușor ca lemnul uscat; combustibil (de la gătej = lemn uscat pentru aprins focul).
Gâcitură – enigmă, ghicitoare.
Haractír – întipărire; semn osebitor, caracter.
Hălăluì – a lărmui, a striga
Herestrău – ferestrău.
Heretisì – a saluta; a felicita.
Hier – fier.
Hiiară – fiară, sălbăticiune.
Holteiu – flăcău.
Ibomnic – ibovnic, iubit.
Împletecì (a se) – a cuprinde strâns, a înfășura, a se împleti cu.
Înmirosì – a răspândi mireazmă, a parfuma
Lihnáriu – (gr.) sfeșnic, lampă.
Limpì – a linge gustând, a limpăi.
Măidan – loc de alergare, stadion.
Măsuratec – moderat
Mânzălire – mânjire
Meghistani – „cei mari," conducătorii țării.
Meșteșugáreț – (gr. σοφιστής) iscusit, măiestru.
Metahirisì – a se folosi
Mijì – a închide ochii.
Muncitori – chinuitori, călăi.
Necâtățit – fără cantitate.
Necunoscătoriu – nerecunoscător
Neduméstnic – nedomesticit, neîmblânzit, sălbatic.
Neprins – insesizabil, imperceptibil.
Neménie – rubedenie, rudă.
Nemernic – venetic, pribeag
Nevre – nervi
Niciodinioară – nicicând, niciodată.
Păiajen – păianjen
Pedepsì – a educa, a da lecții, a învăța
Poezì – a se revărsa, a inunda
Pólc – regiment, pâlc.
Ponevoșì – a deveni miop, a-i slăbi vederea.
Ponivoșit – avortat
Poslușì – a sluji
Prepune – a bănui, a presupune.
Prepus – bănuială, presupunere.
Prins – sesizabil, perceptibil.
Proistoșie – conducere, îndrumare.
Prost – simplu, de rând.
Prostime – simplitate
Protimisì – a prefera
Pumnì – a da pumni, a lovi cu pumnii.

Răzliți – a despărți, a separa.
Sălbătăci – a se înfuria
Sămuì – a presupune, a-și face o părere.
Sâlnic – stăpânitor, autoritate
Scovârșì – a covârși, a copleși.
scriere-împrejur – circumscriere
Sineșì (a se) – a face pe sine apropiatul cuiva, a deveni familiar
Sineșire – familiaritate
Síntaxis – sintaxă, compunerea frazelor.
Sirimán – orfan
Sirimăníe – orfănie
Șfară – sfoară
Știință – conștiință
Ticăit – nenorocit, jalnic.
Ticălos – năpăstuit, jalnic, chinuit.
Tínde – a întinde (mâna); (*conjunctiv*: să tínză).
Tâmpì – a toci.
Uneltì – a se folosi de, a avea de-a face cu, a întrebuința.
Văscuitor – (*var.* vâscuitor), cel care prinde păsări cu clei din vâsc, păsărar.
Zădărî – a ațâța, a îmboldi, a stârni.
Zgaibă – bubă
Zurbà – revoltă, răzmeriță.

CUPRINS

Colecția Carte veche românească

Sfântul Simeon Noul Cuvântătoriu de Dumnezeu

Ale Dumnezeeștilor cântări iubirile

Redactor: **Radu Hagiu**

Consilier editorial: **Constantin Făgețan**

Tehnoredactare: **Cristian Samoilă**

Coperta colecției: **Atelierul de grafică**

Tipar: **Imprimeria de Vest Oradea**

Editura Predania C.P. 67, Oficiul Poștal 13, București
www.predania.ro
editura@predania.ro

Distribuție:
Simeon Monahul: (+4) 0749.106.361
sau
S.C. Balkan Press S.R.L.: (+4) 0747.499.930